

**Vergadering
gemeenteraad Den Haag
gehouden op
donderdag 23 januari 2025
(Geopend te 13.30 uur)**

Voorzitter: de burgemeester, mr. J.H.C. van Zanen

Griffier: drs. C.G.C.M. Blankwaard-Rombouts

Agenda

- A. Vaststelling agenda
- B. Verslag van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven nieuw benoemde fractievertegenwoordiger
- C. Beëdiging van de nieuw benoemde fractievertegenwoordiger
Schorsing
- D. Stad in de raad
- E. Vaststelling van de wijze van afdoening van ingekomen stukken
- F. Vaststelling van de besluitenlijst
  - F.1 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vierde wijziging van de Verordening maatschappelijke ondersteuning Den Haag 2018 (RIS320816)
  - F.2 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning dakopbouw met dakterras Van Pomerenvaart 13 (RIS321084)
  - F.3 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor de omgevingsvergunning voor het vervangen van de schuur met overkapping bij de woning Balistraat 74 (RIS321083)
  - F.4 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning uitbouw Anthony Fokkersingel 92 (RIS321082)
  - F.5 Voorstel van het college inzake Ontwerp Verklaring van geen bedenkingen voor omgevingsvergunning bouwen woning bij Gele Lis 127 (RIS320911)
  - F.6 Gewijzigd voorstel van het college inzake Aanpassing maximale hoogte reserve Activafinanciering (RIS320831)
- G. Databepaling initiatiefvoorstel (Hart voor Den Haag) Actieve en gezonde jongeren, elke meter telt! (RIS321030)

Beraadslaging over

- H. Voorstel van het college inzake voorontwerp herinrichting Pletterijkade incl. 2 richtingsfietsoversteek (RIS320293)
- I. Voorstel van het college inzake Verordening nadeelcompensatie Den Haag 2024 (RIS320848)
- J. Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening voor de gemeente Den Haag (RIS320934)
- K. Voorstel van het college inzake Nota van Uitgangspunten Hofzichtlaan-Het Kleine Loo (RIS319905)
- L. Gewijzigd voorstel van het college inzake concept Plan Uitwerkingskader Badhuisweg 4 (RIS319455)
- M. Voorstel van het college inzake uitgangspuntenbrief en schetsontwerp herontwikkeling de Pier (RIS320846)
- N. Voorstel van het college inzake herziening grondexploitatie Trekvlizetzone (RIS320794)
- O. Voorstel van het college inzake Nota Grondbeleid 2024 en verder (RIS319970)

Afronding debat commissie

- P. Blokkades A12
- Q. Themadebat taalaanpak
- R. Themadebat primair en voortgezet onderwijs
- S. Beantwoording schriftelijke vragen Ratten grijpen de macht in Mariahoeve (RIS318022)
- T. Werkagenda duurzame mobiliteit (RIS318678)
- U. Huisvesting culturele en maatschappelijke organisaties (agendapunt niet aan de orde geweest)
- V. Werkagenda circulaire economie (RIS318676) (agendapunt niet aan de orde geweest)
- W. Actieprogramma Klimaatadaptatie en Vergroenen Versteende Wijken 2024 (RIS318503) (agendapunt niet aan de orde geweest)

Beraadslaging over

- X. Openbare aankondiging tot sluiting van de deuren ten behoeve van een besloten vergadering in verband met bespreking geheim Initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Opheffen geheimhouding (RIS320635) (behandeling wordt voortgezet tijdens raadsvergadering van 13 februari 2025)

Stemmingen (incl. gestaakte stemmen raad 19 december)

De **voorzitter**. Ingevolge het Reglement van orde open ik de vergadering.

Presentielijst

Aanwezig zijn 45 leden: Ahraui (PvdA), Arp (SP), Assad (D66), Baboeram (GroenLinks), Van Basten Batenburg (VVD), Bingöl (Hart voor Den Haag), Bom (Hart voor Den Haag), Bos (GL), Van den Bos (PvdD), Butt (GroenLinks), Celik (DENK), De Vuyst (GroenLinks), Van Doorn (D66), Dubbelaar (Hart voor Den Haag), Dumoulin (VVD), Van Esch (D66), Etalle (FVD), Faïd (HSP), Gerritsen (PvdD), Van den Goorbergh (Groep Van den Goorbergh), Groenewold (D66), De Groot (CDA), Guernaoui (Hart voor Den Haag), Hofstra (VVD), Holman (PvdA), Kaptheijns (PVV), Klokkenburg-Reedeker (CU/SGP), Mahmood (DENK), Martinez van Andel (Hart voor Den Haag), Martini (Hart voor Den Haag), Meinesz (Hart voor Den Haag), Mekers (D66), De Mos (Hart voor Den Haag), Mostert (D66), Noorlander (D66), Partiman (CDA), Peeck (VVD), De Ridder (VVD), Sewtahal (Hart voor Den Haag), Sluijs (Hart voor Den Haag), Smit (PvdD), Thepass (GL), Uduba (VVD), Verdonk (HvDH), Verduin (D66).

De **voorzitter**. Aangezien het vereiste aantal leden aanwezig is, kan de vergadering voortgang vinden.

Geachte leden van de gemeenteraad, u merkt dat er een beetje verkoudheid op mijn stem is geslagen. Verder voel ik me prima. Ik heb hier allerlei dingen die mij misschien helpen, maar ik vraag er enig begrip voor als het helemaal niet meer gaat. Dan merkt u dat vanzelf, maar ik heb dus nodig dat u goed naar me luistert en ik zal zo dicht mogelijk bij de microfoon zitten.

Welkom, allemaal, ook de mensen thuis en de mensen op de publieke tribune. We hadden zojuist nóg meer belangstelling, bij de kinderraad. De gemiddelde leeftijd was net iets lager dan ik nu denk te zien, maar ik ben ook nu blij dat u er met zovelen bent.

Ik vraag aandacht voor onze vergaderafspraken. We vergaderen via de voorzitter. Voer eventuele andere gesprekken alsjeblieft buiten deze vergaderzaal, zodat we de sprekers en elkaar in het debat goed en geconcentreerd kunnen blijven volgen. Het debat mag natuurlijk stevig op de inhoud zijn - we zijn niet van suiker - maar niet gericht op de persoon.

Voor de sprekers geldt dat zij hun bijdragen leveren op basis van de afspraken die daarvoor gelden. Dit betekent bijvoorbeeld dat u raads- of collegeleden niet met hun voornaam aanspreekt. Ook is het niet toegestaan om namen van ambtenaren te noemen. Vanaf de tribune wensen we geen blijken van instemming en afkeuring; zo hebben we dat geregeld en zo ligt het vast in het reglement van orde. Aanwezigheid in de raadzaal is voorbehouden aan de leden van de gemeenteraad. Ik zal op de naleving van deze afspraken toezien, net als de plaatsvervangend voorzitter, de heer Sluijs.

Voor het goede begrip: alle stemmingen zijn aan het eind van de vergadering, waarna er ook weer gelegenheid is voor het afleggen van stemverklaringen. Met de fractievoorzitters heb ik

afgesproken om de vergadering uiterlijk om 0.00 uur af te sluiten, inclusief de stemmingen. Dat hoeft niet; het mag eerder.

Aan de orde is:

A. Vaststelling agenda.

De **voorzitter**. Kunt u instemmen met de agenda?

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Ik wil graag het voorstel doen om het initiatiefvoorstel Opheffen geheimhouding van Hart voor Den Haag als laatste agendapunt bij de beraadslagingen te behandelen. Daar stond het eerst ook; nu staat het aan het eind van de agenda, na de punten ter afronding van debatten. Ik snap de praktische punten, maar ik stel toch voor om het terug te zetten op de oorspronkelijke plek.

De **voorzitter**. Het stond inderdaad op de plek die u nu aangeeft en het is inderdaad om praktische redenen, waar ik ook achter sta, op de huidige plek gezet. Maar ik heb hier op zich geen bezwaar tegen. Ook technisch kan het. Het kost iets meer tijd en het is praktisch een beetje ingewikkeld. Ik kijk de kring rond. Zullen we dit doen? Ik constateer dat de raad daarmee instemt. Prima, we gaan doen wat u net voorstelde. Voordat we aan de afrondingen van debatten beginnen, dus na agendapunt O, moeten de mensen op de tribune even weg en gaan we geheim vergaderen. Dat gaan we doen.

De agenda wordt aldus gewijzigd vastgesteld.

Aan de orde is:

B. Verslag van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven nieuw benoemd raadslid.

De **voorzitter**. De ChristenUnie/SGP draagt de heer Johan Hofland voor als fractievertegenwoordiger. Het is een keurige jongen; ik heb hem ontmoet. Ik geef het woord aan de voorzitter van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven voor het verslag van de bevindingen, de heer Martinez van Andel.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). De commissie tot onderzoek bescheiden fractievertegenwoordigers deelt de gemeenteraad mee dat, gebruikmakend van artikel 4 van de Verordening raadscommissies, als fractievertegenwoordiger is voorgedragen de heer J. Hofland. De commissie verklaart dat betrokkene aan de gestelde eisen voldoet en mitsdien op grond van artikel 4 van de Verordening raadscommissies kan worden toegelaten als fractievertegenwoordiger.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Martinez van Andel en de overige leden van de commissie.

Aan de orde is:

C. Beëdiging van de nieuw benoemde fractievertegenwoordiger.

De **voorzitter**. Ik verzoek u allen te gaan staan. Ik nodig de heer Hofland uit voor de beëdiging.

Dag, meneer Hofland, fijn dat u er bent. Ik ga u de eed afnemen. De tekst van de eed luidt als volgt.

Ik zweer dat ik, om tot fractievertegenwoordiger benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat

ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als fractievertegenwoordiger naar eer en geweten zal vervullen.'

De heer **Hofland**. Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **voorzitter**. Van harte gefeliciteerd. Veel plezier en succes!

(Applaus)

De **voorzitter**. De vergadering is geschorst. U kunt in de Foyer even gedag zeggen.

De vergadering wordt van 13.51 uur tot 14.06 uur geschorst.

Aan de orde is:

D. Stad in de raad.

De **voorzitter**. Er zijn zes sprekers aangemeld. De sprekers krijgen allen drie minuten. Na drie minuten is het echt over. Let u dus een beetje op, zodat u niet wordt verrast. De eerste spreker wil iets zeggen over het voorontwerp Herinrichting Pletterijkade.

De heer **Schram** (H). Goedemiddag. Zojuist ging de bel; dat deed me denken aan de school van vroeger. Ik zat al een tijdje in de zaal hiernaast, met allemaal jasjes over de vloer, de tafels en de stoelen. Ze zaten allemaal heel aandachtig te luisteren naar de burgemeester, die iets minder goed bij stem is - beterschap - en naar degenen die hier toen al waren. Daarna gingen ze daarnaartoe. Dat was een geren en een gevlieg. Ik was blij dat ik niet van suiker ben; ik heb diabetes. Ik ben een rots in de branding. Ik bleef een beetje staan, maar ik herkende het: als wij met schoolklassen gaan varen naar Drievliet of Madurodam zijn ze ook uitbundig en blij; 'joepie!'. Dan komen ze de trap af rennen en dan zijn ze snel beneden.

Ik heb hier al een keer ingesproken over de Pletterijkade. Ik heb al gezegd dat ik het een prachtig mooi ontwerp vind. Alleen is er die trap zonder leuning. Daarom is dit een beetje een tweede ronde. Die leuning vinden we echt belangrijk. Ik word daarbij gesteund door Voorall, waarmee we sinds 2009 al vaker dingen ontwikkeld hebben. Maar ook anderen zeggen dat daar een leuning hoort te zijn. De wethouder zei dat het esthetisch niet zo mooi is, maar als je naar de andere kant van hetzelfde water kijkt, naar Het Zieken, zie je ook een trap naar beneden naar de aanlegplaats en daar zit aan de waterkant wél gewoon een leuning. Die trap is wat smaller, maar dat doet er niet zoveel toe. Die trap is recht; de trap die er komt, heel mooi, heeft een heel flauwe bocht. Die trap aan de andere kant heeft hetzelfde soort hekwerk in de leuning als de hekwerken van de bruggen. Dat staat al gaaf, mooi en chic. Als je straks aan komt varen en als er dan een leuning is, is dat dus erg handig.

Ik zat net boven. Daar zit ik vaak een beetje te kijken; dan zien ze mij niet zo, met de grimassen in mijn gezicht. Meneer P. Drijver, die u ook kent, had overleg met één van u; ik mag geen naam noemen. Hij leunde even op een leuning. Een leuning is erg handig voor kinderen, maar ook voor mensen die mindervalide zijn en dus een handicap hebben. Zij zien die flauwe bocht misschien helemaal niet en dan liggen ze beneden. Ik heb het de vorige keer al gezegd: voor mensen die een beetje wankel op hun benen staan - of dat nou komt doordat ze vorig jaar een been gebroken hebben of gewoon doordat ze misschien een drankje op hebben - is een leuning belangrijk.

Ik heb maar drie minuten. Ik kan een uur over deze leuning babbelen. Dat is een gave, maar ik ga dat niet doen. Ik heb mijn punt gemaakt en ik wens u sterkte en wijsheid.

De **voorzitter**. Eén spreker wil iets zeggen over de Verordening nadeelcompensatie.

De heer **Boenders** (I). Dit lampje is rood. Dat hoort toch eigenlijk groen te zijn? Want rood staat voor 'stop'. Ik sta hier op persoonlijke titel, omdat een BIZ-vereniging door het college niet-ontvankelijk

wordt verklaard als zij zich bemoeit met iets aan of achter de gevel in haar gebied. Het risico bestaat dat de raad dat ook gaat doen; dat verwacht ik in ieder geval van de collegepartijen.

Geld maakt niet gelukkig, maar geld missen door overheidshandelen maakt wel heel ongelukkig, want kun je van tevoren weten hoe groot het werkterrein zal zijn? Nee. Kun je weten dat er ook nog een verkeersbesluit wordt genomen waardoor je maanden niet bevoorraad kan worden of goederen niet afgeleverd kunnen worden? Nee. Is het logisch dat er veel meer geld wordt uitgegeven aan het behandelen van de aanvraag van nadeelcompensatie dan wat er door de gedupeerden gevraagd wordt? Nee. En waar blijft de vergoeding voor immateriële schade ofwel de emotionele en psychische schade die is ontstaan, zoals verdriet, slapeloze nachten, geestelijk leed, hoogoplopende ruzies thuis of verminderde levensvreugde als gevolg van onvoorzienbaar rechtmatig handelen van de gemeente? Werk dat nog eens uit in een nadere aparte beleidsregel, zou ik zeggen.

Waar blijft die voldoende ruimte voor het terras op het Piet Heinplein, zoals door de raad beloofd is in het ontwerp voor de nieuwe kades aldaar? Nog steeds is dat niet gecompenseerd. Langs de reling is een probleem, want dan kom je uit bij de burelen. Dat staat het college absoluut niet toe. Dit is een probleem. Ergens anders? Ja, er is een bankje neergezet dat nergens op de tekening te vinden is.

Er wordt nog meer nadeel ondervonden dan alleen vanwege herinrichtingen die uit de hand lopen. Hebben bijvoorbeeld de groenteboer en de kringloopwinkel ooit nadeelcompensatie gekregen omdat zij in tegenstelling tot hun buurman als horecaondernemer het bedrijfsoppervlak niet mogen uitbreiden met de helft van het trottoir? Dat is pure discriminatie, want hier wordt onnodig onderscheid gemaakt.

'Salus populi suprema lex esto' zei Cicero. Dat wil zeggen: het welzijn van het volk is de hoogste wet. Dat vraagt om een dienstbaar gemeentebestuur. Verder ben ik van mening dat het vertonen van TikTokfilmpjes mogelijk moet zijn als inspraak, want die hebben invloed. Verder zou dit lampje eigenlijk groen moeten zijn. Tot slot: de geruchten dat ik niet goed bij mijn hoofd zou zijn, zijn op niets gebaseerd.

De **voorzitter**. Nu komen er twee sprekers over het voorstel inzake het Planuitwerkingskader Badhuisweg 4.

De heer **Crefcoeur** (L). Toen de sloopwoede in de badplaats ongeveer 50 jaar geleden een hoogtepunt bereikte, was dat niet alleen beperkt tot de boulevard en omstreken. Ook in de wijk daarachter vielen steeds meer gaten, waar grote appartementengebouwen verschenen. Bewoners dachten dat er alleen bescherming kon worden geboden met een bestemmingsplan, maar de gemeente dacht daar anders over. Zij vond die woningen best wel fijn; er was ook toen woningnood. De gemeente gaf daar dus geen toestemming voor. De provincie dacht daar anders over. Uiteindelijk hebben de bewoners dus zelf een bestemmingsplan gemaakt, dat voor de Dienst Monumentenzorg bovendien aanleiding was om een groot deel van dat gebied te bestemmen tot rijksbeschermd stadsgezicht. Dat deed de Dienst Monumentenzorg niet zomaar, want deze wijk heeft een heel bijzonder karakter, dat je nergens ter wereld in een badplaats ziet: die woningen zijn gebouwd als verblijfplaats voor badgasten toen de badplaats nog de parel aan de Noordzee was. Dit heeft er op initiatief van bewoners ook toe geleid dat het Kurhaus als icoon van de badplaats met de zichtas van de Badhuisweg behouden is als monument.

We zien nu dat dezelfde problematiek weer optreedt. Er wordt gezegd dat er meer woningen nodig zijn. Wat is 'meer'? Er stonden helemaal geen woningen, ook eerder niet, want het waren horecaplaatsen waar hooguit een paar krakers gewoond hebben. Wat is dus 'meer woningen'? Eén woning erbij bouwen is al meer. De vraag is dus eerder: hoeveel woningen moet je dan gaan bouwen en voor wie? Want gisteren kwam het rapport uit van de koepel van corporaties, die er nog eens op wees dat gemeenten te weinig doen aan de huisvesting van mensen die zulke woningen nodig hebben. Hier ligt een terrein dat die grondpositie voor een deel ook heeft. Aan onze bewoners is ook goed uit te leggen dat je, als je dan toch zo nodig buitenplannen moet bouwen, ten minste ervoor zorgt dat ook aan die doelstellingen een goede fundering wordt gegeven. Daar zijn ze best voor in, want ook in onze wijk is de behoefte aan zulke voorzieningen erg groot.

We zien nu dat er wel een laagje van het plan af is, maar dat dat is uitgesmeerd over de andere lagen. Het resultaat is dat je nu eigenlijk een gebouw krijgt met twee skihellingen aan beide zijanten. Dat wij als wijkbewoners worden neergezet als een groepje weerbarstige actievelingen, is echt niet juist. Wij gaan niet met toeters en spandoeken de straat op. Nee, wij doen dit liever in goed overleg

met de gemeente en andere instanties. Wij denken dat er meer te bereiken is met goed overleg en met een platform dat de gelegenheid daartoe biedt. Dat is wat wij vragen. Wij vragen ook om toch nog eens goed na te denken over onze badplaats en over de toekomst van onze badplaats. Niet alleen de Pier is een icoon; deze hele wijk is evengoed een icoon.

De **voorzitter**. Dank u wel. De drie minuten zijn voorbij.

De heer **Sanders** (L). Hierbij vraag ik uw aandacht voor het PUK voor Badhuisweg 4. Ik heb een mail gestuurd met foto's van de omgeving van Badhuisweg 4. Hierin heb ik de contouren van het plan ingetekend aan de hand van de kaders van dit PUK. Ik schrok van de impact en ik was niet de enige; waarschijnlijk schrok u ook. Het geplande gebouw wordt tot vier meter hoger dan de hiernaast liggende bioscoop. Ik herhaal: vier meter hoger. Ik zou u allen willen aanraden naar Badhuisweg 4 te gaan en u dan in te beelden hoe een gebouw even hoog en massaal als de bioscoop op die plek zou staan. Dan begrijpt u wat ik bedoel. Ik hoop dus dat u het lef heeft het PUK tijdelijk aan te houden en nu nog niet goed te keuren. Een nieuw, gewijzigd PUK met door de buurt gedragen kaders kan dan op korte termijn weer ter stemming worden gebracht, maar dan gedragen door de omgeving. Laat u niet opjatten. Beter een uitgesteld goed besluit dan een voor eeuwig staande massale puist. Mijn dank voor uw aandacht en vergeet vooral niet te gaan kijken.

De **voorzitter**. Er is één inspreker over de uitgangspuntenbrief en het schetsontwerp herontwikkeling de Pier (RIS320846).

De heer **Mohammadi** (M). Geachte voorzitter en leden van de gemeenteraad, mijn naam is Saman Mohammadi. Ik ben hier niet geboren, maar wel getogen met enorm veel dierbare herinneringen aan Den Haag, Scheveningen en de Pier. Ik sta hier ook als eigenaar, ontwikkelaar en medegebruiker van de Pier. Onze ambitie is helder: dit icoon behouden en versterken en daar een stuk mooi Nederland terugbrengen. Dat hebben we ook gedaan bij andere projecten. Seaview is gisteren opgeleverd in Scheveningen; daar blijven we ook eigenaar van. Het Spaansche Hof, hier in het centrum, is in verbouwing. Bij de Pier willen we hetzelfde doen. Bij de Pier willen we er ook voor zorgen dat de vrije toegankelijkheid behouden blijft voor iedereen, zoals ik die ook had als kind hier in Nederland.

De uitgangspunten uit het participatietraject hebben we meegenomen in de planvorming. Daarbij hebben we bewoners, ondernemers en stakeholders allemaal nauw betrokken. Dat blijven we doorzetten richting het VO en het DO. We zijn ook een voorbeeld in de participatie en dat willen we graag zo houden.

Naast de uit de participatie meegenomen kernpunten en de feedback die we hebben gehad, passen we ook onze eigen 3D toe: we maken de meest duurzame pier ter wereld met energiezuinigheid, groen, slim en water. We laten nota bene de ronde toren van De Nederlandsche Bank, die we in Amsterdam uit elkaar hebben gehaald, landen op de bungeetoren. Dat is wereldwijd nog nooit gebeurd. In Amsterdam is dat niet gelukt. Het gaat ons hier in Den Haag wél lukken om dat te doen. We maken een dierbaar gebouw. We maken het icoon dus sterker. We brengen een stuk grandeur terug in de architectuur. En we maken een dynamisch gebouw, dat 24 uur per dag en 365 dagen per jaar, met name in het laagseizoen, blijft functioneren.

Alle vierkante meters hebben we eigenlijk ingevuld. We hebben de beautycase en de businesscase, zoals we die noemen. De beautycase gaat over kunst, cultuur, onderwijs en 6.000 meter park op zee, met vrije toegankelijkheid. De businesscase is het hotel met het minimale aantal kamers die wij nodig hebben om een gezonde businesscase te draaien. Die twee gaan hand in hand.

Vandaag sta ik hier met een duidelijke boodschap: elke dag vertraging levert meer risico op voor de levensvatbaarheid van het project. Wij hebben daarom jullie steun nodig middels het verlenen van medewerking aan de BOPA die we de komende tijd gaan indienen en door daar snelheid in te houden om in 2026 te starten met de bouw en in 2028 de meest duurzame pier ter wereld op te kunnen leveren voor ons land. Daarom zit hier enorm veel urgentie achter.

Als RE:BORN nemen wij alle risico's op ons om dit als ontwikkelaar, eigenaar en medegebruiker tot een succes te maken. Dat doen we binnen de bestemmingsplankaders.

De **voorzitter**. Dank u wel. Uw drie minuten zitten erop.

De heer **Mohammadi**. Helemaal goed. Dank voor uw steun.

De **voorzitter**. De laatste inspreker wil iets zeggen over de Werkagenda circulaire economie.

De heer **Geurst** (V). Goedemiddag, ik ben Rob Geurst. Ik zou graag het thuisladen even willen toelichten, zonder eigenbelang. Ik heb er zelf al één. Ik weet dus hoe het werkt; ik probeer dat gewoon even uit te leggen. Vanwege de snelheid lees ik het op vanaf een papiertje, maar ik vind het sowieso geweldig dat Den Haag nu de handschoen wil oppakken en dit als een soort laaghangend fruit wil gaan opstarten, in tegenstelling tot heel veel projecten die soms heel lang duren.

Ik probeer even uit te leggen hoe het werkt. Ik heb thuis zonnepanelen. Ik heb een dynamisch contract. Ik betaal stroomtarief per uur. Ik heb een laadstationnetje aan huis en een kabelgoot in de stoep. Buiten de spitsuren - 's morgens en 's avonds zijn natuurlijk de spijstijden qua stroomgebruik - kost de stroom bijna niets of is de stroom heel goedkoop. Wat doet een burger? Die komt pas in beweging bij subsidie of als de prijs van iets echt laag is. Voor de rest kan het milieu mensen helaas vaak gestolen worden. Bij mij ligt het iets anders, maar ik ben ook degene die zo goedkoop mogelijk wil laden. Ik doe dat dus 's nachts, overdag als de zon schijnt of wat dan ook. Het kost mij op dit moment per laadbeurt vaak maar € 7,50. Daar kan ik dus 450 à 500 kilometer mee rijden. Ik sta dus nooit meer aan een publieke paal, want dat zou mij ongeveer € 27,50 per lading kosten.

Wat is buiten de prijs nu het voordeel? Er zijn veel voordelen. Er zijn minder extra laadpalen nodig. Je hebt er immers zelf eentje en je kan goedkoper bij jezelf thuis laden. Zonnepanelen gaan veel meer opleveren. Je gebruikt immers je eigen opgewekte energie direct zelf voor je eigen auto. Er zullen dus geen of bijna geen kosten meer zijn voor de teruglevering, waar we allemaal voor moeten gaan betalen. De zonnepanelen staan daardoor op dit moment onder druk. In de nabije toekomst kan je bidirectioneel laden: in de spitsuren, dus in de dure uren, kan je bijvoorbeeld thuis gaan koken via je auto. Ik kan dat nu al met mijn auto. Eigenlijk staat mijn thuisbatterij dus al buiten. Hij heeft vaak meer stroom in de accu dan wat je een hele week thuis gebruikt. Je hoeft dus geen dure thuisbatterij meer te kopen. Als er een overschot is aan zonne-energie en windenergie, zijn de prijzen dus heel erg laag en laad je over het algemeen je auto met echt 100% groene energie op. De huidige palen geven ook wel groene energie, maar volgens mij wordt daarbij biomassa meegerekend. Dat is in mijn ogen niet echt schone energie; dat zijn de meeste mensen met ons eens. Dit alles is keurig opgelost door een kabel die in een tegel is gedrukt, waar niemand meer iets negatiefs van kan vinden.

De **voorzitter**. Dank u wel, de drie minuten zitten erop.

Aan de orde is:

E. Vaststelling van de wijze van afdoening van ingekomen stukken.

De raad heeft hieromtrent beslist zoals hierna bij elk nummer is aangegeven.

Raadsadressen

Nr.	Afzender en onderwerp	Voorstel afdoening	Kopie antwoord
1	Bewoners Boylestraat en omgeving d.d. 17 december 2024 inzake voornemen overdracht perceel Boylestraat (10838869)	In handen van het college van B en W	commissie Ruimte
2	Belanghebbende d.d. 30 december 2024 inzake projectontwikkeling voormalig ministerie Plesmanweg en parkeerfaciliteiten en elektrische laadpalen (10841572)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving
3	Belanghebbende d.d. 4 januari 2025 inzake grieven tegen voorstel zero-emissiezone kuststrook inclusief Duinvallei Kijkduin (10841595)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving

4	Bewonersorganisaties Vogelwijk, Bomenbuurt en Bloemenbuurt d.d. 6 januari 2025 inzake planvoorbereiding herontwikkeling voormalige Haga locatie (10841656)	In handen van het college van B en W	commissie Samenleving
5	Belanghebbende d.d. 8 januari 2025 inzake verzoek aanpassen regelgeving (behoort bij 10786682)	In handen van het college van B en W	commissie Bestuur
6	Buurtcomité Behoud Bosjes van Poot d.d. 6 januari 2025 inzake toekomst voormalige Appelloods (10844217)	In handen van het college van B en W	commissie Samenleving
7	Belanghebbenden d.d. 14 januari 2025 inzake ontbreken mogelijkheid om afval te lozen (10844740)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving

Zienswijzen verbonden partijen

Nr.	Zienswijze voornemen evaluatie Gemeenschappelijke Regeling GGD en VT Haaglanden uit te stellen	Voorstel afdoening
1	GR GGD-VT Haaglanden d.d. 17 december 2024 (10838888)	Aan het college van B en W is verzocht om een voorstel aan de raad

Ter kennisnemingen

Nr.	Afzender en onderwerp	Voorstel afdoening
1	Stichting BOK d.d. 16 december 2024 inzake Kafka in Den Haag..? (10837357) en 3 januari 2025 (10837357 behoort bij)	Voor kennisgeving aannemen
2	Platform OVHA d.d. 19 december 2024 inzake besluit MRDH inzake afwijzing heropening tramhalte lijn 1 Ary van der Spuyweg Scheveningse weg (10838827)	Voor kennisgeving aannemen
3	GR GGD-VT Haaglanden d.d. 17 december 2024 inzake geüpdatete bestuursagenda 2023-2026 GR GGD-VT Haaglanden (10838857)	Voor kennisgeving aannemen
4	Gemeente Tynaarlo d.d. 20 december 2024 inzake motie meer taken meer knaken (10841974)	Voor kennisgeving aannemen
5	Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland d.d. 19 december 2024 inzake financieel toezicht begroting 2025 (10841987)	Voor kennisgeving aannemen
6	Belanghebbende d.d. 5 januari 2025 inzake landelijk vuurwerk verbod (10842007)	Voor kennisgeving aannemen
7	Belanghebbende d.d. 4 januari 2025 inzake artikel over vuurwerk (10842017)	Voor kennisgeving aannemen
8	Federatie Eritrese Gemeenschappen in Nederland d.d. 4 januari 2025 inzake reactie op rapport Bureau Berenschot (10842049)	Voor kennisgeving aannemen
9	Alliantie Schooltuinen netwerk d.d. 6 januari 2025 inzake ondersteuning schooltuinieren door de gemeente (10842065)	Voor kennisgeving aannemen
10	Economic Board The Hague d.d. 7 januari 2025 inzake steunbetuiging kandidatuur Den Haag als culturele hoofdstad van Europa in 2033 (10843922)); op verzoek afzender als NIET VERZONDEN beschouwen	Voor kennisgeving aannemen
11	De Haagse Hogeschool d.d. 9 januari 2025 inzake motie ‘Geef ruimte aan meiden om te spelen’(10843937)	Voor kennisgeving aannemen
12	Algemene Vereniging voor Natuurbescherming voor 's-Gravenhage en omstreken d.d. 8 januari 2025 inzake kansen voor dieren (10844238)	Voor kennisgeving aannemen

13	Belanghebbende d.d. 21 december 2024 en 6 januari 2025 inzake klacht tegen Stroom (10844438)	Voor kennisgeving aannemen
14	Belanghebbende d.d. 13 januari 2025 inzake klacht en verzoek tot herziening parkeerplaatsen gehandicapten in Trooststraat (10844499)	Voor kennisgeving aannemen
15	Taal aan Zee d.d. 13 januari 2025 inzake Mensen maken Taal aan Zee (10844768)	Voor kennisgeving aannemen
16	Belanghebbende d.d. 14 januari 2025 inzake klacht over verkeerd aangeboden vuilnis en vervuiling in de straat (10844781)	Voor kennisgeving aannemen
17	Belanghebbende d.d. 15 januari 2025 inzake woonunits lego (10846662)	Voor kennisgeving aannemen
18	Stichting Baron Hop d.d. 16 januari 2025 inzake produceren Haagsche Hopjes (10846707)	Voor kennisgeving aannemen
19	Belanghebbenden d.d. 16 januari 2025 inzake grieven tegen het voorstel tot invoering zero emissiezone kuststrook inclusief Duinvallei Kijkduin (10846716)	Voor kennisgeving aannemen

---

Aan de orde is:

F. Vaststelling van de besluitenlijst.

- F.1 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vierde wijziging van de Verordening maatschappelijke ondersteuning Den Haag 2018 (RIS320816)
- F.2 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning dakopbouw met dakterras Van Pomerenvaart 13 (RIS321084)
- F.3 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor de omgevingsvergunning voor het vervangen van de schuur met overkapping bij de woning Balistraat 74 (RIS321083)
- F.4 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning uitbouw Anthony Fokkersingel 92 (RIS321082)
- F.5 Voorstel van het college inzake Ontwerp Verklaring van geen bedenkingen voor omgevingsvergunning bouwen woning bij Gele Lis 127 (RIS320911)
- F.6 Gewijzigd voorstel van het college inzake Aanpassing maximale hoogte reserve Activafinanciering (RIS320831)

Deze voorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is:

G. Datumbevestiging initiatiefvoorstel (Hart voor Den Haag) Actieve en gezonde jongeren, elke meter telt! (RIS321030).

De **voorzitter**. Namens het college kan ik melden dat de reactie van het college uiterlijk in het tweede kwartaal van 2025 verwacht mag worden.

Aan de orde is:

H. Voorstel van het college inzake voorontwerp herinrichting Pletterijkade inclusief 2 richtingsfietsoversteek (RIS320293).

De beraadslaging wordt geopend.

Voorzitter: de heer Sluijs.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Voorzitter. U klinkt nu weer een stuk beter.

Voor ons ligt een heel slecht plan. Dit college lijkt het maar niet te leren: weer gaat men een zeer belangrijke weg die de stad ingaat, autoluw maken en parkeerplekken ontnemen in een wijk waar ze keihard nodig zijn. De nieuwe inrichting van de Pletterijkade, een 30 km-fietsstraatprofiel, is ontworpen vanuit de voetganger en de fietser. Dat dit niet werkt, heeft de wethouder volgens mij aan den lijve kunnen ondervinden bij het plan dat hij had voor het Hobbemaplein. Die parkeerplekken zijn hard nodig. Dat hebben we al kunnen lezen in een reactie van een bewoner, die nu al, tijdens deze werkzaamheden, geen plek meer kan vinden voor zijn voertuig; laat staan hoe dat na de herinrichting zal zijn. Op de tekening zie ik ook dat aan de overkant, bij Het Zieken, geen enkele parkeerplek ingetekend is. Klopt deze tekening en, zo ja, hoeveel plekken wil men daar dan wegsaneren?

Ook hier zien we weer dat het autoverkeer dat komt vanaf de Rijswijkseweg, straks niet meer kan afslaan naar de Pletterijkade en zodoende ook weer richting de Schilderswijk wordt geleid. Hoelang wil het college nog doorgaan met deze autohaat en het onder druk zetten van de Schilderswijk? En ook hier was de participatie natuurlijk helemaal ruk en ook hier wordt een paar ondernemers de nek omgedraaid. Ik heb er vanmorgen toevallig twee gebeld. Zij gaven aan weer niet meegenomen te zijn in de plannen. Eén ondernemer was bij de inloopavond aanwezig geweest en zag dat er een boom op zijn uitrit was getekend. Hij is naar de volgende vergadering gegaan. U raadt het al: die boom stond nog steeds ingetekend.

Maar nu dan toch even een positief berichtje: de oplossingen voor de gracht zijn top. Die steunen we daarom. De motie van de SP om daar voor de veiligheid hekjes te plaatsen, vinden wij heel belangrijk.

Ik heb een andere motie, ook geïnspireerd door de SP, met als dictum: verzoekt het college de rijrichtingen en alle parkeerplekken te behouden, op de plek waar ooit de haringkiosk stond een uiterste inspanning te doen om een nieuwe ondernemer te vinden voor deze plek en een verwijzing in de buitenruimte of op de kiosk te plaatsen naar deze veelvuldig bezongen plek en in de reeds toegezegde brief over de cultuurhistorische aankleding van de Pletterijkade nader in te gaan op de uitwerking hiervan.

De **voorzitter**. Door de heer Meinesz, daartoe gesteund door de heer Bingöl en de heer Kaptheijns, wordt de volgende motie (H.4 HvDH) ingediend:

Motie H.4 HvDH Behoud een plekje voor een Haags icoon

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake voorontwerp herinrichting Pletterijkade incl. 2 richtingsfietsoversteek (RIS320293).

Constaterende, dat:

- op het Rijswijkseplein decennialang een haringkraam/ -kiosk heeft gestaan met iconische waarde voor de buurt en de stad;
- de wethouder daarnaast heeft toegezegd suggesties voor de ‘aankleding’ van de omgeving Pletterijkade – bijvoorbeeld verwijzingen naar het historische verleden – mee te nemen in de volgende stap van de herinrichting.

Overwegende, dat:

- als een nieuwe ondernemer hier een kiosk start ter vervanging van de iconische Haringkraam, een stukje Haags cultuur behouden blijft.

Verzoekt het college:

- de rijrichtingen en alle parkeerplekken te behouden;

- op de plek waar ooit de haringkiosk stond een uiterste inspanning te doen om een nieuwe ondernemer te vinden voor deze plek en een verwijzing in de buitenruimte of op de kiosk te plaatsen naar deze veelvuldig bezongen plek;
- in de reeds toegezegde brief over de cultuurhistorische aankleding van de Pletterijkade nader in te gaan op de uitwerking hiervan.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Adeel Mahmood (DENK). Voorzitter. Eigenlijk heb ik na de commissievergadering één belangrijke vraag. We staan op zich positief ten opzichte van het voorontwerp. We hebben, zoals in de commissievergadering ook is aangegeven, met name vragen en zorgen over het niet meer bereikbaar zijn van de Pletterijkade vanaf het Rijswijkseplein. Je kan daar namelijk niet meer linksaf slaan. Het college heeft aangegeven dat het een onderzoek meeneemt naar een omkeermogelijkheid verderop, onder het Schenkviaduct, maar we weten heel goed wat de neveneffecten kunnen zijn bij het Spaarneplein. Daar wordt nu al gebruik van gemaakt om daar te keren. Dat wordt gelukkig gemonitord. Mijn vraag aan de wethouder is wanneer hij verwacht dat een nadere uitwerking heeft plaatsgevonden van de mogelijkheid om daar verderop te keren en of dat nog afhankelijk is van iets. Gaat dat alleen gebeuren als er problemen zijn op het Spaarneplein of is het sowieso al de bedoeling om dit mogelijk te maken? Waarvan is dat uiteindelijk afhankelijk? En tot slot: over welke termijn hebben we het hier? Als het voorontwerp hier straks wordt aangenomen en als de werkzaamheden zijn uitgevoerd, wanneer kunnen we dan die omkeermogelijkheid verwachten onder het Schenkviaduct?

Caroline Peeck (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD is voorstander van meer groen en meer water in onze stad, van Haagse lanen tot mooie grachten. Dit geldt zeker voor het centrum, dat op veel plekken versteend is. Ten aanzien van het voorontwerp voor de Pletterijkade vroegen we aandacht voor verlichting, groen en bewonersparkeren. Het verheugde ons om te horen dat met het oog op sociale veiligheid maar natuurlijk ook het romantische, gezellige gevoel van de kades de verlichting nog ingetekend zal worden in het definitieve ontwerp en dat er bij de oplevering van het ontwerp nog alle ruimte is voor input van bewoners voor meer groen.

We geven toch graag nog de suggestie mee om ook ter voorkoming van parkeren op de stoepen, dat echt een grote last is voor bewoners, in het definitieve ontwerp naar extra groen te kijken. Daarop krijgen we graag een reflectie. Ook kijken we uit naar het voorstel van het college dat in overleg met bewonersorganisaties en ondernemers dit halfjaar komt, waardoor beschikbare parkeerplekken in de buurt niet bezet zullen worden door ambtenaren en musici die daar voor een heel laag tarief de hele dag staan. In dat voorstel wordt gekeken naar de parkeertarieven, de venstertijden en de invoering van bewonersparkeren voor de straatjes erachter.

We steunen het voorstel van de SP waarin het college gevraagd wordt om in overleg te gaan over hoe de kade voor iedereen veilig toegankelijk is, waarvan een mooie esthetische leuning een onderdeel kan zijn. We gaan op verzoek van de buurt de komende weken kijken naar de verkeersveiligheid van de Scheldestraat, het aanliggende park en de basisschool aan de Dommelstraat om de resultaten mee te nemen naar het debat van 17 april over verkeersveiligheid.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Ik wil even kwijt dat ik het heel bijzonder vind om woorden uit een motie van de SP te horen uit de mond van de heer Meinesz. Sommige mensen noemen dat 'plagiaat', maar ik zie het als een lofzang en een ode. Ik vond het dus heel mooi moment.

Het college voorziet dat het aantal fietsers over de Pletterijkade zal toenemen. In dat licht kan de SP de voorgestelde herinrichting goed volgen. Hierover heeft de SP an sich verder dus geen vragen aan het college.

Wel valt er iets op als je de tekeningen van de Pletterijkade van voor en na de inspraak met elkaar vergelijkt. Op de ene afbeelding zien we nog de veelvuldig bezongen haringkiosk en op de andere niet. Zo zijn meer verwijzingen uit ons officieuze volkslied inmiddels door de realiteit ingehaald. Mensen van mijn generatie en jonger zijn bijvoorbeeld op Google aangewezen om te leren waar de Marathon ooit stond. Een verwijzing in het straatbeeld naar de Haringkoning, dat andere

verdwenen Haagse icoon, is van meerwaarde voor toekomstige generaties die zich afvragen waar die haringen eigenlijk werden gehapt op het Rijswijkseplein. Daarom een motie met collega De Groot van het CDA, die het college verzoekt om op de plek waar ooit de haringkiosk stond een verwijzing in de buitenruimte te plaatsen naar deze veelvuldig bezongen plek en in de reeds toegezegde brief over de cultuurhistorische aankleding van de Pletterijkade nader in te gaan op de uitwerking hiervan.

Dan nog een vraag aan het college. Worden in de verdere uitwerking van het plan geen ruimtelijke belemmeringen opgeworpen voor een eventuele terugkeer van een kiosk op de oude plek van de Haringkoning? Kiosken geven immers kleur en levendigheid aan de stad en het is niet de bedoeling dat we met herinrichtingen kiosken gaan uifaseren.

Ten slotte blijf ik toch in mijn maag zitten met de reactie van het college in de commissie op de oproep van de heer Schram om een trapleuning aan de waterkant bij de aanlegplaats te plaatsen. Gisteren kreeg de raad via de heer Schram een signaal dat vooral de noodzaak van de leuning onderkent, met het oog op de toegankelijkheid en de veiligheid.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Is mevrouw Arp het met ons eens dat als je daar een kiosk gaat plaatsen, het heel belangrijk is dat je daar van alle kanten kan komen met de auto?

Lesley Arp (SP). Ik hoorde die vraag van de heer Meinesz ook in de commissie. Ik moet zeggen dat er toen de Haringkoning nog bestond en ik nog wat jonger was, ook heel veel nachtbrakers langskwamen bij die haringkar. Dat waren niet per se mensen die met de auto naar de Haringkoning gingen; dat was ook veel uitgaanspubliek. Ik denk dus dat een haringkiosk of wat voor een kiosk dan ook niet alleen levensvatbaar hoeft te zijn als er auto's kunnen stoppen. Er komen naar kiosken ook andere soorten mensen, die niet rijden. Hart voor Den Haag stelt bijvoorbeeld ook altijd voor om kiosken op de Grote Marktstraat te plaatsen. Daar ben ik altijd voor. Ook daar kan je met de auto niet makkelijk even stoppen.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Een nachtvergunning is tegenwoordig wat moeilijk. Ze moeten het dus meer hebben van overdag. Dan gaat het vooral om mensen die werken met werkbussen en die daar lekker even een broodje kunnen gaan eten. Dat is volgens mij heel belangrijk.

Lesley Arp (SP). Ik sluit niet uit dat er bij bepaalde kiosken ook mensen komen die inderdaad een klus doen en met een busje rijden, maar zoals ik al zei, denk ik dat er hier ook heel veel andere soorten klanten kwamen. Ik denk niet dat het door de herinrichting per se onmogelijk is om daar een onderneming te plaatsen.

De **voorzitter**. Debatten doen we via de microfoons. Mevrouw Arp gaat verder.

Lesley Arp (SP). Dit maakt veel los, maar ik was bij de leuning. De wethouder gaf in de commissie aan dat het niet mooi zou zijn om die leuning daar te plaatsen. Dat vindt de SP echt geen reden om dit idee af te schieten. Daarom een motie die het college verzoekt om in overleg te treden met stichting Voorall over de veiligheid van het ontwerp van de trap aan de Pletterijkade en in de toegezegde brief over de aankleding van de Pletterijkade terug te komen op de mogelijkheden van een trapleuning. De motie wordt mede ingediend door mevrouw Peeck van de VVD en de heer Meinesz van Hart voor Den Haag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door mevrouw De Groot, wordt de volgende motie (H.1 SP) ingediend:

Motie H.1 SP Bewaar een plekje voor een Haags icoon

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake voorontwerp herinrichting Pletterijkade incl. 2 richtingsfietsoversteek (RIS320293).

Constaterende, dat:

- op het Rijswijkseplein decennialang een haringkraam / -kiosk heeft gestaan met iconische waarde voor de buurt en de stad;
- de wethouder daarnaast heeft toegezegd suggesties voor de ‘aankleding’ van de omgeving Pletterijkade – bijvoorbeeld verwijzingen naar het historische verleden – mee te nemen in de volgende stap van de herinrichting.

Overwegende, dat:

- ook als er geen kiosk terugkeert op deze plek, een verwijzing naar de inmiddels verdwenen iconische en in ons officieuze volkslied bezongen kiosk op zijn plaats zou zijn.

Verzoekt het college:

- op de plek waar ooit de haringkiosk stond een verwijzing in de buitenruimte te plaatsen naar deze veelvuldig bezongen plek;
- in de reeds toegezegde brief over de cultuurhistorische aankleding van de Pletterijkade nader in te gaan op de uitwerking hiervan.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door mevrouw Peeck en de heer Meinesz, wordt de volgende motie (H.2 SP) ingediend:

Motie H.2 SP Maak de kade veilig

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake voorontwerp herinrichting Pletterijkade incl. 2 richtingsfietsoversteek (RIS320293).

Constaterende, dat:

- in het voorontwerp voor de Pletterijkade bij de trap naar het water geen trapeuning wordt geplaatst aan de kant van het water;
- de wethouder Mobiliteit in de commissievergadering van 16 januari 2025 aangaf er geen heil in te zien om een trapeuning te plaatsen aan de kant van het water omdat dit niet nodig zou zijn, het ook niet gebruikelijk zou zijn bij andere kades in de stad en dit esthetisch afbreuk zou doen aan het ontwerp.

Overwegende, dat:

- deze kade een opstapplaats is voor rondvaarten en hier dus geregeld grote groepen mensen komen, waaronder kinderen en ouderen;
- voor slechtienden vooral de ronding bij de Pletterijkade een gevaarlijke plek kan zijn;
- er aan de overkant van de Pletterijkade bij de aanlegplaats voor rondvaarten Zieken sinds 2015 ook een leuning is geplaatst;
- volgens rondvaartorganisatie ‘De Willemsvaart’ en stichting Voorall de trappen een leuning en contrastmarkering moeten hebben, en er al geregeld gesprekken gevoerd zouden worden met de gemeente betreffende andere kades in de stad;
- esthetische overwegingen niet zwaarder zouden mogen wegen dan veiligheid en toegankelijkheid.

Verzoekt het college:

- om in overleg te treden met stichting Voorall over de veiligheid van het ontwerp van de trap aan de Pletterijkade;
- in de toegezegde brief over de aankleding van de Pletterijkade terug te komen op de mogelijkheden van een trapleuning.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Vandaag bespreken we het voorontwerp voor de herinrichting van de Pletterijkade. Onze fractie loopt helaas niet over van enthousiasme. De foto's zien er erg gelikt uit, maar onze fractie vindt het spijtig dat ook dit project weer uitgaat van het verminderen van autoverkeer en van inzetten op voetgangers en fietsers. Tevens neemt het aantal parkeerplaatsen af, terwijl bewoners nu al klagen over een tekort aan parkeerplekken. Het college gaat ervan uit dat de nieuwe inrichting positief gaat uitpakken voor toekomstige ondernemers, maar de PVV zou graag zien dat er goed gemonitord wordt wat de gevolgen zijn voor de huidige ondernemers tijdens de werkzaamheden. Maar waarom alleen tijdens de werkzaamheden? Hoe zit het bijvoorbeeld met Bo-rent, dat zwaar materiaal verhuurt? Klanten moeten dus altijd met hun auto of aanhanger bij dat bedrijf kunnen komen om klant te kunnen zijn. Hoe wordt voorkomen dat Bo-rent grote omzetverliezen gaat lijden als klanten het gehuurde materiaal niet comfortabel en makkelijk kunnen afhalen? Is de wethouder daartoe bereid?

De gemeente moet goed op haar uitgaven letten. We hebben het immers over belastinggeld van onze inwoners. In het voorontwerp valt te lezen dat er voorzieningen worden getroffen zodat de aannemer elektrisch materieel kan gebruiken, met name klein materieel. Bemaling bij de aanleg van het riool en het maken van de kade gebeurt volledig elektrisch. De PVV zou graag willen weten wat de verhouding is van de kosten ten opzichte van fossiel materieel. Is elektrisch werken goedkoper of duurder? En zou dat voortaan voor elk infra- en bouwproject in kaart gebracht kunnen worden? Kan de wethouder verklaren waarom mensen die vanuit Rijswijk en Laak komen, niet meer linksaf de Pletterijkade op kunnen rijden en daardoor gedwongen worden om via de Pletterijstraat, dus via de woonbuurt, of via de Beatrixlaan en het Prins Bernhardviaduct om te rijden? Geeft dit niet juist extra onveiligheid in de wijk en/of onnodige extra emissie? Staat dit niet haaks op het emissiereductiebeleid van dit college? Vandaar de motie, met als dictum: verzoekt het college om in het ontwerp van de Pletterijkade de mogelijkheid toe te voegen waarin gemotoriseerd verkeer komende vanuit de richting van het spoorviaduct linksaf de Pletterijkade op kan rijden om verkeerscongestie en onnodige emissie te voorkomen. De motie is medeondertekend door de heer Meinesz van Hart voor Den Haag.

De **voorzitter**. Door de heer Kaptheijns, daartoe gesteund door de heer Meinesz, wordt de volgende motie (H.3 PVV) ingediend:

Motie H.3 PVV Gemotoriseerd verkeer linksaf de Pletterijkade op

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het Voorstel voorontwerp herinrichting Pletterijkade incl. 2 richtingsfietsoversteek (RIS320293),

Verzoekt het college:

- om in het ontwerp van de Pletterijkade de mogelijkheid toe te voegen waarin gemotoriseerd verkeer komende vanuit de richting van het spoorviaduct linksaf de Pletterijkade op kan rijden om verkeerscongestie en onnodige emissie te voorkomen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. Ook ik ben een beetje verkouden. Ik kijk dus even hoe dit gaat. Het voorontwerp voor de Pletterijkade ziet er goed uit, waardoor het een aangename straat wordt, ook voor wandelaars en fietsers. Even een stukje geschiedenis. De Pletterijkade dankt zijn naam natuurlijk aan de ijzergieterij en -pletterij, die daar het grootste deel van de negentiende eeuw stond. Een interessant historisch feitje: eind negentiende eeuw verenigden de arbeiders in de pletterij zich in een van de eerste vakbonden van Den Haag. Dat was hard nodig, want in 1871 was er nog een spontane staking, omdat arbeiders werden ontslagen die vroegen om een loonsverhoging, terwijl de pletterij net allemaal grote klussen had binnengehaald. In 1868 vormden de Haagse metaalarbeiders samen met de Amsterdamse metaalarbeiders de IJzer- en Metaalbewerkersbond, de oudste voorloper van de FNV. Kortom, de Pletterijkade is de Haagse bakermat van de sociale strijd. Dat zou óók een monumentje waard kunnen zijn, zou je zeggen, maar voor de haringkiosk kan dat natuurlijk ook.

Aan de fabriek die er stond, danken wij de overkapping van Station Hollands Spoor, de Hemsterhuisbrug en de brug aan de Boomsluiterskade, maar ook kleinere dingen, zoals het hekwerk rond het standbeeld van Spinoza en het toegangshek naar de begraafplaats Ter Navoring, op Scheveningen. Dat is mijn haakje om ook te vragen of dit niet een goede aanleiding is om toch te kijken naar een mooi hekwerk of een mooie leuning aan de kade. Dat is ook nog eens een goede historische knipoog naar de pletterij die er ooit was en het is bovenal goed voor de toegankelijkheid. Dat lijkt mij toch belangrijker dan esthetiek.

Peter Mekers (D66). Voorzitter. Dank aan het college voor dit plan. Ook mijn fractie vindt dit een mooi ontwerp voor de Pletterijkade, met goed gebruik van de kade zelf en meer toegankelijkheid voor het water, waar we in Den Haag altijd graag naartoe willen. Tijdens het commissiedebat is namens mij ook gevraagd hoe het zit met snelheidsremmende maatregelen en of die daar nou echt niet kunnen. Die zouden niet kunnen vanwege de wensen, ook vanuit de hulpdiensten. Daar heb ik alle begrip voor. Ik wil de wethouder daar nog wel één ding over vragen. Mocht er in de toekomst toch overlast ontstaan door mensen die zich niet aan de snelheidslimieten houden: het schijnt sinds kort mogelijk te zijn om bij 30 km-zones te flitsen. Ik vraag de wethouder om het toepassen daarvan in ieder geval in het achterhoofd te houden als er klachten komen. Dat is het enige wat ik wil toevoegen.

Ook wij leunen op de motie van de SP over de leuning. Daar zijn we dus erg enthousiast over.

Massimo Etalle (FVD). Voorzitter. Den Haag is de dichtstbevolkte stad van Nederland. Toch lijkt het college Den Haag in te willen richten als een dorp. Het plan is niet lelijk, maar de vraag is of dit past bij een stad als Den Haag. Past dit bij hoe de straat wordt gebruikt? Daarom enkele vragen aan het college. Maakt de strook keien in het midden van het fietspad inhalen voor fietsers niet juist gevaarlijker wanneer het glad is of wanneer er blaadjes liggen? En zorgt dit niet voor minder ruimte, waardoor er oponthoud ontstaat als auto's stil moeten staan, bijvoorbeeld om dingen in te laden die bij een winkel zijn gekocht? Dat lijkt me iets wat de straat onveiliger maakt.

Waarom worden de belangen van de Fietsersbond boven die van de HTM en de nood- en hulpdiensten gesteld? Zij kunnen hier straks niet meer met een politieauto doorheen rijden. Er is in deze buurt redelijk veel criminaliteit. Een goede doorgang voor politiebusjes lijkt mij dus gepast.

Er verdwijnen 26 parkeerplaatsen. Volgens het onderzoek zou er dan nog genoeg ruimte zijn om te parkeren, maar al die metingen zijn gedaan in de avond en in het weekend, terwijl de drukte juist doordeweeks is. Hoe gaat het college dit oplossen? Hoe gaat het college ervoor zorgen dat er ook overdag en doordeweeks genoeg parkeerplaatsen zijn?

De **voorzitter**. Ik kijk naar de wethouder.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Voorzitter. Ik wil toch verzoeken om vijf minuten te schorsen. Ik heb de motie van Hart voor Den Haag niet eerder ontvangen. We moeten daar dus echt even naar kijken om de motie te kunnen appreciëren.

De **voorzitter**. De wethouder vraagt om een schorsing van vijf minuten. Dat is helemaal goed.

De vergadering wordt van 14.29 uur tot 14.36 geschorst.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Voorzitter. Het moge duidelijk zijn dat het college enthousiast is over dit voorontwerp. Dit biedt een hele mooie kans, niet alleen om de Pletterijkade veel verkeersveiliger te maken en een heel aantrekkelijke fietsentree te maken voor de stad, maar ook om het water aan de kade weer volledig tot zijn recht te laten komen en om heel veel groen toe te voegen zonder dat dat te veel ten koste gaat van de bereikbaarheid, want de Pletterijkade blijft gewoon bereikbaar en er kan ook gewoon in beide richtingen met de auto over de Pletterijkade gereden blijven worden.

Door veel fracties zijn specifieke vragen gesteld. Die zal ik snel proberen te antwoorden. Daarna zal ik de moties appreciëren. Ik begin bij Hart voor Den Haag. Er werd gevraagd wat dit betekent voor de rijroutes. Er werd gesproken over een omleiding door de Schilderswijk. Dat is niet zo logisch; dat ligt niet zo voor de hand. Ook de PVV vroeg hiernaar. Als je bijvoorbeeld uit Rijswijk komt - dat voorbeeld werd gegeven - denk ik in eerste instantie dat je navigatiesysteem je een andere route geeft. Het is veel logischer om via de Binckhorstlaan en de Lekstraat te rijden, dus niet meer over het Rijswijkseplein. Mocht je daar toch komen, dan is het nog steeds mogelijk om via de andere kant de Pletterijkade te bereiken. De verwachting is dus dat dit voor de verkeersafwikkeling geen problemen gaat opleveren.

Er vervallen inderdaad een aantal parkeerplaatsen. Daar hebben meerdere fracties vragen over gesteld.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). U noemt de Lekstraat, maar die ligt bijna anderhalve kilometer verder.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Als je via de Binckhorstlaan gaat als je van die kant van Den Haag komt, is dat een hele logische route om uiteindelijk op de Pletterijkade te komen.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Ja, maar als je in de buurt wil zijn van de Pletterijkade, is het eerste wat je denkt toch: ik ga daar linksaf? Dan rij je eigenlijk toch automatisch weer de Hoefkade op?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Dat is zo als je eenmaal daar bent, maar je neemt natuurlijk een heel andere route. Dat is ook het idee achter dit ontwerp: dat er meer gebruik wordt gemaakt van de doorgaande routes die we hiervoor bedoeld hebben in de stad.

Er vervallen 27 parkeerplaatsen. Dat kan daar omdat de parkeerdruk 81% is. Die is gemeten; dat is meteen het antwoord op een vraag van Forum voor Democratie. We voeren gedurende de hele week, op alle momenten, parkeermetingen uit. Het drukste punt is daar op zaterdagavond: dan is de parkeerdruk 81%. Die zal een paar procent toenemen als gevolg van het vervallen van deze parkeerplaatsen, maar het blijft dus ruim onder de 90%. Het kan hier dus. En door het vervallen van die parkeerplaatsen wordt het mogelijk om die kade weer in zijn oude glorie te herstellen. Daarom kunnen we daar een looppad maken en daarom kunnen we daar ook groen en een aantrekkelijke kade maken. Je kan niet voor een aantrekkelijke kade zijn én ook voor het behoud van parkeerplaatsen; dat is eigenlijk wat ik duidelijk probeer te maken. Wat het college betreft kiezen we echt voor een aantrekkelijke kade. Dat gaat veel ondernemers ook heel veel kansen opleveren, want het wordt daardoor een heel aantrekkelijke entree, ook richting de binnenstad.

De VVD vroeg om met de bewoners gesprekken over het parkeren te voeren. Die gesprekken voeren we; daar hebben we het ook in de commissie over gehad. Vanuit het college zien we echt kansen om met venstertijden en met kijken naar het parkeertarief de bewoners tegemoet te komen om de parkeeroverlast die er soms is, terug te dringen.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Heeft deze wethouder gesproken met de ondernemers op de Pletterijkade?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Er zijn meerdere bijeenkomsten geweest. Dit traject loopt ook al wat langer. Daar ben ik persoonlijk niet bij betrokken geweest, maar dat zijn door de gemeente georganiseerde bijeenkomsten geweest, zoals we die heel vaak organiseren. Er is natuurlijk ook een ruime inspraakmogelijkheid geweest, waar sommige ondernemers ook gebruik van hebben gemaakt.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Ik heb er vanmorgen twee gebeld; dat zou u ook eens moeten doen. Zij gaven mij aan dat die parkeerplaatsen voor hen van levensbelang zijn. Zij willen dus graag alle plekken behouden.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Dat zijn niet de signalen die ik heb gekregen, ook als je verkeerskundig en analytisch naar dit ontwerp kijkt. De parkeerdruk van 81% op de absolute piek, op zaterdagavond, zal een paar procent hoger worden, rond de 84%. Dat is nog steeds ruim onder de kritische grens. Ik herken me dus niet in deze geluiden.

De **voorzitter**. Meneer Meinesz, voor de laatste maal.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Een ondernemer merkt nu al tijdens de verbouwing dat zijn omzet achteruit holt en is zeer bang. Wat gaat u voor deze ondernemers doen, zodat ze daar normaal kunnen parkeren?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Tegen die ondernemers zeg ik dat er voldoende parkeergelegenheid blijft. Die zorg hoeven de ondernemers daar dus echt niet te hebben.

DENK vroeg naar de mogelijkheid van een keerlus onder het Schenkviaduct. Daar hebben we in de commissie ook over gesproken. Ruimtelijk gezien zou dat daar kunnen. Als dit ontwerp gerealiseerd is, gaan we dit heel goed monitoren. We gaan kijken of de noodzaak er is. Dat doe je meestal ongeveer zes tot twaalf maanden. Dan kunnen we kijken of de noodzaak er is om zo'n keermogelijkheid te maken. Dan zal daar een ontwerp voor moeten worden gemaakt. Dat komt dan ook uw kant op. Ik wil daarbij wel aantekenen dat we dat het liefst alleen doen als die noodzaak er is, want dit zou bijvoorbeeld ook betekenen dat er parkeerplaatsen komen te vervallen. Dat betekent, kort gezegd, dus ook weer ruimtelijke keuzes. Het moet ook op een verkeersveilige manier ingepast worden. Die mogelijkheden lijken er wel te zijn, maar als dit niet nodig is, doen we dit natuurlijk liever niet.

De VVD vroeg naar groen. Ik heb in de commissie inderdaad toegezegd dat we bij het definitieve ontwerp ook in overleg met de bewoners even kunnen kijken of er nog extra mogelijkheden zijn om groen toe te voegen. Dat zeg ik dus graag toe. Ik heb al iets gezegd over de door de bewoners daar ervaren parkeeroverlast.

De SP vroeg naar de haringkiosk. Naast de motie was er ook de vraag of daar een kiosk kan terugkomen. Het antwoord is dat dat op dit moment past binnen het vigerende omgevingsplan. Er wordt op dit moment in dit gebied een nieuwe gebiedsvisie opgesteld. Dat traject zal naar alle waarschijnlijkheid eind dit jaar van start gaan. Dat is ook het moment voor u als raad om ruimtelijke functies te bestendigen dan wel aan te passen. Als een ondernemer op dit moment een aanvraag doet, zal die aanvraag gewoon getoetst worden conform de thans bestaande kaders.

De PVV vroeg of elektrisch emissieloos werken goedkoper of duurder is. Dat is in principe wat we als gemeente uitvragen. Het zou dus gewoon de norm moeten zijn. Overal waar het kan en waar we als gemeente opdrachtgever zijn, stimuleren we het gebruik van emissieloos bouw materiaal. Gelukkig ziet het er naar uit dat dat op deze plek kan. De vraag om bij ieder project aan te geven wat goedkoper of duurder is, lijkt me dus niet zo relevant, want in principe moeten alle aannemers voldoen aan de eisen die we daar als gemeente aan stellen. Als het niet kan, dus als de aannemer aangeeft die mogelijkheid niet te hebben, is er altijd ruimte om daarvan af te wijken, maar de norm in de stad is emissieloos werken. Dat doen we om allerlei redenen, maar dat is misschien iets voor een ander debat.

Nick Kaptheijns (PVV). We horen nu bijvoorbeeld al verhalen uit Amsterdam dat dit leidt tot ontzettend veel problemen. Vreest de wethouder een dergelijk scenario niet in Den Haag?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Er zijn vaak heel veel problemen in Amsterdam. Ik weet niet precies waarop nu gedoeld wordt. We kijken altijd goed naar wat er in andere steden gebeurt. We hebben ook veel contact met de collega's in Amsterdam. Dus nee, ik ben hier niet bevreesd voor.

Dank aan de Partij van de Arbeid voor de historische beschouwing. Ik kom daar straks bij de afdoening van de motie misschien nog op terug, want er is op die plek inderdaad meer geschiedenis dan alleen de Haringkoning.

D66 vroeg naar snelheidsremmende maatregelen. We gaan natuurlijk gewoon monitoren hoe het gaat met de 30 km/u-handhaving. Als het in de toekomst mogelijk is om daar te gaan flitsen ... Er zijn heel veel plekken in de stad waar te hard gereden wordt. Ik weet niet of dit dan de plek wordt om onze schaarse flitscapaciteit in te zetten. Daar wil ik wat terughoudend in zijn, maar deze plek wordt dan gewoon meegenomen in de afweging die we dan maken.

Forum voor Democratie vroeg nog of het belang van de hulpdiensten bij dit ontwerp niet achtergesteld is. Ik kan Forum voor Democratie helemaal geruststellen: we hebben goed en ook intensief overleg gehad met de hulpdiensten. Zij zijn akkoord met dit ontwerp. Uit die gesprekken komt onder meer voort dat we geen drempels of iets dergelijks aanbrengen in dit wegprofiel, juist ook om de bereikbaarheid van deze nood- en hulpdienstenroute te kunnen garanderen.

Volgens mij heb ik alle vragen beantwoord en ik kan ik nu snel naar de moties.

Massimo Etalle (FVD). De wethouder zei dat de parkeerdruk 81% is en dat in het rapport staat dat dit gemeten zou zijn door de hele week, maar er staat hier dat 81% is gemeten op een weekend/avond. Dat zijn juist momenten waarop het niet vol is, terwijl het doordeweeks overdag wél vol is. De bewoners klagen nu al dat het vol is. Ik snap dus niet waarom de wethouder beweert dat het niet vol is.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Het drukste moment van de week is de zaterdagavond. Vandaar dat we van die piek uitgegaan zijn in de berekeningen van wat dit doet voor de maximale parkeerdruk.

Massimo Etalle (FVD). Maar de bewoners zeggen dat het juist op andere dagen drukker is, omdat er overdag mensen zijn die spullen kopen en daar auto's parkeren en ook omdat er dan ambtenaren komen. Daardoor is de parkeerdruk daar hoog. Daardoor is die 81% niet representatief voor wanneer die straat vol staat.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Nee, de meeste klachten en zorgen van de bewoners in de Rivierenbuurt hebben te maken met uitgaanspubliek of mensen die daar de sekswerkersstraten bezoeken. Dat correspondeert met dit tijdstip in de week.

De **voorzitter**. Nog één interruptie, meneer Etalle. Dat is dan voor de derde maal.

Massimo Etalle (FVD). U heeft het over uitgaanspubliek en mensen die de Geleenstraat bezoeken. Waar moeten zij dan parkeren?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Er blijven voldoende parkeerplaatsen over. Er zijn in de buurt ook meer dan voldoende parkeergarages. Daar is het beleid natuurlijk op gericht: als het even kan, kunnen mensen de auto in de parkeergarage kwijt.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Ik heb ook iets gevraagd over parkeerplekken bij Het Zieken.

De **voorzitter**. Die vraag is wellicht blijven liggen.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Dat valt buiten de scope van dit project. Dat is aan de andere kant van het water. Daar gebeurt in dit ontwerp niets mee.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). En is die boom die bij die ondernemer voor de deur stond, al van de tekening af?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Ik ken deze casus niet exact, maar ik neem aan dat dit opgelost is. Zo niet, dan zullen we bij het definitief ontwerp de boom een stukje verder intekenen.

Dan de moties, te beginnen met de motie van Hart voor Den Haag. In de motie worden een aantal dingen gevraagd. U zult begrijpen dat het college de motie moet ontraden. Het is heel

onverstandig om de parkeerplekken te behouden, want dan zou het hele idee van het weer zichtbaar maken van de kade en het daarin kunnen intekenen van een looproute komen te vervallen. Daarmee zou eigenlijk de hele kracht van dit ontwerp niet mogelijk zijn. Er wordt ook gevraagd om een ondernemer te vinden voor een kiosk op die plek. Dat is niet de taakopvatting die het college heeft. Het is aan de ondernemers zelf om initiatieven te nemen voor plekken waar zij kiosken zouden willen. Dan is het de rol van het college om te toetsen aan de bestaande kaders. Deze motie wil ik dus graag ontraden.

Dan ben ik bij de motie van de SP, Bewaar een plekje voor een Haags icoon. Deze motie kan ik aan de raad laten. We hebben daar in de commissie ook over gesproken. Ik ben bereid om te kijken op welke manier we een verwijzing naar de historie van die plek kunnen realiseren; dat zal dan na het definitief ontwerp zijn. Ik denk ook dat er meer aanleiding is om naar de cultuurhistorische aankleding van de Pletterijkade te kijken; de Partij van de Arbeid had het daar ook over. Ik ben dus bereid om samen met collega Bruines daar uitvoering aan te geven als deze motie aangenomen wordt.

Dan de motie van de SP over de reling, Maak de kade veilig. In de commissie hebben we het daarover gehad. Ik constateer dat mijn woorden ietwat uit hun verband worden gerukt. Het is iets meer dan dat het college dit niet fraai zou vinden. Het is vooral omdat het eigenlijk gewoon niet nodig is, omdat het een heel erg brede trap is met een relatief flauwe helling. Maar het is wat mij betreft geen principepunt en ik snap ook dat er veel steun voor deze motie zal zijn. Mocht de motie worden aangenomen, dan ben ik van harte bereid om, ook in overleg met de stichting Voorall, te kijken of het ontwerp veiliger wordt als we aan de andere kant ook een reling maken. Ik denk dat er best wel mogelijkheden liggen om dat op een esthetisch fraaie manier te doen, want als je bijvoorbeeld aansluit bij hoe de relingen van de kade ontworpen zijn, denk ik dat dat door de Welstandscommissie uiteindelijk allemaal best als oké beoordeeld gaat worden. Ook deze motie kan ik dus aan de raad laten.

Dan is er nog de motie van de PVV, Gemotoriseerd verkeer linksaf de Pletterijkade op. Deze motie moet ik echt met kracht ontraden. Als deze motie aangenomen zou worden, valt de bodem eigenlijk onder het huidige ontwerp weg. We willen van de Pletterijkade een rustigere straat maken waar het veiliger fietsen is. Deze hele verkeersveilige inrichting valt of staat met ook iets willen doen aan de verkeersintensiteit, waarvan linksaf richting de Pletterijkade echt een noodzakelijk onderdeel is. Een lang verhaal kort: deze motie wordt echt met klem ontraden, want dan moeten we eigenlijk terug naar de tekentafel. Ik denk dat we dat niet zouden moeten willen met elkaar.

De **voorzitter**. Er is geen behoefte aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Aan het einde van de vergadering gaan we stemmen over de ingediende moties.

Omdat ik in een andere rol iets te zeggen heb bij het volgende agendapunt, doen we nu een voorzitterswissel.

Voorzitter: de heer Van Zanen.

Aan de orde is:

I. Voorstel van het college inzake Verordening nadeelcompensatie Den Haag 2024 (RIS320848).

De beraadslaging wordt geopend.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ondernemers in Den Haag worden eigenlijk kapotgemaakt door falend nadeelcompensatiebeleid. Hun leven en hun werk worden overhoopgehaald door eindeloze bouwprojecten, foutieve adviezen van schadebureaus en een gemeente die onverschillig lijkt voor hun leed. Dat is onacceptabel. Ik lig wakker van de huilende ondernemers die hier hebben ingesproken in de commissievergaderingen. In Kijkduin staat het water ondernemers tot

ver boven de lippen door langdurige hinder en beloftes die door de gemeente niet zijn nagekomen. Een parkeergarage die klaar zou zijn in 2019, is vijf jaar later opgeleverd. De openbare ruimte is nog steeds niet klaar. Het ingeschakelde schadebureau weigert onderscheid te maken tussen de voorzienbaarheid van het project en de gevolgen daarvan. Het resultaat is dat slechts twee ondernemers in aanmerking komen voor compensatie. Ondernemers die aantoonbaar nadeel hebben geleden door toedoen van de gemeente, worden in een web van bezwaarprocedures geduwd, terwijl ze failliet dreigen te gaan of inmiddels al failliet zijn. Ze zijn zelfs bereid om zelf van hun laatste centen de kosten te betalen van een onafhankelijk onderzoek, een advies; zo wanhopig zijn ze. Om dat onderzoek af te dwingen, dient Hart voor Den Haag de motie Onderzoek voorzienbaarheid hinder Kijkduin in, die het college verzoekt onafhankelijk te laten onderzoeken of de hinder door de aanleg van de EeF - dat zijn de entree en de fietsenstalling - voor ondernemers voorzienbaar was, met aandacht voor het tijdstip van hun investeringsbeslissingen. De motie is medeondertekend door de heer Van den Goorbergh.

Dan het Zeeheldenkwartier. Ook daar erkende de gemeente aanvankelijk dat alle ondernemers in de wijk hinder ondervonden van de werkzaamheden aan de tramlijnen 16 en 17 en het Piet Heinplein, maar nu, jaren later, neemt de gemeente daar zonder uitleg afstand van. Dit raakt de ondernemers keihard. Hun nadeelcompensatie wordt onterecht beperkt. Alsof dat niet genoeg is, blijft herstel uit. Ondernemers zien nog steeds geen omzetgroei, mogelijk door nieuwe werkzaamheden in de wijk. Hoe vaak moet deze wijk nog op de schop voordat de ondernemers een eerlijke kans krijgen? Om dit recht te trekken dien ik twee moties in. De motie Na-ijlperiode Zeeheldenkwartier in relatie tot nieuwe werkzaamheden verzoekt het college om bij nadeelcompensatie vanaf maart 2024 omzetzakkingen van meer dan een derde van het eerder geleden nadeel (bijvoorbeeld eerst 50% omzetzakking, nu minimaal 16,66%) als na-ijleffect te beschouwen, tenzij er aantoonbare andere oorzaken zijn. Ook deze motie is medeondertekend door de heer Van den Goorbergh.

De motie Gelijke behandeling ondernemers Zeeheldenkwartier verzoekt het college ondernemers in het Zeeheldenkwartier bij nadeelcompensatie te beschouwen als getroffen door beide projecten (brede tram en Piet Heinplein), ongeacht de locatie of aanvraagdatum. Ook deze motie is medeondertekend door de heer Van den Goorbergh.

Ik sluit af. Het leed dat Haagse ondernemers is aangedaan, is onmenselijk. Hun vertrouwen in de gemeente is weg. Dat moet anders. Stop het getreuzel, herstel de fouten en zorg dat deze mensen eindelijk krijgen waar ze recht op hebben.

De **voorzitter**. Door de heer Sluijs, daartoe gesteund door de heer Van den Goorbergh, wordt de volgende motie (I.1 HvDH) ingediend:

Motie I.1 HvDH Gelijke behandeling ondernemers Zeeheldenkwartier

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Verordening nadeelcompensatie Den Haag,

Constaterende, dat:

- in het Zeeheldenkwartier twee grote infrastructurele projecten (brede tram en Piet Heinplein) tussen 2022 en 2024 grote impact hebben gehad op ondernemers;
- eerder consensus was dat beide projecten de gehele wijk beïnvloedden, ongeacht specifieke locaties, met gevolgen voor verkeersstromen en bereikbaarheid.

Overwegende, dat:

- alle ondernemers in de wijk gelijk behandeld moeten worden bij nadeelcompensatie, ongeacht het tijdstip van hun aanvraag.

Van mening, dat:

- hinder door beide projecten moet worden erkend bij de beoordeling van compensatieverzoeken.

Verzoekt het college:

- ondernemers in het Zeeheldenkwartier bij nadeelcompensatie te beschouwen als getroffen door beide projecten (brede tram en Piet Heinplein), ongeacht de locatie of aanvraagdatum.

En gaat over tot de orde van de dag.

Door de heer Sluijs worden de volgende moties (I.2 HvDH en I.3 HvDH) ingediend:

Motie I.2 HvDH Na-ijlperiode Zeeheldenkwartier in relatie tot nieuwe werkzaamheden

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Verordening nadeelcompensatie Den Haag,

Constaterende, dat:

- in het Zeeheldenkwartier van 2022 tot begin 2024 twee grote infrastructurele projecten plaatsvonden (brede tramlijn en Piet Heinplein), met omzeterdvingen van 35-50% voor ondernemers;
- aansluitend nieuwe werkzaamheden zijn gestart, zoals aan de Hoge Wal, Koningskade en Zeestraat.

Overwegende, dat:

- omzetherstel na langdurige hinder vaak tijd nodig heeft, wat een na-ijlperiode rechtvaardigt;
- ondernemers niet dubbel getroffen mogen worden door discussie over omzetverlies door na-ijlperiodes of nieuwe projecten.

Van mening, dat:

- ondernemers eerlijk en ruimhartig gecompenseerd moeten worden voor langdurige gevolgen van hinder.

Verzoekt het college:

- om bij nadeelcompensatie vanaf maart 2024 omzeterdalingen van meer dan een derde van het eerder geleden nadeel (bijvoorbeeld eerst 50% omzeterdving, nu minimaal 16,66%) als na-ijleffect te beschouwen, tenzij er aantoonbare andere oorzaken zijn.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie I.3 HvDH Onderzoek voorzienbaarheid hinder Kijkduin

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Verordening nadeelcompensatie Den Haag,

Constaterende, dat:

- ondernemers vóór de bouw van het nieuwe winkelcentrum in Kijkduin huurovereenkomsten afsloten, uitgaande van een gereedheid van de parkeergarage in 2019;
- het projectplan over de aanleg van de openbare ruimte Entree en Fietsenstalling (EeF) pas in 2018 ter inzage is gelegd, waardoor investeringsbeslissingen vaak al genomen waren;
- gemeentelijke documentatie ondernemers niet heeft gewaarschuwd voor mogelijke hinder door de aanleg van de EeF.

Overwegende, dat:

- de gemeente doorgaans ondernemers compenseert voor infrastructurele hinder;

- de vertraging in de aanleg van de EeF niet voorzienbaar was en dit niet aan ondernemers is gecommuniceerd.

Van mening, dat:

- ondernemers niet mogen worden uitgesloten van nadeelcompensatie als zij hun investeringsbeslissing maakten zonder waarschuwing over mogelijke hinder;
- langdurige bezwaarprocedures financieel noodlijdende ondernemers onnodig benadelen.

Verzoekt het college:

- onafhankelijk te laten onderzoeken of de hinder door de aanleg van de EeF voor ondernemers voorzienbaar was, met aandacht voor het tijdstip van hun investeringsbeslissingen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Andrew van Esch (D66). Voorzitter. Zit mijn haar goed en ben ik duidelijk verstaanbaar? Dat hoor ik graag van u, want er wordt straks misschien een filmpje gemaakt en dat wordt meteen uitgezonden op X. Ik wil dus graag dat het er goed uitziet.

Al tijdens de commissiebehandeling heb ik gezegd dat de behandeling van een nadeelcompensatie niet altijd vlekkeloos verloopt; ik druk me wat eufemistisch uit. Er zijn zeker dossiers die er behoorlijk lang over doen. Ondertussen wordt ook veel nadeelcompensatie wél uitgekeerd; het is niet alleen maar kommer en kwel. Soms gaat het goed; het gaat zelfs vaak goed. Voorzitter, u en de raad én de belastingbetaler willen natuurlijk dat dit proces zorgvuldig verloopt. We willen dat degene die een claim indient, sneller wordt geholpen en dus ook sneller hoort of de claim wordt toegekend of niet. Alle mensen waarvan snel duidelijk is dat ze niet in aanmerking komen, moeten dat ook sneller horen dan nu. Ik heb voorafgaand aan deze vergadering nog even geïnformeerd. Ik moet zeggen dat er wel sprake is van een verbetering, want er gaat ook veel goed en er zijn, naast de litanie die we net hebben gehoord, ook ondernemers die wél geholpen worden. Maar de echte verbetering komt als we dit proces in eigen beheer gaan doen, zonder inzet van schade-experts die soms tegenstrijdige adviezen geven.

Mijn fractie is blij dat het college zeer serieus werk heeft gemaakt van de afdoening van mijn motie om te onderzoeken of we dit proces geheel of gedeeltelijk zelf kunnen doen met eigen experts. Dat kan en dat wordt nu verder uitgewerkt. Ondertussen wordt er hard gewerkt aan de vele dossiers die er nog liggen.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Hoe gaan we voorkomen dat de slager op die manier zijn eigen vlees keurt?

Andrew van Esch (D66). U hebt het voorstel gelezen dat er nu ligt en dat nu verder wordt uitgewerkt. Daar zit ook een adviesraad bij die onafhankelijk is, met een onafhankelijke voorzitter. Dat wordt nu verder uitgewerkt. Je kunt zelf de beoordeling doen, maar dat moet nog verder uitgewerkt worden. Ik laat me nu dus niet helemaal overhoren, want het stuk ligt er net. Nu is het zo dat die schade-experts worden ingehuurd, maar die spreken elkaar tegen. Het duurt ook erg lang; dat weet u zelf ook.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Maar is het dan niet veel beter dat de wethouder gemaand wordt om erbovenop te zitten dat de verbeterde regeling die we hier met elkaar afgesproken hebben, ook gehanteerd wordt?

Andrew van Esch (D66). Jazeker. Je moet dit nu goed doen, maar het kan beter. Ons idee is om het in eigen huis te doen. Dat is het college nu verder aan het onderzoeken. Wij zijn ervan overtuigd dat het dan sneller kan. Ik denk dat het in het belang van ondernemers is om te zorgen dat, als jij recht denkt te hebben op nadeelcompensatie, je dat sneller weet dan nu het geval is.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Sluijs.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Ze denken niet alleen dat ze daar recht op hebben; ze hebben daar recht op. U heeft de noodkreten vanuit Kijkduin ook gelezen. Ik vind het onbegrijpelijk dat we na al die jaren nog steeds op dit punt zijn, terwijl we een verbeterde regeling hebben afgesproken. Ik zou het prettig vinden als die regeling gewoon op een goede manier wordt uitgevoerd zonder dat er nu weer een commissie in het leven geroepen wordt, want ik denk niet dat er in Den Haag een ondernemer is die daar beter van wordt.

Andrew van Esch (D66). Er is maar één manier om daarachter te komen: je moet het nu beter doen en daarnaast moet je zorgen dat duidelijk wordt hoe het nog beter kan. We zijn er blij mee dat dat wordt uitgezocht, want we moeten altijd verder komen.

In de verordening waarover wij vandaag een oordeel moeten geven, staat een termijn van zes maanden, die nog eens met zes maanden kan worden verlengd als de adviescommissie dat nodig vindt. De wethouder vertelde in de commissie dat er een Haagse aanpak komt die juist van acht weken wil uitgaan, met een verlenging van acht weken. Dat zijn dus maximaal vier maanden en niet maximaal een jaar. Kan de wethouder al aangeven of deze Haagse aanpak al mogelijk is? Zo niet, wanneer dan wel? En is de wethouder het met D66 eens dat het mooi zou zijn als we nog dit jaar met de behandeling van nadeelcompensatie in eigen huis kunnen starten?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. Ik sta hier met grote zorgen over hoe het nu gaat en over de effecten op ondernemers in het Zeeheldenkwartier en in Kijkduin, want aan de ene kant moeten we ons er als raad niet toe laten verleiden om op casusniveau te bepalen waar, hoelang en op welke basis nadeelcompensatie kan worden uitbetaald. Dat is niet de rol van de raad en dat leidt onvermijdelijk ook tot willekeur. Daarom kunnen wij de moties van de heer Sluijs niet steunen.

Maar aan de andere kant verwacht ik meer van het college dan wat we nu zien, want er is een verschil tussen kijken wat juridisch klopt en recht doen. Ik wil de wethouder nogmaals vragen om zich te richten op dat laatste. Als de gemeente onevenredig groot nadeel veroorzaakt, moeten ondernemers erop kunnen rekenen dat ze compensatie krijgen. De VVD wil dat iedereen die aan projecten werkt, van de realisatie tot nadeelcompensatie, het doel voor ogen heeft om recht te doen en niet alleen om een juridisch houdbaar besluit te nemen.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Kan mevrouw Van Basten Batenburg uitleggen waarom die moties zouden leiden tot willekeur?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Wat mij betreft moeten wij als raad niet bepalen welke projecten wel en welke projecten niet van toepassing zijn voor nadeelcompensatie. Dat is niet hoe dat op een zorgvuldige manier gaat. Dat zouden we namelijk bij ieder soort project op eenzelfde manier moeten bepalen. Wij als raad zijn daar niet voor. Daarvoor hebben wij het college aangesteld en daarvoor hebben wij een ambtelijk apparaat. Ik denk dat zij heel goed toegerust zijn om dat te kunnen doen en ik denk ook dat dat nog beter moet dan zoals het nu in de praktijk gaat.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Maar waar leest mevrouw Van Basten Batenburg dan dat wij dat beogen met onze moties?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Zowel in het feit dat Hart voor Den Haag zegt dat in het na-ijleffect een bepaalde periode moet worden gehanteerd als in het feit dat met betrekking tot het Zeeheldenkwartier specifiek gezegd wordt welke projecten van toepassing moeten worden verklaard voor welk gebied. Dat is echt een positie die wij als raad niet behoren in te vullen.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Sluijs.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Ik constateer dat het juist hoog tijd wordt dat de raad wél wat meer positie gaat innemen, want we zijn hier nu al zeven jaar mee bezig. Al zeven jaar zijn we aan het knokken om het te verbeteren. Het lijkt me heel verstandig dat de raad eens wat meer positie gaat pakken om deze wethouder te manen om dit eindelijk op te lossen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Als meneer Sluijs dát in zijn motie had geschreven, had de VVD die motie van de heer Sluijs ongetwijfeld gesteund, maar in de motie staat iets anders. Daarin staat dat de raad gaat bepalen wat precies van toepassing is voor een project. Ik vind dat we dat niet moeten doen, want dan zouden we dat bij alle projecten moeten doen. Dat leidt onvermijdelijk tot willekeur, tot een verschillende toepassing van regels. Die toepassing van regels is ook geen onderdeel van onze taak hier als raadsleden. Ik hecht eraan om dat ook zo te houden. Als de heer Sluijs vindt dat de wethouder het anders moet doen, zou ik hem willen uitnodigen om de wethouder daar dan ook op te laten sturen en om er dus niet voor te kiezen om te zeggen wat ze precies moet doen maar om haar te vertellen hoe ze het moet uitvoeren.

Ik wil de wethouder vragen of zij kan bevestigen dat ze deelt wat ik zojuist zei over recht doen en dat zij ook door die bril naar de besluitvorming in de lopende nadeelcompensatiezaken zal kijken, want hadden de ondernemers in Kijkduin tien jaar geleden echt kunnen voorzien hoelang de verbouwing zou duren en hoe groot het werkterrein zou zijn? Daarom vinden wij het belangrijk dat de gemeente voortaan vooraf duidelijk gaat vaststellen vanaf welk moment de gemeente vindt dat iets voorzienbaar is en dat dit ook in de besluitvorming wordt vastgelegd door de raad of door het college. Dan is vooraf duidelijk vanaf welk moment ondernemers dat risico aangaan. Dat doen zij dat dus met open ogen. In de commissie zei de wethouder dat het college hiermee bezig is, maar ik zou graag een concrete toezegging willen dat het college de raad voor de Voorjaarsnota erover informeert hoe het dit gaat doen en hoe het dit gaat vastleggen, zodat we daar ook zo snel mogelijk duidelijkheid over krijgen. Als de wethouder dit kan toezeggen hoef ik hierover in de tweede termijn geen motie in te dienen.

Wethouder **Bruines** (D66). Voorzitter. Ik wil graag in reactie op de inbreng van de raad een aantal algemene opmerkingen maken. Daarna zal ik specifiek op wat punten en de moties ingaan. Nadeelcompensatie is een onderwerp waar we veel met elkaar over spreken. Het onderwerp nadeelcompensatie is ook een dossier dat veel doet met mensen in de stad, maar ook het hebben van grote bouwprojecten in de stad doet iets met mensen. Het maakt de stad mooier en beter en het hoort erbij, maar er zijn momenten waarop het mogelijk negatieve schade met zich meebrengt. Daar is deze regeling voor, maar de emoties en de verhalen die ik natuurlijk ook heb gehoord - ik spreek ook met mensen - laten ook mij niet koud. Maar ik wil daar wel bij zeggen dat ik het als bestuurder belangrijk vind dat wij een hele zorgvuldige besluitvorming moeten waarborgen. Dat is essentieel; dat hoor ik u ook zeggen. Wij kunnen niet geld uitkeren omdat wij meevoelen met iemands verhaal. We hebben de verantwoordelijkheid om te waarborgen dat aanvragen voor die nadeelcompensatie zorgvuldig bekeken en beoordeeld worden. De basis daarvoor ligt gewoon in de Algemene wet bestuursrecht en ook in de Omgevingswet. De nu voorliggende verordening is eigenlijk de aanpassing vanwege het feit dat we nu onder de Omgevingswet functioneren. Ik hecht eraan om dit te vermelden, omdat ik merk dat we graag willen helpen bij dingen die in de stad gebeuren en de problemen die ondernemers ervaren en dat we die ook graag willen oplossen. Dat snap ik ook heel goed, maar ik vind het heel erg belangrijk om daarin die gelijkwaardigheid in de behandeling en de zorgvuldige juridische aanpak te hanteren. Ik hecht er dus aan om te benadrukken dat de besluitvorming over de aanvraag van nadeelcompensatie een zorgvuldige procedure kent. Die hebben we vastgelegd in de regelingen die we hebben. Die beleidsregels zijn ook nog een beetje aangepast door de raad en die hanteren we ook.

Het gaat uiteindelijk over schade naar aanleiding van een rechtmatige overheidsdaad, dus niet door een onrechtmatige overheidsdaad; daar hebben we andere routes voor. Dat betekent niet dat al het nadeel wordt vergoed. Er is ook een normaal maatschappelijk risico voor de aanvrager. Daarbij moet altijd gekeken worden of iemand echt voldoet aan de criteria. Dat is niet altijd makkelijk, want achter elke aanvraag schuilt een ondernemer met een eigen verhaal, een eigen type bedrijf en een eigen aanpak. Dat moet dus altijd zorgvuldig worden getoetst per casus.

Enkelen van u hebben het gehad over de situatie op Kijkduin. Dat gaat ook over die voorzienbaarheid. Nee, ik ga het nog even wat algemeen houden. Dan kom ik even terug op een aantal punten van Hart voor Den Haag en andere fracties. De doorlooptijden zijn vaak aan de orde gesteld: zijn die nu op orde of niet? Ik moet zeggen dat die over het algemeen ... Nou ja, laat ik daar het volgende over zeggen: die zijn nog niet zo op orde als we zouden willen. Het college heeft nog niet gezegd dat de termijn van acht plus acht weken haalbaar is; dat zeg ik tegen de heer Van Esch. In de

huidige wetgeving staat dat acht plus acht weken de basis is. In de nieuwe wetgeving, waar ook onze verordening op gebaseerd is, staat een termijn van twintig plus twintig weken. De wettelijke doorlooptijd van zes plus zes maanden is lang. Dat is de maximale doorlooptijd; daarom staat die ook zo in de verordening. Wij zien in de praktijk dat we in ieder geval zeventien tot twintig weken nodig hebben om alle informatie bij elkaar te krijgen, zowel onze interne informatie als de informatie die door de aanvragers moet worden geleverd. Wij zullen ernaar blijven streven om dat binnen die tijd te doen. Daarmee lopen wij niet uit de pas met hoe andere steden dit doen. Die termijnen zijn wettelijk; we kunnen die niet in onze eigen regelgeving veranderen, maar ons streven is - dat is dan de Haagse aanpak - om dat in ieder geval binnen zeventien tot twintig weken te doen. Soms duurt het langer; sommige zaken zijn gewoon echt heel erg complex. Soms duurt het korter.

Wij laten ons voor de inhoudelijke beoordeling van die aanvragen adviseren door onafhankelijke deskundigen. Dat zijn door de gemeente ingehuurd deskundigen. Dat zijn bureaus, schade-experts die ook landelijk en aan andere gemeenten dit soort adviezen uitbrengen en die op de hoogte zijn van alle relevante rechtspraak. Ze zijn hier ook langs geweest bij uw werkbespreking. Zij geven een objectief advies over de inhoudelijke criteria op basis van de beleidsregels die wij hebben vastgesteld. Dat wordt in conceptvorm voorgelegd aan zowel de aanvrager als de gemeente. Dat is ook het moment waarop beide partijen kunnen zeggen dat ze iets niet begrijpen of dat ze het niet met iets eens zijn, bijvoorbeeld met de berekeningen of de uitgangspunten. Dat kan dan leiden tot een definitief advies. Daar neemt het college uiteindelijk een besluit over als dat advies op goede gronden tot stand is gekomen; daar kijken wij ook altijd nog naar met onze juristen. Wij kunnen ook altijd afwijken van een advies. In uitzonderlijke gevallen doen we dat ook, maar we kunnen dat niet zomaar doen op basis van gevoel.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Is de wethouder bekend met de noodkreet die vanuit Kijkduin gekomen is en met de juridische onderbouwing die daarachter zit?

Wethouder **Bruines** (D66). Ik kom straks terug op Kijkduin. Ik onthoud uw vraag. Ik kom daar zeker op terug.

Als wij als college willen afwijken van het advies, dat is gebaseerd op juridische adviezen en jurisprudentie die daarin betrokken is, zullen we dat moeten doen op basis van een goede motivatie. We zullen ons er ook bewust van moeten zijn dat dat een precedent schept voor andere gevallen, want wij maken daar zelf ook recht mee. Voorop moet staan dat iemand er recht op heeft. Uitzonderingen gaan dus over nuances of over een grijs gebied waarop daadwerkelijk een afweging te maken is. Dat hebben we ook een aantal keren gedaan, maar het is lastig om ons als gemeenteraad en ook als college te bemoeien met de interpretatie van de wetgeving. Ik sluit me aan bij wat mevrouw Van Basten Batenburg daarover gezegd heeft: daarvoor hebben wij echt die deskundige adviezen nodig.

In Kijkduin zien we dat het project is uitgelopen. Er lopen op dit moment in Kijkduin zes zaken. Eén zaak is recent toegekend, er zijn drie zaken afgewezen op basis van voorzienbaarheid, één zaak is afgewezen omdat de schade onder de drempel van het normale maatschappelijke risico lag en een andere zaak is buiten behandeling gesteld omdat er geen stukken zijn aangeleverd. Naar aanleiding van het verzoek dat uw commissie gedaan heeft, hebben drie verschillende adviesbureaus zich nog eens verdiept in het moment van voorzienbaarheid; die discussie is nu steeds aan de orde bij de EeF op Kijkduin. Dat moment is vastgesteld op december 2014. Dat is het moment waarop het bestemmingsplan Kijkduin/Ockenburgh is vastgesteld. Hierover zijn officiële bekendmakingen gepubliceerd en het bestemmingsplan heeft ter inzage gelegen. In dit bestemmingsplan worden een ondergrondse parkeergarage en een ondergrondse fietsenstalling planologisch mogelijk gemaakt, maar wordt ook het voornemen uitgesproken om dat uit te gaan voeren. Daarna zijn er ook nog veel momenten geweest van officiële communicatie, zoals de vaststelling van projectdocumenten. Dan kom je dus bij dat punt van de beoordeling van de voorzienbaarheid. Die beoordeling vindt plaats op basis van een overeenkomst met geldende rechtspraak.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Hadden deze ondernemers dus moeten weten dat de uitloop van de parkeergarage vijf jaar zou duren en dat de openbare ruimte tot op de dag van vandaag niet af is?

Wethouder **Bruines** (D66). Ik ben nu zover dat er is vastgesteld dat er plannen waren om een aantal maatregelen te nemen en een aantal werken uit te voeren in dat gebied. De vraag is dan wat er gebeurt als iets verschuift of uitloopt. Daar kom ik zo op.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Ik weet niet of wethouder Bruines zelf weleens een onderneming gehad heeft, maar als deze ondernemers dit werkelijk hadden voorzien, waren ze er toch nooit aan begonnen, beste wethouder?

Wethouder **Bruines** (D66). Ik wil graag even mijn ... Nou goed, ik zal hierop antwoorden. Bij de bepaling van de voorzienbaarheid is aan de orde dat er gekeken wordt of er informatie beschikbaar was over de werken die voorgenomen zijn en of informatie ter beschikking is gesteld op grond waarvan men weet wat er gaat gebeuren. Ik was er nu net aan toe dat er in de loop van de tijd ook gecommuniceerd is over het feit dat dingen in een iets andere planning zouden komen. De voorzienbaarheid en de beoordeling of men recht heeft op nadeelcompensatie, ziet niet op de vraag of men er last van gehad heeft, maar of men op het desbetreffende moment kon weten dat dit werk nog moest worden gedaan. Op het moment dat de ondernemers hun contracten tekenden - dat zijn de huurovereenkomsten die getekend zijn in 2020; sommige zijn in 2021 getekend en sommige in 2022 - was ook klip-en-klaar dat de uitvoering van de voorziene werken nog niet was begonnen en dat er sprake was van vertraging. Daarvan heeft men in de adviezen die wij hebben gekregen, gezegd dat dat dus wel een voorzienbaarheid is. Men heeft wel de contracten getekend en men had kunnen weten dat er nog van alles zou gaan gebeuren. Dan gaat de jurisprudentie ervan uit dat men altijd rekening te houden heeft met de vervelendst mogelijke situatie. Dat heb ik niet verzonnen; dat is wat de basis van deze beoordelingen met zich meebrengt. Daarom komen onze adviseurs en die onafhankelijke bureaus tot de conclusie dat dit voorzienbaar was en dat men dus geen recht heeft gehad op nadeelcompensatie. Dat neemt niet weg dat het een hele vervelende situatie is, maar op basis van alleen een vervelende situatie voor mensen, los van de juridische toets, kan je niet een instrument zoals nadeelcompensatie toepassen en die uitkering toekennen.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Bij de brief waar ik net naar verwees, zitten ook nog vijf pagina's met een juridisch advies. We zijn hier allemaal gek op juridische adviezen. Die advocaten maken gehakt van wat die schadebureaus zeggen. Dat wordt in vijf pagina's helemaal gefileerd. Wat heeft de wethouder daar dan op te zeggen?

Wethouder **Bruines** (D66). Daar heeft de wethouder op dit moment niet zoveel op te zeggen, want een juridisch advies van advocaten, dat u hier nu naar voren brengt, staat hier niet op de agenda. Volgens mij heeft geen van de andere raadsleden dat rapport. Ik heb het hier ook niet bij de hand. Wij kunnen op dit moment een juridische discussie met elkaar gaan voeren over wie er gelijk heeft, maar ik heb daar geen verstand van. Wij hebben de adviezen van onze juridische bureaus. Dat zijn juridische schade-experts die daar overal in het land over adviseren. Ik heb geen enkele aanleiding om daar niet van uit te gaan. Sterker nog: ik en het college kunnen niet anders dan daarvan uitgaan. Blijkbaar zijn er een aantal mensen die daar anders tegen aankijken. Dat mag, maar dat is voor mij geen reden om te zeggen: nou, dan hebben die gelijk. Laat de rechter dat dan maar uitmaken. Ik vind dit geen gepast moment om hier nu met elkaar in de gemeenteraad te gaan bespreken welk oordeel wij hebben over bepaalde juridische oordelen van bureau A, B of C of advocaat A, B of C.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Dan heb ik een punt van orde, voorzitter, want de wethouder heeft het zelf over drie schadebureaus. Daar wordt mee geschermd en daar wordt achter verscholen. Er is een brief gekomen met een noodkreet vanuit Kijkduin, met daarbij de juridische onderbouwing die zij hebben. Die heeft de wethouder ook ontvangen, want die brief is aan het college gericht. Daar mag ik nu dan niet over praten, maar we moeten allemaal wel voetstoots aannemen dat de drie schadebureaus waar de wethouder mee schermt, het helemaal dik voor elkaar hebben. Zij worden in vijf pagina's gefileerd, maar daar mag ik nu niet over praten.

Wethouder **Bruines** (D66). Ik zeg niet dat meneer Sluijs er niet over mag praten. Ik zeg alleen dat ik het wat onhandig vind om hier in deze raadsvergadering, waarin de verordening, die inhoudelijk

overigens is gebaseerd op de beleidsregels die wij al hadden vastgesteld, ter besluitvorming voorligt. Wij weten dat er van alles speelt, ook aan bezwaren, rechtszaken en gesprekken die er nog zijn. Dat is ingewikkeld genoeg en het is ook prima dat dat op die manier gebeurt. Wij zullen deze brief natuurlijk ook bekijken, maar ik schets u het proces dat wij hier en elders voeren. Dat doen wij op basis van de wet en op basis van de vastgestelde beleidsregels en de verordening die we hebben, op de manier zoals dat overal gebeurt, ook met gebruikmaking van alle jurisprudentie. Ik weet dat er verschillen van inzicht en ook verschillen van mening zijn. Die komen ook regelmatig naar voren via alle aanvragers en hun belangenbehartigers. Dat is prima en dat wordt ook meegenomen in de uiteindelijke adviezen. Als men het niet eens is met een advies, kan men de daartoe geëigende wegen belopen, zijnde de commissie van bezwaar en beroep en uiteindelijk ook de rechter. Dat is misschien onbevredigend - dat begrijp ik ook - maar dat is wel de enige route die wij als college daarin kunnen en moeten volgen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik hoor de wethouder volgens mij best begrijpelijke juridische argumenten aandragen voor hoe ze hiermee omgaat. Ik kan me er best iets bij voorstellen dat bijvoorbeeld als de commissie bezwaarschriften zich over zaken moet gaan buigen, de wethouder daar niet tussen wil treden. Dat begrijp ik, maar ik ben op zoek naar wat de wethouder vindt van hoe die voorzienbaarheid nu is bepaald. Ik snap ook echt dat er jurisprudentie is en dat het in die zin ook klopt, maar is dit nou iets waarvan de wethouder denkt: als ikzelf ondernemer zou zijn in deze stad, zou ik me hiertoe kunnen verhouden? Kan je dit ook vastpakken en begrijpen wanneer je wel of niet een investering wil doen? Daar wil ik naartoe: naar een situatie waarin een ondernemer ook snapt welk risico hij aangaat op het moment dat hij een investering gaat doen. Ik denk niet dat we dat hier echt kunnen zeggen en dat zij in 2019 echt konden zien dat de boel pas ergens in 2025 weer een beetje op orde zou zijn op Kijkduin.

Wethouder **Bruines (D66).** Het vervelende is - dat klinkt heel hard, maar zo bedoel ik het niet - dat er in dit geval een onderscheid is. Aan de ene kant staat hoe je volgens de wet en de regels bepaalt of er sprake van voorzienbaarheid is en had kunnen zijn. Dat doet men op basis van welke besluiten er zijn genomen, wat daarin stond, of dat werk al af is, of men kon weten dat er nog iets zou volgen, hoelang dat volgens de inschatting nog gaat duren en of men zich ervan heeft vergewist dat dat er nog aan zat te komen. De wet zegt dat je dat van ondernemers mag verwachten. Daar zijn deze adviezen op gebaseerd en die kan ik via die route ook volgen. Aan de andere kant heb je natuurlijk de persoonlijk beleefde ervaring. Je bent bezig met het opzetten van een bedrijf en je hebt ergens gelezen dat iets misschien een jaar duurt, maar dat blijkt dan twee jaar of weet ik hoelang te duren. Dat is heel vervelend, want daar ben je niet op voorbereid. Dat is ook zo, maar dat is niet de invalshoek die daarin gebruikt kan worden. Dat is soms ook heel onbevredigend; dat begrijp ik, maar dat is wel hoe het werkt. Die discussies heb ik ook heel veel gevoerd, ook met onze juristen maar ook met de bureaus en met anderen, ook met collega's uit andere steden: hoe werkt dat? Soms zegt je eigen persoonlijke gevoel immers: dat is toch wel vervelend voor die mensen, want die kunnen dat toch allemaal niet overzien? Toch vraagt de wet van ze dat dat wel het geval is. Ik denk dat daarin de discussie zit die wij steeds hebben. Ik vind dat u maar ook alle bewoners, bedrijven, investeerders en ontwikkelaars van het college mogen verwachten dat wij de regels van de wet volgen en er tegelijkertijd alles aan doen om te voorkomen dat projecten uit de hand lopen. Ik kom straks terug op het andere punt dat u daarover maakte.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Misschien wil de wethouder dat toch meteen doen, want eigenlijk ben ik daarnaar op zoek. Ik vind immers dat dit nu niet goed genoeg gaat. Ik denk niet dat je van een ondernemer kan verwachten dat die ervan uitgaat dat een project dat misschien een jaar zou duren en waarvan op de tekeningen staat dat het gaat om een voetafdruk van een paar vierkante meter, uiteindelijk de hele bereikbaarheid van Kijkduin beïnvloedt. Daar zit echt een verschil, ook in hoe de gemeente in de communicatie heeft neergezet dat zo'n project eruit zou zien. Ik verwacht echt dat dit college daar verbetering in zoekt.

Wethouder **Bruines (D66).** Als deze gesprekken en casussen rond de nadeelcompensatie ons één inzicht hebben opgeleverd, is dat dat het voor de voorzienbaarheid en voorspelbaarheid van grote projecten die we doen - dit speelt immers vaak bij dingen die meerjarig aan de orde zijn en waarvan

we weten dat ze vaak net ietsje anders lopen dan gepland; ook ondernemers weten dat vaak - ontzettend belangrijk is dat we aan de voorkant, bij de start of bij het plannen maken heel duidelijk met elkaar zeggen wat we willen gaan doen en dat we er daarbij ook echt voor zorgen dat iedereen die van plan is om een bedrijf te starten of een investeringsbesluit te nemen, weet dat er iets aan de hand is. Volgens mij zei mevrouw Van Basten Batenburg ook dat zij van iedereen die daarmee bezig is, verwacht dat zij recht willen doen. Ook de communicatie tussentijds, als er sprake is van vertraging of wat dan ook in de uitvoering van het project, moeten we zorgvuldig doen. Dat gaat soms goed, maar dat kan op een heleboel punten nog veel beter. Dat is ook de reden waarom iemand die nu echt kijkt hoe we in de hele werkwijze binnen de gemeente projecten uitwerken, ook kijkt naar dit aspect - wanneer is het voorzienbaar en hoe zorgen we ervoor dat dat een heel duidelijk moment is, zodat er ook tussen deskundigen geen discussie over het voorzienbaarheidsmoment is? - zodat we daar veel alerter op zijn, omdat dat expliciet aandacht behoeft. Daar wordt op dit moment aan gewerkt. Mevrouw Van Basten Batenburg vraagt om voor de Voorjaarsnota met informatie daarover te komen. Ik zal in ieder geval informatie kunnen geven over hoe we daaraan werken, wanneer men wat kan verwachten en hoe dat dan aan de raad terug kan worden gerapporteerd. Het college heeft immers ook gezegd dat dit ontzettend belangrijk is. We merken het ook aan de mensen die bij ons in het nadeelcompensatiebureau zitten: die hebben hier vaak gewoon ook last van. Dat geldt met name bij projecten waarover al heel lang geleden besloten is, zodat de projectadministratie soms moeilijk boven tafel te krijgen is en de informatie uit verschillende hokjes moet komen. Daar zitten inmiddels natuurlijk een heleboel andere mensen op. Dat is eigenlijk niet wat we willen. Vanaf nu doen we dat dus anders. Ik hoop dat dat er in de toekomst ook toe leidt dat er misschien minder claims hoeven te komen. Daarbij geldt altijd dat men, als men gewoon echt aantoonbaar schade heeft ondervonden van een rechtmatige overheidsdaad, dat geld gewoon moet krijgen, want daar heeft men recht op. Dat zeg ik dus graag toe.

Martin van den Goorbergh (Groep van den Goorbergh). Is de wethouder het met mij eens dat er, als blijkt dat het in die voorzienbaarheid veel langer is gaan duren dan op voorhand is aangegeven, weer een nieuw ijkmoment komt om dan voor de periode daarna wél weer schade te kunnen claimen en vergoed te krijgen?

Wethouder **Bruines** (D66). Ik heb begrepen dat enige uitloop als zodanig geen aanleiding is om een nieuwe fase van onvoorzienbaarheid in te laten gaan. Ik denk dus dat dat in dit geval niet aan de orde is. De ervaring heeft wel met zich meegebracht dat bij projecten waarbij echt sprake is van een hele nieuwe situatie, een nieuwe werkelijkheid ontstaat, zoals indertijd in Amsterdam bij de Noord-Zuidlijn het geval was. Bij enige uitloop speelde dit toen niet, maar toen bleek dat het nog acht jaar zou gaan duren, was er een nieuwe werkelijkheid. Dat is in dit geval niet aan de orde, maar dat zou in zo'n soort geval wel aan de orde kunnen zijn; ik hoop niet dat we dat hier gaan meemaken. Maar goed, het is ook niet aan mij om dat te beoordelen. Ik denk dat dat dan moet worden beoordeeld door degenen die daar verstand van hebben en die ook echt kijken welke rechterlijke uitspraken daaronder liggen.

Ik ga naar de moties en naar de opmerkingen per fractie. De heer Sluijs heeft drie moties ingediend. Over het onderzoek naar de voorzienbaarheid en de hinder op Kijkduin hadden we zojuist even een discussie. In feite hebben we dit onafhankelijk nog eens laten bekijken door drie verschillende externe bureaus. Dat is gezamenlijk beoordeeld en men heeft dat herbevestigd, zoals ik dat zojuist heb gemeld. Dat hebben ze ook gedaan op basis van de gegevens die allemaal door de gemeente zijn aangeleverd, maar men is daar ook nog ter plekke gaan kijken. De experts binnen onze gemeente hebben kunnen concluderen dat dat advies op goede gronden en op een goede wijze tot stand gekomen is. Daarmee voelen wij ons als college er ook aan gebonden om dit te volgen. Daarmee ontraadt het college deze motie.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Maar het is toch zo dat de werkzaamheden klaar zouden zijn in 2020, dus nog voordat de huurcontracten in zouden gaan?

Wethouder **Bruines** (D66). De heer Sluijs daagt mij nu uit om een inhoudelijk oordeel te geven over de beoordeling van die voorzienbaarheid, maar er was toen ook bekend dat het werk nog niet klaar was. Als u weet dat er nog werk komt, speelt dat daar natuurlijk ook in mee. Als men een contract

tekent, wetende dat een deel van de voorziene werkzaamheden nog niet is uitgevoerd of nog niet is afgerond, weet je dat dat er nog aan zit te komen. Dat is ook wat in die beoordeling is meegenomen. U zit nee te schudden, maar dat is zoals ik het heb meegekregen.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Die werkzaamheden zouden klaar zijn in 2020, dus nog voordat de huurovereenkomsten ingingen. Dan is het gewoon niet voorzienbaar geweest voor deze ondernemers.

Wethouder **Bruines** (D66). Dan is de vraag of die vertraging voldoende aanleiding is om anders te oordelen over die voorzienbaarheid; dat is zoals ik het nu begrepen heb. De experts die wij daarover hebben geraadpleegd, hebben gemeend dat dat niet het geval is. Dat is dus ook waarop wij ons oordeel baseren.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Sluijs.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Dat zijn drie experts die ingehuurd worden door de gemeente. Daar verschuilt de wethouder zich nu achter. Er ligt een vernietigend juridisch verhaal vanuit Kijkduin zelf. Ik vind het echt tenenkrommend wat ik hier allemaal hoor.

De **voorzitter**. Wethouder, gaat u voort met uw betoog.

Wethouder **Bruines** (D66). De heer Sluijs heeft ook een motie ingediend over de na-ijlperiode in het Zeeheldenkwartier in relatie tot nieuwe werkzaamheden. Ook die motie wordt door het college ontraden, met de volgende argumentatie. Het einde van een schadepriode loopt meestal niet gelijk met het einde van de werkzaamheden. Er kan dus inderdaad nog sprake zijn van een na-ijleffect, waarbij die omzetten niet direct terug zijn op het oude peil. Vandaar dat er zo'n na-ijlregeling is. Uit de rechtspraak volgt dat een dergelijk na-ijleffect voor werkzaamheden zoals in het Zeeheldenkwartier beperkt is tot een periode van maximaal zes maanden. Dat is getoetst aan jurisprudentie die over vergelijkbare gevallen gaat. Er geldt ook nog dat het bepalen van het na-ijleffect niet afhankelijk is en niet afhankelijk kan worden gesteld van de omvang van de omzetsderving, zoals hier wordt voorgesteld. Ook voor deze motie geldt dat een generiek besluit wordt gevraagd, terwijl we eigenlijk eraan gehouden zijn om elke aanvraag op eigen merites te beoordelen op basis van het type bedrijf, de plek in de wijk waar men precies zit, het soort bedrijf, het verloop van de omzet in de afgelopen jaren. Dat kan allemaal invloed hebben op de bepaling van de lengte van dat na-ijleffect. Ook deze motie wordt dus ontraden.

Tot slot de motie Gelijke behandeling ondernemers Zeeheldenkwartier. Er wordt eigenlijk gevraagd dat de raad vaststelt dat beide projecten - de nieuwe tram en het Piet Heinplein - ongeacht de locatie of de aanvraagdatum moeten worden meegenomen binnen de bepaling van die voorzienbaarheid. Die vraag kan ook op basis van de wet niet positief worden beantwoord, want voor iedereen moet de vraag worden beantwoord of er voldoende causaal verband is tussen de werkzaamheden en de schade. In dit verband is de locatie van belang om te bepalen of er sprake is van dat verband. Daarbij wordt gekeken naar de afstand tot de schadeveroorzakende werkzaamheden, maar ook naar alternatieve bereikbaarheidsmogelijkheden en de aard van de onderneming. Het enkele feit dat een onderneming is gevestigd in een wijk is onvoldoende grond om een dergelijk causaal verband op voorhand aan te nemen. Dat zal altijd per locatie en per onderneming moeten worden beoordeeld. Een generiek besluit hierover is dus niet mogelijk. Dat moet ook wettelijk per geval worden gezien. Het college ontraadt dus ook deze motie.

D66 vroeg nog naar het tempo. Daar hebben we het zojuist over gehad. Wat de andere commissie betreft: het Bureau Nadeelcompensatie was eerst ondergebracht bij Stadsbeheer en zit nu op een onafhankelijke plek binnen de gemeente, namelijk bij Juridische Zaken, dat al onze besluiten en zaken toetst en ook in de planschade een rol heeft. We willen eigenlijk gaan werken met het model dat binnen de wet ook als mogelijkheid gegeven wordt en waarmee een aantal andere grote steden inmiddels ook werken, namelijk met een onafhankelijke adviescommissie met een onafhankelijke voorzitter, zodat we minder afhankelijk zijn van het inhuren van andere bureaus. Dat is de route die wij nu verder willen gaan bewandelen. Dat wordt uitgewerkt. Ik hoop u daar over een niet al te lange tijd verder over te informeren. Ik denk dat dat geen inbreuk oplevert op de zorgvuldige beschouwing

van alles. Juist die onafhankelijke voorzitter ziet er wat het college betreft op toe dat het idee dat de slager zijn eigen vlees keurt, niet aan de orde kan zijn. De ervaringen in andere gemeenten geven ook aan dat dat niet het geval is.

Over de vragen van de VVD over recht doen hebben we het gehad; daar ben ik volgens mij op ingegaan. Nog even over Kijkduin: ik begrijp het heel goed en ik voel ook erg mee met de ondernemers daar. Het college vindt het tegelijkertijd ook van heel groot belang dat Kijkduin een succes wordt. Ook dat is op dit moment nog best wel zorgelijk. Het is best een groot nieuw complex. Het is ook een groot winkelcentrum. Er is veel en er is echt nog wel werk aan de winkel. Collega Icar is als wethouder mkb daar ook in gesprek. We zijn aan het kijken hoe het winkelcentrum echt een stap verder kan worden geholpen. Het college is ook zeer bereid om in de verdere promotie en marketing en het verder helpen naar de toekomst heel positief en constructief mee te denken en een bijdrage daaraan te leveren als dat gewenst is; ik denk dat dat gewenst is.

Ik denk dat ik het hierbij kan laten.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik wil even melden dat ik de wethouder aan deze woorden ga houden bij de bespreking van ons initiatiefvoorstel Kom naar Kijkduin.

De **voorzitter**. De wethouder kijkt ernaar uit.

Wethouder **Bruines** (D66). Ja, ik begrijp dat mevrouw Van Basten Batenburg het college daaraan houdt. Dat is uw goed recht als raadslid.

De **voorzitter**. Er is geen behoefte aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Hier wordt later vanmiddag of vanavond over gestemd.

Aan de orde is:

J. Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening voor de gemeente Den Haag (RIS320934).

De beraadslaging wordt geopend.

Leonie Gerritsen (PvdD). Voorzitter. U kent mij als een groot liefhebber van livemuziek, maar ook als strijder voor de belangen van dier en natuur. De Partij voor de Dieren wil waken voor de festivalisering van deze openbare plekken. Niet alleen de vogels en andere dieren hebben er last van als locaties zoals het Zuiderpark praktisch de hele zomer fungeren als festivalterrein; ook omwonenden hebben last van geluid en verkeer en kunnen grote delen van het park niet gebruiken. Mijn fractie is in principe voorstander van het implementeren van een reserveringskalender, zolang er niet wordt afgeweken van het maximumaantal toegestane evenementen dat is vastgelegd in het locatiebeleid. Kan de wethouder dit bevestigen?

Tijdens het commissiedebat ging het over het clusteren van evenementen om op die manier de op- en afbouwperiodes te minimaliseren, rustperiodes te verlengen en zo de overlast te beperken. Zolang clustering niet leidt tot een toename van het aantal toegestane evenementen maar wel tot langere rustperiodes, is mijn fractie daar voorstander van. Is de wethouder bereid te onderzoeken wat hiervoor de mogelijkheden zijn?

Daarnaast is het voor de Partij voor de Dieren van groot belang dat de periodes waarin evenementen wél worden toegestaan in de parken, zorgvuldig worden uitgekozen. Het welzijn van het park, de flora en fauna zou hierbij leidend moeten zijn. Daarom een motie met als dictum: verzoekt het college bij het implementeren van de reserveringskalender ecologisch advies in te winnen over welke periodes het minst schadelijk zijn voor flora en fauna, met bijzondere aandacht voor clustering.

De **voorzitter**. Door mevrouw Gerritsen wordt de volgende motie (J.1 PvdD) ingediend:

Motie J.1 PvdD Ecologisch advies voor A-locaties

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening voor de gemeente Den Haag (RIS320934).

Constaterende, dat:

- de gemeente met een reserveringskalender voor grote evenementen op A-locaties gaat werken;
- een aantal van de A-locaties parken zijn en de grote evenementen veelal plaatsvinden tijdens het broedseizoen;
- niet is onderzocht wat ecologisch gezien de meest gunstige data voor evenementen zijn.

Overwegende, dat:

- de locaties Zuiderpark, Westbroekpark, Malieveld en Scheveningen Strand stadsnatuur zijn, waarin rekening moet worden gehouden met kwetsbare flora en fauna;
- bij het toepassen van clustering van evenementen ook sprake is van voor- en nadelen voor de omgeving.

Verzoekt het college:

- bij het implementeren van de reserveringskalender ecologisch advies in te winnen over welke periodes het minst schadelijk zijn voor flora en fauna, met bijzondere aandacht voor clustering.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik heb drie amendementen. Ik ga dus drie amendementen voorlezen. Verder heb ik geen inbreng hierop. Het eerste amendement is het amendement Aanpassen locatiebeleid voor maatwerk: besluit om artikel 2:25D, lid 2 te wijzigen van 'Het college kan nadere regels stellen ten aanzien van de reserveringskalender en de invulling van de kalender.' naar 'Het college kan nadere regels stellen, waarbij maatwerk mogelijk is om de reserveringskalender af te stemmen op de specifieke behoeften van organisatoren en locaties.' Met dit amendement hopen we een wat meer flexibele en op maat gemaakte aanpak te kunnen bereiken.

Dan het amendement Schrap verplichte rustperiodes evenementen: besluit om aan Artikel 2:25D van de APV toe te voegen 'De verplichting tot het instellen van rustperiodes tussen evenementen op A-locaties komt te vervallen, om meer ruimte te bieden voor het organiseren van evenementen en beter gebruik te maken van schaarse locaties.'

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik ben benieuwd wat Hart voor Den Haag zou zeggen tegen omwonenden van A-locaties zoals het Zuiderpark, die nu best wel al last hebben van het toenemende aantal evenementen, als er helemaal geen rustperiodes meer zijn, waardoor degenen die bij het Zuiderpark wonen, de hele zomer het park niet in kunnen.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Wij willen met dit amendement meer flexibiliteit en een betere benutting van de locaties bereiken. Het is niet zo dat er iedere dag evenementen zijn. Dat zal zeker niet het geval zijn, maar met de rustperiodes zoals die nu opgenomen zijn, wordt het aantal evenementen beperkt. Dat is niet wat Hart voor Den Haag wil.

Leonie Gerritsen (PvdD). Het aantal evenementen wordt in principe beperkt door het locatiebeleid. Daarin staat gewoon het maximale aantal evenementen. Als die rustperiodes geschrapt zouden

worden, vraag ik me af of dat voor Hart voor Den Haag ook betekent dat er meer evenementen zouden moeten komen.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Ja, Hart voor Den Haag is altijd voor meer evenementen. Als je ziet welke evenementen de afgelopen jaren hier met piepende banden vertrokken zijn, is er ruimte genoeg om weer met evenementen te komen. Dus ja, Hart voor Den Haag wil heel graag dat Den Haag evenementenstad nummer één is. Er is nog een wereld te winnen.

De **voorzitter**. De laatste keer, mevrouw Gerritsen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik kan concluderen dat het voor Hart voor Den Haag oké zou zijn als er meer evenementen zijn en als er dus meer overlast voor bewoners is.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Wij horen ook van heel veel bewoners dat zij het ontzettend leuk vinden dat ze in een stad wonen waar heel veel reuring is.

Het laatste amendement, het amendement Stimulering clustering van evenementen, besluit aan Artikel 2:25D een nieuw lid 6 toe te voegen: 'Het college stimuleert clustering van evenementen door het delen van producties en faciliteiten actief te ondersteunen. Dit kan bijvoorbeeld via gezamenlijke reserveringen of het instellen van gedeelde technische voorzieningen.' Hiermee verlagen we de kosten voor organisatoren en maken we het ook weer wat makkelijker.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik zou graag een iets langere toelichting van meneer Sluijs krijgen: wat beoogt hij precies in wat de gemeente anders gaat doen? De vraag is dus eigenlijk wat hij bedoelt met 'stimuleren'.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Het is een wens vanuit de sector zelf. Die heeft een brief met een aantal wensen gestuurd. Daarin heeft de sector gevraagd om ook die clustering wat meer te stimuleren om die kosten inderdaad te verlagen. We hebben gezien dat de kosten de afgelopen jaren enorm opgelopen zijn. Daar hebben we het ook in de commissie over gehad. Wij vinden deze APV eigenlijk een goed instrument om dit daarin op te nemen, zodat die clustering wat meer gestimuleerd wordt en de kosten omlaaggaan. Daarom hebben we dit voorstel van de advieslijst laten halen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dat is niet helemaal een antwoord op mijn vraag, want ik wil echt weten wat de gemeente nou extra moet doen. Wil Hart voor Den Haag een fonds oprichten? Moet er geld tegenaan? Wat moet de gemeente doen?

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Dat begint een beetje met de meedenkmodus. Meedenken met evenementenorganisatoren is iets wat we nog weleens missen, bijvoorbeeld: er komt een evenement aan; je zou dat eventueel kunnen combineren met dat evenement, dat dan staat ingepland, want dan zouden jullie wellicht in gesprek kunnen gaan om de kosten, de opbouw en de afbouw te delen. Daarin zouden we iets meer een meedenkmodus willen zien vanuit het stadhuis. Ik denk dat dat het aantal evenementen in de stad ten goede zou komen.

Hera Butt (GroenLinks). Ook ik heb een vraag over dat laatste amendement. Ik lees dat het wenselijk is om gezamenlijke reserveringen of het instellen van gedeelde technische voorzieningen te faciliteren. Heeft Hart voor Den Haag signalen dat ondernemers dit willen maar dat dit op dit moment niet lukt bij de gemeente? En waar lopen ze dan tegenaan?

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Het is een concrete wens vanuit de sector. Die heeft een brief gestuurd en heeft daarin eigenlijk ook aangegeven dat de sector hier tegenaan loopt. De sector heeft ons ook de suggestie gedaan om dit te gaan regelen en te stimuleren.

Hera Butt (GroenLinks). Ik begrijp dat er signalen zijn dat dit een wens is. Ik ben er nog naar op zoek of deze wens door deze ondernemers ook geuit is bij de gemeente en wat dan de reactie van de gemeente was.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Ja, die wens is geuit middels een brief die is gestuurd. Er zijn hierover ook in de media verschillende uitingen geweest waarin ze die wens hebben geuit. Ik heb de reactie op het punt van de clustering in ieder geval niet gezien binnen deze APV en de voorstellen die hier voorliggen. Dat proberen we dan op te lossen met een amendement waarmee we deze APV beter maken en het aantal evenementen in Den Haag kunnen stimuleren.

De **voorzitter**. Door de heer Sluijs worden de volgende amendementen (J.A HvDH, J.B HvDH en J.C HvDH) voorgesteld:

Amendement J.A HvDH Aanpassen locatiebeleid voor maatwerk

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening voor de gemeente Den Haag (RIS320934),

Besluit:

- Artikel 2:25D lid 2 te wijzigen van:
“Het college kan nadere regels stellen ten aanzien van de reserveringskalender en de invulling van de kalender.”
  - naar:
“Het college kan nadere regels stellen, waarbij maatwerk mogelijk is om de reserveringskalender af te stemmen op de specifieke behoeften van organisatoren en locaties.”
-

Amendement J.B HvDH Schrap verplichte rustperiodes evenementen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening voor de gemeente Den Haag (RIS320934),

Besluit:

- Aan Artikel 2:25D van de APV toe te voegen:
“De verplichting tot het instellen van rustperiodes tussen evenementen op A-locaties komt te vervallen, om meer ruimte te bieden voor het organiseren van evenementen en beter gebruik te maken van schaarse locaties.”
-

Amendement J.C HvDH Stimuleer clustering van evenementen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening voor de gemeente Den Haag (RIS320934),

Besluit

- Aan Artikel 2:25D een nieuw lid 6 toe te voegen:
“Het college stimuleert clustering van evenementen door het delen van producties en faciliteiten actief te ondersteunen. Dit kan bijvoorbeeld via gezamenlijke reserveringen of het instellen van gedeelde technische voorzieningen.”

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Fatima Faïd (HSP). Voorzitter. Allereerst zou ik toestemming willen vragen om een paar minuutjes - twee of drie; dat worden er natuurlijk vier, iedereen kennende en wetend hoe het gaat - terug te komen op ...

De **voorzitter**. Het gaat om een persoonlijk feit.

Fatima Faïd (HSP). Ja, een persoonlijk feit.

De **voorzitter**. Gaat uw gang.

Fatima Faïd (HSP). Ik wil terugkomen op de vorige raadsvergadering. Ik wil de heer De Ridder mijn excuses aanbieden. Ik heb het niet goed gedaan. Dat neemt niet weg dat ik voor honderd procent achter het besluit sta dat wij genomen hebben, maar ik heb u niet goed meegenomen op de weg daarnaartoe. Dus nogmaals mijn excuses. Dat was niet netjes. Onze partij doet ook vaak aan vingerwijzen naar anderen. Ik denk dat het belangrijk is dat ik hier ook verantwoordelijkheid voor neem. Ik hoop dat u mijn excuses aanvaardt en dat we, als u daartoe bereid bent, een keer koffie, een biertje of iets anders gaan drinken.

Ik heb nog een laatste opmerking. Ik heb even overlegd met mijn fractie. Ik kijk daarbij met een schuin oog naar de minderheidscoalitie. Wij willen het heel graag in euro's, want het wisselen van zilverlingen is best wel ingewikkeld. Dan moet je weer het dark web op of weet ik veel. U begrijpt wel wat ik bedoel.

Nu ga ik verder met mijn inbreng.

De **voorzitter**. Nee, er is nu even een reactie van meneer De Ridder.

Rutger de Ridder (VVD). Ik vind het heel grootmoedig van mevrouw Faïd dat zij dit zo doet. Ik had dit niet zien aankomen, maar dat was de vorige keer ook zo. Wat dat betreft is het een traditie geworden. Mevrouw Faïd, de excuses worden door de VVD uiteraard zeer aanvaard. Voor die euro's moet u inderdaad echt naar het college kijken.

De **voorzitter**. Ik stel voor dat u nu begint met uw bijdrage, mevrouw Faïd. We gaan nu weer over tot de orde van de dag.

Fatima Faïd (HSP). Ja, we gaan over tot de orde van de dag. Vooruitlopend op de evenementen in het Zuiderpark heeft onze partij eerder kanttekeningen geplaatst bij de nieuwe ingestelde rustperiodes. We waren bezorgd over de impact hiervan op festivals die met name belangrijk zijn voor jongeren van kleur. Ze zijn een viering van de identiteit en verdienen bescherming. De afgelopen dagen heeft onze partij uitgebreid gesproken met verschillende festivalorganisatoren. Zij en wij zijn uiteindelijk tevreden met het compromis om de rustperiode terug te brengen van veertien naar tien dagen en met de afspraak om dit in 2027 te evalueren. Dit biedt perspectief voor een levendig festivalaanbod en biedt ruimte voor omwonenden, maar laten we het publiek belang van Zuidwest en de Cultuurvisie van 2023 niet uit het oog verliezen. Onze dank gaat uit naar de wethouder voor dit compromis met de festivalorganisatoren. Daarom zullen we geen motie indienen.

Wethouder **Bruines** (D66). Voorzitter. Deze wijziging van de Algemene plaatselijke verordening houdt in dat we met een reserveringskalender gaan werken, omdat we merkten dat we met het locatiebeleid eigenlijk hebben opgeschreven wat we willen, maar dat het vergunningenbeleid en de manier waarop we daarmee omgaan, ons niet de gelegenheid gaven om dat locatiebeleid goed uitgevoerd te krijgen, omdat je elke aanvraag gewoon moet honoreren als die past. Dat had zeker in het Zuiderpark weleens het gevolg dat een aantal dingen tegelijkertijd plaatsvonden die dan tegen elkaar in stonden te tetteren. Dat wil je niet graag. We hebben het beleid wel vastgesteld. De reserveringskalender is een instrument om de dingen toch een beetje geordend te krijgen, opdat alle mooie evenementen en festivals die we in onze stad hebben, optimaal tot hun recht kunnen komen en tegelijkertijd ook de omwonenden en de bevolking bediend worden die daar last van kunnen hebben; daar hebben we heel wat brieven over gekregen. Het is dus het zoeken naar een evenwicht tussen

reuring en leefbaarheid ofwel tussen levendigheid en leefbaarheid. Het college meent dat op deze manier te moeten doen. We gaan ook wel weer evalueren of dit allemaal leidt tot de dingen die we willen of juist niet, maar ik denk dat dit ten opzichte van de vorige stap een logische stap is. Er is veel over gesproken met omwonenden van de verschillende A-locaties en ook met de organisatoren van de evenementen en de festivals. Het voorstel dat hier ligt, heeft naar het oordeel van het college het meest brede draagvlak dat we met elkaar konden vinden. Ik kom straks nog even terug op de door de heer Sluijs genoemde brief.

Ik begin bij mevrouw Gerritsen. De aantallen die we al eerder in het locatiebeleid hadden bepaald - zoveel grote en zoveel middelgrote evenementen of zoveel zware, middelzware of lichte evenementen - blijven staan. Dat kan ik dus bevestigen.

Wat het ecologisch advies betreft: we hebben bij het opstellen van het locatiebeleid, dat in 2022 is vastgesteld, een extern adviesbureau voor ecologie ingeschakeld. Dat heeft de aanwezigheid van en de potenties voor kwetsbare en waardevolle ecologische waarden in beeld gebracht voor de verschillende evenementenlocaties. Beoordeeld is of en hoe die waarden beïnvloed worden door evenementen en welke randvoorwaarden gesteld kunnen worden om die invloed te beperken of te voorkomen. Per locatie zijn de meest relevante storingsfactoren benoemd, evenals de kwetsbare periodes. Kwetsbare periodes zijn voor de bomen jaarrond. Het broedseizoen is globaal natuurlijk van maart tot juni, juli. De actieve periode van de vleermuizen is van april tot en met oktober. Dat zijn eigenlijk de grote dingen. Het valt eigenlijk dus allemaal ook in de zomer; voor het broedseizoen geldt dat natuurlijk alleen voor het begin van de zomer. Per locatie zijn ook de randvoorwaarden waarmee de organisator rekening moet houden en waaraan moet worden voldaan, meegenomen in de vergunning en de afspraken die gemaakt worden met de organisatoren. De vraag is dus of opnieuw ecologisch onderzoek doen nog noodzakelijk is. Het genoemde onderzoek kunt u overigens krijgen als u dat wilt.

Dan het punt van de clustering, waarover meerderen van u hebben gesproken. Het idee ten aanzien van die clustering was dat die ook in de kostenreductie heel goed uitkomt; dat hebben meerdere organisatoren toen ook in een brief laten weten. Als je allebei een groot podium nodig hebt, probeer dat dan in twee weekenden achter elkaar zo goed mogelijk te combineren, zodat zo veel mogelijk organisatoren van evenementen gebruik kunnen maken van dezelfde infrastructuur. We hebben in het beleid vastgesteld dat er na een evenement tien dagen rust moet zijn. Dat geldt natuurlijk ook als je clustert: als je twee weken na elkaar iets doet, geldt ook weer tien dagen rust. Dan kan er weer iets plaatsvinden in een weekend of - afhankelijk van hoe het uitkomt - op een doordeweekse dag. Die periode van tien dagen rust zit nu overal in. Dat betekent dat hoe meer je gaat clusteren, hoe meer evenementen een plek kunnen vinden, omdat je dan steeds twee weken achter elkaar doet en dan weer tien dagen. Daarvan heeft het college, ook in overleg met alle evenementen - dit speelt vooral in het Zuiderpark - gezegd: wie houden hier allemaal hun evenement? Dat zijn er ook weer niet zóveel dat je heel veel weekenden moet gaan clusteren, maar we hebben ook gezegd: één weekend is prima. We zien ook dat voor heel veel evenementenorganisatoren clusteren niet veel zin heeft, omdat het om een heel ander type evenement gaat. Dan heb je er dus geen voordeel van. We hebben nu dus gezegd: we doen het weekend voor de zomervakantie, zodat we in de zomervakantie in een weekend in ieder geval iets kunnen hebben, gevolgd door tien dagen rust en dan weer iets anders, zodat ook de bewoners goed gebruik kunnen maken van dat park. Dat is de gedachte erachter.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ter verduidelijking, ook naar aanleiding van de opmerking van mevrouw Faïd, die het had over het terugbrengen van de rustperiodes naar minder dagen: zo had ik het niet gelezen. Ik hoop dus dat dat niet klopt. Oké, ik zie dat de wethouder dat bevestigt. En betekent één weekend wel clusteren niet dat er langere rustperiodes zouden moeten zijn? Als het aantal evenementen hetzelfde blijft en er twee worden geclusterd, zou er toch ergens meer rust over moeten blijven?

Wethouder **Bruines (D66).** Nee, het idee dat we nu hanteren, is: als er een evenement is geweest, ook als het twee weekenden achter elkaar is, is er daarna die periode van tien dagen. Daarna mag er weer wat. Een aantal festivals willen graag gebruikmaken van clusteren. Die zijn nog een beetje aan het schuiven met hun data en die zijn hartstikke blij. Dan is er tien dagen rust en dan mag er weer iets. En dan is er weer tien dagen rust en dan mag er weer iets. Dat is nu het voorstel.

We hebben natuurlijk die brief gehad, want het eerste idee was dat we helemaal niet zouden gaan clusteren. Toen kwamen er organisatoren die zeiden dat een aantal dingen dan heel erg lastig worden. Toen hebben we veel met elkaar gesproken. Iedereen kan zich vinden in de uiteindelijke conclusie dat we dat ene cluster van twee kunnen gaan doen. Dat willen we nu in ieder geval voor twee jaar met elkaar gaan uitwerken en laten gebeuren. Dan gaan we ook gewoon weer evalueren hoe dat ervaren is. Misschien is er dan behoefte om nog een cluster te gaan doen, of niet. Dat moeten we dan weer opnieuw met elkaar afwegen. We zullen ook zien wat dit betekent voor de buurt, voor de ervaren overlast enzovoort. Dat is dus het voorstel.

Leonie Gerritsen (PvdD). Wiskunde was nooit mijn beste vak op school, maar als je twee dingen achter elkaar gaat doen, blijft er ergens anders meer ruimte over. Er staat natuurlijk ook niet in de APV dat dit betekent dat er meer ruimte voor festivals gaat ontstaan. Als we zeggen dat er twee bij elkaar gaan en dat er dan na tien dagen weer iets kan, betekent dat immers dat er één keer meer weer iets kan. Dat zou dus betekenen dat er ook een extra festival bij zou kunnen komen. Ik wil van de wethouder horen dat dat niet gaat gebeuren.

Wethouder **Bruines** (D66). Het zijn de momenten die wij openstellen en waarvoor men zich moet inschrijven. Dan kijken we hoeveel er zich inschrijven. Soms schrijven er twee of drie in voor dezelfde dag. Dan moeten we een keuze maken, in overleg gaan enzovoort. De grens zit op de cap die ik in mijn eerste antwoord noemde: we mogen maximaal zoveel grote en zoveel middelgrote evenementen of zoveel zware, middelzware en lichte evenementen hebben. Als nog niet alle evenementen op zijn en als er nog ruimte is op de kalender, kan men daar dus gewoon op inschrijven. Men kan daar ook níét op inschrijven; je weet dat nooit van tevoren. Misschien denkt een festival op een gegeven moment: we doen het een jaartje niet. Dan schrijven ze niet in. Dan is er in een weekend waarin het wel had gekund, misschien toch niets. Dat weet je niet van tevoren, maar wij bepalen wat de momenten zijn waarop het kan. Zo is het. Dan zit er natuurlijk een maximum aan het type evenement en er zit een maximum aan die clustering. Die organisatoren kennen elkaar natuurlijk allemaal wel zo'n beetje. Ons verzoek aan hen is ook om goed met elkaar in overleg te gaan: laten we proberen een beetje goed met elkaar af te stemmen voor wie een clusterweekend handig is. Daar had de heer Sluijs het ook over: een beetje slim zijn met elkaar. Het kan misschien ook betekenen dat sommigen zeggen: misschien wil ik wel naar een andere plek toe. Dat vinden we natuurlijk ook prima. Je hebt niet alleen A-locatie-evenementen. Je hebt ook B-locaties en C-locaties, die allemaal niet in deze kalender zitten, maar die wel prima geschikt zijn voor een bepaald type evenementen die nu misschien nog in het Zuiderpark zitten maar die ook op een andere plek zouden kunnen. Dat weet je niet, maar die gelegenheid is er.

De motie van mevrouw Gerritsen is dus heel begrijpelijk, maar het college zal die toch ontraden. Ik denk ook dat de motie overbodig is. Desgewenst kunt u dat ecologisch rapport gewoon krijgen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik wil graag dat u dat rapport met ons deelt. Daar ben ik erg benieuwd naar.

Wethouder **Bruines** (D66). De heer Sluijs had het ook over die clustering en vroeg om die te stimuleren. Ik heb zojuist uitgelegd hoe dit tot stand gekomen is. Ik hoop dat dat voldoende informatie geeft. Ik denk dat het nu toevoegen aan de APV niet nodig is. Ik zou dat amendement dus willen ontraden. Of misschien kunt u het intrekken nu u dit gehoord heeft.

Dan het amendement Aanpassen locatiebeleid voor maatwerk om lid 2 te wijzigen voor het stellen van nadere regels om een soort flexibiliteit en maatwerk mogelijk te maken. Ik begrijp de gedachte daarachter, maar ik ga weer even juridisch doen: als je dit opneemt in de APV, staat daar iets in over afwijken van de reserveringskalender, afstemmen en behoeften van organisatoren. Belangrijk in een APV is dat voor gebruikers, omwonenden en alle belanghebbenden klip-en-klaar is wat de basis is. Dan hebben we de beleidsregels. Daar staat altijd een hardheidsclausule in: het college kan met motivering altijd anders beslissen. Ik denk dat die beleidsregel voldoende ruimte biedt om desgewenst in overleg met partijen eens te kijken of we het zus of zo kunnen doen als dat goed gemotiveerd en onderbouwd aan de orde kan zijn. Ik zou er dus in ieder geval niet voor zijn om dit in de APV op te nemen. Als de heer Sluijs behoefte heeft om gewoon nog eens naar die beleidsregels te kijken of om

misschien na volgend jaar eens te kijken hoe alles werkt en of we merken dat er belemmeringen zijn voor wat we eigenlijk graag willen, is het prima om nog eens naar die beleidsregels te kijken om te zien of het daar specifiek in kan, maar dit amendement moet ik op deze manier helaas ontraden.

Tot slot het amendement Schrap verplichte rustperiodes evenementen. Daar hebben we het zojuist over gehad. U kunt het daarmee eens zijn of niet, maar het college heeft gemeend om het beleid dat we ten aanzien van die rustperiodes al hadden, echt te hanteren en op een goede manier in die kalender in te passen. Er zullen daardoor niet minder evenementen kunnen komen, maar de omwonenden weten hiermee wel waar ze aan toe zijn. Ik denk dat dat ook heel belangrijk is.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Dank aan de wethouder voor de uitleg. Ik heb begrepen dat er inderdaad goed overleg is geweest met de sector. Laten we het inderdaad over een jaar gaan evalueren en bekijken of en hoe het gewerkt heeft. Dan trek ik de amendementen voor nu in.

De **voorzitter**. Aangezien de amendementen J.A HvDH, J.B HvDH en J.C HvDH zijn ingetrokken, maken ze geen onderdeel van de beraadslaging meer uit.

Er is geen behoefte aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

K. Voorstel van het college inzake Nota van Uitgangspunten Hofzichtlaan-Het Kleine Loo (RIS319905).

De beraadslaging wordt geopend.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Hart voor Den Haag steunt het raadsvoorstel in de basis. Tijdens de behandeling in de commissie ontdekten we echter dat er onjuiste informatie op de projectenwebsite van de gemeente stond. De wethouder heeft dit inmiddels aangepast of laten aanpassen, waarvoor mijn dank. Op de projectenwebsite stond dat er 75% sociaal en maximaal 25% middelduur gerealiseerd zou worden. Toch blijkt het college vast te willen houden aan een invulling van 100% sociaal. Bewoners voelen zich hierdoor gepasseerd. Uit verslagen van de participatiebijeenkomsten blijkt dat er een programma is gepresenteerd met een ontwikkeling met 25% middelduur. Bewoners waren hier juist enthousiast over. De collega's kunnen zich vast de inspraak van vorige week herinneren van de voorzitter Wijkberaad Bezuidenhout. Daarom het amendement om middenhuur in het woonprogramma op te nemen. Dit amendement zorgt ervoor dat een woongebouw wordt gerealiseerd met in totaal 56 woningen - die zijn keihard nodig - bestaande uit 42 sociale huurwoningen en 14 middeldure huurwoningen. Het amendement Een deel middenhuur in woonprogramma luidt als volgt ... Er wordt gezegd dat ik dat niet meer hoeft voor te lezen.

De **voorzitter**. Nee, dat hoeft al even niet meer. Dat geeft niet; meneer Dubbelaar is altijd heel zorgvuldig.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Het voorgestelde besluit is: een woonprogramma te realiseren dat bestaat uit 75% sociale huurwoningen en 25% middeldure huurwoningen. De titel is: Een deel middenhuur in woonprogramma Kornalijn. Het amendement wordt mede ingediend door de heer De Ridder namens de Haagse VVD, de heer Noorlander namens D66 en mevrouw De Groot namens het CDA.

De **voorzitter**. Door de heer Dubbelaar, daartoe gesteund door de heer De Ridder, de heer Noorlander en mevrouw De Groot, wordt het volgende amendement (K.A HvDH) voorgesteld:

Amendement K.A HvDH Een deel middenhuur in woonprogramma Kornalijn

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Nota van Uitgangspunten Hofzichtlaan-Het Kleine Loo (RIS319905),

Besluit om toe te voegen:

- VI. Een woonprogramma te realiseren dat bestaat uit 75% sociale huurwoningen en 25% middeldure huurwoningen;

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD vindt dat we moeten bouwen waar behoefte aan is, wat goed past in de wijk en waar we als stad beter van worden. De grote hoeveelheid sociale huurwoningen in Mariahoeve zou volgens het beleid van dit college moeten betekenen dat we niet meer dan het minimum aan sociaal zouden bouwen in deze wijk, dus 30%. Ruim 42% is al sociaal. In de wijk is behoefte aan middenhuur, dure huur, betaalbare koop. Dat is ook wat de wijk graag wil. En wat doet dit college? Precies het tegenovergestelde. Het college weigert daarmee dus te luisteren naar bewoners die een serieuze inbreng hebben. Het college weigert te luisteren naar manieren waarop de wijk beter kan worden. De Haagse VVD wil dat dit plan wordt aangepast, zodat ook middenhuur een plek heeft in Mariahoeve. Daarom hebben we samen met collega Dubbelaar het amendement ingediend dat hij zojuist heeft ingediend. We moeten de fixatie stoppen dat alleen het toevoegen van sociaal hetgeen is wat we moeten doen in deze stad. Ga eens iets doen voor die middengroepen. De middengroepen worden massaal vergeten. Zij vallen tussen wal en schip. Laat dat nou niet gebeuren.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. Het CDA is positief gestemd over dit plan voor meer betaalbare woningen en maatschappelijke ruimte. We weten allemaal hoe belangrijk ontmoetingsruimte en maatschappelijke voorzieningen maar ook ruimte voor maatschappelijke organisaties zijn voor sociale binding in wijken zoals Mariahoeve. Daarbij vindt het CDA het belangrijk dat de maatschappelijke invulling samen met de buurt wordt bepaald. Daarom de motie Voorzieningen voor de buurt, die het college oproept samen met de buurt, bewoners en Staedion de invulling van de plint en maatschappelijke ruimte te bepalen, te verkennen of een gemeenschappelijke buurtkamer en ruimte voor maatschappelijke organisaties gerealiseerd kan worden en de raad voorafgaand aan de realisatie van de oplevering van de woningen te informeren.

Joren Noorlander (D66). Ik vind de motie eigenlijk best wel sympathiek, ook om samen met de buurt te gaan zoeken naar wat er maatschappelijk mogelijk is, maar in het tweede dictumpunt vult het CDA dit in voor de bewoners. Waarom doet het CDA dat?

Hinke de Groot (CDA). Dat doe ik onder andere op basis van gesprekken met bewoners en ook met maatschappelijke organisaties van Mariahoeve, die aangeven dat zij behoefte hebben aan maatschappelijke ruimte die ook betaalbaar is. Ik vul het echter niet in. Ik vraag om het te verkennen.

Joren Noorlander (D66). Als het CDA al zo zeker weet wat er moet komen, waarom wordt er dan nog van tevoren met de buurt overlegd?

Hinke de Groot (CDA). Ik praat veel met mensen, ook in Mariahoeve. Ik constateer dat er behoefte is aan onder andere voorzieningen en deze ruimte. Daarom vind ik het belangrijk dat we als gemeente niet alles opleggen en niet meteen de definitieve invulling bepalen, maar dat we dat in samenwerking met de buurt doen. Daar roept deze motie toe op.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Noorlander.

Joren Noorlander (D66). Kan ik de motie dan zo interpreteren dat er eigenlijk nog best wel wat ruimte voor bewoners is om goed input te geven en dat, als er net iets anders maar toch iets maatschappelijks uit de buurt komt, daar volgens het CDA ook ruimte voor is als deze motie wordt aangenomen?

Hinke de Groot (CDA). Exact. Zo heeft de heer Noorlander mij goed begrepen.

De betaalbare woningen zijn hard nodig voor de doorstroming op de woningmarkt, want ouderen willen best kleiner gaan wonen en uit een gezinswoning verhuizen, maar dan moet er wel een redelijk alternatief zijn. De heer Dubbelaar zei het ook al: bewoners hameren erop om hier niet uitsluitend sociale huur toe te voegen, maar ook middeldure huur. Daarom steunen we het amendement van Hart voor Den Haag van harte.

Daarnaast hebben we een eigen motie voor meer seniorenwoningen die voldoen aan hun woonbehoefte. Dat doen we samen met de heer Kaptheijns van de PVV. De motie roept het college op met Staedion afspraken te maken zodat een deel van de huurwoningen geschikt is voor senioren en voldoet aan hun woonbehoefte en bij de toewijzing van de huurwoningen ten minste 25% als eerste aan te bieden aan senioren.

De **voorzitter**. Meneer Noorlander, u heeft echt iets nieuws, hè? Dat zeg ik dan als voorzitter tegen u.

Joren Noorlander (D66). Ja, het is een andere motie, voorzitter. In het plan wordt ook gesproken over ruimte voor woongroepen. In hoeverre heeft het toewijzen van 25% aan ouderen daar invloed op?

Hinke de Groot (CDA). Ik denk sowieso dat Staedion moet kijken hoe die invulling precies vorm kan krijgen, waarbij ik constateer dat heel veel senioren in de wijk interesse hebben om eventueel wat kleiner te gaan wonen. Dat zou wat mij betreft ook prima samen kunnen gaan met die woongroepen, maar ik vind dat het aan Staedion is om dit verder in de uitvoering te bekijken.

Joren Noorlander (D66). Dan zie ik dit eigenlijk meer als een oproep aan Staedion om te kijken of senioren misschien een plek kunnen krijgen dan als een harde toewijzing van 25%, aangezien er ook woongroepen zouden kunnen zijn waarbinnen senioren een plek zouden kunnen vinden. Dat geldt ook voor de reguliere markt.

Hinke de Groot (CDA). De heer Noorlander moet de motie zo begrijpen dat we willen dat er echt een streven komt naar het toewijzen van minimaal 25% aan senioren, juist omdat daar zoveel behoefte aan is. Dat kan samen met die woongroepen, maar het kan ook zijn dat er in die andere 75% nog wat te halen valt.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Noorlander.

Joren Noorlander (D66). Het wordt voor mij eerlijk gezegd iets onduidelijker, want ik hoor nu dat het het minimale streven van het CDA is. Het is dus geen harde 25%, maar een vraag aan Staedion om z'n best te doen.

Hinke de Groot (CDA). Wat ik bedoel te zeggen, is dat het echt ten minste 25% is. Ik wilde aangeven dat die 25% misschien in die woongroepen gehaald zou kunnen worden, maar misschien ook bij de andere woningen. Ik vind dat dit aan Staedion is. Ik hoop dat ik het daarmee heb verhelderd.

De **voorzitter**. Is er nu duidelijkheid over de tekst? Wij hebben een andere versie dan wij dachten. Klopt dat? En staat die al in het RIS? Ik hoor van de griffier dat dat nog niet het geval is. Als het in ieder geval maar duidelijk is. De motie wordt gemaild. Meneer De Ridder had ook nog een vraag.

Rutger de Ridder (VVD). Dat was mijn punt.

De **voorzitter**. Ik ben u voor. Ik zit hier niet voor niks, hè, meneer De Ridder? Nou ja, dat is betrekkelijk.

Isabel Bos (GroenLinks). Dit is eigenlijk een voortzetting van wat de heer Noorlander al vroeg, maar ik wil het echt zeker weten. Als we hier nu meer wensen op tafel liggen, wil ik voorkomen dat de wens voor een woongroep onderop de stapel komt te liggen of misschien zelfs afvalt omdat nu deze harde eis van minimaal 25% gesteld gaat worden. Ik hoor dus graag van het CDA of het überhaupt voorstander is van die woongroep. Of vindt u ook dat die zou kunnen sneuvelen om aan die 25% te kunnen voldoen?

Hinke de Groot (CDA). Voor mij kan het prima samengaan.

Isabel Bos (GroenLinks). Wat u betreft kan het samengaan, maar u doet een oproep aan Staedion om te kijken of het kan of niet. Uiteindelijk gaat Staedion er dus over of het samen kan of niet, maar u legt het hier nu wel zo hard neer dat Staedion er eigenlijk niet meer van kan afwijken om bijvoorbeeld een woongroep te kunnen faciliteren als die 25% daar al gerealiseerd wordt. Ik wil voorkomen dat we nu allemaal dingen tegelijkertijd gaan doen, waardoor zaken vervolgens weer niet kunnen. Is uw oproep richting Staedion dus ook dat u die 25% graag wil, maar dat u ook graag die woongroep wil hebben, zodat het niet ten koste daarvan mag gaan?

Hinke de Groot (CDA). Zoals ik al zei, denk ik dat het prima samen kan gaan, want ook in woongroepen kunnen ten minste 25% ouderen zitten. We hebben eerder, overigens ook samen met GroenLinks, mooie moties aangenomen om bijvoorbeeld Knarrenhofjes te realiseren. Die staan er ook voor open om daar juist groepswoningen voor jong en oud te realiseren. Ik zie de tegenstrijdigheid die in het debat wordt gecreëerd dus niet zo. Ik denk dat het heel belangrijk is dat wij gebruikmaken van de situatie dat heel veel ouderen kleiner willen wonen, zodat ook een gezinswoning beschikbaar komt voor gezinnen. Maar dan moet je wel zorgen voor meer seniorenwoningen. Daar roept deze motie toe op. Volgens mij kan het dus echt prima samengaan.

De **voorzitter**. Door mevrouw De Groot, daartoe gesteund door de heer Kaptheijns, wordt de volgende motie (K.1 CDA) ingediend:

Motie K.1 CDA Seniorenwoningen voor doorstroming Mariahoeve

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Nota van Uitgangspunten Hofzichtlaan-Het Kleine Loo (RIS319905)

Constaterende dat:

- het voormalig schoolgebouw aan de Ametisthorst 425 in Mariahoeven wordt ontwikkeld naar 50-60 huurwoningen, als onderdeel van het Urgentieprogramma Betaalbare Woningbouw.
- de verwachting is dat deze woningbouw bijdraagt aan doorstroming van bewoners in woningen in Mariahoeve, maar hiervoor niks concreets is geregeld.
- de Wet regie op de volkshuisvesting gemeenten mogelijkheden biedt aan gemeenten, om in het betaalbare segment sociale en middeldure huurwoningen toe te wijzen.

Overwegende dat:

- er een grote behoefte is aan seniorenwoningen in Mariahoeve.
- senioren best bereid zijn om kleiner te wonen en daarmee hun grotere woning daarmee beschikbaar komt voor starters en gezinnen, maar dat er voor deze doorstroming wel een redelijk alternatief moet zijn.
- met deze ontwikkeling er een kans ligt om woningen en voorzieningen voor senioren in Mariahoeve te realiseren.

Roept het college op:

- met Staedion afspraken te maken zodat een deel van de huurwoningen geschikt is voor senioren en voldoet aan hun woonbehoefte.
- bij de toewijzing van de huurwoningen ten minste 25% als eerste aan te bieden aan senioren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw De Groot wordt de volgende motie (K.2 CDA) ingediend:

Motie K.2 CDA Voorzieningen voor de buurt

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Nota van Uitgangspunten Hofzichtlaan-Het Kleine Loo (RIS319905)

Constaterende dat:

- bij het voormalig schoolgebouw naast woningen ook 200 tot 400 vierkante meter aan maatschappelijke ruimte is voorzien vooruitlopend op het ambitiedocument Mariahoeve;
- er nog gesprekken zullen worden gevoerd over de invulling van de plint en de maatschappelijke ruimte.

Overwegende dat:

- het realiseren van meer woningen hand in hand moet gaan met voldoende voorzieningen voor de nieuwe bewoners;
- het voor maatschappelijke organisaties in Mariahoeve lastig is om geschikte en betaalbare ruimte te vinden voor hun activiteiten, terwijl zij onmisbaar werk doen en bijdrage aan sociale binding;
- bij nieuwbouw er een kans ligt om vooraf genoeg ruimte en voorzieningen te creëren.

Roept het college op:

- samen met de buurt, bewoners en Staedion de invulling van de plint en maatschappelijke ruimte te bepalen;
- te verkennen of een gemeenschappelijke buurtkamer en ruimte voor maatschappelijke organisaties gerealiseerd kan worden;
- de raad voorafgaand de realisatie van de oplevering van de woningen te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Fatima Faïd (HSP). Voorzitter. We staan positief tegenover de plannen en de bouw van de sociale huurwoningen op de locatie Hofzichtlaan - Het Kleine Loo. Er is echter geen duidelijkheid over de toekomst van het cultuuranker Podium Noord, dat nu gevestigd is in het pand dat gesloopt gaat worden. Podium Noord is al anderhalf jaar een belangrijk cultuuranker in Mariahoeve, zonder vaste locatie maar met een grote impact. Het bevordert sociale cohesie en verbindt bewoners van alle leeftijden en achtergronden. Dit waardevolle initiatief mag niet verdwijnen door de herontwikkeling. Cultuur is essentieel voor een levendige stad als Den Haag. Daarom dienen wij de motie Plek voor Podium Noord in, met als dictum: verzoekt het college samen met Podium Noord te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om een permanente plek te realiseren binnen de grenzen van Mariahoeve.

De **voorzitter**. Door mevrouw Faïd wordt de volgende motie (K.3 HSP) ingediend:

Motie K.3 HSP Plek voor Podium Noord

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van de Nota van Uitgangspunten Hofzichtlaan-Het Kleine Loo

Constateernde, dat:

- de plannen beschreven in de Nota van Uitgangspunten Hofzichtlaan-Het Kleine Loo zullen leiden tot een afname van beschikbare vierkante meters voor cultuur in Mariahoeve;
- Podium Noord een belangrijke bijdrage levert aan de culturele activiteiten en verbinding binnen de buurt en het verdwijnen daarvan negatieve gevolgen heeft voor het culturele aanbod in de wijk en de stad;
- tot op heden geen enkele partij in gesprek is gegaan met Podium Noord over de mogelijkheid om deze maatschappelijke en culturele functie voort te zetten binnen de nieuwe plannen.

Overwegende, dat:

- het behoud van ruimte voor cultuur essentieel is voor een levendige en diverse stad;
- Podium Noord een belangrijke functie vervult als ontmoetingsplek en podium voor bewoners, culturele initiatieven en artiesten;
- een structurele oplossing gevonden moet worden voor het behoud van Podium Noord, waarbij gezocht wordt naar een geschikte permanente locatie;
- het betrekken van Podium Noord bij de verdere ontwikkeling van de plannen rondom Mariahove zorgt voor een inclusieve en duurzame invulling van de maatschappelijke functie.

Verzoekt het college:

- samen met Podium Noord, te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om een permanente plek te realiseren binnen de grenzen van Mariahoeve.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. De heer Ahraui ziet ervan af om hierover het woord te voeren. Dan bent u al aan de beurt, mevrouw Bos, als laatste. Zonder tekst, uit uw hoofd. Geweldig!

Isabel Bos (GroenLinks). Voorzitter. Ja, uit het hart zelfs. Ik ben vandaag in een goed humeur, zeker bij dit agendapunt. Mijn fractie ziet dit echt als een mooi voorbeeld van het actief gebruiken van grond of van een positie die we hebben om te realiseren wat we graag willen zien in de stad, namelijk betaalbare woningen waar mensen hard op zitten te wachten. Ik ben benieuwd wat het effect gaat zijn van het door Hart voor Den Haag ingediende amendement. Ik meen dat daar op dit moment een meerderheid voor is. Ik hoor graag of dat misschien nog iets doet met de verdere ambitie voor sociaal in Mariahoeve. Er is dan natuurlijk geen verplichting om nog iets extra's te realiseren, maar als je eerst 100% ziet en als het dan ineens naar 75% gaat, is mijn fractie toch wel weer hongerig naar nog meer extra woningen voor de mensen die al zo lang op de wachtlijst staan.

Rutger de Ridder (VVD). Is mevrouw Bos ook hongerig voor al die middengroepen die graag een woning zouden willen in Mariahoeve?

De **voorzitter**. Mevrouw Bos, over uw hongerigheid.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik realiseer me net dat ik nog geen ontbijt heb gehad. Ik ben dus inderdaad echt een beetje hongerig. Ik heb net wel lekker wat fruit gegeten. Wij vinden die doelgroep zeker ook heel belangrijk. Daarom begrijp ik het voorliggende amendement heel goed. Ik heb daar ook alle begrip voor, ook omdat in de participatie al eerder naar voren kwam dat die wens voor middenhuur er

is. Wat dat betreft vind ik het ook mooi dat we grond van de gemeente gebruiken om zo iets te realiseren, want het is vaak lastig om ruimte te vinden voor betaalbare huurwoningen; dat gaan we straks ook nog bespreken bij andere agendapunten. Het is mooi dat we dat nu doen op een plek waar we daar wél extra sturing aan kunnen geven.

De **voorzitter**. We zeggen tegen kinderen dat het ontbijt heel belangrijk is.

Rutger de Ridder (VVD). Het is heel goed om dat te horen. Dan zie ik een hele brede meerderheid voor dit amendement. De coalitie gaat mee, alle oppositiefracties gaan mee. Unaniem, huppekee.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik weet niet of ik nu in rijm ga antwoorden, maar ik laat dat bij de heer De Ridder, die daar beter in is.

De **voorzitter**. Hartelijk welkom aan de nieuwe medewerkers op de tribune. Dit is de gemeenteraad. Ik denk echt dat dit een hoogtepunt is van uw dag. Welkom!

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Hoe was het ook alweer? 'Unaniem, huppekee'? Dan stel ik voor dat we gelijk tot de stemming overgaan, maar wel pas nadat ik het amendement en de moties heb becommentarieerd. Allereerst het amendement Een deel middenhuur. We hebben daar uitgebreid over gesproken in de commissievergadering. Het college heeft ervoor gekozen om voor 100% sociaal te gaan. Er zijn inderdaad niet heel veel locaties waarin we die directe sturing kunnen hebben. Aangezien er een grote wachtlijst is, stond dit natuurlijk ook in het Urgentieprogramma Betaalbare Woningbouw. We dachten dat we hier samen met Staedion een mooie stap konden zetten. Het is natuurlijk absoluut waar dat ook middenhuur broodnodig is. Daarom staat dat ook in de nieuwe Woonvisie. Dit amendement is daarmee natuurlijk ter stemming aan de raad.

Dan de motie Voorzieningen voor de buurt van het CDA over de invulling van de plint. Die heeft nu een maatschappelijke functie. Het CDA roept op om te verkennen of daar ook zo iets als een buurtkamer in kan. Daar kunnen we het gesprek natuurlijk over aangaan. Deze motie laten we dus aan de raad.

Dan de motie over seniorenwoningen. Daarbij zit ik wat meer in een klem, want we leggen nu natuurlijk wel wat eisen op een eigenlijk vrij klein plot: wat kunnen we nou waar doen? Dan zou ik ook bijna willen zeggen dat we een beetje vertrouwen moeten hebben in een volkshuisvesters als Staedion, die natuurlijk ook een goede mix van bewoners wil die we op zo'n plek kunnen hebben. Daarom hebben ze ook altijd een beheerder erbij. Ze willen gewoon goed kijken hoe ze hier een goed werkend appartementencomplex van kunnen maken. Het is dus niet zo dat 25% seniorenwoningen niet kan of iets dergelijks, maar de vraag is of we daar zo hard op moeten drukken, in de wetenschap dat er genoeg mensen op zullen reageren vanuit de buurt.

Dat waren de drie stukken die hierover zijn ingediend.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik had ook een vraag gesteld. Met het amendement gaan we van 100% sociaal naar 75% sociaal. Dat zijn minder sociale huurwoningen. Er komen daarmee niet minder mensen op de wachtlijst. Betekent het amendement, als het wordt aangenomen, nog iets voor de verdere ambitie voor sociaal in Mariahoeve en ook verder in de stad? Gaan we die woningen nog ergens anders terugvinden?

Wethouder **Van Asten** (D66). Niet direct, omdat wij verder via de Woonvisie zullen werken om de verdeling tussen de verschillende woongroepen neer te gaan zetten. Wij dachten hier een mooie slag te kunnen slaan met 100% sociaal. Middenhuur is natuurlijk ook zeer goed. Dus nee, er is niet een direct plan om dit ergens anders wel te doen, anders dan dat wij aan de slag gaan met het ambitiedocument Mariahoeve en het PUK voor het winkelcentrum, waar ook diverse woonvormen, groepen, leeftijden en inkomensgroepen goed worden bediend.

Isabel Bos (GroenLinks). Mijn fractie zou het toch jammer vinden als het totale aantal sociale woningen hiermee eigenlijk afneemt. Het aantal dat we hadden kunnen realiseren, neemt dan af. We

gaan ons dus even beraden op wat we zelf met dit amendement doen, maar zoals gezegd is er volgens mij al een meerderheid voor. Ik ben dus benieuwd naar de uitwerking.

Wethouder **Van Asten** (D66). We hebben natuurlijk een Woonvisie. Dit verhaal ga ik later in deze vergadering ongetwijfeld herhalen. Die Woonvisie spreken we met elkaar af. Daarin staat een bepaald percentage sociaal of iets anders. Soms kan je wat meer doen voor de groepen die het wat harder nodig hebben. In dit geval probeerden we dat voor 100% op eigen grond, zoals dat ook in beleid is gevat. Maar dit past uiteindelijk prima binnen zowel de oudere Woonvisie als de huidige Woonvisie. Daarmee ga ik er dus ook van uit dat de raad daar volgens die lijnen mee kan instemmen.

Rutger de Ridder (VVD). Is de wethouder het met de VVD eens dat door het toevoegen van deze 75% sociale huurwoningen op deze locatie het aandeel sociale huurwoningen in deze wijk alsnog toeneemt? Want het is meer dan de 42% die er nu al in de wijk is.

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik moest gelijk even denken aan mevrouw Gerritsen, die eerder in deze vergadering zei dat wiskunde niet haar favoriete vak was.

De **voorzitter**. Ze is weg. Ik denk dat zij naar school is.

Wethouder **Van Asten** (D66). Maar dit is natuurlijk een punt: er komen hier meer sociale woningen, zowel procentueel als absoluut.

De **voorzitter**. Het woord is aan wethouder Bruines voor de reactie op een motie.

Wethouder **Bruines** (D66). Voorzitter. Dat betreft de motie van de Haagse Stadspartij, Plek voor Podium Noord, om samen met Podium Noord te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om een permanente plek te realiseren op de grenzen van Mariahoeve. Daar reageer ik als wethouder Cultuur op. We hebben in de Cultuurvisie gezegd dat de cultuurankers die nu nog niet echt een vaste plek hebben, de komende tijd een vaste plek moeten krijgen. Dat betekent dat we ook met Podium Noord in gesprek zijn en aan het kijken zijn naar een plek voor permanente huisvesting. Maar het valt in Mariahoeve niet mee om potentieel echt kansrijke permanente locaties te vinden, zoals iedereen weet. Die zijn schaars. We zijn dus nog niet zo ver. Voorlopig zitten we nog steeds op tijdelijke locaties. Hofzichtlaan - Het Kleine Loo is nu in ieder geval niet in beeld, maar we blijven hier echt aandacht voor houden en we hopen echt dat dit gaat lukken, misschien ook in relatie met een ander nog niet geheel uitgevoerde motie van meneer Ahraui over de sociale hotspot in Mariahoeve voor ontmoeting, KunstPost en weet ik wat ik daar allemaal in kan. Dat ding hangt dus nog. We gaan nog praten over het ambitiedocument. Misschien past het daar goed in, maar de motie is overbodig omdat het gesprek plaatsvindt. Aan de andere kant is het goed om daar nog even aandacht voor te vragen, want het is wel belangrijk.

Fatima Faïd (HSP). Het is natuurlijk altijd goed nieuws dat er gesprekken plaatsvinden, maar dat moet dan gebeurd zijn na afgelopen maandag, want we hebben natuurlijk contact gehad met Podium Noord en niemand is met hen in gesprek. Dat is dus best wel een beetje zorgelijk, want dan gaat er iets fout. U denkt namelijk dat er onwijze gesprekken gevoerd worden, maar dat is dus niet zo. Zij geven aan dat zij op dit moment echt met helemaal niemand een gesprek voeren. Ik hoor u ook zeggen dat u hoopt dat dit lukt. Ik ga ervan uit dat dit gewoon lukt. Het kan niet zo zijn dat een cultuuranker in zo'n groot stadsdeel niet meer terug zou kunnen komen. Misschien kunt u daar toch nog een beetje op reflecteren, vooral ook over die gesprekken die niet gevoerd worden.

Wethouder **Bruines** (D66). Ik weet dat er op dit moment in ieder geval gesprekken worden gevoerd over een nieuwe tijdelijke locatie. Als wethouder Vastgoed kan ik ook zeggen - ik weet dit ook vanuit maatschappelijk vastgoed - dat we echt constant in ons achterhoofd houden waar er mogelijk iets vrijkomt en of dat iets zou zijn. Dat betekent inderdaad niet dat wij wekelijks of maandelijks met die organisatie zelf in gesprek zijn, maar het staat wel degelijk goed op het netvlies. Maar nogmaals, als

we een plek gevonden hebben, zullen we daar ook nog de financiering voor moeten vinden, want ook die is er nog niet. Ik deel dus uw zorg en uw wens, maar dit is op dit moment wel even de realiteit.

Fatima Faïd (HSP). We gaan daar bouwen en zo. En die plint is nog helemaal niet ingevuld. Dan is dat toch een hele mooie plek om daar een fantastisch goed cultuuranker neer te zetten? Volgens mij moet u dus vooral dat soort gesprekken voeren en niet ins Blaauwe hinein praten of weet ik veel hoe die uitdrukking luidt.

De **voorzitter**. In het Nederlands mag ook.

Wethouder **Bruines** (D66). Ik heb begrepen dat dat in dit project gewoon niet past, maar daarmee is het onderwerp niet van tafel, ook wat mij betreft. Ik wil echt heel graag dat dit goed gaat aarden. Daarbij neem ik 'de grenzen van Mariahoeve' een beetje ruimer, want als dat niet lukt, lukt het misschien in de nabije omgeving. Die plek van het stadsdeel Haagse Hout lijkt me goed. We delen de ambitie.

De **voorzitter**. Er is geen behoefte aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

L. Gewijzigd voorstel van het college inzake concept Plan Uitwerkingskader Badhuisweg 4 (RIS319455).

De beraadslaging wordt geopend.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. Vandaag ligt een plan voor om eindelijk wat te doen aan de rotte kies van Scheveningen, een lege, lelijke plek naast een benzinestation aan de Badhuisweg en de Harsthoekweg, die allesbehalve grandeur uitstraalt richting de Scheveningse boulevard. Hoewel er een plan lag, vond het CDA het eerste plan niet passend en hadden we veel vragen over het ontwerp, de bouwmassa en de verkeersafwikkeling. Het CDA is blij dat de wethouder het plan heeft teruggenomen en dat nu in ieder geval samen met de ontwikkelaar een beter plan is neergelegd, maar er zijn ook nog steeds zorgen van bewoners: past het gebouw straks echt op de historische aanvoerweg richting het Kurhaus? Dank aan alle inwoners en sprekers die de moeite hebben genomen ons hierover te mailen en om vandaag ook weer in te spreken. Het CDA is ervan overtuigd dat je in samenwerking met de buurt en ook Bewonersvereniging Noordelijk Scheveningen tot een betere ontwikkeling komt. Mochten we het PUK vandaag aannemen, dan komen er nog een paar belangrijke keuzes in de vervolgfase voor het architectonische ontwerp en de toewijzing van de koopwoningen. Daarvoor hebben wij de motie Structureel overlegplatform samen met de buurt, die het college verzoekt een structureel overlegplatform te faciliteren vanuit de gemeente met de ontwikkelaar, de buurt en BNS, zodat de buurt betrokken blijft bij de keuzes in de vervolgfase tot de oplevering, in elk geval de volgende keuzes in het overlegplatform voor te leggen over het architectonische ontwerp, de toewijzing van de betaalbare koopwoningen aan bewoners met sociale en/of economische binding met Scheveningen en de raad in het tweede kwartaal van 2025 te informeren over de voortgang. Deze motie wordt mede ingediend door de heer De Ridder van de Haagse VVD, de heer Groenewold van D66 en de heer Dubbelaar van Hart voor Den Haag.

Daarnaast vinden we het natuurlijk belangrijk dat we hier iets moois bouwen. We kennen allemaal de lelijke stukken op Scheveningen. Dat willen we hier natuurlijk niet. Het CDA ziet liever dat het gebouw aansluit bij de architectuur van de omgeving. Daarom steunen we van harte het amendement dat de VVD hierover nog zal indienen.

Verder zijn er veel vragen over de hoogte, ook in de afgelopen dagen weer. Ik wil de wethouder daarom ook hier vragen wat de consequentie is als we toch voor een lagere hoogte zouden kiezen en wat de mogelijkheden daar nog voor zijn.

Ten slotte kent u het CDA natuurlijk als voorvechter van genoeg voorzieningen bij het toevoegen van meer woningen. Ook het in gelijke tred realiseren van bereikbaarheid, groen en verkeersvoorzieningen is belangrijk. We weten allemaal hoe druk het richting Scheveningen is op zomerdagen en welke overlast dit met zich meebrengt voor bewoners. Daarom moeten we meteen wat doen aan de drukke verkeerssituatie bij Badhuisweg 4 en niet wachten tot de oplevering. Daarom de motie Regel bereikbaarheid en verkeersvoorzieningen bij Badhuisweg 4, die het college verzoekt in de studie naar de verkeerssituatie ook de optie van een ovale en groene rotonde mee te nemen en voorafgaand aan de oplevering van de woningen een besluit te nemen voor het verbeteren van de vergroening, doorstroming en veiligheid bij de kruising. Deze motie is medeondertekend door de heer De Ridder van de Haagse VVD en de heer Dubbelaar van Hart voor Den Haag.

De **voorzitter**. Door mevrouw De Groot, daartoe gesteund door de heer De Ridder, wordt de volgende motie (L.1 CDA) ingediend:

Motie L.1 CDA Regel bereikbaarheid en verkeersvoorzieningen bij Badhuisweg 4

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het Gewijzigd voorstel van het college inzake concept Plan Uitwerkingskader Badhuisweg 4 (RIS319455)

Constaterende dat:

- bewoners al langere tijd aandacht vragen voor het onveilige en weinig groene kruispunt Badhuisweg/ Nieuwe Parklaan/ Harstenhoekweg.

Overwegende dat:

- het belangrijk is om bereikbaarheid en (verkeers)voorzieningen in gelijke tred te realiseren, met de groei van het aantal bewoners;
- BNS heeft voorgesteld om de optie van een ovale en groene rotonde te verkennen, zoals eerder al is gerealiseerd op de Badhuisweg bij de kruising met de Stevinstraat;
- er nog een studie plaatsvindt naar de verkeerssituatie en kruising door de afdeling Mobiliteit.

Verzoekt het college:

- in de studie naar de verkeerssituatie ook de optie van een ovale en groene rotonde mee te nemen;
- voorafgaand de oplevering van de woningen een besluit te nemen voor het verbeteren van de vergroening, doorstroming en veiligheid bij de kruising.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw De Groot, daartoe gesteund door de heer De Ridder, de heer Groenewold en de heer Dubbelaar, wordt de volgende motie (L.2 CDA) ingediend:

Motie L.2 CDA Structureel overlegplatform samen met de buurt

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het Gewijzigd voorstel van het college inzake concept Plan Uitwerkingskader Badhuisweg 4 (RIS319455)

Constaterende dat:

- er na jaren eindelijk een plan ligt om woningen te bouwen aan de Badhuisweg 4;
- er een aantal varianten voor de gevel zijn gevisualiseerd, maar over het definitieve ontwerp pas later wordt besloten.;

- in de voorgenomen ontwikkeling 20% van de woningen betaalbare koop wordt, waarbij de ontwikkelaar ervoor open staat deze als eerste aan te bieden aan bewoners met economische of sociale binding met Scheveningen;
- er nog een studie plaatsvindt naar de verkeerssituatie en kruising door de afdeling Mobiliteit;
- op dit moment er geen structureel overlegplatform is tussen de gemeente, ontwikkelaar (MyB/TenBrinke), buurt en Bewonersvereniging Noordelijk Scheveningen (BNS).

Overwegende dat:

- het goed is dat er eindelijk wat komt op het leegstaande plot op de Badhuisweg 4;
- bewoners graag betrokken blijven bij de volgende fase van de ontwikkeling richting de realisatie;
- door samenwerking met de buurt de ontwikkeling nog beter kan worden.

Verzoekt het college:

- een structureel overlegplatform te faciliteren vanuit de gemeente met de ontwikkelaar, de buurt en BNS, zodat de buurt betrokken blijft bij de keuzes in de vervolgfase tot de oplevering;
- in elk geval de volgende keuzes in het overlegplatform voor te leggen over:
  - het architectonische ontwerp;
  - de toewijzing van de betaalbare koopwoningen aan bewoners met sociale en/of economische binding met Scheveningen;
- de raad in Q2 2025 te informeren over de voortgang.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Voorzitter: de heer Sluijs.

Dennis Groenewold (D66). Voorzitter. Het PUK Badhuisweg 4. Dit is een locatie waar echt al jaren over vergaderd wordt; als je ziet hoelang dit al leeg staat. Eigenlijk was er al voor de leegstand discussie over de hotels die daar stonden en het restaurant en wat daarmee moest gebeuren. Helaas is dat destijds verslonsd en heeft de eigenaar het toen gesloopt. Het staat nu al jaren leeg. Het gras komt inmiddels net zo hoog als de kathedraal hier. Het is echt een plek waar wat kan gebeuren. Voor D66 is het belangrijk dat we daar iets bouwen waar we ook over twintig jaar van zeggen: dat hebben we goed gedaan. Dat is een lastige discussie. Dat is ook de reden waarom we bij het PUK dat een paar maanden terug voorlag, dachten: dit is het nog niet. We hebben toen een aantal dingen meegegeven, zoals over de hoogte van het gebouw, en opmerkingen gemaakt over de beeldkwaliteit. Daar is op gereageerd met een nieuw PUK. Als ik dat lees, dan denk ik dat het in ieder geval een beter plan is. Het is nog niet ideaal, maar het is goed genoeg om nu verder te gaan. Er blijven een paar zaken over.

Ik wil me allereerst aansluiten bij wat het CDA heeft gezegd: dank aan alle bewoners voor de inspraak en alle mails die we hebben gekregen om dit punt te blijven benadrukken. Het is daarom goed als we de bewoners - door de motie van het CDA; ik hoop dat de raad er breed voor gaat stemmen - dadelijk, wij staan er in ieder geval van harte onder - ook in de toekomst blijven betrekken bij de ontwikkeling van deze locatie. Qua beeldkwaliteit sta ik onder het amendement dat de VVD zo dadelijk indient. Dat is een mooi amendement, waar duidelijke locaties zijn gekozen als voorbeeld voor hoe het eruit moet komen te zien. Het moet geen stenen muur worden, maar een pand worden dat aansluit op die locatie. Dan heb ik het niet per se over de Badhuisweg, maar meer over de Harstenhoekweg. Dan denk ik met name aan het oude hotel Bali, dat wel heel mooi is opgeknapt op de plek er net tegenover.

In de commissie hebben we het ook nog gehad over de sociale woningbouw. Laat ik daar duidelijk over zijn: D66 had het liefst daar ook sociale woningbouw gezien. Echter, wij hebben als raad een taak. Wanneer er een planuitwerkingskader wordt vastgesteld om een particuliere ontwikkeling te toetsen, dan moeten we kijken naar de kaders die wij hebben als gemeente. Het kader

dat we hier hebben is de Woonvisie, de Woonagenda. Daarin staat gewoon dat er onder de 80 woningen geen sociale woningbouw noodzakelijk is. Dat kun je vervelend vinden, dat kun je jammer vinden, maar je kunt niet de eis opleggen dat daar wel sociale woningbouw moet worden gerealiseerd. Dat is niet een taak die wij als raad hebben, hoe spijtig het dan ook is dat er geen sociale woningbouw komt. D66 is in ieder geval blij dat er wel wordt gekozen door de ontwikkelaar voor de 20% betaalbare koop. Dat is in ieder geval iets wat ook echt bijdraagt aan het tegengaan van de wooncrisis. Laat ik er heel helder over zijn: die wooncrisis is ook echt wel iets wat wij hebben meegenomen in de overweging om dit plan te beoordelen. Er is een tekort aan woningen. Er is een locatie op Scheveningen die al jaren leeg staat. Er is een ontwikkelaar die daar woningen wil gaan bouwen, waaronder betaalbare koopwoningen. Het voldoet niet aan het ideale beeld, maar het is wel een heel goede stap om eraan bij te dragen die wooncrisis op te lossen. Dan zegt D66: ja, die ontwikkeling moeten we verder gaan uitvoeren.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik begrijp heel goed dat als meneer Groenewold het voor het zeggen zou hebben, het een totaal ander plan zou zijn. Maar die ontwikkelaar doet hier toch meer dan hij zou moeten?

Dennis Groenewold (D66). Dat was wat ik probeerde te zeggen, ja.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Dennis Groenewold (D66). Ik was aan het einde van mijn betoog. Laat ik het dan nog extra duidelijk maken: die 20% betaalbare koop is niet noodzakelijk. Dat is wat de ontwikkelaar zelf doet. Dat is een heel mooie toevoeging, waar wij in ieder geval blij mee zijn.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Het voorstel voor 77 koopwoningen in Scheveningen is besproken op 4 september 2024 in de commissie Ruimte en kreeg toen veel kritiek vanwege de inspanningsverplichting voor betaalbare koopwoningen. Want een inspanningsverplichting is geen resultaatsverplichting. Oftewel, er is geen garantie dat het er daadwerkelijk komt. Ik vermoed dat het college op dat moment dacht dat er geen meerderheid zou zijn. VVD, D66 en Hart voor Den Haag waren kritisch. Op 15 januari hebben wij een aangepast voorstel besproken. Er gaat een bouwlaag af, heel goed, en die 20% - meneer Groenewold had het er net al over - wordt ons gegarandeerd door de ontwikkelaar. Daar is Hart voor Den Haag heel blij mee. We hebben een wooncrisis. Die moet opgelost worden.

Hart voor Den Haag wil dan ook dat hier snel gebouwd gaat worden, omdat de grond al bijna zeven jaar braak ligt. Wij steunen het amendement van de VVD over architectuur. Daar komt de heer De Ridder vast zo op terug. Leuke plaatjes van referentieobjecten; kijkt u daarnaar. Hart voor Den Haag steunt het voorstel van het CDA over het overlegplatform en het voorstel van het CDA over de bereikbaarheid en de verkeersvoorzieningen.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD wil dat de ontwikkelingen in de stad verbeteringen zijn in de stad. Dat betekent dat je bouwt op plekken waar dat past, op een manier hoe dat past. Dat betekent dat je niet laat leiden door één aspect, bijvoorbeeld woningen toevoegen, alleen. Het betekent dat je alles moet kunnen afwegen en verder moet kijken dan je neus lang is. De Badhuisweg 4 is een fantastische locatie. Zo'n plek verdient een geweldig gebouw. De Haagse VVD gelooft dat we als raad onszelf tekortdoen als we niet zorgen dat deze locatie het breekpunt wordt in een traditie van ziellose ontwikkeling die Scheveningen Bad de afgelopen decennia heeft gekend. Deze plek moet een ankerpunt zijn.

De VVD vindt het voorgestelde PUK op twee punten minder goed: de onduidelijkheid over hoogte, en de beeldkwaliteit. Het is onduidelijk waarom de hoogte van zeven bouwlagen hier goed zou passen. Het stedenbouwkundig ensemble van de kruising kent vijf gebouwen, het tankstation, Bali, het politiebureau, Pathé en het nieuwe gebouw. Geen van deze gebouwen is zeven bouwlagen hoog. Waarom dan dit gebouw wel? En hoe hoog mag het dan worden? We lezen zeven lagen, maar niet hoe hoog dat dan precies is. Wethouder, ik wil dat het gebouw past in die stedelijke laag van Pathé, Bali, politiebureau. Kunt u mij uitleggen waarom die hoogte dan wel past?

Daarnaast is de VVD ongelukkig met de gekozen beeldkwaliteit. Het doet onvoldoende recht aan de Badhuisarchitectuur van de negentiende eeuw. Dat komt door het gebrek aan beeldkwaliteitsplan voor dit deel van de stad. Je ziet dus ook dat het een zootje wordt als je niet stuurt. De Haagse VVD wil dat we sturen als gemeente welke richting het op moet gaan. Met goede architectuur kunnen we zorgen voor een minder bombastisch gebouw, minder massaal, ranker, lichter, fraaier. Negentiende-eeuwse architectuur, met respect voor de geschiedenis, net zoals we dat hebben gezien bij het recent opgeleverde gebouw Sea view. Daarom dient de VVD het amendement in Badhuisarchitectuur als drager voor nieuwe ontwikkeling Badhuisweg: 'Besluit om: Aan dictum I het volgende toe te voegen: Met dien verstande dat de beeldkwaliteitsparagraaf van dit Planuitwerkingskader wordt gewijzigd zoals voorgesteld in de bijlage van dit amendement, inclusief referentiebeelden, voordat deze door het college wordt vastgesteld. Een afschrift hiervan wordt aan de gemeenteraad verzonden.' Dit wordt mede ingediend door - u heeft het net al gehoord - Hinke de Groot van het CDA, Dennis Groenewold van D66 en Arjen Dubbelaar van Hart voor Den Haag.

Met dit amendement kiezen we ergens voor, moet een architect gekozen worden die hier recht aan kan doen en maken we deze plek een lichtend voorbeeld van hoe je goed kan sturen, zodat dit gebouw een toevoeging wordt en geen afbreuk doet aan de Harstenhoekweg, de Badhuisweg en Scheveningen Bad als geheel.

De **voorzitter**. Door de heer De Ridder, daartoe gesteund door de heer Dubbelaar, de heer Groenewold en mevrouw de Groot, wordt het volgende amendement (L.A VVD) voorgesteld:

Amendement L.A VVD Badhuisarchitectuur als drager voor nieuwe ontwikkeling Badhuisweg

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het Gewijzigd voorstel van het college inzake concept Planuitwerkingskader Badhuisweg 4 (RIS 319455),

Besluit om:

- Aan dictum I het volgende toe te voegen:
  - Met dien verstande dat de beeldkwaliteitsparagraaf van dit Planuitwerkingskader wordt gewijzigd zoals voorgesteld in de bijlage van dit amendement, inclusief referentiebeelden, voordat deze door het college wordt vastgesteld. Een afschrift hiervan wordt aan de gemeenteraad verzonden.

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter. Scheveningen is een prachtig stadsdeel. Ik gun ook elke Scheveninger of Hagenees om hier te kunnen wonen. Maar de vraag is of dit op dit moment wel het geval is. Helaas is het antwoord op deze vraag 'nee'. Want van de totale woningvoorraad in Scheveningen is slechts 17% sociaal en meer dan de helft is dure koop. Van die koopwoningen is de gemiddelde verkoopprijs al jarenlang fors aan het stijgen. Waar in 2015 de gemiddelde verkoopprijs in Scheveningen nog € 350.000 was, is dit in tien jaar tijd opgelopen tot circa € 750.000. Om het beeld compleet te maken: hier heb je dus een bruto jaarinkomen voor nodig van bijna € 150.000. En u raadt het niet, maar met 40% van de Scheveningers met een laag inkomen en 35% met een middeninkomen zijn de prijzen op de woningmarkt ongekend hoog en ongekend onbereikbaar voor zo veel Scheveningers en Hagenezen.

Dat brengt mij bij het PUK Badhuisweg. Voor wie gaat er gebouwd worden? Voor welke inwoners van de stad zorgen wij met dit PUK voor een woning? Zorgt dit plan voor die woningen waar juist grote behoefte aan is? Na hier lang met mijn fractie over doorgesproken te hebben, is het antwoord van onze fractie op deze vragen 'nee'. Hoewel het plan aan de kaders voldoet, krijgen we het niet aan Scheveningen uitgelegd dat deze ontwikkeling ook het beste voor Scheveningen is. Mijn fractie ziet de inspanningen van het college en de ontwikkelaar om bezwaren vanuit de raad en de buurt in het plan te verwerken, en snapt ook dat de sturingsmogelijkheden beperkt zijn.

Rutger de Ridder (VVD). Ik zit toch wel met mijn oren te klapperen. Voormalig bestuurderspartij Partij van de Arbeid, die van een Woonvisie waar ze zelf voor hebben gestemd, die van 2020, zegt: ja, we hebben toen wel voorgestemd, maar ja, dat doet eigenlijk er niet toe. Hoe kan de Partij van de Arbeid dit uitleggen?

Samir Ahraui (PvdA). Weet u waar mijn oren van klapperen? Bij het vorige agendapunt hebben we een prachtig betoog gehad van de heer De Ridder waarin hij alle kansen greep om minder sociale huurwoningen te realiseren. Een prachtig betoog over betaalbaar wonen, over een mix van verschillende woningtypen. En nou net in een plan waar geen enkele betaalbare woning te vinden is of, nou ja, 80% duur is, interrumpeert de heer De Ridder mij omdat hij het er allemaal niet mee eens is. Doe dan gewoon boter bij de vis en sluit u aan om die betaalbaarheid ook in Scheveningen recht te trekken.

Rutger de Ridder (VVD). Ik ben gek op boter bij de vis. Van een heerlijk tongetje gebakken in de roomboter word ik als VVD'er erg blij. Maar waar het hier om gaat, is dat de Partij van de Arbeid het eigen beleid van een paar jaar geleden bij het grofvuil zet, alsof dat er niet toe zou doen. Hoe moeten ontwikkelaars in deze stad rekenen op een gemeenteraad die daar niet mee omgaat? Dan kunt u mij iets verwijten, maar ik heb niet de Woonvisie die uw wethouder afgelopen december heeft ingediend, gesteund. U die van 2020 wel, waar dít onder valt.

Samir Ahraui (PvdA). Weet u, we zijn de laatste jaren druk bezig om de regie op de woningmarkt weer terug te grijpen. We zijn al een aantal jaren bezig om de ellende van een aantal jaren geleden te herstellen. Ik zie de heer Dubbelaar lachen, maar er is veel aan de hand. Veel mensen kunnen geen betaalbare woning vinden. Kennelijk is het voor de VVD prima dat de gemiddelde verkoopprijs in Scheveningen € 750.000 is en dat dat alleen maar toegankelijk is voor mensen met een jaarinkomen van € 150.000. Ik heb de heer De Ridder niet horen praten over die betaalbaarheid, zodat iedereen in Scheveningen een woning kan vinden. Nee, waar de VVD zich zorgen over maakt, is over welke deurknopjes dit gebouw krijgt, welke kleur bakstenen we uiteindelijk gaan kiezen en welke boogjes we gaan hanteren. Ik kan u vertellen: het gebouw kan er nog zo mooi uitzien, maar als het heel mooi is aan de buitenkant, dan is het te mooi om waar te zijn, want voor heel veel Scheveningers is het uiteindelijk gewoon nog steeds niet bereikbaar.

De **voorzitter**. Meneer De Ridder, voor de derde maal.

Rutger de Ridder (VVD). Ik vind het prachtig, hoor, dat de Partij van de Arbeid hier heel hoog op het high horse gaat zitten, maar dat is niet het punt dat ik hier maak. Ik heb het in de commissie voldoende gehad over betaalbare koop, waar mijn fractie ook heel blij mee is. Maar waar het hier om gaat, is dat de Partij van de Arbeid de plank weer volledig mislaat en totaal, maar dan ook totaal voorbijgaat aan de eigen verantwoordelijkheid als raadsfractie, waar zij mee in hebben gestemd en wat het beleid is van de gemeenteraad, en nu daar durft tegen te stemmen. Ik vind het een schande.

Samir Ahraui (PvdA). Het is heel makkelijk voor een partij die net een jaar in de oppositie zit om een coalitiepartij kwalijk te gaan nemen hoe ze bestuurdersverantwoordelijkheid nemen. Was dan gewoon in de coalitie blijven zitten. Dan had u ook op een andere manier verantwoordelijkheid kunnen nemen. Ik neem mijn verantwoordelijkheid. Ik neem mijn verantwoordelijkheid voor Scheveningen. Dat doe ik op deze manier.

Dennis Groenewold (D66). Ik zou van de PvdA willen weten: wat is de bedoeling van een planuitwerkingskader en waar moet de raad daarbij op letten?

Samir Ahraui (PvdA). Het planuitwerkingskader laat zien of een plan aan de ruimtelijke eisen voldoet. Wij zien ook dat het plan aan de kaders voldoet. Dat heb ik ook in mijn inbreng gezegd. Ik zie ook dat we daar als gemeente weinig sturingsmogelijkheden hebben. Maar volgens mij is het onze taak als raad om op twee dingen te controleren: of het voldoet aan de kaders, maar ook of iets wenselijk is voor de stad. Ik vind, gezien de hele opgave die we in Scheveningen hebben, ook de

woningen die nog steeds gecompenseerd moeten worden vanwege het Norfolkterrein, dat we Scheveningen te weinig geboden hebben. We trekken bij dit plan uiteindelijk de conclusie dat we niet anders kunnen dan tegenstemmen.

Dennis Groenewold (D66). Dat ben ik gewoon niet eens met de PvdA. Die wenselijkheid leg je juist vast in je kaders en daarna moet je plannen die worden gepresenteerd, toetsen aan je kaders. Maar goed, dat is dan die bestuurlijke verantwoordelijkheid die ik wel wil nemen in een coalitie. Maar ik ben vooral benieuwd wat de PvdA dan liever wil: 20% betaalbaar daar, geen sociale woningbouw, hoe jammer ook, of helemaal liever niks? Want dat is uiteindelijk wat er gebeurt als dit plan niet doorgaat.

Samir Ahraoui (PvdA). Het is heel frappant. Sinds ik in deze raad zit, is dit het eerste ruimtelijke project waar ik tegen ga stemmen. Dat doe ik niet lichtzinnig. Daar denken we goed over na en dan moet de argumentatie op orde zijn. Want hoe vaak krijg ik vanuit deze zelfde raad niet de suggestie dat ik niet kritisch zou zijn op de plannen die voorliggen? Mijn partij trekt hier een grens, omdat ik vind dat op Scheveningen de nood voor betaalbare woningen zo hoog is, dat we niet anders kunnen dan tegen dit PUK stemmen.

De **voorzitter**. Meneer Groenewold, voor de laatste maal.

Dennis Groenewold (D66). Uw argumentatie is niet op orde. Want u zegt dat er een nood is voor sociale woningbouw, maar er is een nood voor wonen, überhaupt op woningen. Wat u nu doet is zeggen: we hebben weliswaar kaders waaraan we behoren te toetsen, maar dat interesseert ons niet; wij hebben een eigen mening en daarom stemmen we tegen dit plan. Die argumentatie klopt gewoon niet. Dat valt me echt tegen van de PvdA.

Samir Ahraoui (PvdA). Het wordt nu wel een beetje gek. Want als ik de redeneerlijn van de heer Groenewold zou volgen, dan zou elk plan dat hier voorligt en dat voldoet aan de kaders, automatisch op steun moeten rekenen van mijn partij, omdat we dat ooit een keer met elkaar hebben afgesproken. Zo werkt het natuurlijk niet. Want als dat inderdaad de wijze is waarop we met elkaar omgaan, dan zouden we het gros van de stukken dat voldoet aan de kaders gewoon op de besluitenlijst moeten plaatsen. Dan hebben we daar geen mening over. Dan weet ik zeker dat we twaalf uur 's nachts niet halen vanavond. Dat is niet de wijze waarop ik mijn raadswerk wil invullen. Ik beoordeel alle stukken die we zien op hun merites. Dat heb ik in dit geval ook gedaan.

De **voorzitter**. Punt van orde van de heer Groenewold.

Dennis Groenewold (D66). Het is namelijk zo: als een project voldoet aan de kaders die we hebben vastgesteld, dan besluiten wij er helemaal niet meer over, want dan hebben we erover besloten doordat we die kaders hebben vastgesteld en dan past het binnen die kaders. Dus dit verhaal was gewoon quatsch.

De **voorzitter**. Dat was niet helemaal een punt van orde.

Samir Ahraoui (PvdA). Volgens mij bevestigt de heer Groenewold alleen mijn punt. We krijgen hier het ene na het andere PUK. Die beoordelen we ... Voorzitter, het is een interessante manier van debatteren als meneer Groenewold erdoorheen praat.

De **voorzitter**. Ik kom er heel eventjes tussendoor, meneer Ahraoui. Meneer Groenewold, ik snap het allemaal. Maar u heeft zelf ook op deze plek gezeten. Daarbij heeft u vele malen gezegd dat we het debat voeren via de microfoon en via de voorzitter. Laten we dat ook doen, want daar wordt het voor iedereen gezelliger van.

Samir Ahraoui (PvdA). Ik concludeer dat er bij D66 kennelijk een vinkenlijstje afgegaan wordt en dat op basis daarvan een besluit genomen wordt. Wij proberen verder te denken in wat er nodig is voor Scheveningen. Dat doen we met dit PUK niet.

De **voorzitter**. Meneer De Ridder heeft ook nog een interruptie. Een nieuw punt?

Rutger de Ridder (VVD). Is de Partij van de Arbeid met mij eens dat we hier het bestemmingsplan moeten wijzigen, dat daardoor een PUK hier voorligt en dat we ons in dat PUK moeten houden aan de nieuwe geldende kaders die ná het bestemmingsplan zijn vastgesteld?

Samir Ahraui (PvdA). Een interessant procedurevraagje neemt mijn punt niet weg dat wat er ook aangepast moet worden of van welk kader we nou wel of niet afwijken, de betaalbaarheid op dit stukje in Scheveningen voor ons de reden is dat wij tegen dit voorstel gaan stemmen.

Rutger de Ridder (VVD). Het punt is en blijft natuurlijk dat als we binnen de geldende hoogte en rooilijnen waren gebleven, we het hier helemaal niet over hadden gehad vandaag.

Samir Ahraui (PvdA). Als we het dan überhaupt al gaan hebben over het aanpassen van die hoogte, dan kunnen we het wellicht ook met elkaar hebben over het aanpassen van de betaalbaarheid. Want als we een paar kaders gaan aanpassen, waarom zouden we dan niet de kaders voor betaalbaarheid aanpassen?

De **voorzitter**. Meneer De Ridder, voor de laatste maal.

Rutger de Ridder (VVD). Het kan zo zijn dat de Partij van de Arbeid zegt: maak er 60 meter hoogte van. Dan hoeft de ontwikkelaar zich daar niet aan te houden, want het is een maximale hoogte. Je moet niet tot 60 meter bouwen, maar dat is dan maximaal. Dan zouden we misschien een andere hoeveelheid woningen hebben. Maar dat is niet het geval.

Samir Ahraui (PvdA). Als de VVD met mij wil meewerken en zorgen dat er een hoger gebouw kan komen waarin we veel meer betaalbare woningen zouden kunnen toevoegen, vindt zij de Partij van de Arbeid aan haar zijde.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Het college waar de Partij van de Arbeid onderdeel van is, komt met een voorstel naar de raad dat voldoet aan de kaders. De Partij van de Arbeid bekritiseert dat. Maar ik heb niet gezien dat er voorstellen worden ingediend vandaag door de Partij van de Arbeid om iets te wijzigen. Of heb ik dat gemist?

Samir Ahraui (PvdA). De afgelopen dagen - de heer Dubbelaar weet dat ook - heb ik flink lopen zoeken naar manieren om dit plan nog aan te passen. Ik heb net ook al in mijn betoog gezegd dat ik zie dat het college en wij dan ook als raad heel weinig sturingsmogelijkheden hebben op dit plot. Ik had hier met liefde heel veel amendementen willen indienen. Als de heer Dubbelaar met mij mee wil doen in tweede termijn, kunnen we die vast nog wel even tikken om het woningbouwprogramma hier alsnog te wijzigen. Maar ik zie ook dat dat op dit moment niet heel realistisch is.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Hart voor Den Haag wil dat hier zo snel mogelijk gebouwd wordt, omdat het hier al zeven jaar braak ligt. Maar ik begrijp dat de Partij van de Arbeid een voorstel van het college waar de Partij van de Arbeid zelf onderdeel van is, bekritiseert - een voorstel dat voldoet aan de kaders - en vandaag dus geen enkel voorstel inbrengt om dat te wijzigen. Dat is eigenlijk wel heel raar, meneer Ahraui.

Samir Ahraui (PvdA). Ik vind het heel frappant dat ik van Hart voor Den Haag hoor dat ik moet ophouden met kritisch zijn op collegevoorstellen, terwijl de Partij van de Arbeid de afgelopen jaren constant de maat is genomen omdat zij niet dualistisch zou werken en niet kritisch zou zijn op het college. Nu ben ik dat een keer, nu ben ik een keer kritisch op een voorstel, en is het ook niet goed. Ik hoor het wel de volgende keer als ik hier weer een collegevoorstel steun, dat de heer Dubbelaar gaat zeggen dat het dan weer niet goed is en dat ik niet kritisch genoeg naar het voorstel kijk. Ik kan dus niet zo heel veel met deze interruptie. Ik heb het voorstel inhoudelijk beoordeeld en ben tot een

afweging gekomen. Die wijkt af, inderdaad, van het voorstel van het college. Volgens mij is dat ook hoe de democratie hier werkt.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter, dank. Ik was bijna aan het eind gekomen. Volgens mij is inmiddels wel duidelijk dat wij dit PUK niet gaan steunen, want dat was de volgende zin van mijn inbreng.

Tot slot. Projecten zoals deze onderstrepen voor ons het belang en de noodzaak van de broodnodige aanpassingen die in de nieuwe Woonvisie zijn geland. Want als we niet durven sturen, durven in te grijpen op de woningmarkt, dan zullen de gewone Hagenezen en Hagenaren op de woningmarkt altijd aan het kortste eind trekken.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Begrijp ik nou goed dat als die ontwikkelaar 30% sociaal realiseert binnen dit project, de Partij van de Arbeid dan wel instemt? Of zie ik dat totaal verkeerd?

Samir Ahraui (PvdA). Als u die ontwikkelaar zo ver kan krijgen dat die sociale woningen toevoegt aan dit project, dan wil ik daar op een heel goede manier naar kijken. Dan doen we, denk ik, iets goeds voor Scheveningen. Dus wellicht dat dat inderdaad mijn standpunt zou aanpassen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Maar de heer Ahraui is zich er toch van bewust dat deze ontwikkelaar meer doet dan hij volgens zijn beleid moet doen?

Samir Ahraui (PvdA). Ja, maar het is natuurlijk wel even de vraag wiens beleid we hier gaan verdedigen. Ga ik het beleid van de ontwikkelaar verdedigen of ga ik verdedigen wat wenselijk is op dit plot? Ik heb het al gezegd. Nu in Scheveningen is maar 17% sociaal. De gemiddelde verkoopprijs is gestegen naar € 750.000. Er is dus een hoge nood om in Scheveningen anders te gaan bouwen, omdat heel veel mensen een betaalbare woning nodig hebben. Ik zie dat in dit voorstel onvoldoende terug. Dat is waarom ik de afweging heb gemaakt zoals ik die heb gemaakt.

De **voorzitter**. Meneer Dubbelaar, voor de laatste maal.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dit beleid is van de coalitie, DENK, Partij voor de Dieren, D66, GroenLinks, CDA én de Partij van de Arbeid, en de ontwikkelaar doet méér dan uw beleid voorstelt. Dat kunt u toch gewoon erkennen hier?

Samir Ahraui (PvdA). Ik zie een project dat ons nu wordt voorgesteld, waarin 80% dure koop zit. Want de grens voor betaalbare koop is € 450.000, namelijk de NHG. Dat betekent dat 80% waarschijnlijk ver boven die € 450.000 gaat zitten. Dat is gewoon voor de gemiddelde Scheveninger niet toereikend. Daar wil ik het liefst achterstaan. Voor hen heb ik deze afweging gemaakt. Ik vind dat zij beter verdienen.

Isabel Bos (GroenLinks). Voorzitter. In 2012 heeft de gemeenteraad ingestemd met het verlagen van het geëiste percentage sociale woningen bij het Norfolkterrein, onder voorwaarde dat deze woningen elders gecompenseerd zouden worden. Sindsdien, dus sinds 2012, wordt er op en om Scheveningen gezocht naar een plek voor deze verschuldigde 80 woningen. Die zoektocht is niet makkelijk gebleken en ondertussen groeit de wachtlijst voor sociale huurwoningen alsmaar door. Dat maakt het extra wrang dat we vandaag spreken over een bouwplan dat net niet voldoende woningen omvat om ook woningen in het sociale segment te moeten realiseren, maar wel genoeg woningen omvat om voor 80% uit dure koopwoningen te bestaan.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Die kritiek kwam ook in de commissie voorbij. Ik vraag me af of mevrouw Bos mij drie andere voorbeelden kan noemen waarbij het woonprogramma net onder die 80 woningen is gekomen.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik heb daar zo geen voorbeelden van. Ik weet wel dat we met de nieuwe Woonvisie hebben afgeweken van die 80 woningen, omdat we gemerkt hebben dat het daardoor lastig bleek om toch aan voldoende sociale woningen te komen. We zijn die grens van 80 juist omlaag gaan brengen om meer sociaal te realiseren. Wat mijn fractie betreft is het daarom mooi dat we in de Woonvisie daar een aanpassing op hebben gemaakt. Die was dus blijkbaar ook nodig.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Kunt u mij dan één voorbeeld noemen?

Isabel Bos (GroenLinks). Badhuisweg 4.

De **voorzitter**. Meneer Dubbelaar, voor de laatste maal.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dat vind ik flauw. Maar het komt bijna nooit voor. Dat kunnen wij toch gewoon meenemen in onze afwegingen? Het is niet alsof dit de dagelijkse gang van zaken is hier in deze stad. Het komt nu een keer voor, maar het is niet zo dat het doorgaans gebeurt.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik zie inderdaad ook geen bouwplannen voor 77 woningen als paddenstoelen uit de grond rijzen. Ik zie wel dat we het plan nu vandaag hier voor hebben liggen en daar spreek ik ook over.

Lesley Arp (SP). Mijn geheugen is niet altijd perfect, maar ik meen mij te herinneren dat we het de afgelopen tijd ook hebben gehad over plannen zoals het PUK Staal en de locatie van de Bristol, en dat daar hetzelfde speelde. Daarom hebben we ook discussie gehad over die grens van 80 woningen. Klopt dat?

Isabel Bos (GroenLinks). Fijn dat u me daar even aan helpt herinneren! Dat zijn inderdaad debatten geweest waarin we het daarover hebben gehad. Dat zijn volgens mij ook plannen die nu geen doorgang meer vinden of in ieder geval stilliggen, want we hebben er al heel lang niks meer over gehoord.

De **voorzitter**. Ik zie geen vervolgintrruptie. Vervolgt u uw betoog.

Isabel Bos (GroenLinks). Er is hier dus sprake van 77 woningen en, zoals gezegd, de grens om betaalbare woningen te moeten realiseren, lag tot voor kort nog op 80 woningen. Daarmee loopt Scheveningen hier eigenlijk meer dan twintig sociale huurwoningen mis. Als mijn fractie dat naast de zoektocht voor de nog verschuldigde 80 sociale huurwoningen plaatst, dan wringt dat.

In de nieuwe Woonvisie die we voor de kerst als raad hebben aangenomen, laten we die grens van 80 woningen los en is de ambitie voor sociale huurwoningen op Scheveningen verhoogd. Dat hebben we ook juist gedaan omdat het aandeel sociale huurwoningen op Scheveningen nog laag is en we als gemeente vinden dat er een fijne woonplek op Scheveningen is voor iedereen. Die zou er ook moeten zijn, ongeacht de omvang van je portemonnee. Als we als stad willen handelen in het beste belang van onze inwoners, dan is wat mijn fractie betreft het vandaag voorliggende PUK niet wenselijk. Wat de ontwikkelaar hier wil doen, mág volgens de eerder geldende regels, het kán, maar het is niet wenselijk. De nieuwe regels zullen hopelijk helpen om het tij op Scheveningen te doen keren, maar vandaag zal mijn fractie het voorliggende PUK niet steunen.

Dennis Groenewold (D66). Ik heb dezelfde vraag die ik aan de PvdA heb gesteld: wat is de taak van de raad bij het beoordelen van het PUK?

Isabel Bos (GroenLinks). Die taak is te kijken of het kan volgens de bestaande kaders. Wij hebben het plan nu bekeken, maar voor mijn fractie is het ook belangrijk om te kijken of het wenselijk is. Anders zouden we hier als raad haast een soort stempelpost zijn die kijkt: klopt het volgens de kaders, ja of nee? Dat zou je misschien ook door AI kunnen laten doen. Ik doe hier toch echt wel liever andere zaken dan dat.

Dennis Groenewold (D66). Dus de GroenLinks-fractie geeft aan: ook al volgt een ontwikkelaar de kaders die GroenLinks samen met de rest van de raad heeft meegegeven, dan nog gaat GroenLinks afwijken van de taak die zij heeft en kijken naar de wenselijkheid, waardoor er uiteindelijk niks gebeurt, die plek leeg staat en er helemaal geen woningen worden gerealiseerd?

Isabel Bos (GroenLinks). Volgens mij hebben we als raad altijd nog iets te wensen als we zo'n PUK bespreken. Er wordt hier ook een amendement ingediend over de beeldkwaliteit. Als u denkt dat we verder niks meer te wensen mogen hebben, waarom steunt u dan een dergelijk amendement? Waar zijn we mee bezig met elkaar als we alleen maar kijken naar de bestaande regels en niet meer verder kijken naar wat we hier nou doen voor de stad? U geeft aan dat die plek al zeven jaar lang braak ligt. Dat vinden wij ook zeker niet een wenselijke situatie. Maar als we hier nu dure koopwoningen neerzetten, dan zal er de komende decennia geen enkele sociale huurwoning op die plek staan, want het zijn en blijven dan gewoon dure koopwoningen. Dat is echt niet in het belang van de Scheveningers die al zo lang op zoek zijn naar een betaalbare woning.

De **voorzitter**. Meneer Groenewold, voor de derde maal.

Dennis Groenewold (D66). Twee dingen. Allereerst kunnen er nu wel ook betaalbare koopwoningen worden gerealiseerd, die, als het aan GroenLinks ligt, er helemaal niet komen. Ten tweede. Ik sta onder dat amendement omdat dát wel een kader is dat je in het PUK kunt meegeven, omdat dat een kader is waarvan afgeweken wordt, of dat in ieder geval niet is vastgelegd in het bestemmingplan en in de andere kaders die we hebben. Wat wel een kader is en waar de ontwikkelaar zich aan houdt, is de Woonagenda, waar u ook mee heeft ingestemd. Dat valt me toch tegen van GroenLinks.

Isabel Bos (GroenLinks). Die discussie over PUK's hebben we ook in de commissie uitgebreid gevoerd. Volgens mij verschillen wij hierover gewoon van mening. Het standpunt van mijn fractie blijft: wij vinden het hier niet wenselijk, wij kunnen dit niet uitleggen aan de mensen die op Scheveningen wonen en aan mensen die al zo lang op zoek zijn naar een betaalbare woning. Dan heeft u het over die 20% betaalbare koop die erin zit. Dat is inderdaad beter dan dat we hier honderd procent villa's hadden neergezet. Maar nog steeds vind ik dan: als je dan toch een concessie wil doen, als je wil laten zien aan de mensen op Scheveningen dat we er voor hen zijn voor een fijne woning, dan ga je toch voor meer dan 20% betaalbare koop. Dan had je het 100% betaalbare koop gemaakt. Dan had u mij misschien nog wel positief gehoord hierover.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik snap niet hoe mevrouw Bos kan zeggen dat ze dat niet kan uitleggen. We hebben een wooncrisis buiten. Dat is mevrouw Bos bekend?

Isabel Bos (GroenLinks). Dat is mij zeker bekend. Ik zie heel veel mensen om mij heen die op zoek zijn naar een woning. Ik heb ook laatst de heer Dubbelaar weer gehoord over hoeveel jongeren er ook zijn die stress ondervinden, echt mentale gezondheidsproblemen ondervinden door het feit dat er een wooncrisis is en zij geen woning kunnen vinden. Ik verwacht niet dat die jongeren hier in dit plan een woning gaan kunnen vinden. Want het gaat hier om betaalbare koop tot vierenhalve ton. Nou, ik kan het niet ophoesten met alleen mijn raadsinkomen. Ik verwacht niet dat we daar deze wooncrisis mee gaan oplossen, en zeker niet met die 80% dure woningen. Want we zien ook - kijk maar eens op Funda - dat er superveel heel dure koopwoningen zijn die echt al heel erg lang niet verkocht worden.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Maar we hebben wel zoiets als wooncarrière. Mensen schuiven toch gewoon door? Als het aan GroenLinks ligt, worden daar straks dus geen 77 woningen gerealiseerd. Ik vind dat eigenlijk wel heel kwalijk in een tijd dat er een wooncrisis is en een private ontwikkelaar een plan aan ons voorlegt dat voldoet aan de kaders die wij in meerderheid hebben vastgesteld. Ik snap niet dat u dan zegt dat u dat niet kan uitleggen.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik vind het juist kwalijk dat er toch nog steeds een plan ligt om zo veel dure koopwoningen daar te realiseren. Ik kan dat dus niet uitleggen als ik kijk naar de wooncrisis, naar de vraag die er is in de stad. Je kan het hebben over wooncarrière; ik zie niet zo snel iemand uit een

sociale huurwoning een huis van vierenhalve ton kopen, als je daar de doorstroom omhoog zou willen gooien. Ik zie het niet gebeuren met dit plan. En ik had heel graag voor een ander plan gestemd. Ik wil ook niet dat het hier braak blijft liggen. Ik zoek ook altijd nog naar leuke oplossingen voor braakliggende grond. Er ligt nog een motie van mij: Initiatief zoekt braakliggende grond. Hier hadden we tijdelijke woningen neer kunnen zetten, andere initiatieven een plek kunnen geven. Dat doen we nu niet. Maar we kiezen er nu wel voor om dit voor decennia aan de markt te laten. Dat vind ik wrang.

De **voorzitter**. Meneer Dubbelaar, voor de laatste maal.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik doe echt een dringend beroep op GroenLinks om haar verantwoordelijkheid te nemen naar de inwoners van deze stad, naar de woningzoekenden en naar jongeren die graag een woning willen hebben. Want uiteindelijk schuift toch gewoon alles door.

Isabel Bos (GroenLinks). Mijn boodschap aan de woningzoekenden, de mensen die op de wachtlijst staan, die op zoek zijn naar een betere woning zou ook zeker zijn: wij stemmen tegen dit dure plan, want wij willen gewoon betaalbaarheid zien, juist ook op deze plek. Wij gunnen iedereen een fijne plek om te wonen, in Den Haag, op Scheveningen. Zeker deze plek was een uitgelezen kans geweest om daar meer aan tegemoet te komen, om echt te bouwen voor de mensen die op zoek zijn.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Ik volg mij zeer gewaardeerde collega Faddegon met wat hij te berde heeft gebracht over de Badhuisweg in de commissie. Ik zal het dan ook kort houden. Vandaag bespreken wij het gewijzigde voorstel concept-planuitwerkingskader Badhuisweg 4. Zoals mijn collega Faddegon al tijdens de commissiebehandeling aangaf, zit voor de PVV het grote pijnpunt in het parkeerbeleid. Ook bij dit bouwplan zijn er te weinig parkeerplaatsen en wordt bewoners geen parkeervergunning vergund. Het autootje pesten is werkelijk tot een kunstvorm verheven door dit college. Automobilisten zijn bijna tweederangsburgers in onze stad. Dat moet stoppen. Want of onze wethouder het nou leuk vindt of niet, veel van onze inwoners zijn afhankelijk van de auto. Daar zou meer rekening mee gehouden moeten worden bij alle bouwplannen. Wij kunnen dan ook niet instemmen met het voorliggende voorstel.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Dank aan de wethouder voor het gewijzigde plan. Het was wijs om het plan terug te trekken na de eerste behandeling. Het plan is inmiddels aangepast, het streven naar betaalbare koopwoningen is omgezet in een verplichting en de bouwhoogte is aangepast. Over de beeldkwaliteit heeft collega De Ridder inmiddels een amendement ingediend, dat mijn fractie ook zal steunen.

Maar toch is mijn fractie niet geheel blij met dit plan. Om werk te maken van een ongedeelde stad, dienen we meer sociale woningen op het zand te bouwen. Juist op een van de weinige stukjes onbebouwde grond dat er nog is op Scheveningen, had hier een slag geslagen kunnen worden. Het is jammer dat de ontwikkelaar net onder die 80 woningen blijft en zich daarom niet aan de Woonagenda, de toen geldende Woonagenda, hoeft te houden. Dit plan laat des te meer zien dat de nieuwe Woonagenda en Woonvisie met bijbehorende kaders, broodnodig zijn. Maar zoals collega Groenewold van D66 al zei, voldoet dit plan aan de toen geldende Woonagenda. Daarom zal de ChristenUnie/SGP het plan steunen, als het amendement van de VVD wordt aangenomen.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Ik zal de komende tijd niet meer klagen over het gebrek aan dualisme in deze raad. De SP is niet van het credo 'bouwen, bouwen, bouwen', maar voor 'bouwen wat de samenleving het hardste nodig heeft'. Plekken waar we kunnen bouwen zijn schaars. We hebben de Scheveningers in het verleden beloofd om een plek te zoeken voor minstens 80 sociale huurwoningen. Door te kiezen voor plannen zoals deze, komen we geen centimeter dicht bij het inlossen van deze belofte. Het kan dan ook geen verrassing zijn dat de SP dit plan niet zal steunen.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Dank weer voor de inbreng, na een lange discussie in tweevoud in de commissie, waarna het plan is aangepast door de ontwikkelaar. Nu hebben wij nog enkele afrondende amendementen en moties.

Ik begin met het amendement over de beeldkwaliteit op dit stuk. Het college is het van harte eens met ervoor zorgen dat er op Scheveningen een goede beeldkwaliteit is. Met het voorstel voor het PUK hebben we geprobeerd om dat zo duidelijk mogelijk te maken. De raad kiest binnen die afweging om nog iets meer scherpte daarin aan te gaan brengen. Met het voorstel dat het amendement beoogt, kunnen wij uit de voeten. Daarbij nog wel de volgende winstwaarschuwing. Er zijn mooie referentiebeelden neergezet. Die zullen nooit een-op-een kunnen worden overgenomen. Het zal worden beoordeeld door de Adviescommissie omgevingskwaliteit.

Dan kijk ik naar de moties die zijn neergelegd door het CDA.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik was eigenlijk wel benieuwd hoe de wethouder reflecteert op het feit dat een coalitiepartner tegen zijn voorstel gaat stemmen, dat inmiddels in ieder geval al heeft aangekondigd.

Wethouder **Van Asten** (D66). Als ik daar zo nog even op terug mag komen? Dan doe ik even de moties en dan geef ik nog een algemene beschouwing.

De motie Regel bereikbaarheid en verkeersvoorzieningen bij Badhuisweg 4 heeft een wat ruime opvatting van voorzieningen. Ik ben benieuwd wat dat ons het komend jaar nog gaat brengen, waar voorzieningen naartoe gaan: schone lucht, levenskwaliteit in het algemeen? Ik kijk ernaar uit. Dat wil niet zeggen dat wij deze motie niet aan de raad kunnen laten om ervoor te zorgen dat dit goed wordt opgelost daar.

De tweede motie is Structureel overlegplatform samen met de buurt. Ik denk dat het belangrijk is dat de ontwikkelaar samen met de buurt en de BNS het gesprek blijft voeren over hoe we van dit PUK gaan naar een plan dat we ook daadwerkelijk kunnen uitvoeren. Daarbij benadruk ik wel: op het moment dat u dit vastlegt, legt u wel kaders vast - dat wordt dadelijk mijn bruggetje naar de vraag van de heer Dubbelaar - die dan natuurlijk wel leidend zijn voor die gesprekken. Dan kan daar niet nog weer van worden afgeweken. Maar het biedt wel ruimte. Ik denk dat het goed is om dat gesprek blijvend aan te gaan tot de oplevering daar. Deze kunnen we dus aan de raad laten.

Hinke de Groot (CDA). Ik begrijp dat je de kaders van het PUK hebt. Maar de motie verzoekt wel wat meer dan tot nu toe is gedaan. Ze vraagt de gemeente om echt dat structurele overlegplatform te faciliteren. Ik doe dus even de dubbelcheck of de wethouder het ook zo interpreteert dat we het als gemeente echt aanjagen en dat het ook echt wat structureler wordt.

Wethouder **Van Asten** (D66). We zullen in overleg kijken wat de beste cadans is in die afspraken, hoe vaak welke producten worden opgeleverd en welk moment een goed bijpraatmoment is. Wij zullen dat als gemeente gaan faciliteren en ervoor zorgen dat de ontwikkelaar en de buurt het gesprek wel voeren. Daar zijn wij, behalve als faciliterende partij, natuurlijk niet direct partij in.

Dan ten slotte het debat dat hier is geweest en tot de opstelling van onder andere de Partij van de Arbeid en GroenLinks heeft geleid. Ik maak me wel een beetje zorgen als wij hier kaders aannemen op het hogere niveau, waar toch de gemeenteraad voor is, in dit geval een Woonvisie, en dat die dan zo makkelijk terzijde wordt geschoven. Want wat betekent dat voor de nieuwe Woonvisie? Wordt die dadelijk ook net zo makkelijk terzijde geschoven omdat we op dat plot net weer wat anders willen? Het kan dan alle kanten opgaan. Op het moment dat u als raad iets wil veranderen - dat doen we namelijk ook als college - in den brede in de stad, dan kom je met het hoger liggende kader. Dan kan je niet bij een planuitwerkingskader zeggen: oké, nu schuif ik maar even het generieke beleid terzijde. Ik zou dat wel willen meegeven voor de goede besluitvorming die we hier doen. Ik snap ieders afweging hierin, het pleidooi voor meer sociale woningen; wij staan daar als college ook achter. Daarom hebben wij die nieuwe Woonvisie ook aan u gepresenteerd. Fijn dat u die ook heeft gesteund. Maar dit is een plan dat valt onder de oude woonvisiekaders. Daarmee doe ik eigenlijk nog een pleidooi richting alle partijen om het plan niet op dit punt af te schieten.

Samir Ahraoui (PvdA). Ik voelde me toch een beetje persoonlijk aangesproken, ook door dat laatste deel. Ik voelde wel de noodzaak om recht te zetten - volgens mij weet wethouder Van Asten dat ook - dat we dit niet gemakkelijk hebben gedaan. We zijn de afgelopen dagen op zoek geweest naar hoe je in de randvoorwaarden van een project, ook buiten het kader zelf om, antwoorden kan bieden op die

oplossingen. Daar zijn we niet uitgekomen, maar dat het makkelijk is geweest, wil ik hier wel van tafel vegen. Dit is de eerste keer sinds ik in de raad zit, dat ik tegen een PUK ga stemmen. Dat zegt volgens mij al voldoende over dat het voor mijn fractie zwaar weegt.

Wethouder **Van Asten** (D66). Dit was meer een stemverklaring. Ik heb niet gezegd dat er makkelijk overheen wordt gestapt. Dat zeg ik niet. Ik zeg alleen dat er wel over het kader heen wordt gestapt op iets waarvan ik denk: als je het niet eens bent met de kaders, dan moeten de kaders worden aangepast en niet op het plan ter plekke worden bijgestuurd. Daarmee probeerde ik het zo algemeen mogelijk te houden.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik ben wel benieuwd wat de wethouder dan tegen die ontwikkelaar zegt. 'Ik zit in het college met een stel door-de-warlopers die doen waar ze zin in hebben.' Hoe bespreekt u zoiets?

Wethouder **Van Asten** (D66). Als ik dit aan de ontwikkelaar zou uitleggen, dan zou ik zeggen: wij zijn een college in een dualistisch systeem met 45 raadsleden die allemaal individueel hun keuze moeten maken, en wij proberen daar te allen tijde een zo breed mogelijk draagvlak te vinden. Ik hoop dat we dat hier ook vinden. Ik heb er ook alle vertrouwen in dat we dat hier vanavond nog samen vinden.

Ik klapte wel mijn boekje wat sneller dicht, maar dat boekje had ik bij me omdat er wat vragen waren gesteld. Dus die loop ik nog even langs. Er waren twee vragen over de hoogte. Het CDA en de VVD kwamen daarmee. Wat zijn de consequenties van de lagere hoogte? U kent nu de opbouw, van vijf, zes naar zeven. Op het moment dat de hoogste laag naar beneden moet, ga je, om volume te blijven houden om een project te kunnen draaien, natuurlijk steeds meer naar een doos toe in plaats van die gelaagdheid erin. Dus vandaar dat de hoogte op die plek, 21 meter, de hoogte die overeenkomt met de hoogte van het hoogste punt van de bioscoop die eraan staat, daar passend is. U kunt ook zien in het PUK zelf dat het ligt op de assen en dat het daarom stedenbouwkundig een wat meer markant gebouw mag zijn.

Rutger de Ridder (VVD). Dus ik hoorde goed dat 21 meter de maximale hoogte, het hoogste punt is?

Wethouder **Van Asten** (D66). Dat klopt, ja.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Wethouder **Van Asten** (D66). Dat waren de twee vragen die voorlagen. Met die beantwoording eindig ik mijn betoog en hoop ik natuurlijk dadelijk op een positieve stemming om dit stukje Scheveningen weer een stukje mooier te maken.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We stemmen aan het einde van de vergadering.

Rond zes uur willen we de dinerpauze doen. Misschien dat dat ietsjes later kan worden. Maar dan kunnen we nu nog door naar agendapunt M.

Aan de orde is:

M. Voorstel van het college inzake uitgangspuntenbrief en schetsontwerp herontwikkeling de Pier (RIS320846).

De beraadslaging wordt geopend.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik hoor de wethouder net zeggen dat hij hoopt Scheveningen een beetje mooier te maken. Daar gaat dit agendapunt ook over. Dit gaat over de Pier, hét icoon van Scheveningen. Niet alle partijen zijn het daarmee eens, maar wij wel. In de commissievergadering leek het een beetje alsof wij al akkoord moesten geven op alle plannen voor de Pier. Dat is nog helemaal niet het geval. Het zijn alleen maar een uitgangspuntenbrief en een schetsontwerp. Namens Hart voor Den Haag zeg ik gewoon dat wij vinden dat het er fantastisch uitziet, vooral de vele mogelijkheden. Een theaterzaal die kan worden omgebouwd tot een nachtclub. Cultuur kan er worden geplaatst. De congresfunctie, die wij heel belangrijk vinden. Dat alles gepaard natuurlijk met een hotel. Daar ging het vooral in de commissie over. Een aantal partijen maakten zich daar zorgen over. Het verhaal is natuurlijk dat de gemeente niet hoeft te investeren in dit plan - dat is nog een bijkomend mooi voordeel - maar sommige partijen willen dan wel alle zeggenschap. Ja, dat is natuurlijk lastig. Je moet een van de twee kiezen.

Nu is de uitdaging om de vaart erin te houden. Complimenten aan de wethouder voor hoe de vaart er nu al in zit, want ik vind dat het heel voortvarend gaat. Laten we dat zo houden. Ze willen binnenkort met een BOPA komen. Laten we zorgen dat dit aan de kant van de gemeente in ieder geval geen vertraging oploopt. Daarom hebben wij de motie Pier Pressure. Die gaat dus over het icoon. Het dictum: verzoekt het college om zich in te spannen om vertraging vanuit de gemeente te voorkomen; de gesprekken met betrokken partijen betreffende het Pierplein, de Palace Promenade en de parkeergarage te intensiveren, met als doel een gelijktijdige oplevering van de Pier en de aanlanding, om zo de overlast voor omwonenden tijdens de verbouwing te minimaliseren. Dat heeft natuurlijk ermee te maken dat ook het Pierplein moet worden herontwikkeld. Wij hopen dat daar vaart mee wordt gemaakt.

De **voorzitter**. Door de heer Bom wordt de volgende motie (M.1 HvDH) ingediend:

Motie M.1 HvDH Pier Pressure.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op donderdag 23 januari 2025, ter bespreking van agendapunt M: Voorstel van het college inzake uitgangspuntenbrief en schetsontwerp herontwikkeling de Pier

Constaterende dat,

- de Pier een icoon is voor Scheveningen-Bad;
- projectontwikkelaar Re:Born een nieuw plan heeft voor de ontwikkeling van een nieuwe Pier;
- de uitgangspuntenbrief en het schetsontwerp in de Gemeenteraad van 23 januari 2025 ter stemming wordt gebracht.

Van mening dat,

- de nieuwe plannen van Re:Born qua duurzaamheid, uitstraling en haalbaarheid er veelbelovend uitzien;
- we als gemeente moeten streven naar snelle procedurele vervolgstappen;
- het college nu al met betrokken partijen moet werken aan een aantrekkelijk Pierplein, waarbij ook de herontwikkeling van de Palace Promenade en de uitbreiding van de parkeergarage op de Noordboulevard moet worden meegenomen;
- Re:Born heeft aangegeven dat zij eind dit jaar de omgevingsvergunning wil indienen om in de tweede helft van 2026 te starten met de bouw. Dit is financieel en technisch mogelijk als procedures vanuit de gemeente niet uitlopen.

Verzoekt het College:

- om zich in te spannen om vertraging vanuit de gemeente te voorkomen;

- de gesprekken met betrokken partijen betreffende het Pierplein, de Palace Promenade en de parkeergarage te intensiveren, met als doel een gelijktijdige oplevering van de Pier en de aanlanding, om zo de overlast voor omwonenden tijdens de verbouwing te minimaliseren;
- de raad regelmatig te informeren over de voortgang.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. De Pier is een icoon van Scheveningen en een icoon van onze stad aan zee. Het CDA is dan ook enthousiast over de serieuze toekomstplannen om de Pier op te knappen. Er is duidelijk geluisterd naar alle wensen en zorgen van bewoners, ondernemers, maar ook de raad. Alle wensen, van links tot rechts in deze raad, hebben een plekje gekregen in het voorstel. Laten we dus vooral instemmen en tempo maken. De heer Bom zei het ook al. Anders verdwijnt simpelweg de Pier op Scheveningen en dat kunnen we ons natuurlijk niet voorstellen. Het CDA roept iedereen in de raad en het college op om te zorgen dat we alle hoepels die er nog komen, snel doorkomen. Dan heb ik het over alle ruimtelijke procedures, van het VO, DO en het bindend advies van de raad over de omgevingsvergunning. En we moeten snel werk maken van het Pierplein eromheen en de Palace Promenade, want die kunnen echt nog een upgrade gebruiken. Dank ook voor de toezeggingen hierover van de wethouder tijdens de commissie. Kortom, vol lof, en voor wie het nog niet duidelijk was: het CDA stemt voor.

Dennis Groenewold (D66). Voorzitter. 'Wow, daar is de Pier!' Dat waren de woorden van mijn nichtje - ik had het ook al in de commissie gezegd - toen ze vanuit Deventer voor het eerst naar Scheveningen kwam en de Pier zag. Om maar aan te geven wat een icoon het eigenlijk wel niet is en hoe blij we daar als stad wel niet mee moeten zijn. Zo'n gebouw dat je op ieder shot op televisie ziet als het over Den Haag gaat, samen met een paar prachtige andere iconen, zoals het Vredespaleis, het Binnenhof en het Kurhaus. Dan moet je blij zijn dat er een ontwikkelaar is - het is niet al te best hoe de Pier er nu bij staat - die daarin wil investeren en daar gewoon ook echt, echt mooie plannen mee heeft. Wat er nu voorligt is de vraag aan ons of we daarmee kunnen instemmen. D66 kan ermee instemmen, want wij zijn heel blij dat deze ontwikkelaar van deze markante plek in de stad weer een prachtige locatie wil maken. We hopen dat dat op een heel snelle, vlotte manier gaat lukken.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. Scheveningen gaat mij en de hele VVD-fractie aan het hart, zoals u weet, van het Zwarte Pad tot aan de haven, van het Circustheater tot aan de Keizerstraat. Al deze plekken verdienen liefde en aandacht. De VVD wil dat al deze plekken ontwikkelingen krijgen die de plekken beter maken en mooier maken. Zo hebben we ook nog wel een boodschappenlijstje bijvoorbeeld voor de haven en voor de Keizerstraat, maar ons boodschappenmandje voor de Pier is rijkelijk gevuld. De Haagse VVD is trots op dit plan. We gaan er ook vol voor.

De Pier is bij uitstek een icoon van Scheveningen. Ze hoort in het rijtje haven, vuurtoren, Kniertje en Kurhaus. Deze ondernemer doet wat vele voorgangers niet lukte: een plan maken dat past binnen bijna alle kaders, met extreem goede participatie, met aandacht voor het heden en het verleden. De Maaskantpier, het Wilhelmina-wandelhoofd, de referentie naar het Kurhaus, alles zit erin. Daar is de Haagse VVD erg blij mee. Dit plan markeert hoeveel potentie er nog zit in Scheveningen Bad. Hoe we daadwerkelijk invulling kunnen geven aan de ambitie om Scheveningen nog mooier te maken. Hoe we de kust gezonder kunnen maken. Hoe we meer kwaliteit kunnen toevoegen.

Ik wil dat we vandaag als raad vooral kijken naar wat dit plan brengt, niet enkel negatief doen, zoals ik een aantal partijen in de commissie hoorde. We krijgen een geweldig hotel, dat een nog geweldiger programma mogelijk maakt. Denk aan congressen die we eindelijk kunnen organiseren, voorstellingen, tentoonstellingen; cultuur op zee. De VVD is heel erg blij met dit plan. Nu moeten we aan de slag.

De voorzitter. Ik moet zeggen dat dit lekker vlot gaat. Maar misschien ben ik er wel weer veel te vroeg mee om dat te zeggen! Het woord is aan mevrouw Bos.

Isabel Bos (GroenLinks). Ja, voorzitter, u ziet wie er aan de microfoon staat. Ik kom met een beetje een stijlbreuk ten opzichte van de andere sprekers. Dus dat tempo zullen we nog maar eventjes moeten bezien.

Voorzitter. Na het debat van vorige week donderdag zal het niet verrassend zijn dat GroenLinks minder enthousiast is over de plannen voor de Pier dan menig andere partij hier aanwezig. In 2022 nam deze raad in grote meerderheid een motie van GroenLinks aan waarin gesteld werd dat hotels op de Pier niet wenselijk zijn. Daar staat mijn fractie in ieder geval nog steeds achter. Ik hoor dat veel partijen nu ineens afstand doen van dat belangrijke kader dat we hebben vastgesteld met elkaar. Nog meer hotelkamers draagt wat mijn fractie betreft niet bij aan een fijn en bewoonbaar Scheveningen. Daarnaast heeft mijn fractie er moeite mee dat we hier worden gevraagd in te stemmen met wat in feite een verkooppitch van een ondernemer is. Niet omdat we de ondernemer er niet op vertrouwen dat hij actief met deze plannen aan de slag wil gaan, maar wel omdat we uit ervaring weten dat de praktijk soms weerbarstiger is dan papier. We zijn er niet gerust op dat, bijvoorbeeld als er sprake is van economische tegenwind, de plannen die nu aan ons voorgesteld worden ook precies in deze vorm overeind blijven staan. Mijn fractie zal daarom tegen dit plan stemmen.

Dennis Groenewold (D66). Wat wil GroenLinks dan met de Pier?

Isabel Bos (GroenLinks). Dat is een lastige afweging. Zoals die er nu bij staat is natuurlijk ook niet wenselijk. Het is in deze vorm geen icoon zoals we dat wel zouden willen zien voor de stad. Maar nogmaals, mijn fractie vindt in ieder geval de hotelfunctie hier echt niet gewenst. We zien ook dat die er niet uit te halen is zonder de businesscase hiervoor in zwaar weer te brengen. Er waren partijen die overwogen om er gemeenschapsgeld in te steken. Dat zou mijn fractie ook geen goed plan vinden. Dat geld geven we echt liever uit aan zaken waar de gemeenschap veel meer op zit te wachten. Als we kijken naar wat er uit de participatie is gekomen rondom de Pier, zien we dat de Pier een paar belangrijke functies heeft. Vooral de uitwaai functie kwam daarin naar voren. Ook voor de mensen die op Scheveningen wonen is die heel belangrijk. Maar daarin zien we ook dat bijvoorbeeld hotels eigenlijk niet gevraagd worden door de bewoners. Daarmee voldoet het dus voor ons ook niet aan de wensen die de bewoners voor ons hebben neergelegd.

Dennis Groenewold (D66). Dank voor het antwoord. Dan kan ik dus concluderen dat GroenLinks liever ziet dat de Pier gesloten wordt, gaat verkrotten en eigenlijk net als bij de Badhuisweg dat stukje gewoon niet meer toegankelijk wordt. Dat is in ieder geval consequent van GroenLinks.

Isabel Bos (GroenLinks). Zo toegankelijk is het op dit moment ook niet. Ik voorzie daar dus niet heel grote veranderingen.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Bij het vorige agendapunt moest wel van de kaders worden afgeweken en nu juist niet, maar dat even terzijde. In de commissie hadden we het erover dat de Pier geen must is. Dat is nog steeds uw stelling?

Isabel Bos (GroenLinks). Als we keuzes moeten maken over waar we bijvoorbeeld gemeenschapsgeld aan uit zouden geven, dan is het voor ons geen must. Als we kijken naar wat we echt op Scheveningen willen doen, dan is dit niet de vorm die wij voor ons zien. Dan maken wij een afweging.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Een zeer opmerkelijke opmerking, want zo'n beetje heel Nederland kent de Pier. En dan heeft u het over gemeenschapsgeld, maar dat is natuurlijk juist het mooie van dit plan: waar wij nu vandaag over beslissen, kost weinig gemeenschapsgeld. Dat u over die andere plannen nog verder wil praten, daar kan ik me nog iets bij voorstellen. Maar dit gaat alleen maar om de uitgangspositie. Dan is het mij een raadsel dat u nu al wil zorgen dat het niet doorgaat, dat er wordt vertrad en dat we straks inderdaad met een 'afbreekpier' zitten.

Isabel Bos (GroenLinks). Een lange vraag; ik zit even te denken hoe ik daar het beste antwoord op kan geven. Kijk, het stuk dat voorligt, is best wel vaag. Het is fijn dat de ontwikkelaar ermee aan de slag wil gaan en zeker ook dat hij het van eigen geld wil doen, maar we zien wel dat die hotels echt

van belang zijn voor de businesscase. Maar we zien ook dat wij hier drie jaar geleden met de raad een motie hebben aangenomen die door álle partijen hier gesteund is, behalve door Hart voor Den Haag; dus van u begrijp ik dat u wilt afwijken van het standpunt over hotels. Maar ik kan niet begrijpen waarom we nu ineens wel die hotels een goed idee vinden, waarom we daarin afwijken van een uitspraak die door alle partijen, behalve Hart voor Den Haag, in deze raad is gedaan.

De **voorzitter**. Meneer Bom, voor de derde maal.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Dat heeft puur te maken met het feit dat het plan er toen nog niet lag. Dit is natuurlijk een unieke situatie. Daarmee redden we een icoon. Dat vinden wij dan. Dat vindt volgens mij bijna de hele raad. Dat is precies het punt. Daar is dat hotel voor nodig. Dus dan gaan we natuurlijk uitzonderingen maken. Het is toch helemaal niet raar om dat te herzien?

Isabel Bos (GroenLinks). Ik laat het ook volledig aan uw fractie om een standpunt te herzien, al is dat hier dus niet het geval, want u was eerder wel voorstander van hotels. Elke fractie kan een eigen afweging maken of ze er nu van willen afwijken of niet. Wij maken deze afweging. Die is afwijkend ten opzichte van andere partijen, maar dat is wel ons standpunt hierin.

De **voorzitter**. Voordat ik naar de heer De Ridder ga, zou ik wel willen verzoek wat meer via de voorzitter te spreken. Het is veel direct naar elkaar toe, veel 'u', maar probeer toch even via de voorzitter te spreken. Dan hanteren we gewoon de gebruikelijke vergadervorm.

Rutger de Ridder (VVD). Mevrouw Bos noemde het plan net vaag. Heeft mevrouw Bos ooit een plan zo uitgewerkt gezien als dit plan? Zelfs Amare, of het OCC, was niet zo uitgewerkt. We weten ook allemaal wat daarmee gebeurd is. Maar dit is zó uitgewerkt.

Isabel Bos (GroenLinks). Het is zeker een uitgewerkt plan. Er staat van alles in. Maar het lastige hieraan vind ik dat het eigenlijk een stuk is met uitgangspunten. Het is, zoals ik al aangaf, een brochure waar we nu mee moeten instemmen. Als het een keer economisch tegenzit nadat hier in 2027 mee begonnen wordt - dan kan er zomaar weer ineens een nieuwe crisis zijn - houden we dan nog wel vast aan die cultuurfunctie die erin zit? Nee, daar hebben we geen enkele garantie voor in deze brochure waar we mee instemmen. Het is niet zoals we normaal onze kaders hebben waarmee we kunnen meten of er voldoende aan voldaan wordt of niet. Dat vindt mijn fractie lastig.

Rutger de Ridder (VVD). Maar die zekerheid heb je nooit. Je weet twee dingen zeker: je moet belasting betalen en je gaat een keer dood. Gaat Amare failliet morgen, nou, dan hebben we daar geen cultuur. Dat kan zomaar, tenzij we er altijd maar geld in blijven stoppen. Dat is toch hetzelfde?

Isabel Bos (GroenLinks). De heer De Ridder en ik kennen het dossier Amare denk ik even goed. We weten ook dat daar afspraken zijn gemaakt voor een heel lange termijn, waar we ook nog wel een lange tijd aan vast zullen zitten. Daar zijn in ieder geval duidelijke afspraken gemaakt. Hier zie ik niet duidelijke afspraken.

De **voorzitter**. Meneer De Ridder, voor de derde maal.

Rutger de Ridder (VVD). Dat over Amare is alleen het KC-gedeelte, niet het NDT. Het is dus daadwerkelijk wel hetzelfde als bij de Pier: als er geen geld is, komt er ook niks.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik vind het altijd mooi om weer even te verwijzen naar Amare. Volgens mij is het verder niet zo'n goede vergelijking met dit plan. Daar laat ik het even bij.

Samir Ahraoui (PvdA). Voorzitter. Dank aan het college en de ontwikkelaar voor dit voorstel. Laat ik ook meteen helder zijn: mijn fractie steunt dit plan. De Pier is een mooie trekpleister voor Den Haag. Die wil mijn fractie graag in goede staat behouden. Als kind kwam ik er met veel plezier, rende ik eropaf om mijn ouders voor te zijn en was ik constant onder de indruk. Dat gevoel en plezier gun ik

elke kleine Samir! Als geboren en getogen Hagenees is die Pier voor mij ook iets typisch Haags en past die ook bij onze Haagse identiteit. Wij willen in dit stadium de ontwikkelaar dan ook de kans geven om verder met de plannen aan de slag te gaan. Ik doe even een check in de raadzaal of het nu goed is dat ik een collegevoorstel steun of niet. O, dat dualisme, jongens, heerlijk!

Voor mijn fractie zijn wel twee dingen van belang. Ten eerste hebben wij nog zorgen over het risico dat de gemeente loopt, mocht de exploitatie of de herontwikkeling toch minder positief uitvallen dan verwacht. Mijn fractie hoopt dat die zorgen nog in dit debat weggenomen zouden kunnen worden. Zou de wethouder hier nog op kunnen reflecteren? En hoe gaat het proces van informatievoorziening van de ontwikkelaar naar de raad er in de komende tijd precies uitzien? Gaan we nog een wat uitgebreidere werkbespreking met bijvoorbeeld de ontwikkelaar doen, waarin we meer inzicht in de businesscase zouden kunnen krijgen? Welke type vormen zouden daar mogelijk in zijn? Ik weet niet of daar met de ontwikkelaar al van gedachten over gewisseld is.

Ten tweede de openbare toegankelijkheid van de Pier. Voor mijn fractie zou het echt onverkoopbaar zijn als je alleen met een ticket lekker kan gaan uitwaaien op de Pier. In principe hebben we in de inbreng van de ontwikkelaar gehoord dat dat ook geenszins de bedoeling is. Maar in de commissie vroeg mijn fractie ook al hoe dit precies geborgd gaat worden in toekomstige afspraken. De antwoorden die we daarop kregen in de commissie, waren wat ons betreft nog vrijblijvend. We horen graag nog hoe het college zich hiervoor hard gaat maken en of het deze afspraken eventueel in toekomstige overeenkomsten zou kunnen verankeren.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Voorzitter. De Partij voor de Dieren heeft met interesse gekeken naar de uitgangspuntenbrief en het schetsontwerp voor de herontwikkeling van de Pier. Allereerst moet gezegd worden dat de randvoorwaarden in deze uitgangspunten mooi klinken. Maar de vraag blijft toch ook bij mijn fractie knagen: wat als dit gedroomde plan niet mogelijk blijkt? Bijvoorbeeld: een duurzaam decentraal energienetwerk klinkt goed. Maar of het op deze schaal realistisch is, valt voor mijn fractie onmogelijk te beoordelen. Het alternatief lijkt echter toch een probleem met netcongestie. En hoe de natuurvergunning voor stikstofuitstoot hier moet komen, zeker ook gezien recente rechterlijke uitspraken, is voor mijn fractie moeilijk voorstelbaar. Dit maakt het lastig om goed te beoordelen hoe haalbaar het plan is. Maar uiteindelijk ligt de verantwoordelijkheid voor de uitwerking hiervan bij de ontwikkelaar. Bij een volgende besluitronde, zoals een bindend advies voor een omgevingsvergunning, zal de Partij voor de Dieren benieuwd zijn of hier een oplossing voor gevonden kon worden.

Daarnaast is het zo dat een grote investering een grote commerciële exploitatie vereist. We lezen in de uitgangspunten enthousiasme voor een 24 uurseconomie, 365 dagen in de week, met extra toerisme, extra kans op geluidsoverlast en meer lichtvervuiling. We spraken met bewoners op Scheveningen en ontvingen ook berichten van mensen die zich hier zorgen over maken. De Partij voor de Dieren snapt ook die zorgen. Al met al is het voor de Partij voor de Dieren duidelijk: een groot hotel en een 24 uurseconomie hier zien we als niet wenselijk.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. De Pier is van Scheveningen en van de hele stad. Het is een icoon echter waar we nu niet zo trots op kunnen zijn, als je kijkt naar de staat. De ChristenUnie/SGP is daarom blij met de plannen om de Pier te renoveren en daarbij een groot deel openbaar toegankelijk te houden en te maken, zoals het uitwaaidak, het zeedakpark en het observatiedek. Daarmee blijft het mogelijk om te pierewaaien voor ieder die dat wil en zo blijft de Pier van de stad.

Maar de Pier is niet ons bezit. Dat zien we terug in de flinke hoeveelheid hotelkamers die de ontwikkelaar wil bouwen en de enorme massa onder het observatiedek. In de commissie heb ik al benoemd dat mijn fractie geen groot voorstander is van nog meer hotels op Scheveningen, gezien de hotelstop die er is. Maar de Pier is wel van de stad, maar niet ons bezit, en daar hebben we ons toe te verhouden. Voor de ChristenUnie/SGP is het ondenkbaar om geen Pier te hebben. Daarom zullen wij voor dit plan stemmen.

Fatima Faïd (HSP). Voorzitter. De Pier is een icoon voor Scheveningen en Den Haag. Het is goed dat er na jaren van stilstand een eigenaar is gevonden die wil investeren. Onze fractie is wel verdeeld over de schoonheid van het plan, maar we zien ook dat er gewoon een meerderheid in de raad is die wel

heel erg enthousiast is. Onze fractie is ook niet per se blij met de hotelkamers die worden toegevoegd. We geloven wel dat de eigenaar dit deel nodig heeft om de investering terug te verdienen. Daar de Pier voor de Scheveningse gemeenschap zeer belangrijk is, zullen wij het plan steunen.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik ben misschien een beetje in de war van de bijdrage van mevrouw Faïd. Ik hoop dat ik het goed begrepen heb. Het ging een beetje snel. Maar de HSP is dus voorstander van dit plan van een private ontwikkelaar voor een icoon van Scheveningen.

Fatima Faïd (HSP). Ja, dat klopt. Wij zijn voor het plan, omdat het een icoon is. Maar nog belangrijker is voor ons dat de Scheveningers het heel graag willen en dat het hoort bij hun identiteit. U weet dat de Stadspartij het altijd belangrijk vindt om identiteiten van groepen in de samenleving ruimte te geven. Dus na heel veel discussie hebben wij besloten om vooral voor dat stukje te gaan en accepteren we dat er een hotel komt. We hebben ook geconstateerd dat het niet van ons is. Dan houdt het dus een beetje op, want zo werkt kapitalisme.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik had verwacht dat een krakerspartij misschien iets anders naar bezit ook zou kijken dan 'het is niet van ons, dus we doen er niks mee'. Maar u vindt dus een commercieel iets wat er gaat komen, iconisch voor Scheveningen?

Fatima Faïd (HSP). Je moet ons natuurlijk niet op ideeën gaan brengen. Dat is nooit verstandig. Ik heb begrepen dat Hart voor Den Haag ooit geprobeerd heeft om de Pier te kraken. Ik wil ze nog wel een keer lesgeven hoe ze dat dan moeten doen! Maar nogmaals, we hebben er heel lang over nagedacht. We hebben er heel lang discussie over gevoerd. Maar het is dermate belangrijk voor de identiteit van Scheveningers dat ik het belangrijk vind om vast te houden aan die traditie. Dan moet je soms ook gewoon water bij de wijn doen en dat doen we dan nu.

De **voorzitter**. Mevrouw Bos, voor de laatste maal.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik vind het toch een opvallende, kapitalistische kijk van de Haagse Stadspartij. Ja, dat kan ook.

Fatima Faïd (HSP). Wij houden er natuurlijk altijd van om iets apart te doen dan alle andere fracties, een beetje de spanning erin houden. Op het moment dat wij de revolutie uitroepen, dan staan we er heel anders in. Dus we moeten heel veel zetels binnenhalen. Maar zolang dat nog niet zo is, moeten we dealen met het systeem kapitalisme. Het is nou eenmaal zo.

De **voorzitter**. Aan spanning geen gebrek deze raadsvergadering. Ik denk dat de politieke junkies zitten te genieten van deze debatten. Dat is op zich al een verdienste, hartstikke mooi.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Vandaag bespreken we de uitgangspuntenbrief en het schetsontwerp herontwikkeling van de Pier. We werden enthousiast van dit collegevoorstel. Nog niet zo lang geleden zag de toekomst voor de Pier er somber uit, maar naar de mening van de PVV ligt hier een prachtig ontwerp, waardoor de Pier een continuïteit krijgt, wat ook recht doet aan het Scheveningse icoon dat de Pier natuurlijk is. We hebben nog wel wat zorgen.

Onze fractie begrijpt dat het voor de businesscase van groot belang is dat er 191 hotelkamers komen. Dat heeft natuurlijk wel gevolgen voor parkeren. Het is belangrijk dat er goed geparkeerd kan worden, want de hotelkamers moeten vanzelfsprekend niet leegstaan. Als de vernieuwde Pier er straks is, moet deze wel goed bereikbaar zijn voor de hopelijk vele extra mensen die de Pier jaarlijks komen bewonderen. Dit geldt uiteraard ook voor de klanten van de diverse restaurants en voor de congresgangers. Wij betwijfelen sterk of die allemaal volgens de utopische wensen van het college op de fiets komen en voorspellen dan ook dat die bij voorkeur met de auto zullen willen komen en dus ook ergens hun auto zullen moeten parkeren. Hoewel het college aangeeft nog naar onder andere het parkeervraagstuk te gaan kijken, zult u begrijpen, kijkend naar het cv van dit college op dit vlak, dat we niet helemaal gerust zijn. Dit college staat namelijk niet bekend om zijn liefde voor automobilisten.

Onze fractie zal dat met argusogen blijven volgen. We kunnen desondanks wel instemmen met het voorliggende voorstel.

Isabel Bos (GroenLinks). Misschien begrijp ik het verkeerd hoor, maar de PVV refereert nu aan het stuk alsof het van het college is. Het is van de ontwikkelaar, zoals het daar is opgeschreven. Er staat inderdaad de wens in dat de mensen met het ov komen en met de fiets. We hebben al een ontzettende verkeerschaos op Scheveningen. U heeft dus geen voorstel om hier toch nog parkeerplekken te realiseren? Want voor hotelkamers - dat was ook een belangrijke reden voor die motie om daar geen hotels te realiseren - is toch best wel vaak parkeerruimte ook nodig, die we hier niet hebben.

Nick Kaptheijns (PVV). Dat klopt. Daarom hadden wij in beginsel ook wel wat twijfel over de hoeveelheid aan kamers. Wij dachten al direct: hoe gaat zich dat dan matchen? Maar wij vinden dat we in dezen toch wel wat meer ambitie moeten tonen en blijven liever dit proces met argusogen bekijken, omdat we toch gewoon willen dat dit plan er komt.

Isabel Bos (GroenLinks). Die twijfel zat natuurlijk ook in het steunen van onze motie om geen hotel daar te realiseren, maar u komt nu zelf niet met een voorstel om toch nog wat meer tegemoet te komen aan uw visie op de mobiliteit. Ik ben gewoon verbaasd daarover.

Nick Kaptheijns (PVV). Ja, dat kan zijn, dat mevrouw daar verbaasd over is. Wij zullen te zijner tijd waarschijnlijk nog met een voorstel komen, mocht dat nodig zijn.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Zou meneer Kaptheijns voor de uitbreiding zijn van de parkeergarage die nu op de Noordboulevard ligt en die uit te laten komen op de Pier?

Nick Kaptheijns (PVV). Uiteraard.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Dank u wel, meneer Kaptheijns.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Dit voelt een beetje als een debat voor de Bühne, want het was al duidelijk in de commissievergadering dat het plan voor een herboren Pier op een meerderheid kon rekenen. De ontwikkelaar heeft het plan met veel enthousiasme gepitcht, waarvoor complimenten, maar het hotel met bijna 200 kamers blijft voor de SP een heikel punt. Bovendien weten we nog niet eens of het plan de toets van het strengere hotelbeleid gaat doorstaan, want die evaluatie komt nog. Ook nadere informatie over het bedrijfsplan en het mobiliteitsplan ontbreekt. Niet onbelangrijk voor een badplaats die in de zomer nogal eens dichtslibt qua verkeer. Concluderend: de uitgangspunten voor de nieuwe Pier als zodanig zal de SP vanwege de hotelfunctie niet steunen, maar we zien uit naar vervolgdebatten over de exploitatie van de Pier.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Zo heb je een paar raden nauwelijks spreektijd en zo sta je er keer op keer. Ik vind het geweldig. Dank voor deze mogelijkheid. U had het ook op de besluitenlijst kunnen zetten, uiteraard. Maar daarvoor is dit toch wel iets te groot.

De plannen voor de Pier zijn ook door het college met enthousiasme bekeken, omdat dit namelijk nogal een icoon is op Scheveningen en voor Den Haag in het algemeen. Vaak op het moment dat we de skyline van Den Haag ergens op geprojecteerd zien, dan begint die ter linkerzijde bij de Pier. Die willen we graag laten zien, want het is een van de dingen die de badplaats echt uniek maakt. Daarom gaan we graag met deze uitgangspuntennotitie door naar de volgende fase, waarin, zoals in de commissievergadering al medegedeeld, we nog met een voorlopig ontwerp komen - 'we' is de ontwikkelaar, zeg ik daar dan bij - dat we weer verder kunnen bespreken. Mocht u daar werkbesprekingen over willen hebben, dan is het natuurlijk aan uw raad om die voor te stellen. Ik kan me gezien de opstelling tot nu toe van de ontwikkelaars zeker voorstellen dat zij daar graag aan willen meewerken. Ze hebben u tenslotte allen al vaak uitgenodigd op de Pier om van hun plannen te horen.

Er zijn enkele vragen gesteld en er is een motie ingediend. Ik wilde nog even ingaan op drie punten van GroenLinks die mij opvielen. U noemde het een verkooppitch van de ontwikkelaar. Dat vond ik wat tekortdoen aan wat er hier neer is gelegd en ook aan de participatie waarin echt heel veel

tijd is gaan zitten en waar wij vervolgens als college een uitgangspuntennotitie van hebben gemaakt. U gaf aan dat de toekomst weleens economisch minder kan zijn. Dat is natuurlijk een waarheid als een koe. Dat gaat zeker gebeuren. Alleen, de mens lijdt het meest onder het lijden dat hij vreest. Je weet natuurlijk niet hoe de toekomst zal uitwerken. Het is wel: zie dit plan en ga kijken hoe dit in elkaar pakt, wat is de sterkte ervan en vullen de functies elkaar aan? Zijn wij als stadsbestuur ook niet er verantwoordelijk voor dat ook economisch mindere tijden goed kunnen worden opgevangen door een sterke economische structuur van de stad? Daar hoort, zeker voor Den Haag, het toerisme bij, en zeker ook de zakelijke markt die hiermee meer wordt aangesproken door middel van die congresfunctie en die kantoren, waarvoor wij de uitzondering gaan vragen.

Het komt dus nog allemaal terug - dat zei mevrouw Arp ook - in het VO en dan officieel via de BOPA-procedure. Dan kunt u het uitgewerkte plan nog verder zien. Dan zien we ook bijvoorbeeld hoe een mobiliteitsplan, dat wordt uitgewerkt, precies in elkaar gaat zitten. Hetzelfde geldt voor de toegankelijkheid. Daar hebben we het in de commissie over gehad. Hoe ga je dat nou borgen? Eigenlijk dubbel, hè: blijft het gratis toegankelijk en is het goed toegankelijk voor mensen met enige fysieke beperking? We hebben gezegd dat dit zo is en dat kunnen we vastleggen in de AO en in de BOPA ook; even kijken welke zich daar het beste voor leent. Maar dat staat als een paal boven water, net als de Pier de komende honderd jaar.

Dan ten slotte over garanties. Garanties worden natuurlijk niet gegeven. Hooguit door de Blokker, maar we weten ook hoe dat uit is gevallen.

De **voorzitter**. Voordat we verdergaan heb ik nog een interruptie op het vorige punt van mevrouw Bos. Die zat al een tijdje te wachten. Daarna gaan we over naar de Blokker.

Isabel Bos (GroenLinks). Voor garanties zou ik niet verwijzen naar de Blokker. Dat is misschien niet de beste partij om nu naar te kijken. Maar ik vroeg me wel af: hoeveel rechten kunnen we uiteindelijk ontlenen aan die uitgangspuntenbrief, als we er straks mee hebben ingestemd? Hoe weten we nou echt zeker dat het komt zoals in de brief is voorgespiegeld? We zijn het met elkaar eens dat er van alles kan gebeuren over een paar jaar. Dat weten we niet zeker. Maar het is wel zo dat in de businesscase steeds verwezen wordt naar die hotels. Die hotels moeten er komen om al die andere zaken te kunnen realiseren. Mijn fractie heeft de vrees dat we straks instemmen met die hotels en dat vervolgens alle mooie dingen die daarmee gefinancierd zouden worden, ineens niet door kunnen gaan. Dan hebben we er al wel mee ingestemd zoals het hier nu voorligt. Dat is wat ik bedoelde met 'verkooppitch van de ontwikkelaar'. Ongeacht de goede bedoelingen, want daar geloven wij ook zeker wel in, willen wij zeker weten dat wij, als wij afwijken van het hotelstandpunt dat we eerder hebben gehad, daar ook echt iets voor terugkrijgen. Die zekerheid zien we gewoon niet in deze stukken.

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik snap de behoefte absoluut, maar dit is de uitgangspuntenbrief. Dit is het kader waaraan wij willen gaan toetsen wanneer wij dadelijk een BOPA aan u voor gaan leggen, waardoor u kunt instemmen. Dus dat is het moment dat u kunt zeggen: dit zijn de voorwaarden geweest en dit is wat ik nu te zien krijg, en zie ik die er dan in terug of is het niet wat ons toen voorgespiegeld is? Dan kunt u daarop de keuze maken. Maar dit zijn de uitgangspunten. Die leggen we vandaag vast. Ja, dat is inderdaad met een hotelfunctie, omdat die simpelweg nodig is om dit te kunnen financieren. Als u denkt het zonder hotelfunctie te kunnen doen, dan zal de Pier langzaam in de golven gaan verdwijnen. Dat kan ik u op een briefje geven. Er is een financiële trekker daarvoor nodig.

Hoe dat valt, het hotelbeleid; u weet hoe het zit met de bezettingsgraad. U weet dat het dan op een lijst komt te staan. Als het eenmaal op die lijst van die voorraad staat, dan kan het langzaam worden uitgevoerd en dan kan uiteindelijk het hotel er zijn. Dat is geen absolute stop, maar het is wel een soort vertragen factor die erin zit. Het is nog niet zo ver dat we het hotel daar al aan het bouwen zijn. Nou, 'we', 'zij' moet ik daarbij natuurlijk zeggen. Het zal dus gewoon ook die procedure moeten doorlopen. Is er ruimte op de lijst en als die ruimte er is, dan kan dit een stap verder gaan.

'Plezier voor elke Samir'; Ik had de antwoorden aan de Partij van de Arbeid gegeven.

De revolutie van de Stadspartij: daar worden wij vast over geïnformeerd als het zover is gekomen!

Dan rest mij nog de motie van Hart voor Den Haag. Ik zit daar een beetje mee in mijn maag, moet ik eerlijk zeggen. Want die verzoekt het college om zich in te spannen om vertraging vanuit de gemeente te voorkomen. Dat is wel onze dagelijkse bezigheid. Wij zijn er niet om vertragingen op te leveren. Wij zijn ervoor om zo snel mogelijk procedures door te voeren, zodat er gebouwd kan worden. Of dat nou een dakkapel is of een nieuwe Pier, dat is echt onze inzet. Daarom vind ik dat deze motie daar afbreuk aan doet en gaan we die als college echt ontraden. Ik zou zeggen: hou het bij het pleidooi 'gemeente, zet u maximaal in', maar trekt u deze motie alstublieft terug.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). De motie komt voort uit het feit dat het nog weleens fout gaat en dat er wel vertraging vanuit de gemeente komt. Het is dus eigenlijk een aansporing om dat te voorkomen. Het is helemaal geen kritiek. Ik begrijp dat u het als zodanig opvat. Ik heb u ook een compliment gemaakt voor het feit dat de vaart er nu ontzettend goed in zit. Dus u moet de motie niet al te kritisch nemen, maar het is wel fijn dat we het kunnen aansporen.

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik hoorde het eerdere compliment, dus dank daar nog voor. Dat het nog weleens niet zo loopt zoals het zou moeten lopen is de dagelijkse praktijk. Dat is nou eenmaal simpelweg omdat er soms procedures gevolgd moeten worden. Soms is een aanvraag niet volledig. Soms is het inderdaad ook de gemeente aan te rekenen, maar het gaat erom wat onze inzet is bij de behandeling hiervan. U zegt hier 'zich in te spannen vertraging te voorkomen'. Dat doen wij altijd. Vandaar dat wij toch zeggen dat deze motie afbreuk doet aan al die mensen die hier dag in, dag uit werken aan een goede dienstverlening. Daarom vraag ik om de motie in te trekken. U heeft zeker uw punt gemaakt en u heeft gehoord dat wij hiermee aan de slag willen gaan.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Het is aan de fractie. Dat zal ik zo even bespreken. Maar ik snap wel dat u kunt zeggen: het is overbodig, want we doen dit al, het is ons dagelijks werk. Maar ik snap niet hoe het afbreuk doet. Misschien dat u dat toch nog een keer kunt toelichten.

Wethouder **Van Asten** (D66). Die afbreuk zit 'm hierin. We kunnen er alles aan doen om vertraging te voorkomen. Dat zou betekenen dat wij op andere vlakken niet het uiterste doen om vertraging te voorkomen. Onze mensen komen hier dagelijks het Spui binnen, of welke locatie van de gemeente dan ook, om hun stinkende best te doen om hier een mooiere stad van te maken. Vandaaruit heb ik gezegd wat ik daarover heb gezegd. Ik hoop dat u dat nog meeneemt in de afweging.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Ik ga twee dingen voorleggen aan de raad. Het eerste is dat we het voorstel hebben gekregen van de VVD - dat is bij het presidium ook binnengekomen - om de geheime beraadslaging waarom verzocht is, direct na de dinerpauze te doen. Ik heb dat ook even gecheckt met de techniek. Dat is allemaal mogelijk. Maar ik vind het wel netjes om het aan u voor te leggen of u zich daarin kan vinden. Dus dan gaan we dat in ieder geval doen. Mijn tweede punt: het volgende agendapunt is de Trekvlietzone. Ik heb twee sprekers op de lijst staan. We rekenen op één motie. Het is het laatste agendapunt voor wethouder Van Asten. Ik zou willen vragen - het is een speciaal verzoek - of we dat nog voor de dinerpauze kunnen doen. Dan gaan we daarna lekker eten.

Dennis Groenewold (D66). Dat betekent toch niet dat de wethouder daarna niet meer bij de raad hoeft te zijn?

De **voorzitter**. Ik ben blij dat u daar heel scherp op bent. Het is een verzoek geweest. Volgens mij zijn we hier met elkaar om daar af en toe gevolg aan te geven. Dan denken we ook met elkaar mee. Dus laten we dat agendapunt behandelen. Dan doen we daarna de dinerpauze.

Aan de orde is:

N. Voorstel van het college inzake herziening grondexploitatie Trekvlietzone (RIS320794).

De beraadslaging wordt geopend.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Vandaag bespreken we het raadsvoorstel over de herziening van de grondexploitatie Trekvlietzone. Hart voor Den Haag heeft eerder gewaarschuwd voor een juridisch gevecht met de Haagse Fijnhouthandel. In september 2022 hebben we het daar uitvoerig over gehad. Mijn motie om Remkes te bellen heeft het toen niet gehaald, omdat die werd ontraden door het college. Hart voor Den Haag kan vandaag alleen instemmen indien gedwongen overdracht van het eigendomsrecht wordt voorkomen. Het college moet zijn best doen om percelen langs minnelijke weg te verkrijgen, eventueel met behulp van een onafhankelijke bemiddelaar.

De wethouder heeft toegezegd tijdens het commissiedebat - daar ben ik hem heel dankbaar voor - om in gesprek te gaan over een minnelijke oplossing en om samen met mij een amendement te maken. Dat amendement is klaar en heb ik hier voor mij. Het besluit om toe te voegen een dictumpunt. De titel van het amendement is 'Onteigening voorkomen met minnelijk overleg'. Het dictum: 'Uitgangspunt is dat in het geval de gemeente gronden (met opstallen) nodig heeft ter realisatie van de ontwikkeling van de Trekvlietzone het college zich maximaal zal inzetten om deze langs minnelijke weg te verkrijgen en om de onteigening van de eigenaar en de huurder (Fijnhouthandel) te voorkomen. Het college zal de raad actief over de voortgang informeren.' Het mag duidelijk zijn dat door dit procesmatige uitgangspunt als apart dictumpunt toe te voegen, de inzet van het college ten aanzien van de minnelijke fase extra wordt benadrukt. Dit amendement wordt mede ingediend door de heer De Ridder namens de Haagse VVD, de heer Kaptheijns namens de PVV, mevrouw Arp namens de SP en de heer Jan Willem van den Bos namens de Partij voor de Dieren.

Rutger de Ridder (VVD). Zoals ik het amendement lees - daarom onderteken ik het ook - moet je het zo veel mogelijk voorkomen, maar kan je het nooit uitsluiten. Klopt dat?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Zo staat het in de wet.

De **voorzitter**. Door de heer Dubbelaar, daartoe gesteund door mevrouw Arp, de heer Kaptheijns en de heer De Ridder, wordt het volgende amendement (N.A HvDH) voorgesteld:

Amendement N.A HvDH Onteigening voorkomen met minnelijk overleg

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake herziening grondexploitatie Trekvlietzone (RIS320794),

Besluit om toe te voegen:

- III. Uitgangspunt is dat in het geval de gemeente gronden (met opstallen) nodig heeft ter realisatie van de ontwikkeling van de Trekvlietzone het college zich maximaal zal inzetten om deze langs minnelijke weg te verkrijgen en om de onteigening van de eigenaar en de huurder (Fijnhouthandel) te voorkomen. Het college zal de raad actief over de voortgang informeren.

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Ik kan het kort houden. Zoals afgesproken in de commissievergadering is dit een amendement waarover we ook contact hebben gehad. Dit is een prima uitgangspunt. Wij zetten inderdaad in op minnelijke verwerving indien nodig en zullen u als raad ook

informerend. Zoals ook werd gezegd, uiteindelijk zijn de mogelijkheden in de wet er ook om daartoe te komen. En uiteindelijk gaat u als raad er ook over onder de Omgevingswet.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We gaan over naar de schorsing voor de dinerpauze. Het is iets over zessen. Laten we om vijf over zeven weer aanvangen. Dan hebben we exact een uur voor de dinerpauze.

De vergadering wordt van 18.05 uur tot 19.05 uur geschorst.

Voorzitter: de heer Van Zanen.

Aan de orde is:

X. Openbare aankondiging tot sluiting van de deuren ten behoeve van een besloten vergadering in verband met de bespreking initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Opheffen geheimhouding (RIS320635).

De **voorzitter**. Er is behoefte om geheim te vergaderen in verband met de bespreking van het initiatiefvoorstel van Hart voor Den Haag over opheffing van geheimhouding. Aan het gedane verzoek daartoe gaan we nu voldoen. Onder verwijzing naar artikel 23 van de Gemeentewet gaan we zo meteen dus over tot een geheime vergadering. Ik verzoek het publiek de zaal te verlaten. Nu weet ik niet wat publiek en wat niet-publiek is, maar ik neem aan dat iedereen die nu op de publieke tribune zit, weet of die hier mag zijn of niet. Het zijn allemaal medewerkers? Oké. Tijdens de geheime vergadering blijft de zaal gesloten. Leden mogen de zaal alleen verlaten voor een sanitaire stop, wat overigens ook geldt voor de collegeleden. Daarnaast zijn er afspraken over het al dan niet terugkeren in de zaal. Telefoneren is niet toegestaan. De leden van de raad, de leden van het college en de ambtelijke ondersteuning hebben inmiddels de presentielijst voor de besloten vergadering getekend.

(De openbare vergadering gaat om 19.15 uur over in een besloten deel tot 21.15 uur)

De **voorzitter**. Geachte leden van de raad, geachte aanwezigen en kijkers thuis, ik heropen de openbare vergadering van de gemeenteraad van Den Haag van donderdag 23 januari 2025.

Aan de orde is:

O. Voorstel van het college inzake Nota Grondbeleid 2024 en verder (RIS319970).

De beraadslaging wordt geopend.

Vincent Thepass (GroenLinks). Voorzitter. Den Haag zit middenin een wooncrisis. Daarom namen we gelukkig ook ruim een maand geleden onze Woonvisie aan. Daarin zetten we eindelijk echt in op betaalbare woningbouw, in het bijzonder ook op sociale huur en in het bijzonder ook in de wijken waar nog weinig sociaal is. Maar met papieren ambities alleen gaan we er niet komen. De stad verwacht van ons dat we die papieren ambities ook in de praktijk gaan brengen. Juist daarom is GroenLinks blij dat we het faciliterende grondbeleid vandaag kunnen omzetten in regisserend grondbeleid. We hebben immers gezien in de afgelopen jaren dat als we alleen de markt afwachten en als overheid niet extra sturen, het helaas juist met de betaalbaarheid misloopt.

Maar in het belang van die regie, die we als GroenLinks steunen, hebben wij wel behoefte aan wat versterking daarvan. Allereerst hebben wij behoefte aan een overzicht van de kansen die wij gaan krijgen voor het voeren van die regie. We hebben bovendien sterk de indruk dat juist dat belangrijke overkoepelende doel van betaalbare woningbouw nog explicieter gekoppeld kan worden aan het

actieve grondbeleid, want zonder dat grondbeleid zullen we er niet gaan komen. Daarom de volgende motie, genaamd Breng kansen voor betaalbaar op zand in kaart, medeondertekend door collega Ahraui. Daarin verzoeken wij het college bij het voeren van actief grondbeleid de overkoepelende beleidsdoelen leidend te maken, in het bijzonder met betrekking tot betaalbare woningbouw; een kansenkaart uit te werken met daarin een overzicht van potentiële projecten, bijvoorbeeld kantoorgebouwen, braakliggende grond of locaties waar de erfpacht vrijkomt, waar de gemeente via actief grondbeleid haar betaalbare woningbouwdoelen kan realiseren, met extra focus op de wijken waar het 50% sociaal streven van toepassing is.

Peter Mekers (D66). Dank voor deze motie. Ik zit nog eventjes te zoeken. Gaan we nu volgens GroenLinks het actief grondbeleid voornamelijk inzetten om die 50% sociaal voor elkaar te krijgen? Of wordt het instrument ook op andere manieren ingezet? Dat is me niet helemaal duidelijk uit de richting van deze motie.

Vincent Thepass (GroenLinks). Een terechte vraag, denk ik. Ik heb bewust 'in het bijzonder' en niet 'exclusief' gebruikt, omdat het natuurlijk voor heel veel andere beleidsdoelen ook belangrijk is. Het zou ook eerder een amendement moeten zijn als ik al die andere doelen uit het bredere collegevoorstel zou schrappen. Waarom ik het wel belangrijk vind om het hier specifiek aan betaalbare woningbouw te koppelen, is dat we net de Woonvisie hebben aangenomen. We hebben met best veel fracties in de raad geconstateerd dat die papieren ambities voor meer betaalbaar belangrijk zijn voor de bestrijding van de wooncrisis en het tegengaan van de segregatie ook in onze stad. GroenLinks denkt dat juist dit instrument van actief grondbeleid voor de betaalbaarheidsambities heel belangrijk gaat zijn.

Peter Mekers (D66). Dank voor dat antwoord. Dan heb ik nog een vraag over het vervolg. Stel dat we als gemeente grond verwerven met als doel: er moet hier 50% sociaal komen, omdat dat voor deze wijk goed is. Gaat de gemeente dan zelf bouwen of hoe wordt dat dan vormgegeven? Bij het vervolg heb ik nog mijn vraagtekens.

Vincent Thepass (GroenLinks). Dat vind ik heel erg moeilijk om in zijn algemeenheid te zeggen. Dit voorstel van het college geeft ook juist een afwegingskader waarin we gaan kijken wat onze rol is. Ik zou niet zeggen dat we bij elke vorm van actief grondbeleid, elke ontwikkeling zelf gaan bouwen. Die waarborg dat je daar een onderbouwing voor moet geven, zit ook juist mooi ingebouwd. Maar ik denk wel dat we juist voor die betaalbaarheid net dat extra zetje, net die extra proactiviteit nodig hebben om ook echt werk te gaan maken van die betaalbaarheidsdoelen.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Mekers.

Peter Mekers (D66). Dank voor dit antwoord. Misschien dat de wethouder bij de appreciatie van de motie ook in zou kunnen gaan op welke rol de gemeente zou kunnen hebben als we dan grond verwerven. Want ik zie het niet helemaal zitten dat we weer een eigen woningbedrijf op zouden starten of iets dergelijks. Ik ben dus heel benieuwd hoe dan de uitvoering van zo'n motie vorm moet gaan krijgen of wat de gevolgen daarvan zijn. Dat kan ik nu eigenlijk nog niet zo goed overzien. Dat wilde ik even aangeven.

Vincent Thepass (GroenLinks). Dat gemeentelijk woningbedrijf is volgens mij iets wat onderzocht gaat worden, maar dat staat hier los van. Dit is bedoeld als aanvulling, eigenlijk als extra richting nog bij het kader dat we met het voorliggende grondbeleid gaan hebben. Er zijn verschillende smaken: echt een actieve initiërende rol en de meer passievere vormen. Dat zit volgens mij mooi in het voorstel. Je kunt per geval kijken wat de gemeente zelf wil gaan doen.

Hinke de Groot (CDA). Ik worstel heel erg met deze motie. Er staat 'bij het voeren van actief grondbeleid overkoepelend beleid leidend te maken'. Nu is het grondbeleid een van de instrumenten die de gemeente kan inzetten om verschillende beleidsambities te realiseren. Het is dan ook niet bedoeld om precies die keuzes te maken. Wil GroenLinks daarvan afwijken met deze motie?

Vincent Thepass (GroenLinks). Daar ging het al een beetje over in het debatje met D66. Ik heb gezegd 'in het bijzonder' omdat ik denk dat het wel goed is om die koppeling met het woonbeleid, met onze woonambities te maken. Dit actieve grondbeleid gaat namelijk echt een belangrijke voorwaarde zijn om de betaalbaarheidsambities te realiseren. Tegelijkertijd is GroenLinks het met het CDA eens dat andere ambities echt ook heel belangrijk zijn. Ik weet dat het CDA bijvoorbeeld veel waarde hecht aan de voorzieningen. Overigens moet je sowieso als je ergens woningen toevoegt, altijd ook over de voorzieningen nadenken. Naar de kansenkaart waar we in het tweede dictumpunt om vragen, kan je ook met een voorzieningenbril kijken, of die versterkt kunnen worden. Dus ja, wij leggen de nadruk op betaalbare woningen, omdat de wooncrisis daarom vraagt, omdat wij denken dat juist die doelstellingen zonder dat accent in het actieve grondbeleid moeilijk gehaald gaan worden. Maar wat ons betreft is er natuurlijk ook ruimte voor andere doelen.

Hinke de Groot (CDA). Natuurlijk heel terecht dat er ook ruimte is voor die andere doelen, maar daar zit dan wel een beetje het probleem met deze motie, want die suggereert dat we grondbeleid in het bijzonder, dus misschien wel prioritair gaan inzetten voor betaalbare woningbouw, als het aan GroenLinks ligt. Klopt dat? Want daar zou het CDA geen voorstander van zijn.

Vincent Thepass (GroenLinks). Het doel achter het eerste dictumpunt is dat die duidelijke koppeling wordt gemaakt met eigenlijk de onmisbaarheid van het actieve grondbeleid voor die woningbouwdoelen. Ik snap de worsteling van het CDA wel. Ik vind het ook wel iets waar we misschien richting de tweede termijn of op een andere manier het gesprek over kunnen hebben. Mogelijk zijn er andere formuleringen waarmee het CDA, wat ook in het tweede dictumpunt staat, steunt dat we die kansen ook juist voor de betaalbare woningbouw in beeld gaan brengen. Want het is heel belangrijk dat we daarmee aan de slag gaan. Maar ook dat het duidelijk is dat betaalbare woningbouw niet het enige is wat we met actief grondbeleid kunnen bewerkstelligen.

De **voorzitter**. Mevrouw De Groot, de laatste keer.

Hinke de Groot (CDA). Dat bevestigt mijn beeld dat het eerste dictumpunt te voorbarig is. Ik snap heel goed de behoefte aan de kansenkaart. Dan kunnen we op basis daarvan zien hoe we het grondbeleid goed kunnen inzetten voor de beleidsambities. Maar ik vind het te voorbarig om nu die betaalbare woningbouw al leidend te maken. Ik zou dus graag het verzoek willen doen aan GroenLinks om het eerste dictumpunt te schrappen of te wijzigen, want ik weet niet of we er in de huidige vorm voor kunnen stemmen.

Vincent Thepass (GroenLinks). Wat mij betreft gaan we daar het gesprek over aan. Volgens mij liggen we niet zo ver uit elkaar en gaat het vooral om hoe we deze zin lezen. Het belangrijkste wat ons betreft is de koppeling met de Woonvisie, omdat we actief grondbeleid nodig gaan hebben om de betaalbaarheidsambities te halen. Heel belangrijk is juist dictumpunt twee. Ik hoor daar minder bezwaren tegen. Dat is fijn. Dus laten we daar hierna misschien het gesprek over hebben.

Rutger de Ridder (VVD). Ik vind die laatste zin eigenlijk heel erg gek: de koppeling te maken met het woonbeleid. Ja, dat mag ik hopen. Dit is grondbeleid. Dat heeft wel connecties met het woonbeleid. Dat is toch logisch?

Vincent Thepass (GroenLinks). Het is inderdaad logisch. Maar in het stuk dat voorligt worden heel veel verschillende doelen vanuit die bredere maatschappelijke afweging eraan gekoppeld. Je ziet bijvoorbeeld ook 'een vitale Haagse economie'. De heer De Ridder staat er misschien iets sneller om te springen om dat het doorslaggevende doel te maken dan GroenLinks. Wat wij belangrijk vinden is dat wij niet oneindig veel kansen gaan hebben om dat grondbeleid op te voeren. We vinden het belangrijk dat we duidelijk zijn over de onmisbaarheid van het actieve grondbeleid voor onze betaalbaarheidsambities, omdat de wooncrisis een van de grote opgaven is die we als stad hebben.

Rutger de Ridder (VVD). De heer Thepass zegt eigenlijk: ik durf dit college niet helemaal op de blauwe ogen te geloven dat het dan goed komt met die betaalbare woningen. Anders heeft u die motie

niet nodig. Ik vind die motie eigenlijk zo eng dat ik denk: dan wordt het alleen nog erger. Dat is ook niet de bedoeling.

Vincent Thepass (GroenLinks). Ik vind het wel mooi. Dit is een trucje dat we vanavond vaker hebben gehoord van de VVD: als je als coalitiepartij een motie indient, dan betekent dat dat je het hele college wantrouwt. Nee, wij zijn hier als raadsleden, als raad aangesteld om het collegebeleid te controleren, om te kijken of we het kunnen versterken. Wij denken als GroenLinks in onze controlerende rol, in onze kaderstellende rol dat er nog een schepje bovenop kan als het gaat om de betaalbare woningbouw. Ik heb verder heel veel vertrouwen in wethouder Balster. Dat staat hier gelukkig helemaal los van.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Ridder.

Rutger de Ridder (VVD). Meneer Thepass heeft in december net een hyperlinkse woonagenda aangenomen, met 25 stemmen voor. Niet echt een heel brede agenda, zou ik denken. Dus hoezo bent u dan bang dat het niet goed gaat komen met die linkse plannen?

Vincent Thepass (GroenLinks). Dan heeft de heer De Ridder niet goed naar mijn verhaal geluisterd. Je hebt de bredere ambities, je hebt de bredere visie, en vervolgens moet je concrete instrumenten hebben om die werkelijkheid te maken. Daar hebben we het vandaag over. Ik heb mijn steun voor dit grondbeleid uitgesproken. Ik heb wel gezegd: laten we dit accent extra meegeven en laten we al, om met die uitwerking aan de slag te gaan, zo'n kansenskaart gaan maken. Dan gaan we volgens mij met deze coalitie heel veel extra betaalbare woningen realiseren. Heel belangrijk, want dat heeft in Den Haag te lang geduurd.

De **voorzitter**. Door de heer Thepass, daartoe gesteund door de heer Ahraui, wordt de volgende motie (O.1 GL) ingediend:

Motie O.1 GL Breng kansen voor betaalbaar op zand in kaart

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025 ter bespreking van Nota Grondbeleid

Overwegende, dat:

- het college dankzij actief grondbeleid meer regie wil voeren over de Haagse woningmarkt;
- in de woonvisie is afgesproken dat er in wijken met minder dan 30% sociale huur en hogere WOZ-waarden wordt ingezet op de realisatie van 50% sociale huur;
- niet alleen een hogere realisatie van sociale huur in relatieve zin, maar juist ook in absolute zin van belang is.

Constaterende, dat:

- in de voorliggende nota grondbeleid per project steeds de noodzaak van actief grondbeleid wordt gewogen, maar die afweging losgekoppeld is van overkoepelende doelen die het college hanteert, bijvoorbeeld met betrekking tot het streven naar 50% sociaal in bepaalde wijken;
- het realiseren van voldoende sociale woningen juist in de wijken met dat streven uitdagend is, vanwege de relatief zwakkere gemeentelijke grondpositie en omdat het geen gebieden zijn met grootschalige gebiedsontwikkelingen;
- 50% sociaal op enige schaal alleen realistisch is als de gemeente proactief op zoek gaat naar projecten in die gebieden ten behoeve van de realisatie van betaalbare woningbouw, bijvoorbeeld gericht op het benutten van panden met vrijkomende erfpacht en transformatie van kantoorgebouwen.

Verzoekt het college:

- bij het voeren van actief grondbeleid de overkoepelende beleidsdoelen leidend te maken, in het bijzonder met betrekking tot betaalbare woningbouw;
- een kanskaart uit te werken, met daarin een overzicht van potentiële projecten (bijvoorbeeld kantoorgebouwen, braakliggende grond of locaties waar de erfpacht vrijkomt) waar de gemeente via actief grondbeleid haar betaalbare woningbouwdoelen kan realiseren, met extra focus op de wijken waar de 50% sociaal streven van toepassing is.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Hart voor Den Haag steunt actief grondbeleid, maar Hart voor Den Haag is tegen het raadsvoorstel Nota Grondbeleid 2024 en verder. Wij kunnen het voorstel dan ook niet steunen. Onze bezwaren zijn als volgt. Er bestaan al nationale en Europese wettelijke kaders voor CO₂-reductie tijdens de gebruiksfase van gebouwen. Dat zou ik bijna willen zeggen tegen de heer Van den Bos. Hij zat in de commissie naast me. Ja, sorry. Extra lokale regels leiden tot onnodige bureaucratie en lasten voor projectontwikkelaars. Het college stelt voor om tijdelijke maatregelen te nemen, dictumpunt III, zolang er nog geen beleidskader is voor toekomstbestendig bouwen. Deze maatregelen omvatten reductie tijdens de gebruiks- en realisatiefase. Hart voor Den Haag steunt energiebesparing in het algemeen. Er zijn echter al zo veel wettelijke kaders en normen. Strengere lokale regels zullen ervoor zorgen dat projectontwikkelaars de voorkeur geven aan projecten in steden met minder strenge eisen. Het is onverstandig, zeg ik tegen de collega's, om in tijden van wooncrisis de lokale regels strenger te maken. Dat moet je dus vooral ook niet doen.

Daarom heb ik een amendement voorbereid, Schrappen strengere lokale regels als gunningscriterium. Ik kan het niet voorlezen, want ik schrap iets. Dictumpunt III schrap ik er helemaal uit. Ik heb een heel uitgebreide toelichting. Wilt u dat ik die voorlees? Nee? Oké. Die is wel heel interessant. Ik zou zeker aanraden om die even na te lezen. Het amendement wordt mede ingediend door de heer De Ridder namens de Haagse VVD en de heer Kaptheijns namens de PVV.

De **voorzitter**. Door de heer Dubbelaar, daartoe gesteund door de heer De Ridder en de heer Kaptheijns, wordt het volgende amendement (O.A HvDH) voorgesteld:

Amendement O.A HvDH Schrappen strengere lokale regels als gunningscriterium

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Nota Grondbeleid 2024 en verder (RIS319970),

Besluit om te schrappen:

- ~~III. in te stemmen met het opnemen van duurzaamheidsmaatregelen als belangrijk gunningscriterium (onder andere de ambities voor CO₂-reductie tijdens de gebruiks- en realisatiefase waarbij een ambitieus reductiepad beter scoort en het puntensysteem natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen) bij openbare selectieprocedures en het contractueel vastleggen van overeengekomen duurzaamheidprestaties, vooruitlopend op de vastlegging van het beleidskader over toekomstbestendig bouwen;~~

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. Ruimte is schaars en hier moeten we fatsoenlijk en verstandig mee omgaan. Grondbeleid is een van de instrumenten die de gemeente heeft om daarvoor in te zetten. Alhoewel in de Nota Grondbeleid geen keuzes worden gemaakt over welke gemeentelijke ambities het belangrijkste zijn, hebben we natuurlijk wel de ruimtelijke ambitie om te bouwen aan leefbare wijken met betaalbare woningen, maar ook altijd met genoeg voorzieningen. We hebben daarom een

amendement om dat in de tekst nog beter mee te nemen. Het amendement heet Grondbeleid ook voor leefbaarheid en voorzieningen. Het besluit: 'Als dictumpunt 6 toe te voegen: In te stemmen met het opnemen van leefbaarheid en voorzieningen als belangrijk maatschappelijk thema en mee te nemen in de inhoudelijke afweging van de diverse beleidsambities voorafgaand aan de inzet van de instrumenten uit het grondbeleid.' Daarnaast om in paragraaf 3.1 de passage toe te voegen: 'In de genoemde ambities en de (nog vast te stellen) Omgevingsvisie gaat het niet alleen om de fysieke randvoorwaarden van de fysieke leefomgeving, maar ook de daarmee samenhangende maatschappelijke opgaven zoals leefbaarheid en voldoende voorzieningen.' Daarmee hopen we dit stuk nog een beetje beter te maken.

De **voorzitter**. Door mevrouw De Groot wordt het volgende amendement (O.B CDA) voorgesteld:

Amendement O.B CDA Grondbeleid ook voor leefbaarheid en voorzieningen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Nota Grondbeleid 2024 en verder (RIS319970).

Besluit om:

Als dictumpunt 6 toe te voegen:

- **In te stemmen met het opnemen van leefbaarheid en voorzieningen als belangrijk maatschappelijk thema en mee te nemen in de inhoudelijke afweging van de diverse beleidsambities voorafgaand aan de inzet van de instrumenten uit het grondbeleid.**

In paragraaf 3.1 van de Nota Grondbeleid de volgende tekst toe te voegen:

Het grondbeleid richt zich op de maatschappelijke thema's waaraan de gemeente de komende jaren vorm geeft in de gebiedsontwikkelingen. Kwaliteit toevoegen staat daarbij voorop. De maatschappelijke thema's hebben een plek in zes lange termijnambities, die zijn opgenomen in het Ambitiedocument omgevingsvisie Den Haag (RIS309993):

- Rechtvaardig en inclusief Den Haag
- Betaalbare, toegankelijke en toekomstbestendige woningvoorraad
- Klimaatbestendig, klimaatneutraal en natuurinclusief Den Haag
- Economisch vitaal Den Haag
- Gezond en veilig Den Haag
- Duurzaam bereikbaar Den Haag

In de genoemde ambities en de (nog vast te stellen) Omgevingsvisie gaat het niet alleen om de fysieke randvoorwaarden van de fysieke leefomgeving, maar ook de daarmee samenhangende maatschappelijke opgaven zoals leefbaarheid en voldoende voorzieningen.

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD vindt dat de gemeente veel te vaak een te grote broek aantrekt bij besluiten rond woningbouw. We moeten en we zullen sociale huurwoningen bouwen. We moeten en we zullen extra duurzaamheidseisen opleggen. We moeten en we zullen. Nu zien we dat het modewoord van deze tijd is 'regie': regie op de volkshuisvesting, regie op voorzieningen, regie, regie, regie. De Haagse VVD vindt ook dat regie een manier is om te zorgen dat onze doelstellingen worden behaald. Maar onder het mom van regie mag nog niet worden verstaan dat de gemeente ineens alles zelf moet doen. De gemeente is volgens de VVD marktleider en moet zich wat de VVD betreft terughoudend opstellen in de markt. De gemeente moet mogelijk maken, meedenken, zowel met bewoners als belanghebbenden en ontwikkelaars.

De nota doet in geest misschien wel iets wat logisch lijkt, maar in realiteit zorgt het voor een veel te sterke staat. Een staat die almachtig is, die al te veel kan. De staat moet juist flexibel zijn, niet rigide. De staat moet geen extra bureaucratie maken. De staat moet snijden in 'red tape'. Heldere

kaders over doelstellingen zijn nodig. Welke ruimte is er bijvoorbeeld om te schuiven in het woonprogramma, zodat ontwikkelingen wel mogelijk zijn? Heldere kaders over beeldkwaliteit, zodat je niet verrast wordt als ontwikkelaar door de gemeenteraad als die een plan niet passend vindt.

Kortom, regie is logisch. Het is de kern van wat we hier doen. Maar ook faciliteren is een vorm van regie. Het actief grondbeleid dat links in deze raad zo voorstaat, daar is de VVD fel tegenstander van. Niet altijd, maar wel in beginsel. Deze nota ademt actief grondbeleid: meer doen, meer risico als gemeente. En de rekening? Die presenteert dit college aan de hardwerkende Hagenaar. De groep die nooit in aanmerking komt voor hulp en ondersteuning. De groep waar dit college geen oog voor lijkt te hebben, geen huis voor bouwt. De VVD staat voor hen. Dit plan moet in de prullenbak.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. De ChristenUnie/SGP staat achter de keuze van dit college om voor regisserend grondbeleid te gaan, zodat we als stad regie hebben en actief kunnen zijn waar nodig. Deze nota brengt ook een nieuwe opbouw van het beleid met zich mee, waardoor het vaststellen van enkele kaders collegebevoegdheid is. Een van die kaders is het erfpachtkader. Daar heeft mijn fractie nog een zorg.

Want het college kan besluiten een erfpachtrecht niet her uit te geven om 'redenen van algemeen belang'. Maar dat algemeen belang is niet verder uitgewerkt, anders dan 'kansen voor herontwikkeling of stedenbouwkundige of planologische redenen'. Voor een erfpachter is het een ingrijpend besluit als zijn of haar erfpachtrecht niet opnieuw uitgegeven wordt. Wat de ChristenUnie/SGP betreft moet daarom, als de gemeente besluit om redenen van algemeen belang geen heruitgifte te doen, al op voorhand duidelijk zijn wat de plannen voor de herontwikkeling zijn. Daarom een motie die ook ondertekend is door Rutger de Ridder van de VVD en Peter Mekers van D66, waarvan het dictum luidt: verzoekt het college bij het niet opnieuw uitgeven van een erfpachtrecht om redenen van 'algemeen belang', ten minste een jaar van tevoren de raad op de hoogte te stellen en te informeren over de concrete plannen voor de betreffende locatie.

Vincent Thepass (GroenLinks). Ik lees dat minstens een jaar van tevoren die onderbouwing gegeven moet worden. Ik snap deels de gedachte daarachter, maar GroenLinks is ook bang dat dit ten koste gaat van de handelingssnelheid van de gemeente. Soms willen we ook iets sneller op ontwikkelingen inspelen. Het maakt de looptijd van ontwikkelingen nog langer dan ze nu zijn misschien. Kan de ChristenUnie/SGP op die zorg reageren?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Het is nu natuurlijk al helder wanneer erfpachtcontracten aflopen en wanneer ze heruitgegeven moeten worden. Met deze motie vragen wij juist om vroegtijdig te kijken welke locaties we zouden willen gebruiken voor herontwikkeling of welke niet en wat dan de plannen zijn. Zo kunnen erfpachters op tijd op de hoogte worden gebracht van de plannen en worden die ook opgeschreven, zodat helder is voor eenieder dat bijvoorbeeld we een locatie gaan gebruiken voor woningbouw en noem maar op. Dat moet helder zijn van tevoren. Dus ik denk juist dat de handelingssnelheid omhooggaat.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg wordt de volgende motie (O.2 CU/SGP) ingediend:

Motie O.2 CU/SGP werk algemeen belang uit

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Nota Grondbeleid 2024 en verder (RIS319970),

constaterende, dat:

- het college op grond van 'algemeen belang' kan besluiten een erfpachtrecht niet opnieuw uit te geven: *“De gemeente kan per erfpachtrecht besluiten om deze niet her uit te geven omwille van algemeen belang, waardoor de gemeente actief een grondpositie in de stad verkrijgt.”*¹

---

¹ [RIS319970 Bijlage Nota Grondbeleid](#) p. 33

- dit ‘algemeen belang’ niet nader uitgewerkt is;

overwegende, dat:

- het niet opnieuw uitgeven van een erfpachtrecht verstrekkingen heeft voor de erfpachter;
- de redenen van ‘algemeen belang’ niet nader ingekaderd zijn en het van belang is dat dit duidelijk moet zijn vóórdat besloten wordt een erfpachtrecht niet opnieuw uit te geven;

verzoekt het college:

- bij het niet opnieuw uitgeven van een erfpachtrecht om redenen van ‘algemeen belang’, tenminste een jaar van tevoren de raad op de hoogte te stellen en te informeren over de concrete plannen voor de betreffende locatie,

en gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Peter Mekers (D66). Voorzitter. D66 is blij met actief grondbeleid, als het gaat om een extra instrument om bijvoorbeeld beter te sturen op voorzieningen. Het kan een alternatief of een aanvulling zijn op erfpacht. Over erfpacht gesproken, het leek in het stuk dat erfpachters moesten vrezen dat hun contract niet verlengd zou worden, dat de gemeente de opstallen kon opkopen en de grond zelf kon gaan gebruiken. Ik ben blij dat de wethouder daarover een nuancering heeft aangebracht. Het is nog steeds de bedoeling om tijdelijke erfpachtcontracten van woningen om te zetten naar eeuwigdurend. Voordat we erfpachtcontracten stoppen - collega Klokkenburg had het er net ook over - moet eerst de gemeenteraad een besluit hebben genomen over het gebied. Dat stelt mijn fractie, en ik hoop de erfpachters ook, wat meer gerust.

Zoals gezegd zijn we blij met actiever grondbeleid, en ook met de motie en de amendementen van de ChristenUnie/SGP en het CDA over het bepalen van algemeen belang en de inzet voor voorzieningen. Dat klinken voor ons als goede aanscherpingen van dit instrument.

Bij het debat over de Woonagenda is een motie van mijn hand aangenomen voor het onderzoeken van het realiseren van de 50% in de wijken waar dat achterblijft. Ik zou mijn collega's willen aanraden om op de uitkomsten daarvan te wachten, voordat we nu al invulling geven aan dat instrument. We hebben er volgens mij nog even tijd voor om daar een oplossing voor te vinden en richting aan te geven.

Nog even reagerend op het idee van Hart voor Den Haag om de klimaatdoelen eruit te halen: daar zijn we niet zo blij mee. We zien dat het huidige kabinet de koers wat minder vast heeft, dat die wat verwatert. Dan moeten we als gemeente zelf die richting maar aangeven. Dat lijkt ons goed. Dus het amendement kunnen we niet steunen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Het lijkt D66 een goed idee om in Den Haag de lokale regels strenger te maken dan in omliggende gemeenten? Dat lijkt D66 een verstandig idee?

Peter Mekers (D66). Als het gaat om regelgeving waarbij de rijksoverheid geen stap vooruitzet terwijl dat wel nodig is - we hebben nota bene deze week nog een uitspraak van de rechter gezien - dan vind ik het goed dat we als Den Haag niet blijven wachten op iets wat in het andere Den Haag niet opschiet.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dat is niet hetgeen wat voorligt. In het raadsvoorstel dat hier voorligt, staat in dictumpunt III dat het opnemen van duurzaamheidsmaatregelen een belangrijk gunningscriterium is bij openbare aanbestedingen. Daarmee creëer je een situatie waarin de lokale regels strenger worden dan in andere gemeenten. Dat kan D66 toch niet voorstaan?

Peter Mekers (D66). Normaliter zijn we niet voor het opleggen van extra regels, maar waar het gaat om de toekomst van de planeet en de toekomst van de klimaatdoelen? In dit geval gaat het die kant wel op, ja.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Dubbelaar.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). En de situatie die D66 daarmee creëert, dat ontwikkelaars dan sneller zullen kiezen voor andere gemeenten, neemt u dan voor lief?

Peter Mekers (D66). Ik verwacht dat de aantrekkingskracht van Den Haag groot genoeg is en blijft voor die ontwikkelaars om hier te ontwikkelen, maar dan op een iets duurzamere manier. Via deze manier kunnen we er ook beter op sturen.

Hinke de Groot (CDA). Ik constateer dat er nu een soort beeld wordt gecreëerd alsof gunningscriteria extra verplichtingen zijn. Is de heer Mekers het ermee eens dat gunningscriteria vooral een manier zijn om een hogere score te geven aan projecten die duurzamer zijn? Dat het dus geen uitsluitingsgrond is, maar vooral een incentive, een stimulering, zodat duurzame projecten hoger scoren?

Peter Mekers (D66). Dank voor het aangeven daarvan. Het klopt inderdaad. Het is echt een stimulering wat dat betreft. Dat is wat we als gemeente kunnen doen. We gaan hier niet landelijke regels extra toepassen. Maar we kunnen inderdaad op die gunning sturen. Dat kan hiermee. Dat moeten we dan ook doen.

Wethouder **Balster** (PvdA). Voorzitter. Ik ga gelijk naar de moties. We hebben een uitvoerig debat in de commissie gehad. De motie van GroenLinks vraagt om een kansenkaart uit te werken. Dat had ik in de commissie al soort van toegezegd. Dat doen we graag. De motie vraagt ook aandacht te hebben voor de beleidsdoelstelling om betaalbare woningbouw te realiseren. Die zat ook al in de nota. In die zin is het een beetje overbodig. We zullen dat altijd ook moeten wegen ten opzichte van de andere doelstellingen die er zijn. In de nota maken we daar nadrukkelijk geen keuze voor. Maar deze motie kan het college wat dat betreft wel aan de raad laten.

Dan ben ik bij het amendement van Hart voor Den Haag. Ik heb in de commissie al aangegeven, want daar heeft u dit punt ook nadrukkelijk gemaakt, dat met het opnemen van dit dictumpunt we het huidige beleid voortzetten. Dus we veranderen niets. Er moet alleen nog een kader komen voor de manier waarop wij met de kwaliteit en de duurzaamheidseisen aan onze bouwwerken willen omgaan. Vooruitlopend daarop herbevestigen we eigenlijk wat ook in de oude nota stond. In die zin veranderen we dus niets en leggen we ook niet extra eisen op ten opzichte van de huidige situatie, zeg ik ter geruststelling tegen de heer Dubbelaar. Als marktpartijen mij iets meegeven, dan is het wel dat men behoefte heeft aan bestendigheid van beleid. Het lijkt het college dus niet zo zinvol om deze passage nu te schrappen, nog los van de beleidsambities die we hier als college mee hebben. Dit amendement moet het college dus ontraden.

Dan het amendement van het CDA. In de commissie hadden we er een interruptiedebatje over dat dit element weliswaar erin staat maar net wel iets meer aandacht had mogen hebben. Want dit is gewoon een belangrijk element en het grondbeleid kan soms ook heel dienstig zijn voor voorzieningen en leefbaarheid. Het is dus goed om dat op deze manier te accentueren, al hadden we met elkaar wel het uitgangspunt om juist zo min mogelijk beleid expliciet op te nemen. Maar op deze manier komen we daar volgens mij op een mooie manier uit. Ik kan het amendement dus aan de raad laten.

De motie van de ChristenUnie, die vraagt om voorspelbaarheid en volgbaarheid, en ook uw positie recht doet voor het eindigen van erfpacht, kan ik ook aan de raad laten.

Peter Mekers (D66). Ik had nog wel gevraagd of de wethouder bij de appreciatie van de motie van GroenLinks in kon gaan op de vraag: als we grond verwerven, wat dan?

Wethouder **Balster** (PvdA). Daar maken we met deze nota geen keuze in. Dat kan natuurlijk op verschillende manieren. Maar het is niet de ambitie van dit college om als gemeente zelf woningen te bouwen, al is dat in het verleden weleens gebeurt. Daar hebben we onze woningcorporaties voor als het gaat om sociale huur. Daar hebben we ontwikkelende partijen voor die dat uitstekend kunnen. Als daar capaciteit is, dan laten we dat ook het liefst daar. Maar soms kan je door positie te nemen beter en

sneller sturen op de maatschappelijke uitgangspunten. Dat kan om betaalbaarheid gaan, maar dat kan ook om allerlei andere publieke uitgangspunten gaan.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We gaan later over het voorstel stemmen.

Voorzitter: de heer Sluijs.

- **Afronding debat commissie.**

Aan de orde is:

P.   Blokkades A12.

De beraadslaging wordt geopend.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ondanks massale inzet van de politie is Den Haag afgelopen zaterdag opnieuw geblokkeerd door klimaathooligans. Opnieuw werd het besluit van de burgemeester massaal genegeerd. Daardoor ontstonden er blokkades en files en werden de aanrijtijden van de hulpdiensten veel te lang. Door deze blokkade ontstonden levensgevaarlijke situaties en kregen criminelen vrij spel omdat de politie bezig was met het wegslepen van klimaatextremisten in plaats van boeven vangen. Daarnaast kosten deze blokkades de samenleving miljoenen euro's.

Met grote verbazing heeft Hart voor Den Haag opnieuw kennisgenomen van de keuze van de politie om deze wetsovertreders niet te registreren en het besluit van het Openbaar Ministerie om deze extremisten niet te vervolgen. De keuzes van de lokale driehoek zorgen voor een vrijbrief voor klimaathooligans. Dit is ook nog eens een keiharde klap in het gezicht van de honderden politieagenten die keihard werken en de burgers die zich wel aan de wet houden. Het is niet meer uit te leggen aan agenten of aan burgers die al een boete krijgen als ze net een kilometer harder rijden dan is toegestaan. De maat bij Hart voor Den Haag is meer dan vol. Daarom heb ik een rondvraag aangevraagd met de burgemeester en dien ik nu twee moties in.

Motie één heet Schort het overleg met de driehoek op totdat het Openbaar Ministerie gaat vervolgen. Deze motie heeft als dictum: verzoekt de burgemeester om zolang het Openbaar Ministerie niet overgaat tot vervolging van de blokkeerders van de A12 en de kruispunten, overleggen van de driehoek op te schorten.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik kan het niet anders verwoorden: is de heer Guernaoui gek geworden?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ja, hij is gek, echt hélemaal de weg kwijt.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik ben heel blij dat hij dat zelf ook erkent. Want hoe kan nu echt ... Het stelt me ook echt teleur van juist de heer Guernaoui, die ik meestal aan mijn zijde vind als het gaat om veiligheid in de stad. En hij wil het driehoekoverleg, waarin het beleid daarvoor bepaald wordt, opschorten? Wat is dan zijn suggestie wat er dan zou moeten gebeuren?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik ben met u eens dat dit een heel onorthodox voorstel is. Ik ben het met u eens als u zegt: hoe komt u daarbij? Maar deze situatie vraagt om onorthodoxe maatregelen. Zolang de driehoek, en met name het Openbaar Ministerie, weigert om te vervolgen, moet er iets gebeuren. Daarom dit voorstel. Ik hoop dat het niet nodig is. Ik hoop dat het beleid van de

driehoek eindelijk gaat wijzigen, dat ze zaterdag wel snel gaan ingrijpen en dat de politie wel gaat registreren en het OM wel gaat vervolgen. Maar dit is een signaal naar de driehoek: stop met de huidige wijze waarop jullie omgaan met deze blokkades en pak de blokkades aan, want de stad heeft er helemaal genoeg van.

De **voorzitter**. Mevrouw Van Basten Batenburg, voor de derde maal.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik kan er toch echt niet van beschuldigd worden orthodox te zijn. Ik ben van huis uit katholiek. Daar ben ik op zich best trots op. Maar stel dat we deze motie zouden aannemen en de burgemeester zou zo gek zijn - ik zeg het ook maar weer eventjes zo duidelijk als het is - om dit ook te gaan uitvoeren. Dan zou er dus geen overleg meer zijn. Dan heeft de heer Guernaoui dus een averechts effect bereikt. Dan kan er namelijk helemaal niet meer worden opgetreden. Is dat dan echt wat hij wil bereiken?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Als de raad dit aanneemt, en dat hoop ik, dan hoop ik dat het OM eindelijk eens gaat nadenken. Want als er iemand in dit land gek is geworden, dan is het wel het Openbaar Ministerie, dat dit soort illegale blokkades niet meer vervolgt. Daar zit de gekte. Dan zal het OM zeggen: o, we moeten echt iets doen, we sturen een nieuwe hoofdofficier van justitie, zodat die gesprekken wel doorgaan, en we gaan nu eindelijk iets aan die illegale blokkades doen. Dat is het doel van deze motie. Het is een oproep aan de driehoek: verander eindelijk van beleid. Maar ik heb er nog eentje. Die wil ik ook indienen. Misschien krijg ik daar de VVD wel in mee.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Mijn tweede motie is Start lobby om Openbaar Ministerie tot vervolging over te laten gaan. Die heeft als dictum: verzoekt de burgemeester om een lobby te starten om het Openbaar Ministerie over te laten gaan tot vervolging van de illegale blokkeerders van de A12.

De **voorzitter**. Ik werd erop aangesproken dat het een vrij lange inleiding was een voor afronding debat. Ik was daar zelf niet helemaal scherp op. Ik zat nog een beetje met de beraadslagingen in mijn hoofd. Ik had het niet helemaal in de gaten. Mijn excuses dat ik dat niet ietsjes sneller heb afgekapt, want het was inderdaad een vrij lange inleiding voor een afronding debat. Daar moeten we geen gewoonte van gaan maken.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Voorzitter, ik zal er geen gewoonte van maken, maar het zou ook helpen als de raad gewoon zorgt voor een algemeen debat. En we hebben de spreektijd over. Daar hebben we bewust rekening mee gehouden.

De **voorzitter**. En toch blijft het een afronding debat.

Door de heer Guernaoui worden de volgende moties (P.4 HvDH en P.5 HvDH) ingediend:

Motie P.4 HvDH Schort het overleg met de driehoek op totdat het Openbaar Ministerie gaat vervolgen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van de illegale blokkades van de A12.

Constaterende dat,

- extinction Rebellion (XR) al veertig keer een illegale blokkade van de A12 in Den Haag heeft georganiseerd;
- XR dat nog veel vaker wil doen in Den Haag en door deze illegale acties steeds meer wegen en kruispunten worden geblokkeerd;

- aanhangers van deze radicale club zich vastplakken en vastketenen aan de A12 waardoor inmiddels duizenden agenten van hun belangrijke werk worden gehouden om deze mensen van de weg te dragen;
- door deze blokkades calamiteitenroutes niet worden gebruikt waardoor ambulances, politieauto's en brandweerwagens niet op tijd op hun bestemming kunnen komen;
- dat door deze blokkades mensenlevens op het spel staan en misbruik wordt gemaakt van het demonstratierecht;
- dat blokkades van calamiteitenroutes illegaal zijn en direct moeten worden verwijderd en de overtreeders moeten worden vervolgd;
- door de blokkades grote en kleine politiezaken blijven liggen waardoor (potentiële) criminelen niet kunnen worden opgespoord en vervolgd;
- demonstreren, binnen de wettelijke kaders, natuurlijk mag in Den Haag en ruim moet worden gefaciliteerd, maar illegale blokkades van calamiteitenroutes verboden zijn en stevig moeten worden aangepakt;
- de Haagse bewoners, ondernemers en bezoekers niet het slachtoffer mogen worden van illegale blokkades van hun stad;
- het de burgemeester van Den Haag nog steeds niet gelukt is om deze illegale blokkades te voorkomen en/of direct te verhelpen;
- de blokkades gevaar opleveren voor hulpverleners, bewoners en passanten;
- de illegale blokkades inmiddels een aanzuigende werking hebben waardoor het aantal deelnemers (massaliteit) is toegenomen en de samenstelling (minderjarige jongeren, ouderen, orkesten, demonstratie toeristen) veranderd;
- vele honderden extra politieagenten vanuit het hele land moeten worden ingezet om de veiligheid in Den Haag te waarborgen, waardoor ze hun werk in hun eigen gemeenten niet kunnen uitvoeren;
- er eind juni de NAVO-top in Den Haag is en dat illegale blokkades dan ook nog zorgen voor internationale onveiligheid en blokkades dan ook met alle middelen moet worden voorkomen.

Van mening dat,

- het Openbaar Ministerie weigert om de blokkeerders te vervolgen.

Verzoekt de burgemeester,

- om zolang het Openbaar Ministerie niet overgaat tot vervolging van de blokkeerders van de A12 en de kruispunten, overleggen van de driehoek op te schorten.

Motie P.5 HvDH Start lobby om Openbaar Ministerie tot vervolging over te laten gaan

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van de illegale blokkades van de A12.

Constaterende dat,

- extinction Rebellion (XR) al veertig keer een illegale blokkade van de A12 in Den Haag heeft georganiseerd;
- XR dat nog veel vaker wil doen in Den Haag en door deze illegale acties steeds meer wegen en kruispunten worden geblokkeerd;
- aanhangers van deze radicale club zich vastplakken en vastketenen aan de A12 waardoor inmiddels duizenden agenten van hun belangrijke werk worden gehouden om deze mensen van de weg te dragen;
- door deze blokkades calamiteitenroutes niet worden gebruikt waardoor ambulances, politieauto's en brandweerwagens niet op tijd op hun bestemming kunnen komen;
- dat door deze blokkades mensenlevens op het spel staan en misbruik wordt gemaakt van het demonstratierecht;

- dat blokkades van calamiteitenroutes illegaal zijn en direct moeten worden verwijderd en de overtreders moeten worden vervolgd;
- door de blokkades grote en kleine politiezaken blijven liggen waardoor (potentiële) criminelen niet kunnen worden opgespoord en vervolgd;
- demonsteren, binnen de wettelijke kaders, natuurlijk mag in Den Haag en ruim moet worden gefaciliteerd, maar illegale blokkades van calamiteitenroutes verboden zijn en stevig moeten worden aangepakt;
- de Haagse bewoners, ondernemers en bezoekers niet het slachtoffer mogen worden van illegale blokkades van hun stad;
- het de driehoek van Den Haag nog steeds niet gelukt is om deze illegale blokkades te voorkomen en/of direct te verhelpen;
- de blokkades gevaar opleveren voor hulpverleners, bewoners en passanten;
- de illegale blokkades inmiddels een aanzuigende werking hebben waardoor het aantal deelnemers (massaliteit) is toegenomen en de samenstelling (minderjarige jongeren, ouderen, orkesten, demonstratie toeristen) veranderd;
- vele honderden extra politieagenten vanuit het hele land moeten worden ingezet om de veiligheid in Den Haag te waarborgen, waardoor ze hun werk in hun eigen gemeenten niet kunnen uitvoeren;
- er eind juni de NAVO-top in Den Haag is en dat illegale blokkades dan ook nog zorgen voor internationale onveiligheid en blokkades dan ook met alle middelen moet worden voorkomen.

Van mening dat,

- zonder extra maatregelen de illegale blokkades niet kunnen worden voorkomen of direct kunnen worden beëindigd.

Verzoekt de burgemeester,

- om een lobby te starten om het Openbaar Ministerie over te laten gaan tot vervolging van de illegale blokkeerders van de A12.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Hera Butt (GroenLinks). Voorzitter. Ik kan het kort houden. Sorry, ik moet het kort houden, heb ik begrepen. Ik heb drie moties. In de eerste motie roep ik het college op om altijd uitvoering te geven aan de uitspraak van de Rechtbank van Den Haag van 13 oktober 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:15385, rechtsoverweging 4.24; en er dus ook op toe te zien dat waterkanonnen niet worden ingezet als mensen niet weg kunnen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik vroeg me af of GroenLinks reden heeft om eraan te twijfelen dat de burgemeester zich zou houden aan rechterlijke uitspraken. Of het college, moet ik misschien wel vragen, waar GroenLinks natuurlijk ook onderdeel van uitmaakt.

Hera Butt (GroenLinks). We hebben het hier ook tijdens de commissie over gehad; kort, want het was inderdaad een kort debat. Mijn fractie heeft signalen gekregen van mensen, en niet alleen onlangs, maar vaker, dat er waterkanonnen zijn ingezet terwijl mensen niet weg konden. Vandaar ook deze motie, omdat mijn fractie zich al lange tijd hier zorgen om maakt. Dit is een manier om die zorg te uiten en eigenlijk ook om aan de burgemeester te vragen om hier toch streng op toe te zien.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik vind dat best een zware aantijging richting de burgemeester eigenlijk, want het impliceert dat hij dat nu niet zou doen. Dat is toch wel echt een vertrouwensvraag bijna die GroenLinks daar neerlegt.

Hera Butt (GroenLinks). Het is niet bedoeld als vertrouwensvraag. Het is wel bedoeld als een heel groot zorgelijk signaal dat mijn fractie krijgt. Dit is niet de eerste keer. We hebben dit vaker gehoord. Ik heb het ook vaker in commissiedebatten en raadsvergaderingen besproken. Die signalen houden

niet op, vandaar deze motie. Het is echt een zorg, echt een noodkreet ook van mensen die mijn fractie hoort: deze waterkanonnen worden ingezet, wij kunnen niet weg. Dat is wat ik hoor. Het is mijn rol, vind ik, als volksvertegenwoordiger om daar iets mee te doen. Dit is een manier.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Waarom kunnen die demonstranten niet weg? Die kunnen toch via dezelfde weg gaan als ze zijn gekomen?

Hera Butt (GroenLinks). Blijkbaar is dat niet zo. Ik heb het ook gevraagd. Dat kunnen ze dus niet. Op het moment dat de waterkanonnen worden ingezet - dat is wat ik heb gehoord, maar ik ben ook heel benieuwd hoe de burgemeester dit straks verder uitlegt - worden ze meegenomen door de politie. Dat is wat ik hoor. Er is dan geen mogelijkheid om nog te ontsnappen aan een waterkanon. Wat ik hoor, is dat er geen weg terug meer is.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik ga ervan uit dat u dan doorvraagt. Waarom kunt u dan niet weg? Kan niemand weg? Gaat er ook niemand weg? Want de politie, die vordert, die zegt: u moet weg. Dan gaat iedereen weg, behalve de mensen die niet weg willen, toch? Dus dan kan toch iedereen weg? Ik begrijp dus niet waarom u aangeeft dat die mensen niet weg kunnen.

Hera Butt (GroenLinks). Ik kan mezelf blijven herhalen, maar ik heb net aangegeven dat dit is wat ik heb gehoord van de mensen die zelf last hebben gehad van een waterkanon. Die zijn inderdaad gevorderd om weg te gaan. Die gaan niet weg, dat klopt. Op het moment dat ze niet weggaan, wordt er een waterkanon ingezet. Er wordt gelachen, maar op zich is een rechterlijke uitspraak niet heel lachwekkend. Als Hart voor Den Haag deze uitspraak opzoekt, kan ze heel duidelijk lezen dat de rechter zegt dat een waterkanon ingezet mag worden, als het nodig is en als het proportioneel is. Dat betekent wel dat als het wordt ingezet, mensen weg moeten kunnen komen. En wat ik hoor van de mensen is dat ze niet weg kunnen op het moment dat een waterkanon wordt ingezet. Daar heb ik het over.

De **voorzitter**. Meneer Guernaoui, voor de derde maal. Mag ik een klein beetje rust in de zaal, alstublieft?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Komt het dan misschien omdat ze zich hebben vastgeplakt of vastgeketend dat ze niet weg kunnen? Dus kunnen ze door hun eigen gedrag niet weg? Is dat misschien het verhaal? Wilt u voor die mensen opkomen?

Hera Butt (GroenLinks). Hier hebben we het tijdens de commissie ook over gehad. Toen heb ik die mensen ook zelf letterlijk genoemd. Maar die zitten er ook tussen natuurlijk, mensen die zich hebben vastgeplakt. Die mensen zitten er ook tussen. Maar het zijn niet alleen mensen die vastgeplakt of vastgeketend zijn aan buizen of wat dan ook. Maar die mensen zitten er ook tussen, dat klopt.

Kavish Partiman (CDA). Een waterkanon wordt, tot spijt van sommigen, niet direct ingezet. Er is een heel traject voordat het waterkanon wordt ingezet. Er wordt eerst gezegd: je mag niet daar demonstreren. Dan wordt er gezegd: ga weg. Dan wordt er volgens mij tot vervelens toe nog een aantal keren gezegd: ga weg. Als mensen dan weigeren om weg te gaan, wordt een waterkanon ingezet. Dan is het ook nog een beetje een nevelige straal die eroverheen wordt gespoten. Een klein beetje regen, daar kan iedereen wel tegen. Maar nu wordt gezegd dat deze mensen niet weg kunnen. Ik vind dat wel een beetje een miskenning van het werk van de burgemeester. Nu wordt er gedaan alsof de burgemeester en de politie, die hierover gaan, willens en wetens mensen in het nauw drijven en met een waterkanon aan het bespuiten zijn. Dat doet geen recht aan hetgeen hier gebeurt. Bent u dat niet met me eens?

Hera Butt (GroenLinks). Een deel van de schets van de feiten door het CDA kan ik volgen. Dat zijn ook gewoon feiten. Wat ik niet kan volgen is het volgende. Het is zo dat er bepaalde regels vastzitten aan het inzetten van een waterkanon. Het kan zo zijn dat het CDA zegt: dat is te langzaam of het moet veel eerder. Maar daarin is de mening van het CDA gelukkig niet heel relevant. Waar het hier om gaat,

is dat een waterkanon goed wordt ingezet. Daar zit mijn zorg. Wat ik hoor is dat het tegen een deel van de mensen in ieder geval niet op een proportionele manier wordt ingezet, omdat mensen niet weg kunnen. Daar gaat het over. Als er een waterkanon wordt ingezet, moeten mensen wel weg kunnen. Dat is blijkbaar, wat ik hoor, niet altijd het geval.

Kavish Partiman (CDA). U heeft me geen mening hier horen ventileren. Ik heb een situatie geschetst zoals dat gaat. Wat ik terug hoor is dat wordt geschetst dat dit disproportioneel zou zijn. Ik vind dat een miskenning van het werk van onze politie en miskenning van het werk van onze burgemeester. Er wordt gedaan alsof hij disproportioneel handelt, terwijl hier alle protocollen worden gevolgd. Er wordt meermaals gezegd: u moet hier niet zijn, ik verzoek u vriendelijk om te vertrekken, ik verzoek u dringend om te vertrekken, ga alstublieft weg. Als je dan nog daar blijft en mensen zelfs - u geeft het zelf toe - zich vastplakken en vastketenen en noem maar op, dan vind ik het wel echt belachelijk dat er nu wordt gezegd dat de burgemeester en de politie hun werk niet goed doen en zich niet houden aan een rechterlijke uitspraak. Het is zeer kwalijk dat deze beschuldiging überhaupt de wereld in wordt geholpen.

Hera Butt (GroenLinks). Ik heb geen vraag gehoord.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik hoor GroenLinks hier zeggen dat ze niet geïnteresseerd zijn in meningen, maar ik denk wel dat GroenLinks geïnteresseerd is in de uitspraak van de rechtbank. Laat die nou net gezegd hebben dat het waterkanon terecht en proportioneel is ingezet. Dus waarom dan toch die motie en niet het vertrouwen hebben in de burgemeester en in de toetsing van de besluiten van de burgemeester bij de rechter? Dat mag ik toch wel van GroenLinks verwachten?

Hera Butt (GroenLinks). Dat mag de VVD zeker van GroenLinks verwachten. Ik vertrouw ook op de rechtspraak in Nederland, gelukkig ook. Vandaar dat ik in deze motie heb geprobeerd om nog een keer te benoemen dat je niet zomaar een waterkanon kan inzetten. Het staat ook heel duidelijk in de uitspraak. En ja, in dezelfde uitspraak staat ook dat het mag. Dat klopt ook. Dat heb ik ook in mijn motie verwerkt zelfs. Maar er staat ook bij dat het onder voorwaarden ingezet kan worden. Als mijn fractie nog steeds signalen krijgt dat aan die voorwaarden niet wordt voldaan volgens sommige mensen, dan wil ik dat toch ook hier in deze zaal en middels deze motie in mijn rol als volksvertegenwoordiger naar voren brengen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Hoort mevrouw Butt in haar rol van volksvertegenwoordiger de mensen die dat zeggen niet te zeggen: als u deze ervaring heeft, laat dat dan toetsen door een rechter? Want wij kunnen dat hier niet. De burgemeester zal ons hier gaan vertellen dat hij vindt dat het proportioneel is, want anders had hij het niet gedaan. Ik hoop dat we dat vertrouwen ook gunnen aan de burgemeester. Dus dan is toch het beste advies dat ik GroenLinks kan geven: laat deze motie achterwege en adviseer deze mensen, als zij het er niet mee eens zijn, juist die prachtige rechtstaat die wij hier hebben te gebruiken, waar u elk besluit kunt aanvechten.

Hera Butt (GroenLinks). Daarin staat mijn fractie hetzelfde als de VVD. In Nederland heb je allerlei rechtsmiddelen. Als je het oneens bent met het optreden van de overheid op welke manier dan ook, vind ik ook dat je de rechtsmiddelen moet gebruiken die je hebt. Daar ben ik het helemaal mee eens. Of ze dat nou doen of niet doen, daar kan ik verder niks mee, want ik ben verder geen partij daarin. Maar dat neemt voor mij niet weg dat ik als volksvertegenwoordiger wel de urgentie voel om hier aandacht voor te vragen. Dat is het doel. Ik denk ook dat de burgemeester straks aangeeft dat de inzet proportioneel was. Ik denk dat dat straks de reactie is. Maar dat neemt niet weg dat ik toch dat debat aanga.

De **voorzitter**. Mevrouw Van Basten Batenburg, voor de laatste maal.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dan wordt het een welles-nietesspelletje met de burgemeester. Ik zou echt mevrouw Butt willen vragen deze motie te heroverwegen. Laat dit via de daartoe bestemde

kanalen, via de rechtsgang zijn weg vinden, als dat nodig is. Vertrouw de burgemeester, of doe dat niet. Ik zou GroenLinks daar niet toe willen oproepen, maar daar zit volgens mij wel hier de vraag.

Hera Butt (GroenLinks). Ik ben ook benieuwd of de burgemeester straks misschien wat nader zou kunnen toelichten hoe die mensen dan weg zouden kunnen of hoe dat in dit geval mogelijk was voor deze mensen. Ik ben dus benieuwd of de burgemeester daar net iets meer toelichting op zou willen geven.

Lesley Arp (SP). Ik heb een vraag van een heel andere orde. Stel dat een meerderheid van de raad deze motie wegstemt. Welk signaal komt er dan richting het college? Dat was oprecht een vraag die ik had, en ook wel aan de burgemeester eigenlijk. Hoe gaat hij dan met de uitspraak van de raad om?

Hera Butt (GroenLinks). Goede vraag. Ik ben benieuwd wat de burgemeester zegt. Maar wat er hier eigenlijk staat is dat de burgemeester en het college uitvoering geven aan een rechterlijke uitspraak. Wij kunnen hier niet als raad zeggen: de burgemeester hoeft geen uitvoering te geven aan een uitspraak. Dat is volgens mij hoe het zit. Maar ik ben heel benieuwd hoe de burgemeester hierop reageert.

De **voorzitter**. Was u aan het einde van uw betoog? Of met het indienen van de motie? Want dat is wat we doen.

Hera Butt (GroenLinks). Het indienen van de motie inderdaad. Deze is medeondertekend door Janneke Holman van de Partij van de Arbeid.

De tweede motie roept op te onderzoeken of de voorwaarden en vragen die worden gesteld bij de kennisgeving van een demonstratie versimpeld kunnen worden; bij dit onderzoek advies in te winnen van experts op het gebied van het demonstratierecht, zoals gespecialiseerde juristen; en de raad over het bovenstaande te informeren in Q2. Deze is medeondertekend door Janneke Holman van de Partij van de Arbeid.

De derde en laatste motie roept het college op het bij demonstraties in het algemeen, en wat betreft de demonstraties op of rond de A12 in het bijzonder, de juiste terminologie te gebruiken, en dus het woord 'demonstratie' te gebruiken bij de aanduiding. Deze is medeondertekend door Janneke Holman van de Partij van de Arbeid.

Kavish Partiman (CDA). Die derde motie vind ik wel ... De burgemeester verbiedt dat mensen zich begeven daar op de weg. Dat is toch geen demonstratie meer? Het is illegaal wat er daar gebeurt. Je kan dan toch niet afdwingen van de burgemeester dat hij ineens gaat spreken over een demonstratie, terwijl hij die zelf heeft verboden? Dan maakt u toch een karikatuur van de burgemeester?

Hera Butt (GroenLinks). Ik denk dat het CDA hier een karikatuur maakt van het demonstratierecht. Op het moment dat er een demonstratie is die wordt beperkt door de burgemeester, is het nog steeds een demonstratie, met beperkingen van de burgemeester. Dat maakt de demonstratie niet illegaal. Dat betekent, in het geval dat er beperkingen zijn opgelegd door de burgemeester, wel dat die beperkingen van de burgemeester worden overtreden, maar dan kan een demonstratie nog niet illegaal zijn.

Kavish Partiman (CDA). Dat ik een karikatuur maak van het demonstratierecht is echt volstrekte onzin. Want die demonstraties worden toegestaan. De burgemeester verwijst naar locaties waar het kan. De burgemeester beroept zich ook op de bevoegdheden die hij heeft om te zeggen dat het op bepaalde plekken niet kan. Dat maakt het een verboden iets. Dan moet je dat toch niet verheffen tot iets legals? Dat is het gewoon niet.

Hera Butt (GroenLinks). 'Een verboden iets' klinkt al wat vager. Ik ben heel benieuwd hoe de burgemeester hierop reageert. Volgens mij noemt de burgemeester ook een demonstratie op de A12 geen illegale demonstratie. Dat kan ook niet. Het is een demonstratie met beperkingen. Die beperkingen van de burgemeester worden op dat moment inderdaad overtreden. 'Een verboden iets' zouden we het ook kunnen noemen, in de woorden van het CDA.

De **voorzitter**. Door mevrouw Butt worden de volgende moties (P.1 GL, P.2 GL en P.3 GL) ingediend:

Motie P.1 GL Demonstraties niet criminaliseren

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van Blokkades A12.

Constaterende, dat:

- de Rechtbank Den Haag in de uitspraak van 13 oktober 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:15385, in rechtsoverweging 4.15 het volgende heeft geoordeeld: *“In algemene zin geldt dat ook het tijdelijk blokkeren of bezetten van een (snel)weg een demonstratievorm is die door artikel 11 EVRM wordt beschermd. Daarbij komt dat zolang een demonstratie vreedzaam is – zoals bij de XR blokkades onmiskenbaar het geval is – van autoriteiten tolerantie wordt verlangd, ook als er sprake is van een ‘disruption of ordinary life’, inclusief de ontwrichting van het verkeer. De vraag hoe ver die vereiste tolerantie moet gaan is afhankelijk van de specifieke omstandigheden van de situatie.”*;
- ook uit de presentaties van experts tijdens de werkbijeenkomst over het demonstratierecht in de commissie Bestuur van 15 januari 2025 naar voren kwam dat demonstraties met beperkingen niet illegaal zijn.

Van mening, dat:

- het gebruik van onjuiste terminologie niet alleen het legitiem gebruik van het demonstratierecht criminaliseert, maar er ook voor zorgt dat, door het zaaien van onjuistheden en verwarring in het publieke debat, het demonstratierecht (verder) onder druk komt te staan;
- er ook bij de demonstraties op/rond de A12 nog steeds sprake is van demonstraties (met beperkingen van de burgemeester).

Roept het college op:

- het bij demonstraties in het algemeen, en wat betreft de demonstraties op/rond de A12 in het bijzonder, de juiste terminologie te gebruiken, en dus het woord ‘demonstratie’ te gebruiken bij de aanduiding.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie P.2 GL Luister naar de rechter

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van Blokkades A12.

Overwegende, dat:

- GroenLinks Den Haag signalen heeft ontvangen dat bij meerdere demonstraties waterkanonnen zijn ingezet tegen vreedzame demonstranten die op dat moment de locatie niet meer konden verlaten.

Constaterende, dat:

- de Rechtbank Den Haag in de uitspraak van 13 oktober 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:15385, in rechtsoverweging 4.24 het volgende aangeeft: *“Vanzelfsprekend mag een waterwerper, bij vreedzame demonstraties als deze, niet worden ingezet als het doel van de inzet (het doen verlaten van de locatie van de demonstranten) niet kan worden bereikt.”*.

Van oordeel, dat:

- een waterkanon een geweldsmiddel is waarvan de inzet proportioneel, gematigd en redelijk moet zijn.

Van mening, dat:

- er geen geweldsmiddelen moeten worden ingezet tegen vreedzame demonstranten.

Roept het college op:

- om altijd uitvoering te geven aan de uitspraak van de Rechtbank van Den Haag van 13 oktober 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:15385, rechtsoverweging 4.24;
- er dus ook op toe te zien dat waterkanonnen niet worden ingezet als mensen niet weg kunnen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie P.3 GL Demonstreren moet laagdrempelig zijn

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van Blokkades A12.

Overwegende, dat:

- voor de kennisgeving van een demonstratie in Den Haag meerdere pagina's aan informatie worden gevraagd aan de organiserende partij.

Constaterende, dat:

- in de werkbespreking over het demonstratierecht in de commissie Bestuur van 15 januari 2025 door verschillende experts is aangegeven dat gemeenten veel voorwaarden en vragen stellen bij de aanmelding van demonstraties. Dit kan een ontmoedigend effect hebben wat betreft de keuze om te gaan demonstreren, bijvoorbeeld bij kleine groepen die willen demonstreren;
- het gaat bijvoorbeeld om het vereiste om minstens 4x24 uur van tevoren te melden. In Rotterdam is dat 2x24 uur, in Amsterdam 1x24 uur (onder omstandigheden 3x24 uur) en in Utrecht ook 1x24 uur.

Van oordeel, dat:

- de kennisgeving die in Den Haag wordt gevraagd geen ontmoedigend effect mag hebben wat betreft de keuze om te gaan demonstreren.

Van mening, dat:

- demonstreren wezenlijk is voor het goed functioneren van de rechtsstaat, en het de rol is van de overheid om demonstraties zo goed mogelijk te faciliteren.

Roept het college op:

- te onderzoeken of de voorwaarden en vragen die worden gesteld bij de kennisgeving van een demonstratie versimpeld kunnen worden;

- bij dit onderzoek advies in te winnen van experts op het gebied van het demonstratierecht, zoals gespecialiseerde juristen;
- en de raad over het bovenstaande te informeren in Q2.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De heer **Van Zanen**. Voorzitter. Motie P.4 van Hart voor Den Haag vraagt: schort het overleg op. Er is voorzien in een overleg met de politiechef, die staat onder het gezag van de hoofdofficier en van mij. Het is onwerkbaar en ook niet goed voor de veiligheid van de stad om het werk van de driehoek op te schorten. Dat is heel onverstandig. Ook als u de motie aanneemt, zal ik die niet uitvoeren, want ik kan die niet uitvoeren.

Motie P.5: volgens mij heb ik in september 2023 in de Tweede Kamer bij een rondetafelgesprek en sindsdien aldoor voor en achter de schermen gelobbyd. Ik wijs op het debat gister in de Tweede Kamer en waar het kabinet mee komt, het WODC-rapport. Als het gaat om het zoeken naar - want zo heb ik het, geloof ik, genoemd - mogelijkheden, in de techniek, in maatregelen, voor het versnellen - dat is ook iets waar de heer Guernaoui het altijd over heeft - van een einde maken van de verstoring van de openbare orde en het overtreden van die beperking, om het verzinnen van maatregelen als er herhaling optreedt, over de registratie, dan voer ik over allemaal dat soort dingen steeds gesprekken, ook nog weer de maandag voor de commissiebehandeling. Deze motie is dus overbodig, want ik doe niets anders. Er staan veertien constatering in. Ik ben natuurlijk ongelukkig met overweging tien, dat het niet is gelukt om deze illegale blokkades te voorkomen of direct te verhelpen. Want ik vind dat naar de mogelijkheden die ik op dit moment heb vanuit mijn positie, dat wel lukt. Maar ik vind inderdaad dat er het een en ander moet veranderen. Dat heb ik meerdere keren gezegd. Je kunt zeggen dat ik me hierin gesteund voel, maar ik vind dat dit overbodig is, want ik doe niks anders.

Dan de drie moties van GroenLinks, van mevrouw Butt. De motie die bij mij P.1 heet is Demonstraties niet criminaliseren. Dat is sowieso natuurlijk niet de bedoeling. Maar die zou ik willen ontraden. De term 'blokkade' sluit niet per definitie uit dat het om een demonstratie gaat. Bij de blokkadeacties op de Utrechtsebaan is sprake van een demonstratie waarop vooraf zeer uitvoerig gemotiveerd een beperking in locatie en tijd van toepassing is. Tegen deze beperking staat vooraf de gang naar de rechter open. Als daar geen gebruik van wordt gemaakt - en dat is nog nooit gebeurd, tot mijn diepe spijt - is de beperking van kracht en dient men zich daaraan te houden. Als men vervolgens, conform de beperking, op het Malieveld gaat demonstreren, is er nog steeds sprake van een demonstratie met een beperking. Op het moment dat men echter toch de weg blokkeert, is er niet langer slechts sprake van een demonstratie met een beperking, maar van een daadwerkelijke overtreding van een rechtmatig opgelegde beperking en daarmee van overtreding van de wet. Dan gaat het dus niet meer om legitiem gebruik van het demonstratierecht, maar van het plegen van strafbare feiten.

Mensen die vervolgens niet voldoen aan de herhaalde vorderingen van de politie om te vertrekken, worden op gezag van het Openbaar Ministerie door de politie aangehouden vanwege het plegen van die strafbare feiten. Omdat met deze blokkades de wet wordt overtreden, is er sprake van onrechtmatige demonstratieve blokkades. Het alleen gebruiken van de term 'demonstratie', al dan niet met de toevoeging 'met beperkingen' dekt de lading dus niet volledig. Het is een terminologiediscussie. Ik zou deze motie willen ontraden. Maar we moeten inderdaad wel op onze woorden letten. Ik heb het volgens mij zo precies mogelijk en genuanceerd mogelijk uitgelegd.

Marieke van Doorn (D66). Dank aan de burgemeester. Ik vind het heel mooie omschrijving. U noemde het 'onrechtmatige demonstratieve blokkades'. Los van hoe u deze motie apprecieert, vind ik de inzet van GroenLinks wel interessant. Maar ik zou het wel fijn vinden als we die termen gebruiken in hoe we communiceren en niet spreken van 'illegale blokkades'.

De heer **Van Zanen**. Eens!

Kavish Partiman (CDA). Gaat de burgemeester deze gekke term nou daadwerkelijk hanteren in zijn communicatie naar buiten toe? Dan wil ik bijna een tweede termijn aanvragen om een andere motie in te dienen. Het is toch helemaal niet normaal om zoiets te gaan doen?

De heer **Van Zanen**. Ik ontraad deze motie. Ik vind de terminologie sowieso niet zo interessant. Maar ik wil me wel zo zorgvuldig mogelijk uitlaten. Ik laat me dus niet zeggen dat het rechtmatig was. Ik laat me ook niet zeggen dat het legitiem was. Dat heb ik allemaal gezegd, hè? Het was alleen een lang antwoord. Maar als ik het moet samenvatten? 'Blokkades' sluit namelijk helemaal niet uit dat het toch een demonstratie is, want dat is een van de stellingen. Het is onrechtmatig en het is een demonstratieve blokkade. Ik vond het nogal een mooie vondst. Het heeft voor de rest niks met gekkigheid te maken. Ik vind sowieso de discussie over de terminologie niet zo interessant. Maar we hebben hier wel even netjes over nagedacht. Ik denk dat dit heel redelijk is. Ik ontraad de motie.

Dan de tweede motie, die P.2 heet, Luister naar de rechter. Die vind ik echt overbodig. De politie mag de waterwerper inzetten ter beëindiging van blokkadeacties waarbij deelnemers de wet overtreden. Ik moest toelichten waarom het gebeurd is. Ik heb dat volgens mij in de commissie gedaan, maar ik doe het met liefde nog een keer. In dit geval is er met geweld door een linie heen gebroken, met geweld. Daar is de waterwerper bij ingezet. Het was op de Koningskade. Daarna is de waterwerper ingezet om de demonstratie zo snel mogelijk te beëindigen. Het bleek een effectief middel. Er was ook aanleiding voor, omdat er op meerdere plekken in de stad sprake was van blokkades en aanrijtijden in gevaar kwamen. Kortom, alle reden om dat te doen.

Een waterwerper op beperkte kracht is een van de lichtste geweldsmiddelen die kan worden ingezet in situaties waarbij grote groepen mensen de openbare orde verstoren en geen gehoor geven aan drie keer herhaalde - drie keer, en heel vriendelijk - bevelen van de politie. Het doel hiervan is om groepen ertoe te bewegen uiteen te gaan. Dat wordt altijd van tevoren netjes aangekondigd. Dat heeft ook meerdere keren de rechterlijke toets doorstaan. Echter, de inzet van een waterwerper is een middel dat slechts wordt ingezet als daar echt aanleiding toe is. Die moet altijd voldoen aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. Daar heeft u gewoon gelijk in en dat was in dit geval ook zo. Het signaal dat mensen niet konden vertrekken, wordt niet door de politie herkend. Het is juist de bedoeling dat mensen weggaan. Ja, ze mogen er helemaal niet zijn. Ik heb niet voor niets een keurig gemotiveerde beperking opgelegd. Deze motie vind ik echt overbodig. De suggestie alleen al dat ik me niet aan de uitspraken zou houden.

Dan de derde motie, P.3, Demonstreren moet laagdrempelig zijn. Daar ben ik het zeer mee eens. Maar ik zou u willen vragen om deze aan te houden. Want ik heb volgens mij eerder al een toezegging gedaan aan een van u, of meerderen van u, over deze kennisgevingsprocedure. Wij vinden dat die uiterst laagdrempelig is; maar goed, dat doet er niet toe. Omdat er altijd ruimte is voor verbetering is al vorig jaar een proces gestart om te bezien waar versimpeling en verduidelijking mogelijk is. Een juridisch advies - daar vroeg u nu ook om - maakt hiervan onderdeel uit. Uw raad wordt hierover in Q2 geïnformeerd. Daarmee is eigenlijk wat mevrouw Butt verzoekt al in gang gezet. Als u dan in Q2 onze informatie hebt gezien, kunt u natuurlijk alsnog bezien of dat aanleiding geeft tot vervolgvragen en of u daar wel of niet tevreden mee bent, zeg ik tegen u, mevrouw Butt. Dus ik zou nu zeggen: aanhouden.

Hera Butt (GroenLinks). Ik kan me herinneren dat ik het eerder heb gehad over die 4 x 24, een van de onderdelen van de aanmeldprocedure. Kan dit dan misschien als een toezegging genoteerd worden, dat we in ieder geval hebben staan dat dit stuk in Q2, begreep ik net van de burgemeester, eraan komt? Dan weten we dat het in Q2 eraan komt.

De heer **Van Zanen**. Wat mij betreft zeker.

Hera Butt (GroenLinks). Dank. Dan ben ik heel benieuwd. Dan kan ik de motie voor nu aanhouden.

De **voorzitter**. Aangezien motie P.3 GL is aangehouden, maakt zij geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

Q. Themadebat taalaanpak.

De beraadslaging wordt geopend.

Caroline Verduin (D66). Voorzitter. We hebben recent het nieuws gelezen dat zes op de tien arbeidsmigranten in Nederland blijft, vaak als ze een partner en kind in Nederland hebben. Maar we zien ook wel dat nog veel arbeidsmigranten de Nederlandse taal nog niet spreken. Daarom heb ik een motie, want veel arbeidsmigranten willen wel die Nederlandse taal spreken. Deze motie verzoekt het college onder de arbeidsmigranten in Den Haag te verkennen wat de grootste obstakels zijn tot het leren van de Nederlandse taal; in gesprek te gaan met werkgevers (binnen Den Haag en omliggende gemeenten) en uitzendbureaus over de verantwoordelijkheid van de werkgevers om hun internationale werknemers meer te faciliteren ten aanzien van Nederlandse taallessen; in te zetten op versterking en uitbreiding van toegankelijke taallessen die passend zijn bij de behoeften van arbeidsmigranten en daarbij de mogelijkheden te onderzoeken of dit gekoppeld kan worden aan concrete baankansen; en de raad over voorgaande uiterlijk voor de zomer van 2025 te informeren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Verduin wordt de volgende motie (Q.1 D66) ingediend:

Motie Q.1 D66 Bied de helpende hand met een passende taallessen voor de arbeidsmigrant

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het afrondend debat over de taalaanpak in Den Haag.

Constaterende dat:

- er 60 duizend arbeidsmigranten woonachtig zijn in Den Haag;
- uit landelijk onderzoek van kenniscentrum arbeidsmigranten blijkt dat meer dan de helft van de arbeidsmigranten (55%) de eigen Nederlandse taalvaardigheid laag inschat;
- 83% van de arbeidsmigranten de eigen taalvaardigheden wil verhogen, mede om hun positie op de arbeidsmarkt te verbeteren;
- de belangrijkste obstakels die worden ervaren zijn de kosten voor taalcursussen en gebrek aan tijd.

Van mening dat:

- kennis van Nederlandse taal ook voor arbeidsmigranten een sleutel is naar beter betaald werk, een betere integratie en begeleiding van hun kinderen;
- de bedrijven-aanpak van ROC Mondriaan en Taal op de werkvloer slechts een zeer beperkt aantal deelnemers kent (300 deelnemers totaal);
- werkgevers die qua productie grotendeels draaien op arbeidsmigranten een grotere verantwoordelijkheid zouden mogen voelen om taallessen onder of aansluitend op werktijd beter te faciliteren voor werknemers.

Verzoekt het college:

- onder de arbeidsmigranten in Den Haag te verkennen wat de grootste obstakels zijn tot het leren van de Nederlandse taal;
- in gesprek te gaan met werkgevers (binnen Den Haag en omliggende gemeenten) en uitzendbureaus over de verantwoordelijkheid van de werkgevers om hun internationale werknemers meer te faciliteren t.a.v. Nederlandse taallessen;

- in te zetten op versterking en uitbreiding van toegankelijke taallessen die passend zijn bij de behoeften van arbeidsmigranten en daarbij de mogelijkheden te onderzoeken of dit gekoppeld kan worden aan concrete baankansen;
- de raad over voorgaande uiterlijk voor de zomer van 2025 te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik zou graag een motie indienen met als titel 'De raad heeft recht op alle college-informatie over het verminderen van taalachterstanden'. Daarvan luidt het dictum: verzoekt het college binnen drie maanden een modus te vinden om de gevraagde informatie uit alle relevante programma's (in ieder geval 6, 7, 8 en 14) met betrekking tot vermindering van taalachterstanden alsnog aan te leveren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Verdonk, daartoe gesteund door de heer Bom, wordt de volgende motie (Q.4 HvDH) ingediend:

Motie Q.4 HvDH De raad heeft recht op alle college informatie over het verminderen van taalachterstanden

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op donderdag 23 januari 2025, als afronding van het Themadebat Taalaanpak.

Constaterende dat,

- er tenminste 52,6 miljoen beschikbaar is voor programma's om taalachterstanden te verminderen;
- er een motie ligt van Hart voor Den Haag (gedateerd 4 april 2024) die vraagt om een transparante verantwoording van de Taalaanpak," Dictum: bij de jaarverantwoording op een heldere en transparante wijze aan te geven wat de doelstellingen, de verdeling van de diverse budgetten en de bereikte resultaten zijn van alle programma's die gericht zijn op het verminderen van taalachterstanden.";
- het college in een tussenbericht van 22 mei 2024 aangeeft "Aangezien voor de afdoening meer tijd nodig is om de gegevens te verzamelen en af te stemmen met diverse collega's van andere diensten zal de afdoening later dan de gestelde termijn van 6 weken plaatsvinden.";
- het college uiteindelijk (in de afdoening van 3 december 2024) weigert om deze motie uit te voeren met als reden; "De conclusie is, dat daar waar het voorkomen en terugdringen van taalachterstanden tot de primaire taak van het betreffende programma behoort, in de programmarekening hierop kan worden gerapporteerd. Voor die programma's waar wel wordt bijgedragen aan het voorkomen en terugdringen van taalachterstanden, maar dit niet behoort tot de primaire taak van dit programma, kan dit niet afzonderlijk zichtbaar worden gemaakt."

Overwegende dat,

- de Raad volgens de wet moet kunnen beschikken over alle informatie die ze nodig heeft om het haar toekomende budgetrecht op een volwaardige manier te kunnen uitoefenen;
- het college zelfs een actieve informatieplicht heeft;
- tijdens het debat in de Commissie Samenleving niet is gebleken dat het college haar standpunt van de afdoening van de motie wil heroverwegen;

- tijdens dat debat bijvoorbeeld is gebleken dat 25% van de bijstandsgerechtigden een taalprobleem heeft, maar dat de raad dus geen enkel inzicht heeft in de doelstellingen, resultaten en het bestede budget.

Van mening dat,

- het onvoorstelbaar is dat het college in 8 maanden tijd niet eens een algemene inschatting kan maken van de bijdrage van diverse programma's aan het terugdringen van de taalachterstand;
- de raad recht heeft te weten hoe de 52,6 miljoen euro wordt uitgegeven aan het verminderen van taalachterstanden;
- een motie van wantrouwen voor de portefeuillehouder (nog) niet terecht is, omdat hij vanuit zijn eigen portefeuille wel (zo goed mogelijk) antwoord geeft op de gestelde vragen.

Verzoekt het College:

- binnen drie maanden een modus te vinden om de gevraagde informatie uit alle relevante programma's (in ieder geval 6,7,8 en 14) m.b.t. vermindering van taalachterstanden alsnog aan te leveren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Kavish Partiman (CDA). Voorzitter. Van ons één motie: verzoekt het college een bijeenkomst te organiseren waarbij alle maatschappelijke organisaties in Den Haag die zich bezighouden met taal in het vrijwillig kader worden uitgenodigd, in elk geval waarmee wordt samengewerkt binnen Actieplan Taal en Volwasseneneducatie; tijdens dit evenement ruimte te bieden aan deze organisaties om te vertellen over hun ervaringen, wat zij zien in de stad, en wat zij nodig hebben om hun werk te versterken; de opbrengsten mee te nemen in de evaluatie Actieplan Taal en HEA 2026-2030.

Samir Ahraui (PvdA). Ik vroeg me bij deze motie af of die niet heel overbodig zou zijn, want ik ga er eigenlijk van uit dat het college met al deze partners met wie het een actieplan heeft opgesteld, überhaupt al veel in gesprek is en dat constant in evaluaties al goed gekeken wordt wat er beter kan, waar er nog een tandje bij kan en waar mensen tegen aanlopen. Is nu de bedoeling van het CDA dat daar dan één bijeenkomst voor komt met deze motie? Waar zoekt het CDA precies naar?

Kavish Partiman (CDA). Ik ben het met de heer Ahraui eens dat het college of de gemeente an sich wel het gesprek voert met al deze organisaties. Dat gebeurt separaat van elkaar. Het is de bedoeling om deze organisaties ook bij elkaar te brengen en het gesprek gezamenlijk te voeren, zodat er ook ervaringen met elkaar uitgewisseld kunnen worden. Dat is de kracht van samenzijn. Op die manier kan je die informatie bundelen en meenemen in de verdere implementatie en uitvoering, zodat het beleid verbeterd kan worden.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Ik onderschrijf de urgentie die ook de heer Partiman hier naar voren brengt voor wat betreft taalachterstanden. Maar is zo'n bijeenkomst niet gewoon verlies van tijd? Is het niet veel beter om maatregelen te nemen om die taalachterstanden echt te verminderen?

Kavish Partiman (CDA). Als er maatregelen genomen moeten worden, dan zou het wel goed zijn om eerst alle informatie bij elkaar te brengen en om ook van de organisaties die zich echt zo inzetten in de stad om die taalachterstanden weg te werken, te horen wat hun ervaringen zijn. Dan kan op basis daarvan beleid gemaakt worden. Anders is het altijd vanuit het stadhuis denken voor de organisaties in de stad. Het CDA wil juist denken mét die organisaties in de stad.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Uw wethouder is ook een CDA'er. Die zegt ook altijd: ik doe alles met alle partners in de stad. Dus ik denk dat hij gewoon zal zeggen: maar dit doen we allang. Dat zegt hij namelijk ook iedere keer tegen de andere raadsleden.

Kavish Partiman (CDA). Maar dan komt mevrouw Verdonk terug op de interruptie die door de heer Ahraui is gepleegd. De gemeente voert die gesprekken met al die organisaties. Het is ook goed dat dat gebeurt. Ons voorstel is om die organisaties bij elkaar te brengen om het gesprek gezamenlijk aan te gaan, zodat we vandaaruit met elkaar ervaringen kunnen uitwisselen, maar dat ook de verschillende organisaties met elkaar ervaringen kunnen uitwisselen. Dan kunnen we maatregelen, als die nodig zijn, nemen op basis van de juiste informatie.

De **voorzitter**. Mevrouw Verdonk, voor de derde maal.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Maar die organisaties praten toch al voor een heel groot deel met elkaar? Dat gaan ze nu dan doen als ze bij elkaar zitten. Zal er dan iets anders uitkomen dan uit al die individuele gesprekken die de wethouder al met ze heeft?

Kavish Partiman (CDA). Organisaties praten met elkaar, organisaties praten met de overheid, maar dat gebeurt niet in gezamenlijkheid. Ik denk dat daar de meerwaarde in ligt. Het is niet dat we zeggen dat het werk niet goed wordt gedaan, maar we willen kijken naar innovatieve mogelijkheden om dit beter te maken. We hebben een probleem. Dat constateren mevrouw Verdonk en ik samen met elkaar. Die laaggeletterdheid willen we samen aanpakken. Dan moet je alle informatie die je kan krijgen, zo goed mogelijk proberen te vergaren. Dit is volgens mij een van de mogelijkheden. Ik zou juist zeggen, mevrouw Verdonk: steun deze motie, zodat we het samen kunnen aanpakken.

De **voorzitter**. Door de heer Partiman wordt de volgende motie (Q.2 CDA) ingediend:

Motie Q.2 CDA Maatschappelijk middenveld als taalpartner

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het Themadebat Taal.

Constaterende dat:

- laaggeletterdheid in steden een groot probleem is dat veel mensen belemmert in hun dagelijks leven en kansen op de arbeidsmarkt;
- een groep volwassenen in Den Haag al lange tijd in de stad woont, maar niet of nauwelijks Nederlands spreekt;
- maatschappelijke organisaties in de stad die zich met taal bezighouden een cruciale rol spelen in het bereiken van deze onzichtbare groep laaggeletterden;
- deze organisaties laagdrempelig in de wijk werken en mensen met elkaar verbinden;
- deze organisaties zorgen dat de Nederlandse taal op een laagdrempelige wijze daadwerkelijk wordt gesproken, waardoor hun impact verder reikt dan enkel het geven van Nederlandse les.

Overwegende dat:

- het belangrijk is om deze maatschappelijke organisaties te erkennen als volwaardige partners in de strijd tegen laaggeletterdheid;
- een gezamenlijke bijeenkomst kan bijdragen aan meer samenwerking en inzicht in wat nodig is om laaggeletterdheid verder aan te pakken;

- een dergelijk evenement kan helpen om de maatschappelijke impact van deze organisaties beter zichtbaar te maken en te versterken.

Verzoekt het college:

- een bijeenkomst te organiseren waarbij alle maatschappelijke organisaties in Den Haag die zich bezighouden met taal in het vrijwillig kader worden uitgenodigd, in elk geval waarmee wordt samengewerkt binnen Actieplan Taal en Volwasseneneducatie;
- tijdens dit evenement ruimte te bieden aan deze organisaties om te vertellen over hun ervaringen, wat zij zien in de stad, en wat zij nodig hebben om hun werk te versterken;
- de opbrengsten mee te nemen in de evaluatie Actieplan Taal en HEA 2026-2030.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Minke Hofstra (VVD). Voorzitter. In Den Haag is een op de vier mensen laaggeletterd. Dat baart mijn fractie zorgen. Een goede beheersing van de Nederlandse taal is nodig om mee te kunnen doen aan de Haagse samenleving. In het debat vorige week hebben we aangegeven dat we graag zicht willen hebben op het effect van alle taalprogramma's. We hebben daarom de motie Taaltoets voor effectieve taalinterventies: verzoekt het college samen met de partners van het Actieplan Taal en Volwasseneneducatie een taaltoets in te voeren om de resultaten van de interventies inzichtelijk te maken; te meten in hoeverre deze interventies bijdragen aan het verminderen van laaggeletterdheid; de raad binnen zes maanden te informeren over de behaalde resultaten en het effect van de interventies.

Voor de taal leren geldt dat je er niet vroeg genoeg mee kunt beginnen. Jong geleerd is immers oud gedaan. Daarom hebben we nog een tweede motie, de motie Met de baby naar de bieb: verzoekt het college te organiseren dat Haagse kinderen bij hun geboorteaangifte automatisch lid worden van de bibliotheek en dat ouders bij deze gelegenheid een bibliotheekpas voor hun kind overhandigd krijgen; ouders hierbij te informeren over de mogelijkheden die het bibliotheeklidmaatschap biedt; en de raad hierover uiterlijk eind mei te informeren.

Hera Butt (GroenLinks). Wat lost het op als een baby meteen een bibliotheekpas heeft?

Minke Hofstra (VVD). Dat de baby samen met zijn ouders al heel snel naar de bibliotheek kan en zo in aanraking komt met taal en met boeken, stimuleert de taalontwikkeling.

Hera Butt (GroenLinks). Überhaupt een bibliotheek ingaan, dan snapt GroenLinks wel. Dat kan nu ook. Kinderen kunnen ook een gratis bibliotheekpas krijgen. Ik snap alleen niet wat dit toevoegt. Het schetst een werkelijkheid die volgens mij niet helemaal juist is, dat mensen nu met een baby misschien de bibliotheek ingaan, een boek uitkiezen en dan ineens denken: oeps, ik heb toch geen pas, dus nu kan ik niet lezen met mijn kind. Volgens mij is dat niet echt een probleem. Maar kan de VVD het toelichten?

Minke Hofstra (VVD). Ik vond het een heel lang verhaal, maar ik vond de vraag niet duidelijk.

Hera Butt (GroenLinks). Ik vraag me af wat de motie precies toevoegt aan de werkelijkheid. Mensen kunnen nu ook naar de bieb, ook met een baby. Het is volgens mij niet zo dat mensen naar de bieb gaan en denken: o, ik heb geen pas, jammer, nu kan ik geen boeken meenemen. Want die kun je daar ook gewoon laten maken. Voor een baby is dat ook gewoon gratis.

Minke Hofstra (VVD). Je kunt inderdaad nu je kind al lid maken, dat is helemaal waar. Maar wat dit toevoegt, is dat de gemeente het gaat faciliteren voor mensen die niet zo makkelijk die stap zelf zetten en het aanbiedt bij de geboorteaangifte.

Samir Ahraui (PvdA). In principe een sympathiek voorstel. We willen dat iedereen lid wordt van de bieb en daar vooral heel veel gebruik van gaat maken. Maar waar mijn fractie bij deze motie een beetje twijfel heeft, is vooral de combinatie met de bespreking nu van hoe we taalachterstanden gaan aanpakken. Want het hebben van een pas is een, maar in hoeverre draagt dat dan in dit geval bij aan het aanpakken van de taalachterstanden? Want je moet uiteindelijk nog naar de bieb. Daar krijgen ze volgens mij een brochure bij inschrijving van een kind met 'het is tot 18 jaar gratis'. Dus wat voegt dit extra toe aan de aanpak van taalachterstanden?

Minke Hofstra (VVD). We denken dat het de toegang tot de bibliotheek vergemakkelijkt, dat er drempels worden weggenomen en dat je er snel naartoe kan en zo in aanraking komt met taal.

Samir Ahraui (PvdA). Wat we nu doen is dat een ouder zich inschrijft en een brochure meekrijgt met een uitnodiging om naar de bieb te komen en daar ook een heel mooi pakket krijgt. Dus het feit dat er bij die brochure één extra pas komt, daarvan zegt de VVD: dat gaat ervoor zorgen dat mensen uiteindelijk wel echt die kant op gaan. Begrijp ik dat goed?

Minke Hofstra (VVD). Dat heeft u goed begrepen.

De **voorzitter**. Meneer Ahraui, voor de laatste maal.

Samir Ahraui (PvdA). Dan is toch het hebben van een fysieke pas en het hebben van een brochure hetzelfde? Als je niet naar de bieb gaat met een brochure 'hé, het is gratis, je krijgt nog een leuk pakketje en we moedigen het aan', maakt 'hé, we voegen er nu een pas bij' het dan extra interessant? Waarom is het extra interessant om die pas er meteen bij te geven?

Minke Hofstra (VVD). De ervaring leert dat niet iedere ouder zijn kind automatisch lid maakt, terwijl dat wel vanaf de start kan. Dus dat vergemakkelijkt dat proces. Een laagdrempelige manier om in aanraking te komen met taal.

De **voorzitter**. Door mevrouw Hofstra worden de volgende moties (Q.5 VVD en Q.6 VVD) ingediend:

Motie Q.5 VVD Taaltoets voor effectieve taalinterventies

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het Themadebat Taalaanpak

Constaterende dat:

- 1 op de 4 inwoners in Den Haag laaggeletterd is;
- het Actieplan Taal als doel heeft om laaggeletterdheid tegen te gaan, maar de interventies daarin niet verplicht zijn;
- het niet duidelijk is of deze interventies echt helpen om laaggeletterdheid terug te dringen.

Overwegende dat:

- goede beheersing van de Nederlandse taal essentieel is om volwaardig mee te kunnen doen in de Haagse samenleving;
- het belangrijk is om niet alleen te weten hoeveel mensen deelnemen, maar ook wat deze aanpak oplevert;
- de raad inzicht nodig heeft om te beoordelen of het Actieplan Taal effect heeft.

Verzoekt het college:

- samen met de partners van het Actieplan Taal en volwasseneneducatie een taaltoets in te voeren om de resultaten van de interventies inzichtelijk te maken;
- te meten in hoeverre deze interventies bijdragen aan het verminderen van laaggeletterdheid;

- de raad binnen zes maanden te informeren over de behaalde resultaten en het effect van de interventies.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie Q.6 VVD Met de baby naar de bieb

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van Themadebat Taalaanpak:

Constaterende dat:

- in Den Haag 1 op de 4 mensen laaggeletterd is;
- steeds minder mensen en kinderen boeken lezen, wat negatieve gevolgen heeft voor hun taalvaardigheid en ontwikkeling.

Van mening dat:

- lezen een cruciale rol speelt bij het ontwikkelen en verbeteren van taalvaardigheid;
- de bibliotheek hieraan een belangrijke bijdrage levert door het bieden van laagdrempelige toegang tot boeken en leesactiviteiten.

Verzoekt het college:

- te organiseren dat Haagse kinderen bij hun geboorteaangifte automatisch lid worden van de bibliotheek en dat ouders bij deze gelegenheid een bibliotheekpas voor hun kind overhandigd krijgen;
- ouders hierbij te informeren over de mogelijkheden die het bibliotheeklidmaatschap biedt;
- en de raad hierover uiterlijk eind mei te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Dank aan de indieners van de moties. Ik wil beginnen met Q.1, de motie van D66, Bied de helpende hand met een passende taalles voor de arbeidsmigrant. We hebben dit al gedaan. Dit is eigenlijk precies wat mevrouw Verdonk net zei. Bij alles wat mij gevraagd wordt, zeg ik: we doen dit al of we hebben het al gedaan. Bij dezen; dit onderzoek is ook al gebeurd. De commissie wordt daar vanzelfsprekend over geïnformeerd. Ik zou dus heel graag willen vragen aan mevrouw Verduin om deze motie even aan te houden. Dan kunnen we daarover spreken op het moment dat het onderzoek gedaan is en we dat naar de commissie hebben gestuurd. Dan kunnen we daar een debat over voeren, als dat de behoefte is. Dus als die aangehouden kan worden, heel graag.

Caroline Verduin (D66). Ik ben zeker bereid om de motie aan te houden als ik weet dat het al gedaan wordt. Wanneer krijgen we dan de resultaten van dat onderzoek? Er staan nog wat andere dicta en wat verzoeken in, waarvan ik graag hoop dat de gemeente er verder mee aan de slag gaat.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik ben afhankelijk natuurlijk van de resultaten. Maar ik verwacht het binnen enkele weken. Dan kan ik het spoedig daarna opsturen.

Caroline Verduin (D66). Ik hou de motie aan.

De **voorzitter**. Aangezien motie Q.1 D66 is aangehouden, maakt zij geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Dan kom ik bij de motie van het CDA. Dan verwacht mevrouw Verdonk natuurlijk ook daar te horen: dat doen we al. Maar helaas! Grote lijnen hiervan doen we inderdaad. Wij spreken met alle partners in onze stad over het taalaanbod. Dat vinden we ook van het allergrootste belang, want dat zijn uiteindelijk ook de uitvoerende partners. Zij voeren het taalbeleid ook voor een heel groot deel uit. Wat hier gevraagd wordt - dat vind ik ook de doorkijk naar de motie van mevrouw Verdonk; daar wil ik het ook aan koppelen - is dat er veel integraler gekeken wordt. Mevrouw Verdonk vraagt in haar motie om breder te kijken dan alleen de taalaanpak en om te proberen in alle programma's duidelijk te maken wat we allemaal doen aan taalinterventies et cetera, en dat aan elkaar te koppelen. Zo interpreteer ik deze motie van het CDA ook, om die partners ook met elkaar te laten spreken. Er zijn natuurlijk heel veel voorbeelden, bijvoorbeeld in Laak, waar verschillende aanbieders met elkaar vanzelfsprekend delen 'hoe doen we het nu en wat kan er beter?', maar dan veel breder over de stad heen en juist ook aanbieders die op dit moment niet zo veel met elkaar spreken. Die moeten we aan elkaar koppelen. Zo interpreteer ik de motie. Daarom zou ik die aan het oordeel van de raad willen overlaten.

Motie Q.4 van Hart voor Den Haag gaat om het recht op informatie. Vanzelfsprekend willen we daar niet aan tornen. De motie wil ik aan het oordeel van de raad overlaten. We zullen daar een goede vorm voor vinden en dat ook binnen afzienbare tijd opstellen, zodat duidelijk is wat er binnen onze gemeente allemaal aan taal gebeurt. De vorige motie zag echt op de jaarrekening. Daar zaten wat problemen aan in het format dat we daarvoor hebben en de manier waarop we dat doen. Maar zoals het hier wordt gevraagd, kan het college daar goed invulling aan geven. Dat zullen we vanzelfsprekend dan ook doen als de motie wordt aangenomen.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). De motie vraagt heel duidelijk binnen drie maanden. Ik hoor de wethouder zeggen: binnen afzienbare tijd. Vorige keer duurde het acht maanden voordat die motie was afgedaan en toen werd er alsnog gezegd: dat kunnen we niet. Wat is dus de zekerheid dat het er binnen drie maanden is?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). De vorige keer stond er om het bij de jaarverantwoording te doen. Dan heb je al met een andere termijn te maken; ik heb de motie hier ook liggen. En het was net iets meer tekst dan 'dat doen we niet'. Daar hebben we het ook over gehad in de commissie. We hebben echt ons best gedaan om aan te geven wat er allemaal gebeurt. Bij programma 6, het programma Onderwijs, is het natuurlijk zo dat het doel taal is. Bij andere programma's is dat niet per se het doel. Dat maakt het ingewikkeld om daarover te rapporteren in de jaarrekening. Dat staat hier uitgebreid beschreven. Wat hier staat, 'binnen drie maanden', daar ga ik mijn uiterste best voor doen.

Q.5 is de motie van de VVD. Die heet Taaltoets voor effectieve taalinterventies. Ik zou die graag aan het oordeel van de raad willen overlaten, zeg ik tegen mevrouw Hofstra, maar daar wel een 'mits' aan toevoegen. Want het is wel heel belangrijk dat ik de ruimte krijg om dat met de partners samen te onderzoeken, want uiteindelijk heb ik ze daar natuurlijk wel heel erg hard bij nodig. We kunnen hier een slag in slaan, maar dat kan echt alleen maar als de aanbieders er ook voor open staan. Als ik dat mag toevoegen aan de appreciatie van de motie, zou ik de motie aan de raad willen laten.

Samir Ahraui (PvdA). Ik denk dat het heel goed is om dat met de partners te doen, want meer inzicht kan altijd helpen. Maar het klopt toch ook dat er heel veel interventies in dat actieplan zitten die helemaal niet op deze manier toetsbaar zouden kunnen zijn?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Dat is, denk ik, zo. Bij volwasseneneducatie doen we bijvoorbeeld al jaarlijks een impactmeting. Bij ROC Mondriaan zitten de niveau verhogende lessen. Dat zijn dus niet de startklassen. Zij toetsen dit nu ook al. Er zijn dus al heel veel dingen waar het al gebeurt. Er zijn ook dingen waar dat moeilijker is. Met name is het gewoon zo dat we de partijen daarbij nodig hebben. Dus het klopt wat de heer Ahraui daar zegt. Q.5 zou ik dus, met die appreciatie, aan het oordeel van de raad laten. Ik ga er, als ik zo vrij mag zijn, van uit dat die appreciatie ook voor de VVD werkbaar is.

Motie Q.6 van de VVD gaat over de baby naar de bieb. Op dit moment is er een onderzoek gaande op basis van de motie van de VVD en D66 in de Tweede Kamer. Dat is dus een motie die is

aangenomen en iets wat op dit moment wordt onderzocht. Het lijkt mij verstandig, eerlijk gezegd, om de afdoening van die motie, dat onderzoek af te wachten. Dan hoeven we niet hier iets te doen wat al ergens anders gebeurt.

Daarnaast - dat zeg ik ook mede namens collega Van Asten - zitten hier ook wel een aantal bezwaren van onze kant aan. Wij hebben een ongelooflijk uitgebreid beleid voor het zo veel mogelijk mensen lid maken van de bibliotheek. Lid laten worden, moet ik zeggen. Want 'lid maken' is natuurlijk iets anders dan iemand uitnodigen om lid te worden. Dat beleid resulteert er op dit moment al in dat ongelooflijk veel Hagenaars lid worden van de bibliotheek, en dat in volle overtuiging doen. Niet omdat het automatisch gaat, maar uit volle overtuiging. Bij de geboorte krijgen kinderen inderdaad het BoekStartkoffertje. Met dat BoekStartkoffertje worden ze uitgenodigd om naar de bibliotheek te komen om daar dan ook actief dat te doen en dan uitgelegd te krijgen wat er allemaal mogelijk is. Het is nogal belangrijk dat je weet wat daar kan en wat daar mag. Dat krijg je dan in een mooi gesprek uitgelegd. Daar hechten collega Van Asten en ik erg veel aan. Als we dat automatisch zouden maken bij de geboorte, dan haal je dat element eruit. Dat zouden we wel echt onwenselijk vinden. Ik zou willen vragen: hou de motie aan alstublieft, mevrouw Hofstra, zodat we het onderzoek naar aanleiding van de motie van de Tweede Kamer af kunnen wachten. Maar dit heb ik er ook over gezegd. Dus als dat niet gebeurt, zou ik de motie echt willen ontraden.

Minke Hofstra (VVD). Is de wethouder bereid om in gesprek te gaan met de minister in het kader van het onderzoek om Den Haag aan te bieden als pilotstad? Het zou toch zo mooi zijn als Den Haag echt het goede voorbeeld hierin zou kunnen geven.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Eerlijk gezegd, met wat ik net gezegd heb, ben ik daar niet zo enthousiast over, omdat ik juist vind dat het beleid dat we nu hebben, er echt aan bijdraagt dat mensen in volle bewustzijn lid worden van de bibliotheek en daar ook echt iets aan hebben. Én, dat is natuurlijk in Den Haag hartstikke mooi, dat BoekStartkoffertje krijgen en ook echt uitgenodigd worden vanaf een heel jonge leeftijd. Dus nee, laten we alsjeblieft afwachten wat het onderzoek uitwijst, want daar zal vast ook zo'n element in zitten als zojuist beschreven. Als we ons nu als pilotgemeente zouden opwerpen, dan zitten we er al aan vast, om het zo maar te zeggen, terwijl ik dat eigenlijk niet wenselijk vind.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We gaan straks over de moties stemmen.

Aan de orde is:

R. Themadebat primair en voortgezet onderwijs.

De beraadslaging wordt geopend.

Caroline Verduin (D66). Voorzitter. Bij onderwijs zijn we er als de kippen bij als D66. Ik heb recent met ouders van hoogbegaafde kinderen gesproken; volgens mij gaat de wethouder ook heel snel met ze in gesprek. Dat heeft tot belangrijke inzichten geleid. Het is tijd dat hoogbegaafde kinderen beter hun weg kunnen gaan vinden in het Haagse onderwijs. Daarom de volgende motie: verzoekt het college de actiepunten uit het actieplan Haags Hoogbegaafd te bespreken met relevante en verantwoordelijke partners waaronder in elk geval de samenwerkingsverbanden passend onderwijs, de samenwerkingsverbanden in de jeugdhulp en ervaringsdeskundige ouders; en de uitkomsten van deze gesprekken mee te nemen in de invulling van de Haagse Educatieve Agenda 2026-2030 en de raad hierover te informeren. Deze motie is mede ingediend door Coen Bom, Hart voor Den Haag, Samir Ahraui, PvdA, Hera Butt, GroenLinks, Caroline Peeck, VVD, Judith Klokkenburg, ChristenUnie/SGP, Nick Kaptheijns, PVV, Adeel Mahmood, DENK, en Kavish Partiman, CDA.

De **voorzitter**. Dit kan nog wel eens een heel spannende stemming gaan worden. We wachten af!

Door mevrouw Verduin, daartoe gesteund door de heer Bom, de heer Ahraui, mevrouw Butt, mevrouw Klokkenburg, de heer Kaptheijns en mevrouw Peeck, wordt de volgende motie (R.1 D66) ingediend:

Motie R.1 D66 Veranker hoogbegaafdheid in Haags onderwijsbeleid

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van het afrondend themadebat over het onderwijs.

Constaterende dat:

- twee tot drie procent van de Haagse kinderen hoogbegaafd is;
- uit onderzoek van ‘Thuiszitters tellen’ blijkt dat naar schatting 25% van de thuiszitters hoogbegaafd is.

Overwegende dat:

- ouders van hoogbegaafde kinderen aangeven dat er in Den Haag nog passende onderwijsplekken ontbreken wat kan leiden tot thuiszitten;
- in het actieplan Haags Hoogbegaafd (RIS321140), in overleg met ouders van hoogbegaafde kinderen, ervaringsdeskundigen en experts, 7 voorstellen worden gedaan. Te weten:
  - vroegtijdige screening;
  - training bij consultatiebureaus;
  - leren van andere regio's;
  - meer kennisverspreiding bij docenten, ouders en hulpverleners;
  - hoogbegaafdheidsklassen op scholen;
  - tussenvoorziening tussen basisschool en middelbare school;
  - een hoogbegaafdheidsschool in Den Haag

Van mening dat:

- de onlangs ingezette training, ondersteuning en uitbreiding van een extra groep een positieve stap is naar een meer dekkend aanbod;
- elk kind een goede onderwijsplek verdient en thuiszitten voorkomen dient te worden;
- ieder kind het recht heeft op leren.

Verzoekt het college:

- de actiepunten uit het actieplan Haags Hoogbegaafd (RIS321140) te bespreken met relevante en verantwoordelijke partners waaronder in elk geval de samenwerkingsverbanden passend onderwijs (SPPOH en SWV VO), de samenwerkingsverbanden in de jeugdhulp (RondomJou en Kracht) en ervaringsdeskundige ouders;
- de uitkomsten van deze gesprekken mee te nemen in de invulling van de Haagse Educatieve Agenda 2026-2030 en de Raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Ik wilde bijna vragen: wil nog iemand horen wat het college hiervan vindt? Het college kan deze motie aan het oordeel van de raad laten. Wel wil ik graag gezegd hebben dat het bieden van passend onderwijs echt de taak is van het onderwijs. Daar ziet de inspectie op toe. De gemeente wil natuurlijk alles wat binnen haar macht ligt doen om daaraan bij te

dragen, maar het blijft wel echt de taak van het onderwijs, bijgestaan door de samenwerkingsverbanden en dus gecontroleerd door de inspectie. Oordeel raad.

Caroline Verduin (D66). Daar ben ik heel blij mee. Ik vind het heel fijn dat de wethouder aangeeft dat hij alles wil doen wat in de macht ligt. Ik ben benieuwd wanneer we hier meer over kunnen horen. Wanneer zou voor het eerst teruggekoppeld kunnen worden aan de raad wat er uit die gesprekken is gebleken?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik schat zomaar in dat deze motie een meerderheid gaat krijgen. Bij de afdoening van de motie zal ik dat dan opschrijven, binnen de termijn die daarvoor staat.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

S. Beantwoording schriftelijke vragen Ratten grijpen de macht in Mariahoeve (RIS318022).

De **voorzitter**. Dit debat is aangevraagd door de HSP.

De beraadslaging wordt geopend.

Fatima Faïd (HSP). Voorzitter. Ratten kunnen overleven met slechts 15 gram voedsel per dag en eten niet alleen rondslingerend voedsel maar ook bijvoorbeeld hout, plastic, aluminium en beton. We moeten dus verder kijken dan alleen voorlichting over afvalgedrag en moeten het dus ook hebben over effectieve bestrijding. Daarom de motie Rattenvanger van Den Haag, met als dictum: verzoekt het college te onderzoeken hoe de ratten zo efficiënt en effectief mogelijk kunnen worden bestreden op plekken waar bewoners melding doen van overlast zoals nu onder andere in Mariahoeve, om zo de overlast van ratten die door de Hagenaars in verschillende wijken wordt ervaren te verminderen en de raad hierover te informeren.

Robin Smit (PvdD). Kan het kloppen dat in uw verkiezingsprogramma staat dat bij overlast van dieren er zo veel mogelijk preventief gewerkt wordt en op een diervriendelijke manier?

Fatima Faïd (HSP). Wat goed dat u dat heeft opgezocht. Ja, dat klopt, en dit is ook gewoon aanvullend beleid. Daar hebben we al een hele tijd discussie over. Jullie blijven de hele tijd maar hangen in die voorlichting over dat je je afval niet van je balkon af mag gooien. We zijn het er ook helemaal mee eens dat je dat niet moet doen, maar deze motie gaat erover dat waar er in sommige buurten al ratten zijn, we wat gaan doen om te zorgen dat die beesten niet in je rijst poepen.

Robin Smit (PvdD). Klopt het dan ook dat bij de Haagse Stadspartij toch ook wel een warm gevoel ontstaat voor de rat omdat die ook bij de stad hoort?

Fatima Faïd (HSP). Ik moet dit even een beetje verwerken ... Ik vind ratten heel leuk maar niet als ze in mijn rijst poepen of in het bed van mijn kind liggen. Dat is gewoon realiteit. Ik krijg gewoon verhalen te horen dat ratten in bedden van kinderen liggen en dat vind ik echt heel ernstig. En dan vind ik ratten een stuk minder leuk. Als ik dan moet kiezen tussen de rat en het kind, kies ik voor het kind. De motie gaat erover - en natuurlijk moet het zo diervriendelijk mogelijk - dat we vinden dat de wethouder vooral op dat stukje van dat hele plan - de rest moet hij ook allemaal blijven doen - gaat inzetten in een aantal wijken.

De **voorzitter**. De heer Smit, voor de laatste maal.

Robin Smit (PvdD). De reden waarom ik dit vraag, is omdat ook wel benieuwd ben naar de diervriendelijke manieren die de Haagse Stadspartij in gedachten heeft. Uit een eerdere versie van een motie kwam de rattenpers naar voren, wat naar de mening van onze fractie toch niet helemaal diervriendelijk is. Maar misschien dat de Haagse Stadspartij een wat andere definitie hanteert van diervriendelijk.

Fatima Faïd (HSP). Ik heb begrepen dat we een wethouder hebben die een superfan van ratten is en er ook onwijs veel over weet. Het klopt, we hadden eerst een bepaalde methode voorgesteld maar het bleek - die was niet per se diervriendelijk, wat ook niet onze overweging was - dat het toch wat moeilijker lag om die dieren echt te bestrijden. Dus vandaar deze motie nu. Er werken hier allemaal heel slimme mensen, dus zoek in het land naar goede methodes op een overigens diervriendelijke manier. Op dat laatste kunnen we elkaar natuurlijk wel vinden, meneer Smit.

Lesley Arp (SP). Ik was eigenlijk ook benieuwd naar die eerdere motie over de rattenpers, maar die is er uiteindelijk niet gekomen. Mevrouw Faïd heeft het over diervriendelijk maar in de motie die ze nu indient, lees ik vooral 'efficiënt en effectief'. Ik erken overigens heel erg het probleem want ik zie ze elke week eigenlijk ook voor mijn deur. Dus bij dezen ook een melding aan het college. Echter, waar er in de motie alleen gekeken wordt naar efficiënt en effectief mis ik in de motie wel het aspect van diervriendelijkheid. Dus waarom staat dat niet in de motie, juist waar ik de HSP ken als een van oorsprong diervriendelijke partij?

Fatima Faïd (HSP). Deze discussie loopt al heel lang. Er zijn hier meerdere fracties, waaronder de fractie van Hart voor Den Haag maar ook uw fractie, die al jaren vragen om iets te doen aan die ratten. Het blijft dan heel erg hangen in het gedrag van mensen en zo, wat op zich helemaal prima is, maar wij willen gewoon dat dat laatste stukje van dat hele traject effectief wordt aangepakt, zodat het probleem minder wordt en mensen ook echt het idee hebben dat die beesten niet meer per se in hun huis zitten. Op die manier hebben we de motie gemaakt.

Lesley Arp (SP). Als de overlast echt te gortig zou zijn, denk ik dat je die discussie ook best kan voeren maar ik lees de motie vooral als een onderzoek naar een zo effectief en efficiënt mogelijke methode. Als de wethouder dat naar de letter zou uitvoeren, krijg je misschien allerlei methodes waarvan ik mij afvraag of deze wethouder die zou willen en die ook niet per se diervriendelijk zijn.

Fatima Faïd (HSP). Ik schat deze wethouder wel hoog in. Het is een wethouder van de Partij voor de Dieren. Ik kan mij niet voorstellen dat hij zal zeggen: dan maar efficiënt en niet diervriendelijk. Ik ben er eigenlijk van uitgegaan dat diervriendelijkheid sowieso op nummer 1 staat bij deze wethouder.

De **voorzitter**. Door mevrouw Faïd wordt de volgende motie (S.1 HSP) ingediend:

Motie S.1 HSP Rattenvanger van Den Haag

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2024, ter bespreking van de beantwoording schriftelijke vragen “Ratten grijpen de macht in Mariahoeve”(RIS318022).

constaterende, dat:

- ratten in verschillende Haagse wijken zorgen voor overlast;
- ratten zich in leven kunnen houden met 15 gram voedsel per dag en dit voedsel ook materialen zoals hout, plastic, aluminium en beton kunnen zijn;
- ratten zich dus ook prima in leven houden zonder rondslingerend voedsel,

overwegende, dat:

- voorlichting alleen doeltreffend is bij het voorkomen van ratten, niet bij het bestrijden van ratten;
- op dit moment vooral wordt ingezet op voorlichting over rondslingerend voedsel;
- dit voorbij gaat aan de impact van de aanwezigheid van ratten in de directe leefomgeving op mensen;
- het belangrijk is de overlast van ratten snel en doelmatig te bestrijden,

verzoekt het college:

- te onderzoeken hoe de ratten zo efficiënt en effectief mogelijk kunnen worden bestreden op plekken waar bewoners melding doen van overlast zoals nu o.a. in Mariahoeve om zo de overlast van ratten die door de Hagenaars in verschillende wijken wordt ervaren te verminderen;
- De raad hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Barker** (PvdD). Voorzitter. Ik vind de titel van de motie wel passend, gegeven de kinderen, maar dat terzijde. Het belangrijkste rond ratten is natuurlijk dat er niet veel voedsel op straat komt, want anders komen er steeds meer bij en dan kun je bestrijden wat je wil maar gebeurt er niks met de totale hoeveelheid op lange termijn. De focus lijkt in deze motie wat te liggen op het doden van dieren terwijl dit natuurlijk zorgt voor dierenleed maar niet zorgt voor een structurele oplossing. Bovendien zijn onze gemeentelijke experts al heel lang bezig met dit onderwerp waarbij ze ook kijken naar de beste manier van bestrijding. Naar de vallen die eerder in de commissie zijn genoemd, hebben zij eerder al gekeken en het blijkt dat die om meerdere redenen niet kunnen, ook omdat ons riool best wel goed afgesloten is en de ratten daar dus meestal ook niet zitten. De vraag is dus of nieuw onderzoek van toegevoegde waarde zal zijn, maar uiteindelijk is het gewoon aan de raad of die een nieuw onderzoek wil.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Aan het eind van de vergadering gaan we stemmen over de motie.

Vincent Thepass (GroenLinks). Voorzitter. Ik wil graag aangeven dat we motie O.1 GL, Breng kansen voor betaalbaar op zand in kaart, inmiddels hebben gewijzigd. De gewijzigde motie is inmiddels gedeeld met de griffie en de raad.

De **voorzitter**. Motie O.1 GL is in die zin gewijzigd, dat ze thans luidt:

Gewijzigde motie O.1 GL Breng kansen voor betaalbaar op zand in kaart

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025 ter bespreking van Nota Grondbeleid

Overwegende, dat:

- het college dankzij actief grondbeleid meer regie wil voeren over de Haagse woningmarkt;
- in de woonvisie is afgesproken dat er in wijken met minder dan 30% sociale huur en hogere WOZ-waarden wordt ingezet op de realisatie van 50% sociale huur;

- niet alleen een hogere realisatie van sociale huur in relatieve zin, maar juist ook in absolute zin van belang is;

Constaterende, dat:

- in de voorliggende nota grondbeleid per project steeds de noodzaak van actief grondbeleid wordt gewogen, maar die afweging losgekoppeld is van overkoepelende doelen die het college hanteert, bijvoorbeeld met betrekking tot het streven naar 50% sociaal in bepaalde wijken;
- het realiseren van voldoende sociale woningen juist in de wijken met dat streven uitdagend is, vanwege de relatief zwakkere gemeentelijke grondpositie en omdat het geen gebieden zijn met grootschalige gebiedsontwikkelingen;
- 50% sociaal op enige schaal alleen realistisch is als de gemeente proactief op zoek gaat naar projecten in die gebieden ten behoeve van de realisatie van betaalbare woningbouw, bijvoorbeeld gericht op het benutten van panden met vrijkomende erfpacht en transformatie van kantoorgebouwen;

Verzoekt het college:

- bij het voeren van actief grondbeleid te onderbouwen hoe dit bijdraagt aan de overkoepelende en leidende beleidsdoelen, waaronder betaalbare woningbouw en voorzieningen;
- een kanskaart uit te werken, met daarin een overzicht van potentiële projecten (bijvoorbeeld kantoorgebouwen, braakliggende grond of locaties waar de erfpacht vrijkomt) waar de gemeente via actief grondbeleid haar betaalbare woningbouwdoelen (en andere doelen voor actief grondbeleid) kan realiseren, voor de hele stad, waaronder de wijken waar het 50% sociaal streven van toepassing is;

En gaat over tot de orde van de dag.

De gewijzigde motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Dan nog even iets over het verdere verloop van deze vergadering. Het is inmiddels bijna elf uur. De afspraak is dat we altijd een half uur schorsen voordat we gaan stemmen. We hebben nog drie onderwerpen in het kader van afronding debat commissie. Dus ik wil u graag voorleggen wat het verstandigste is om te doen. Gaan we nu een half uur schorsen en daarna stemmen, waarbij we genoemde drie onderwerpen doorschuiven naar de volgende raadsvergadering en we ons dus houden aan de gemaakte afspraak, of gaan we deze onderwerpen alsnog vanavond bespreken?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Er zijn nog maar drie onderwerpen terwijl de stemmingen binnen een half uur gaan lukken. Dus volgens mij gaan we het halen voor twaalf uur, kijkend nu naar de klok.

De **voorzitter**. Ik vind het allemaal prima. U kunt mij als voorzitter krijgen zoals u het hebben wilt. Dus dan gaan we dat doen.

Fatima Faïd (HSP). Als het lukt om voor twaalf klaar te zijn, dan vind ik dat helemaal prima, maar ik wil wel dat we ons aan de afspraak houden: twaalf uur is gewoon twaalf uur. Want je aan de afspraken houden, is hier ook altijd een dingetje. Dus ik ben daar wel een beetje streng in. Ik wil gewoon om twaalf uur stoppen.

De **voorzitter**. Ik ben het helemaal met u eens, mevrouw Faïd. We gaan ons allemaal aan die afspraken houden. Laten we dan nu gewoon beginnen met punt T. Laten we er heel snel doorheen gaan en dan kijken we wel hoe ver we komen.

Aan de orde is:

T.   Werkagenda duurzame mobiliteit (RIS318678).

De beraadslaging wordt geopend.

Noud Dumoulin (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD wil graag een pilot met kabelgoottegels. Vandaar de motie Pilot kabelgoottegels, met als dictum: verzoekt het college in de loop van 2025 een pilot met kabelgoottegels te starten in wijken met een parkeerdruk onder de 90%, daarbij lessen te trekken uit de Westlandse proef en de pilot te bekostigen uit de post voor laadinfrastructuur. Deze motie wordt mede ingediend door mevrouw Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP en mevrouw Peeck van de Haagse VVD.

Yousef Assad (D66). Wie betaalt de kabelgoot? Is dat de gemeente of de bewoner?

Noud Dumoulin (VVD). In de motie staat dat het wordt betaald uit de post voor laadinfrastructuur. Ik denk dat de pilot daar ook uit kan worden betaald. In het Westland is het zo gegaan dat nadat die pilot werd omgezet in beleid, de deelnemers en ook degenen die daarna een kabelgoot hebben aangevraagd, zelf de kosten dragen. Dus uiteindelijk zouden de inwoners, de Hagenaars de kosten dragen.

Yousef Assad (D66). Gaat het gedurende die pilot dan ook ten koste van het plaatsen van laadpalen? Dus komen er daardoor minder?

Noud Dumoulin (VVD). De post voor laadinfrastructuur is € 4,8 mln. De wethouder heeft aangegeven dat het niet zo snel gaat als hij zou hopen. Dus ik denk dat er wat ruimte is maar daar kan de wethouder beter op reflecteren. Bovendien is het helemaal niet zo'n dure ingreep. In het Westland kost het nu € 450 per aanvraag. Voor een pilot zou je het bedrag ook nog kunnen maximeren. Dus je kan er best wel veel grip op hebben.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Wie dekt de risico's, bijvoorbeeld als die kabelgoot boven de vloer uit steekt en iemand erover struikelt?

Noud Dumoulin (VVD). Dat is het mooie van een kabelgoot. Als het goed is, steekt die niet boven de stoep uit en struikel je er dus ook niet over.

Adeel Mahmood (DENK). Ik vind het in principe een sympathiek voorstel. We horen straks van de wethouder wel hoe hij omgaat met het potje van waaruit dit betaald moet worden. Stel dat de wethouder zegt dat het niet mogelijk is om het daaruit te betalen, is het voor de VVD dan ook acceptabel dat de motie zodanig wordt afgedaan dat de aanvrager uiteindelijk gewoon zelf betaalt en dat op die manier die pilot wel door kan gaan?

Noud Dumoulin (VVD). Ja, dat is voor ons acceptabel. Als maar duidelijk is voor degenen die aan die pilot meedoen dat de kosten dan door henzelf gedragen worden.

De **voorzitter**. Door de heer Dumoulin, daartoe gesteund door mevrouw Peeck en mevrouw Klokkenburg, wordt de volgende motie (T.1 VVD) ingediend:

Motie T.1 VVD Pilot kabelgoottegels

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van “Werkagenda Duurzame Mobiliteit”:

Constaterende dat:

- per 1 januari 2027 de salderingsregeling wordt beëindigd en inmiddels vrijwel alle energieleveranciers terugleverkosten rekenen voor stroom opgewekt met particuliere zonnepanelen;
- op 5 december 2024 netcongestie in heel Den Haag is afgekondigd;

- kabelgoottegels een toegankelijke en veilige wijze bieden om oplaadkabels in de openbare ruimte te gebruiken, wat niet wordt ontkend door het college in de beantwoording van de schriftelijke vragen van de Haagse VVD en de ChristenUnie/SGP (RIS319717).

Overwegende dat:

- door gestegen terugleverkosten en aangepast kabinetsbeleid het minder aantrekkelijk wordt om zelf stroom op te wekken met zonnepanelen;
- de mogelijkheid om de elektrische auto op te laden met zelf opgewekte stroom de aanschaf van zonnepanelen aantrekkelijker maakt, de energietransitie in Den Haag bevordert en de druk op elektriciteitsnet vermindert;
- kabelgoottegels in veel andere gemeenten wel mogelijk zijn, waaronder in de gemeente Westland die na een 'zeer positief ervaren' pilot heeft besloten door te gaan met kabelgoottegels en voorwaarden voor toestemming heeft gesteld, waaronder het behouden van de ruimte als openbare parkeerplek.

Verzoekt het college:

- in de loop van 2025 een pilot met kabelgoottegels te starten in wijken met een parkeerdruk onder de 90%;
- daarbij lessen te trekken uit de Westlandse proef;
- de pilot te bekostigen uit de post voor laadinfrastructuur.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Dan is nu het woord aan mevrouw Gerritsen. Het verzoek is eigenlijk om alleen het dictum voor te lezen want dan gaan we er zo snel mogelijk doorheen. Maar als u de motie kort wil inleiden, dan mag dat ook. Dat is uw goed recht natuurlijk, maar probeer ook recht te doen aan de tijd.

Leonie Gerritsen (PvdD). Zeker. Ik heb voor de rest mijn spreektijd redelijk opgespaard, dus ik ga inderdaad een kleine inleiding houden. Dan moeten we de volgende punten maar niet doen, want het is wel van belang om dit punt goed te behandelen.

De **voorzitter**. Een korte inleiding. Het is een afronding debat, dus een korte inleiding.

Leonie Gerritsen (PvdD). Een korte inleiding, voorzitter.

De Partij voor de Dieren is blij met de aandacht voor duurzame mobiliteit in het beleid van de gemeente. Zeker de aandacht voor het verminderen van reisbewegingen kan rekenen op ons enthousiasme. Maar mijn fractie zou eigenlijk graag meer willen zien. Natuurlijk onderschrijven we het belang van het terugdringen van emissies ten eerste, want dit is onmisbaar voor het terugdringen van de uitstoot van CO₂, stikstof en fijnstof. Het doel om Den Haag emissievrij te krijgen steunen wij dan ook van harte, maar duurzaamheid gaat om meer dan emissies. Zeker op het gebied van mobiliteit kunnen we niet alleen kijken naar de gebruiksfase van voertuigen maar moeten we ook oog hebben voor het grotere plaatje. Vandaar een motie met als dictum: verzoekt het college in de werkagenda een meer genuanceerde definitie van duurzaamheid te hanteren, met aandacht voor verschillende gradaties van duurzaamheid en emissies in de gebruiksfase reduceren niet als enige doel te stellen, maar ook in te zetten op kwaliteit, onderhoud en circulariteit.

De **voorzitter**. Door mevrouw Gerritsen wordt de volgende motie (T.2 PvdD) ingediend:

Motie T.2 PvdD Duurzaam, duurzamer, duurzaamst

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 23 januari 2025, ter bespreking van de werkagenda duurzame mobiliteit (RIS318678).

Constaterende, dat:

- de werkagenda duurzame als doel heeft 'reductie CO2-uitstoot/stikstof/fijnstof door mobiliteit';
- de CO2-uitstoot van een elektrische auto over zijn hele leven ruim 60 procent lager is dan die van een diesel- of benzine auto, maar gemiddeld alsnog 20.000 kilo CO2 produceert in de productie- en gebruiksfase;
- het produceren van accu's voor elektrische voertuigen en het opwekken van stroom ook zorgt voor uitstoot en vervuiling.

Overwegende, dat:

- er naast het 'verminderen van reisbewegingen' geen andere pijlers van duurzaamheid staan opgenomen dan emissie-reductie;
- aandachtspunten als kwaliteit, onderhoud en circulariteit ook thuishoren in de transitie naar duurzaam vervoer.

Verzoekt het college:

- in de werkagenda een meer genuanceerde definitie van duurzaamheid te hanteren, met aandacht voor verschillende gradaties van duurzaamheid;
- emissies in de gebruiksfase reduceren niet als enige doel te stellen, maar ook in te zetten op kwaliteit, onderhoud en circulariteit.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Dan is het woord aan wethouder Kapteijns. Aangezien het college door zijn spreektijd heen is, vraag ik om het echt te laten bij het preadvies van de moties.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Ja, voorzitter, dat zal ik doen.

Ik begin met de motie van de Partij voor de Dieren. Het preadvies van het college is om deze motie te ontraden. Dat heeft met een paar dingen te maken. In de eerste plaats hanteren we in de werkagenda Duurzame mobiliteit de wetenschappelijke definitie ofwel de definitie van de trias mobilia, namelijk verminderen, veranderen en verschonen. De thema's die met circulariteit hebben te maken, zitten in de werkagenda Circulaire economie. In die werkagenda focussen we juist ook op de dingen waar we als gemeente een rol in hebben en invloed op hebben. Op gemeentelijk niveau hebben we dus heel weinig handelingsperspectief als het bijvoorbeeld gaat om de productiefase van auto's. Dus het heeft ook niet zo veel zin om de werkagenda op dat punt te verbreden. Daarom moet ik de motie ontraden.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik begrijp wat de heer Kapteijns zegt, maar het is toch wel wat vreemd om er in de werkagenda helemaal geen aandacht aan te besteden en om helemaal geen gradaties aan te geven van wat beter, goed en minder is, want daardoor lijkt het nu alsof elektrische auto's duurzaam vervoer zijn, wat natuurlijk niet per se het geval is. Het is wel duurzamer maar niet het duurzaamst.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Dat is ook niet wat in de werkagenda staat. We hanteren het STOMP-principe, dus fietsen en te voet zijn sowieso duurzamer dan een auto. Zo je voor een auto kiest, kies dan voor een deelauto of indien mogelijk een elektrische deelauto. Dus de elementen die u belangrijk vindt en die het college ook belangrijk vindt, zitten er echt in. Als we het verder gaan verbreden, ook naar de andere fasen van de levenscyclus van bijvoorbeeld een auto, gaan we echt bijna ons boekje te buiten.

Leonie Gerritsen (PvdD). Er staat in de motie ook niet: los het op. Maar om er helemaal geen aandacht voor te hebben, is wel slechts een deel van het probleem benoemen, wat ook wel zonde zou zijn wat betreft de werkagenda. Als gemeente zouden we bijvoorbeeld best kunnen kijken wat we kunnen doen om mensen te informeren over betere kwaliteit en onderhoud van voertuigen waardoor ze langer mee gaan en minder vervuילend zijn. Dat zijn dingen die we als gemeente ook prima zouden kunnen oppakken.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Dat laatste is een goed voorbeeld. Onderhoud en de nadruk op het repareren van producten zit in de werkagenda Circulaire economie. Dus daar hebben we ook aandacht voor. Alleen, dat valt dan niet onder deze werkagenda. Misschien dat ik de indiener van de motie hiermee ook wat gerust kan stellen. Dat neemt niet weg dat ik de motie moet ontraden.

Dan de motie van de VVD over de pilot met kabelgoottegels. We hebben dit debat eerder gevoerd in de raad, meer dan eens zelfs, maar het staat iedere partij natuurlijk vrij om moties opnieuw in te dienen. Het college is geen voorstander van private laadinstallaties in de openbare ruimte. Dat heeft een aantal redenen. De belangrijkste reden is dat we dit in een heel drukke stad als Den Haag niet zien als een schaalbare oplossing. We hebben in Den Haag heel veel gestapelde bouw. Het zou ook leiden tot grotere ongelijkheid tussen wijken in de stad en tot verrommeling en risico's in de openbare ruimte die al heel beperkt is. Een ander belangrijk argument is, dat er geen noodzaak toe is in de stad Den Haag. We beschikken over een dekkend openbaar laadnetwerk waarvan iedere inwoner met een elektrische auto gebruik kan maken. Iedereen kan een laadpaal aanvragen en dan komt er in haar of zijn straat een openbare laadpaal te staan, waar niet alleen die persoon zelf maar iedereen gebruik van kan maken. Dat is de manier waarop we dat in Den Haag en ook in alle andere grote steden van Nederland doen. Dit is namelijk niet iets wat we alleen in Den Haag doen, dit is ook het beleid in alle andere grote steden van Nederland.

Noud Dumoulin (VVD). De wethouder noemt ongelijkheid als argument. Nummer 1 op de laadladder is opladen op eigen terrein. Die ongelijkheid bestaat dus toch al?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Ja, maar die zou dan verder vergroot worden en dat is niet wat we moeten willen.

Noud Dumoulin (VVD). Ik zie niet in hoe we die ongelijkheid vergroten. We vergroten de groep mensen die juist wel zo'n laadkabel kunnen gebruiken. Dat verkleint toch juist de ongelijkheid?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Nee, want er zijn in Den Haag heel veel mensen die in een appartementengebouw wonen en hiervan dan geen gebruik zouden kunnen maken. Dus daarmee vergroot je de ongelijkheid. Dat is overigens niet mijn belangrijkste argument. Het is gewoon een niet-schaalbare oplossing die misschien in het Westland dat een minder dekkend laadnetwerk heeft en dat een ander type bebouwing kent, in de fase waarin we nu zitten wellicht behulpzaam kan zijn maar in een stad als Den Haag past het gewoon niet in de visie die we hebben op hoe we hier omgaan met het laadnetwerk.

De **voorzitter**. De heer Dumoulin, voor de laatste maal.

Noud Dumoulin (VVD). Er zitten een paar drogredenen in. Het voordeel van de eigen laadkabel is dat je met je eigen stroom je eigen auto kunt opladen. Je kunt wel een dekkend laadnetwerk hebben, maar dat is dan niet met je eigen stroom omdat je nog steeds stroom aan het afnemen en aan het leveren bent, wat allebei geld kost.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Dat de persoon in kwestie er financieel voordeel van heeft, daar heeft u gelijk in, maar dat is een privaat financieel voordeel, wat dus in strijd is met het maatschappelijk belang. Bovendien leidt het tot netinstabiliteit. Dit helpt niet mee aan het oplossen van netcongestie, want daar spelen laadpalen niet zo'n grote rol bij. Wel leidt het tot een minder beheersbaar elektriciteitssysteem als dit massaal gedaan zou worden. Daarom is Stedin hier ook niet enthousiast over. Dus ontraden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Het is nu bijna tien over elf. Dus we gaan de volgende twee onderwerpen in het kader van de afronding debat commissie niet meer doen, want anders gaan we er niet uitkomen met onze afspraken. Ik zou dan willen voorstellen om te schorsen tot tien over half twaalf en dan gaan we na de schorsing starten met de stemmingen.

De vergadering wordt van 23.10 uur tot 23.40 uur geschorst.

De **voorzitter**. Allereerst zou ik ook richting de media en de mensen thuis willen zeggen dat de raad heeft besloten het debat over het initiatiefvoorstel Opheffen geheimhouding in de volgende raadsvergadering, dus die van 13 februari, te vervolgen. Dus daar zal vanavond dus niet over gestemd worden.

Vervolgens geef ik het woord aan mevrouw Butt en daarna aan mevrouw Hofstra.

Hera Butt (GroenLinks). Voorzitter. Ik trek motie P.2 GL in.

De **voorzitter**. Aangezien motie P.2 GL is ingetrokken, maakt ze geen onderdeel meer uit van de behandeling.

Minke Hofstra (VVD). Voorzitter. Ik wil graag motie Q.6 VVD, Met de baby naar de bieb, aanhouden, met daarbij het verzoek aan de wethouder Bibliotheken of hij wil rapporteren over het onderzoek dat op dit moment landelijk loopt.

De **voorzitter**. Ja, dat heeft de wethouder ook toegezegd.

Aangezien motie Q.6 VVD is aangehouden, maakt ze geen onderdeel meer uit van de behandeling.

Dan gaan we nu over tot de stemmingen. Er zijn 45 leden aanwezig, dus dat moet allemaal goed gaan vanavond.

- **Gestaakte stemmen raadsvergadering 19 december 2024.**

In stemming komt motie J.3 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 24 tegen 21 stemmen.

In stemming komt motie J.4 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 23 tegen 22 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake voorontwerp herinrichting Pletterijkade incl. 2 richtingsfietsoversteek (RIS320293).**

In stemming komt motie H.1 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 40 tegen 5 stemmen.

In stemming komt motie H.2 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 44 stemmen tegen 1 stem.

In stemming komt motie H.3 PVV.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 14 tegen 31 stemmen.

In stemming komt motie H.4 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 14 tegen 31 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 32 tegen 13 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Verordening nadeelcompensatie Den Haag 2024 (RIS320848).**

In stemming komt motie I.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 14 tegen 31 stemmen.

In stemming komt motie I.2 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 14 tegen 31 stemmen.

In stemming komt motie I.3 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 14 tegen 31 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 31 tegen 14 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening voor de gemeente Den Haag (RIS320934).**

In stemming komt motie J.1 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 9 tegen 36 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met algemene stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Nota van Uitgangspunten Hofzichtlaan-Het Kleine Loo (RIS319905).**

In stemming komt amendement K.A HvDH.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 31 tegen 14 stemmen.

In stemming komt motie K.1 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 26 tegen 19 stemmen.

In stemming komt motie K.2 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 44 stemmen tegen 1 stem.

In stemming komt motie K.3 HSP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 23 tegen 22 stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met algemene stemmen.

- **Gewijzigd voorstel van het college inzake concept Plan Uitwerkingskader Badhuisweg 4 (RIS319455).**

In stemming komt amendement L.A VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 38 tegen 7 stemmen.

In stemming komt motie L.1 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 44 stemmen tegen 1 stem.

In stemming komt motie L.2 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt het aldus nader gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus nader gewijzigde voorstel wordt aangenomen met 35 tegen 10 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake uitgangspuntenbrief en schetsontwerp herontwikkeling de Pier (RIS320846).**

In stemming komt motie M.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 20 tegen 25 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 36 tegen 9 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake herziening grondexploitatie Trekvlietzone (RIS320794).**

In stemming komt amendement N.A HvDH.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met algemene stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Nota Grondbeleid 2024 en verder (RIS319970).**

In stemming komt amendement O.A HvDH.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 20 tegen 25 stemmen.

In stemming komt amendement O.B CDA.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 33 tegen 12 stemmen.

In stemming komt de gewijzigde motie O.1 GL.

De **voorzitter**. De gewijzigde motie wordt aangenomen met 26 tegen 19 stemmen.

In stemming komt motie O.2 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 25 tegen 20 stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met 25 tegen 20 stemmen.

- **Blokkades A12.**

In stemming komt motie P.1 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 14 tegen 31 stemmen.

In stemming komt motie P.4 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 13 tegen 32 stemmen.

In stemming komt motie P.5 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 14 tegen 31 stemmen.

- **Themadebat taalaanpak.**

In stemming komt motie Q.2 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 22 tegen 23 stemmen.

In stemming komt motie Q.4 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 44 stemmen tegen 1 stem.

In stemming komt motie Q.5 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 30 tegen 15 stemmen.

- **Themadebat primair en voortgezet onderwijs.**

In stemming komt motie R.1 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 44 stemmen tegen 1 stem.

- **Beantwoording schriftelijke vragen Ratten grijpen de macht in Mariahoeve (RIS318022).**

In stemming komt motie S.1 HSP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 41 tegen 4 stemmen.

- **Werkagenda duurzame mobiliteit (RIS318678).**

In stemming komt motie T.1 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 11 tegen 34 stemmen.

In stemming komt motie T.2 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 4 tegen 41 stemmen.

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. Ik wens geacht te worden tegen de gewijzigde motie O.1 GL te hebben gestemd.

De **voorzitter**. Waarvan akte.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. De VVD-fractie heeft voor motie M.1 HvDH, Pier Pressure, gestemd. De motie heeft het overigens niet gehaald maar het is wel een motie die wij van belang achten omdat wij vinden dat het belangrijk is dat de raad uitspreekt om hier tempo op te maken. We hebben het antwoord van de wethouder goed gehoord. Het is zeker ook niet de bedoeling van de VVD om daarmee te zeggen dat ambtenaren niet iedere dag hard werken om processen te versnellen. We denken dat ze dat zeker wel doen maar het is ook goed om af en toe te laten zien wat we echt belangrijk vinden en dat we op dit punt ook echt tempo moeten maken voor heel de stad.

Marieke van Doorn (D66). Voorzitter. Onze fractie heeft tegen motie P.1 GL, Demonstraties niet criminaliseren, gestemd. We vonden het in eerste instantie een goed signaal maar we vonden de terminologie van de burgemeester nog beter. Wel willen we GroenLinks graag bedanken voor het aanzetten tot creativiteit bij de burgemeester en zijn mensen.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. Het CDA heeft tegen motie M.1 HvDH gestemd. We zijn voor meer tempo bij de Pier maar dat is al toegezegd in de commissie en het college is hier al volop mee bezig.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Mijn fractie had wat twijfels bij de bewoording van motie S.1 HSP over de ratten, maar aangezien mevrouw Faïd een paar keer het woord 'diervriendelijk' heeft genoemd in haar inbreng, hebben we bij nader inzien toch voorgestemd.

Adeel Mahmood (DENK). Voorzitter. Wij hebben voor motie Q.4 HvDH gestemd. We onderschrijven wat er in het dictum staat maar we zijn het niet eens met alles wat onder het kopje 'van mening' staat.

Isabel Bos (GroenLinks). Voorzitter. Mijn fractie heeft tegen amendement L.A VVD gestemd, omdat we ook tegen het raadsvoorstel over de Badhuisweg 4 hebben gestemd. Dat vonden we consequent.

De **voorzitter**. Ik zie dat er verder geen behoefte meer is aan stemverklaringen. Dan constateer ik dat we 'ruim' voor twaalf uur helemaal door de agenda heen zijn. Ik dank u allen hartelijk, ook de kijkers thuis.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter te 23.57 uur de vergadering.